

Omgevingsvisie Deventer

Omgevingseffectrapport

Gemeente Deventer

14 juli 2026

Project	OER omgevingsvisie Deventer
Opdrachtgever	Gemeente Deventer
Document	OER Rapportage met aanvulling na voorlopig advies Commissie MER
Status	Definitief 05
Datum	14 juli 2026
Referentie	142929/26-009.328
Projectcode	142929
Projectleider	D.J. Hekman MSc
Projectdirecteur	A.M. Springer-Rouwette MSc
Auteur(s)	M.D. van Dijk MSc, J. van de Merwe MSc, K. Kuipers MSc
Gecontroleerd door	F. Kesmer MSc
Goedgekeurd door	D.J. Hekman MSc
Paraaf	
Adres	Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. Leeuwenbrug 8 Postbus 233 7400 AE Deventer +31 (0)570 69 79 11 www.witteveenbos.com KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

	SAMENVATTING	5
	OVERZICHT WIJZIGINGEN OMGEVINGSEFFECTRAPPORTAGE	10
1	INLEIDING WAAROM EEN ACTUALISATIE OP DE OMGEVINGSVISIE GEMEENTE DEVENTER EN EEN OER?	13
1.1	Reden voor het opstellen van de nieuwe omgevingsvisie Deventer	13
1.2	Waarom een milieueffectrapportage?	14
1.3	Procedure omgevingsvisie en OER	16
1.4	Leeswijzer	17
2	ONDERZOEKSAANPAK WAT ZIJN DE VOORGENOMEN STAPPEN?	19
2.1	Rol van het OER	19
2.2	Kern van de aanpak	20
2.3	Uitgangspunten	20
2.4	Alternatievenontwikkeling	21
2.5	Beschrijving van de alternatieven	23
3	BEOORDELINGSKADER HOE EN WAT WORDT ER BEOORDEELD?	25
3.1	Brede welvaart als kapstok	25
3.2	Beoordelingsmethode	27
3.3	Beoordeling omgevingseffecten	27
3.4	Beoordelingskader	30
4	STAAT VAN DE LEEFOMGEVING WAAR STAAT DEVENTER NU EN WAT KOMT ER OP DE GEMEENTE DEVENTER AF?	33
4.1	Staat van de leefomgeving	33
4.2	Globale autonome ontwikkelingen van belang voor de referentiesituatie	33
4.3	Gebiedsgerichte referentiesituatie Deventer	38
4.4	Samenvatting staat van de leefomgeving en referentiesituatie	48

5	OMGEVINGSEFFECTEN VAN DE ALTERNATIEVEN	55
5.1	Samenvattende tabel effectbeoordeling alternatieven	56
5.2	Rad van de Leefomgeving per alternatief	60
5.2.1	Alternatief 1A	60
5.2.2	Alternatief 1B	61
5.2.3	Alternatief 2A	62
5.2.4	Alternatief 2B	64
5.2.5	Algemene bevindingen	65
5.2.6	Beperkingen van de beoordeling op de alternatieven	65
5.3	Doelbereik van de alternatieven	66
6	HET VOORGENOMEN BELEID	70
6.1	Inleiding	70
6.2	Twee stappen voor totstandkoming van het voorgenomen beleid	70
6.3	Beschrijving van de koers	71
6.4	Verkenning voor meer ambitie in de koers	72
6.5	Van koers naar de omgevingsvisie	73
6.6	Omgevingseffecten van het voorgenomen beleid (koers en omgevingsvisie)	77
6.6.1	Gezonde leefomgeving	82
6.6.2	Veilige leefomgeving	86
6.6.3	Klimaatneutraal	88
6.6.4	Natuurlijke systemen	89
6.6.5	Gezonde natuur	92
6.6.6	Waardevolle ruimte	94
6.6.7	Welzijn	96
6.6.8	Fijn wonen	99
6.6.9	Bereikbaar	102
6.6.10	Ruimte voor werken	105
6.6.11	Economisch vitaal	107
6.6.12	Natuurlijke hulpbronnen	109
6.7	Doelbereik van de omgevingsvisie aan haar eigen 7 principes	111
7	BEOORDELING KANSEN EN RISICO'S VAN NIEUWE ONTWIKKELINGEN UIT DE OMGEVINGSVISIE	113
7.1	Inleiding	113
7.2	Stadsland	114
7.2.1	Samenvatting van het voornemen	114
7.2.2	Kansen en risico's Stadsland	115
7.2.3	Conclusie Stadsland	120
7.3	Baarderhoek	121
7.3.1	Samenvatting van het voornemen	121
7.3.2	Kansen en risico's Baarderhoek	122

7.3.3	Conclusie Baarlerhoek	126
7.4	Bergweide 3	127
7.4.1	Samenvatting van het voornemen	127
7.4.2	Kansen en risico's Bergweide 3	128
7.4.3	Conclusie Bergweide 3	131
7.5	Derde brug Deventer	131
7.5.1	Samenvatting van het voornemen	131
7.5.2	Kansen en risico's derde brug	134
8	LEEMTEN IN KENNIS EN MONITORING	137
8.1	Leemten in kennis	137
8.2	Monitoring	137

Bijlagen

Bijlage I: Maatregelentabel alternatieven
Bijlage II: Detailbeoordelingen alternatieven
Bijlage III: Beleidsanalyse

SAMENVATTING

Wat is een OER?

Een Omgevingseffectrapportage (OER) is het rapport dat voortvloeit uit de verplichte milieueffectrapportage (mer)-procedure die doorlopen moet worden bij het opstellen van de omgevingsvisie. De OER heeft tot doel om milieu en leefomgeving een volwaardige en integrale plaats te geven in het besluitvormingsproces over de omgevingsvisie van Deventer. De OER beschrijft de effecten op de leefomgeving van het voornemen en mogelijke alternatieve invullingen op hoofdlijnen, waarbij wordt onderzocht welke ruimte potentieel kan worden benut als toekomstige oplossing voor een opgave of probleem.

Aanleiding voor een OER op de Omgevingsvisie Deventer

Er geldt een wettelijke plicht voor de actualisatie van de omgevingsvisie. De omgevingsvisie is een wettelijk voorgeschreven plan in de zin van de Omgevingswet (artikel 16.34). De geactualiseerde omgevingsvisie stelt bovendien kaders aan besluiten voor projecten die mogelijk aanzienlijke milieueffecten hebben (artikel 16.36 lid 1 en 4), wat leidt tot een mer-plicht. De gemeente Deventer heeft specifiek gekozen voor een OER in plaats van een standaard MER vanwege het integrale karakter van de omgevingsvisie.

Gebruik van alternatieven

Op basis van een assenkruis zijn 4 verschillende ontwikkelrichtingen voor Deventer ontwikkeld. Dit zijn de alternatieven. Het assenkruis varieert van 'veel sturing / weinig sturing' op en 'veel woningbouw / weinig woningbouw', en de alternatieven bestonden uit combinaties van die uitgangspunten.

Afbeelding S1 schematisch overzicht van de alternatieven

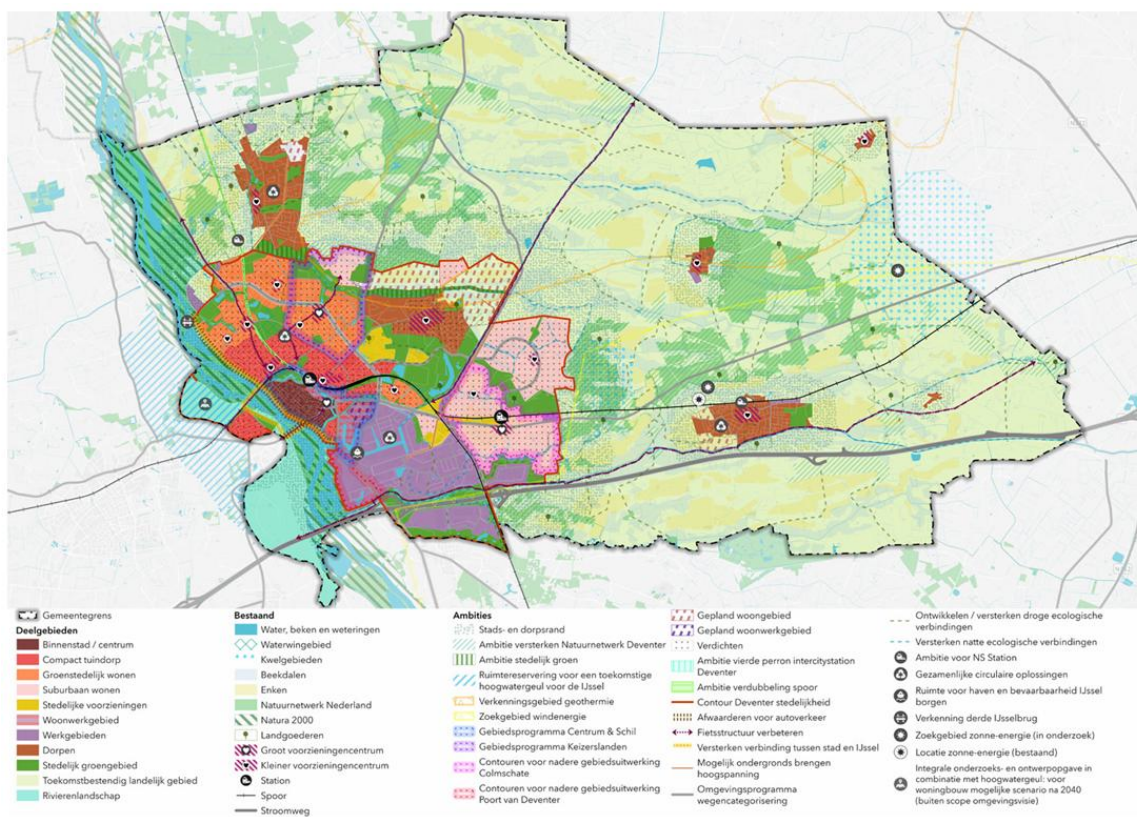

Van alternatieven, naar een koers, naar de omgevingsvisie

Elk alternatief is beoordeeld conform de m.e.r.-methode, waarbij is nagegaan hoe de uitwerking van deze alternatieven de leefomgeving kan beïnvloeden richting 2050. Dit heeft geresulteerd in gedetailleerde uitkomsten per omgevingsaspect, waarbij duidelijk werd wat de impact is op de omgeving als gevolg van de 4 alternatieven. Op basis hiervan heeft de gemeente eerst een koersdocument opgesteld, en dit koersdocument is in een eerdere tussenversie van dit MER beoordeeld, vooruitlopend op de volwaardige beoordeling van de omgevingsvisie. De beoordeling van de alternatieven en de beoordelingen op de koers samen hebben gediend als input voor de gemeente voor de omgevingsvisie. De omgevingsvisie richt zich expliciet op 2040, maar het uitgangspunt bij het OER is altijd geweest om te beoordelen richting 2050. De gemeente heeft dit verschil in jaartallen meegenomen bij het opstellen van de omgevingsvisie.

Wat is de kern van de omgevingsvisie Deventer

Afbeelding S2 Omgevingsvisiekaart Deventer 2040

Visie op Deventer 2040

Deventer kiest voor een brede welvaart. Dit betekent een toekomst waarin naast economische welvaart, welzijn, gezondheid, duurzaamheid en gelijke kansen voorop staan. Iedereen moet in 2040 mee kunnen doen. Deventer wordt groener, schoner en is beter voorbereid op klimaatverandering. Er zijn veilige, duurzame manieren om te reizen. Gezondheid vinden we belangrijk. Dat betekent niet alleen niet ziek zijn, maar ook lekker kunnen bewegen en voor elkaar zorgen. In nieuwe wijken zijn zorg, sport, voorzieningen, groene ruimte en scholen daarom dichtbij. We werken aan een sterke economie van Deventer in 2040 die voorziet in voldoende banen voor de groeiende beroepsbevolking van Deventer en omgeving.

Deventer werkt daarvoor samen met (beroeps) onderwijs, (vertegenwoordigers van) bedrijven en medeoverheden. Zo kunnen mensen goed leren en werken. Deventer wil aantrekkelijk zijn voor studenten, vakmensen en ondernemers. Zo blijft de werkgelegenheid in balans met het aantal inwoners. Daarvoor zijn naast groei- en vestigingsruimte voor bedrijven, goede woningen en voorzieningen nodig die passen bij de doelgroepen die we willen aantrekken. Ook slim omgaan met energie en grondstoffen is belangrijk. Buiten de stad is er ruimte voor duurzame landbouw. Daar wordt zoveel mogelijk gewerkt aan natuur én voedsel tegelijk. In 2100 wil Deventer klaar zijn voor het veranderde klimaat, met een sterke economie en een samenleving waarin mensen zich met elkaar verbonden voelen. Tot 2040 komen er veel nieuwe woningen bij. Deventer groeit met ongeveer 10.700 huizen naar ongeveer 60.000 huizen. Veel woningen komen in bestaande wijken (dit noemen we verdichting), maar ook in nieuwe buurten, zoals Wechelerhoek en Baarlerhoek.

Deventer wil brede welvaart bereiken door aandacht te geven aan wonen, werken, economie, duurzaamheid en gezondheid. Elk onderwerp is belangrijk. Samen zorgen ze voor een gezonde en fijne gemeente om te wonen, werken en leven. Afbeelding: Windroos totaal In elke wijk moeten verschillende soorten woningen komen (voor jongeren, ouderen, gezinnen, arm en rijk), met goede voorzieningen zoals scholen, winkels en zorg. Dat zorgt voor een fijne buurt en betrokken bewoners. Ook kleine bedrijven en buurtinitiatieven maken de stad leefbaar.

Duurzaamheid is heel belangrijk. In 2030 wil Deventer 55% minder CO2 uitstoten, en in 2050 helemaal geen schade toebrengen aan de omgeving. Wijken gaan van het aardgas af, energie komt uit duurzame bronnen zoals bijvoorbeeld zon en wind, en gebouwen worden op een milieuvriendelijke manier gebouwd. Ook bedrijventerreinen worden aangepast aan het veranderende klimaat. Op het platteland is er ruimte voor landbouw die voedsel produceert én goed is voor de natuur. Dit past bij een duurzame economie waarin hergebruik, natuurlijke materialen en CO2-opslag belangrijk zijn.

Een gezonde omgeving betekent een veilige, groene en schone omgeving. Mensen moeten makkelijk kunnen wandelen en fietsen. We zorgen ervoor dat er schone lucht is en voorzieningen dichtbij zijn. Ook wordt in de ruimtelijke plannen rekening gehouden met gezondheid, bijvoorbeeld door gezonde voeding en duurzaam vervoer te stimuleren. Dit sluit goed aan bij de verschillende gebieden in Deventer.

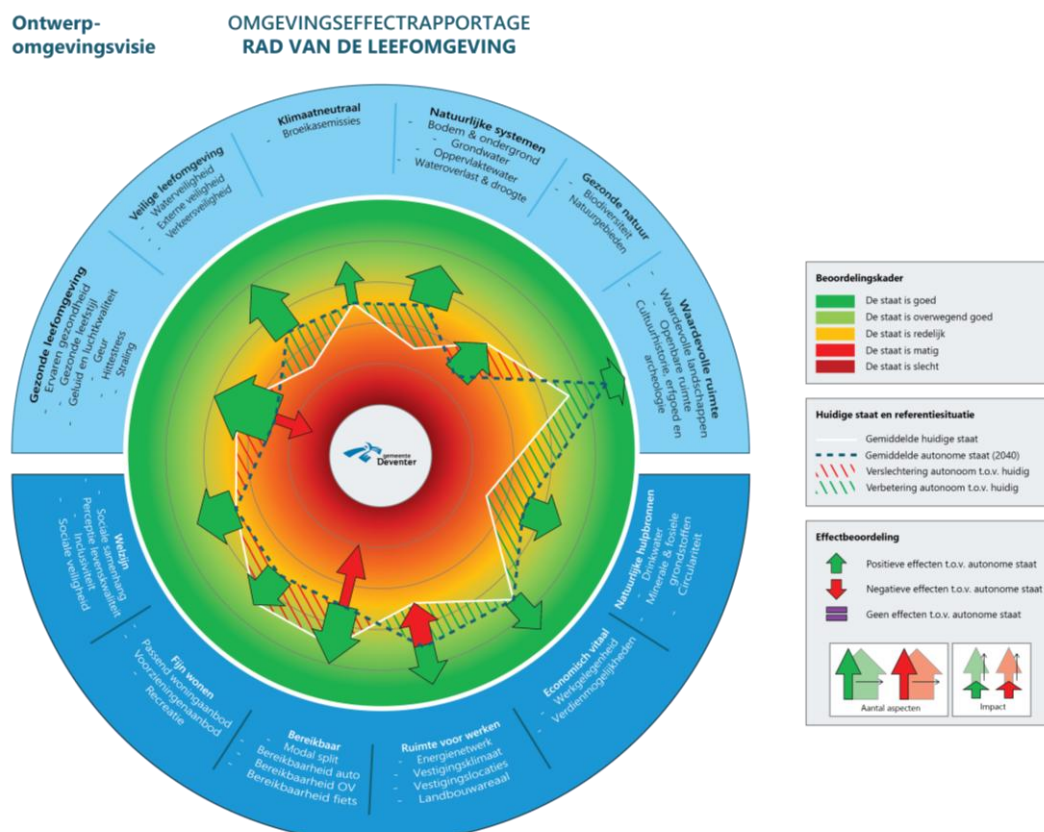
Deventer investeert in grote en kleine bedrijven die bijdragen aan onze economie, werkgelegenheid en belangrijke veranderingen in onze samenleving. Zo gaan we de bedrijventerreinen en de haven beter benutten, realiseren we een nieuw bedrijventerrein en gaan we beschermend om met de werkfuncties in de wijken en dorpen. Met name in Stadscampus De Kien en langs de 'Kennisas' zetten we in op innovatie en vernieuwende ideeën. Gebieden waar mensen werken, worden steeds vaker gecombineerd met ruimte om te ontmoeten en ontspannen. Ook landbouw speelt een rol in de duurzame economie, met milieuvriendelijke producten en het gebruik van natuurlijke materialen. Alle doelen en plannen komen samen op de omgevingsvisiekaart van Deventer.

Beoordeling van de omgevingsvisie

In afbeelding 1 is via het Rad van de Leefomgeving te zien hoe de leefomgeving wordt beïnvloed als gevolg van de nieuwe omgevingsvisie. Er zijn 12 thema's, elk onderverdeeld in afzonderlijke aspecten.

De analyse is uitgevoerd via een beoordelingskader, waarin er een groot aantal natuurlijke en maatschappelijke aspecten zijn beoordeeld. Deze variëren van gezonde leefomgeving (geluid, luchtkwaliteit, ervaren gezondheid, etc.) tot economisch vitaal (werkgelegenheid, verdienmogelijkheden). Samen vormen de thema's, aspecten en indicatoren een beeld van de brede welvaart in Deventer bij een succesvolle uitvoering van alle principes en kaders in de nieuwe omgevingsvisie. Dit kader is te zien in de buitenste ring van het rad van de leefomgeving in afbeelding S3.

Afbeelding S3 Beoordelingen van de omgevingsvisie op het rad van de Leefomgeving

Hoofdconclusies van het OER

Algemeen beeld is positief

Het algemene beeld is dat de nieuwe Deventer Omgevingsvisie positief uitpakt op de overgrote meerderheid aan leefomgevingsthema's. Dit uit zich in het grote aandeel van groene pijlen in Afbeelding 1. Dit betekent dat de brede welvaart in Deventer op alle thema's vooruitgang laat zien onder de nieuwe omgevingsvisie, ten opzichte van de referentiesituatie.

Wel zijn er 3 aspecten met een negatieve beoordeling. Verder zijn er ook nog 7 aspecten waarbij een positieve uitkomst onzeker is, door belangrijke kanttekeningen over de uitvoering hiervan in verschillende deelgebieden van de gemeente.

Aspecten met een negatieve beoordeling

De volgende aspecten hebben een negatieve beoordeling. Dat betekent dat op deze aspecten, de kwaliteit achteruit gaat ten opzichte van de referentiesituatie. Deze zijn:

- hittestress (thema Gezonde Leefomgeving). Deventer zet flink in op inbreiding als onderdeel van de woningbouwopgave, terwijl er in sommige delen van de stad door verstening en een gebrek aan groen reeds een stedelijk hitte eiland effect is. De omgevingsvisie bevat nu niet genoeg concrete maatregelen en krachtige instrumenten om een toename van hittestress tijdens de inbreiding en verdichting tegen te gaan. Ook is het STOMP principe met name in de oude wijken niet sterk geïmplementeerd in de visie;
- vestigingslocaties (thema Ruimte voor werken). De omgevingsvisie beschrijft het voornemen om een nieuwe bedrijventerrein van 45 ha te realiseren. Dit voornemen is niet weergegeven op de omgevingsvisiekaart en heeft daarop ook geen zoeklocaties. Daarmee is deze actie nog niet concreet, waardoor strikt genomen de ruimte voor bedrijven afneemt, ook in verhouding tot de groei van het aantal inwoners en de plannen voor het transformeren van Bergweide 3);
- bereikbaarheid auto: met name voor nieuwe ontwikkelingen zet Deventer sterk in op implementatie van het STOMP principe. Dit betekent dat parkeerruimte en in het algemeen bereikbaarheid voor auto een lagere prioriteit krijgt. Deze nieuwe ontwikkelingen zullen daarmee minder bereikbaar zijn per auto dan het gemiddelde in de stad (wat niet met het STOMP principe is ontwikkeld).

Aspecten met belangrijke kanttekeningen voor gebiedsgerichte uitvoering

Voor 7 aspecten is de algemene beoordeling positief als de ambitie wordt gehaald, maar is de uitvoering wel onzeker. Deze onzekerheid kan komen door een gebrek aan concrete maatregelen, een leemte aan kennis (ii), of een grote afhankelijkheid van externe ontwikkelingen. In Tabel S1 zijn deze 7 aspecten ingedeeld naar deze 3 oorzaken.

Tabel S1 Aspecten met onzekere uitvoering, gecategoriseerd naar reden

Beperkte concrete maatregelen	Leemten in kennis	Afhankelijkheid van externe ontwikkelingen
Ervaren gezondheid; inwoners van sommige bestaande wijken in Deventer (in het Omgevingsvisie deelgebied 'compact tuindorp') hebben significant lagere ervaren gezondheid dan het gemiddelde van gemeente en land. De omgevingsvisie heeft een hoge ambitie om dit aan te pakken, maar heeft maar beperkt specifieke maatregelen genoemd voor kwetsbare inwonersgroepen in deze wijken.	Voor sommige belangrijke lokale leefomgevingsaspecten zoals luchtkwaliteit is geen data beschikbaar op het niveau van deelgebieden of zelfs straten, terwijl dat voor inwoners wel heel belangrijk is.	Waardevolle landschappen: de onderzoek locatie Stadsland is afhankelijk van de invulling van de IJsselbypass door Rijkswaterstaat, welke nog onzeker is (ook een Leemte in kennis)
Passend woningaanbod: de gemeente houdt zich aan het 30-40-30 principe om genoeg sociale huurwoningen te realiseren, maar door de strategie op	Wateroverlast & droogte: de zoeklocaties voor nieuwe woningbouw gaan 'buiten de gebaande paden', in nattere	Bereikbaarheid OV: de gemeente is ambitieus met twee nieuwe stations en een grote focus op het STOMP principe, ook bij ontwikkelingen ver van het

Beperkte concrete maatregelen	Leemten in kennis	Afhankelijkheid van externe ontwikkelingen
inbreiding is gemeentelijke invloed op veel kleinere projecten hier beperkt. Bijvoorbeeld, het is niet duidelijk hoe dit in de verdichtingsopgave in Colmschate afgedwongen kan worden.	gebieden, grondwater-beschermingsgebieden, en gebieden met hoge grondwaterstanden. Meer gebieds-specifieke analyse is nodig om na te gaan wat er nodig is om hier woningen te bouwen met behoud van omgevingskwaliteiten.	centrum (zoals Baarlerhoek). Voor het goed inrichten van het OV en behoud van OV in het buitengebied, is er zeer grote afhankelijkheid van het Rijk, Provincies en vervoersbedrijven.

Beoordeling van kansen en risico's van nieuwe ontwikkelingen.

Tenslotte zijn in dit OER de 4 grote infrastructurele ontwikkelingen beschouwd op hun kansen en risico's. dit zijn het Stadsland, de Baarlerhoek, Bergweide 3 en de realisatie van de derde brug. Ook is hierbij meegenomen wat de kansen en risico's zijn van de derde brug voor de gemeenten Voorst en Apeldoorn.

OVERZICHT WIJZIGINGEN OMGEVINGSEFFECTRAPPORTAGE

De Commissie MER heeft een voorlopig advies uitgebracht over het OER bij de omgevingsvisie. De commissie heeft gesignaleerd dat er nog belangrijke informatie ontbrak. De volgende lijst beschrijft kort de door de Commissie gewenste aanvullingen, en geeft aan waar in het OER (op hoofdstuknummer) en op welke manier deze adviezen zijn behandeld.

Advies 1: brede welvaart voor Deventer. De omgevingsvisie hanteert brede welvaart als belangrijke leidraad. Het onderwerp brede welvaart kan op veel verschillende manieren uitgelegd worden. Wat Deventer er onder verstaat, is niet toegelicht. Dat is wel nodig om het als leidraad te kunnen gebruiken en om te beoordelen wat de omgevingsvisie daar aan bijdraagt.

Verwerking advies:

- in hoofdstuk 3, sectie 3.1 wordt uitgelegd wat de gemeente Deventer vanuit de omgevingsvisie verstaat onder brede welvaart. Hier wordt ook de koppeling gemaakt met het afwegingskader van de gemeente. In sectie 3.3 en 3.4 wordt vervolgens uitgelegd hoe de beoordelingsmethoden voor omgevingseffecten en doelbereik gekoppeld zijn aan deze definities van brede welvaart.

Advies 2: een aansprekende en goed leesbare samenvatting. De publiekssamenvatting bij het OER is goed leesbaar, maar niet compleet. Informatie over alternatieven en de toekomstige ontwikkelingen ontbreekt. Daarbij speelt mee dat de digitale versie van het OER maar een deel van de informatie uit het OER bevat.

Verwerking advies:

- de publiekssamenvatting is toegevoegd aan dit OER als eerste hoofdstuk 'Samenvatting' en is niet langer een afzonderlijk document. Ook is de samenvatting aangepast en aangevuld met informatie over de alternatieven en de beoordeling daarop;
- er wordt nu ook gerefereerd naar de 4 ontwikkelingen in de samenvatting. Verder, de digitale versie van het OER is ook niet bedoeld als volledig overzicht, en de introductiepagina van de webpagina is aangepast om te duiden welke informatie er wel en niet is op de webpagina.

Advies 3: de samenhang tussen het Deventer DNA, de Deventer ambities en de omgevingsvisie. Het Deventer DNA komt zeer beperkt aan bod in het OER. Mede daardoor komt de essentie van de vier alternatieven onvoldoende over. Ook mist een vertaling van ambities naar concrete doelen en inzicht in de gemaakte keuzes om tot de omgevingsvisie te komen. Het DNA had hier bij kunnen helpen, juist omdat het de mogelijkheid biedt om opgaven, ambities en doelen voor de onderscheidenlijke deelgebieden gericht te concretiseren.

Verwerking advies:

- in hoofdstuk 2.4 is een sectie toegevoegd 'Koppeling van het DNA van Deventer aan de alternatieven'. Hier wordt de definitie van het DNA kort samengevat aan de hand van hoe dit in de omgevingsvisie wordt beschreven. De alternatieven worden hier ook nu verhalend beschreven, waarbij ook een koppeling is gemaakt met hoe het alternatief landt in de context van het DNA. Alternatief 1A wordt duidelijk uitgelegd als het nul-alternatief, waarbij het verschil met de referentie wordt geduid. Naast het overzicht van de 4 kaarten, is ook een nieuwe abstracte figuur toegevoegd die in woorden uitlegt wat de kern is van elk alternatief, zowel toekomstgericht als in samenhang met het DNA;
- het DNA is evenwel niet gebruikt als basis en kern voor de opbouw van de alternatieven. In het proces om te komen tot alternatieven is het gebruikt als belangrijke context. De essentie van de 4 alternatieven is nu beschreven in de tekst, en er is beschreven op welke manier dit alternatief wel of niet voortbouwt op het DNA. Dit is in dit hoofdstuk uitgelegd;
- de opgaven, doelen en ambities voor onderscheidenlijke deelgebieden zijn beschreven in de omgevingsvisie. De gemeente hanteert hierbij 7 leidende principes. In hoofdstuk 3.4 is beschreven hoe de beoordeling van het doelbereik de omgevingsvisie toetst aan de 7 leidende principes van de gemeente Deventer zelf. De beoordeling doelbereik in hoofdstuk 6.7 maakt gebruik van de 7 sturende principes als ambities;
- de effectbeoordeling van de omgevingsvisie ten opzichte van de koers is verduidelijkt in hoofdstuk 6.6, waarbij de nadruk per thema nu is gelegd op de beoordeling van het VKA en de Koers alleen wordt benoemd als er wezenlijke kwalitatieve verschillen zijn. Zo wordt duidelijk welke slag er is gemaakt in de

uitwerking. Dit hoofdstuk is hierbij ingekort en focust op de essentie van de beoordeling en de essentie van het verschil tussen koers en omgevingsvisie.

Advies 4: de referentiesituatie. Het detailniveau van de referentiesituatie sluit niet goed aan op de omgevingsvisie. Doordat onderscheid naar verschillende delen van Deventer ontbreekt, zijn de effecten van de omgevingsvisie niet goed te bepalen. Dit valt specifiek op bij de woningbouwopgave, een belangrijk onderwerp in de omgevingsvisie.

Verwerking advies:

- in hoofdstuk 4.2 tot en met 4.4 is de referentiesituatie uitgebreid. In hoofdstuk 4.3 is de referentiesituatie ook per deelgebied uiteengezet. De referentiesituatie is beter samengevat in hoofdstuk 4.4, waarbij inzichten uit de bijlagen naar het hoofdrapport zijn verplaatst over welke autonome ontwikkelingen relevant zijn;
- hoofdstuk 4.4 start nu ook met een nieuwe overzichtstabel, waarin in 1 oogopslag duidelijk is welke deelgebieden per omgevingsthema aandachtspunten hebben. Deze 'aandachtspunten' zijn omgevingsthema's die in dit deelgebied duidelijk positiever of negatiever naar voren komen. In hoofdstuk 4.3 is de inhoud over de referentie per wijk uitgebreid, waarbij nu niet langer de klassieke 'wijken' leidend zijn, maar de deelgebieden uit de omgevingsvisie de kapstok zijn in de beschrijvingen. Hieruit volgt per deelgebied een overzicht van de belangrijkste omgevingsthema's die in de huidige situatie en in de referentiesituatie ofwel positiever, of wel negatiever scoren in de referentie ten opzichte van de Deventer gemiddelde referentie;
- de 'autonome ontwikkeling' aangaande de woningbouwplannen (wat is autonoom, en wat is nieuw in de visie) is verduidelijkt in hoofdstuk 4.4 door per aspect aan te geven wat heeft geleid tot de beoordeling, in samenhang met de beoordelingen per deelgebied.

De commissie stelt verder in haar detail advies: *"Beschrijf de referentiesituatie voor de verschillende de delen (wijken) van Deventer in aansluiting op het DNA."*. Het 'Deventer DNA' als beleidsdocument is echter geen solide basis voor informatie over de toekomstige situatie per leefomgevingsaspect. In hoofdstuk 4 wordt de referentiesituatie in plaats daarvan beschreven aan de hand van autonome ontwikkelingen per deelgebied van de omgevingsvisie.

Advies 5: navolgbare en voldoende uitgewerkte beoordeling. Het ontbreken van een voldoende eenduidige en consistente referentiesituatie werkt door in de beoordeling van de omgevingsvisie. Toegekende scores zijn niet goed navolgbaar en/of uitgewerkt.

Verwerking advies

- de vernieuwde referentiesituatie per deelgebied is gebruikt om de effectbeoordeling voor het voorkeursalternatief (VKA) te herzien, en daar meer detail aan toe te voegen;
- de effectbeoordeling van de alternatieven is niet inhoudelijk herzien naar aanleiding van de nieuwe referentiesituatie per deelgebied. Deze effectbeoordeling is namelijk uitgevoerd voordat de gemeente reeds vastgestelde deelgebieden had, waardoor er geen samenhang is tussen de alternatieven en de later vastgestelde deelgebieden. Gezien de hoeveelheid extra informatie die is toegevoegd aan de beoordeling voor het VKA, is hiermee geborgd dat de gemeente begrijpt wat de impacts van haar keuzes op het milieu is;
- de alternatieven zijn ook niet veranderd, alleen is een verhalende beschrijving toegevoegd die de kern van de bestaande alternatieven beter weergeeft;
- de beoordelingen van de alternatieven zijn wel herzien op navolgbaarheid in de tekst, naar bijvoorbeeld het advies van de Commissie om opnieuw naar de beoordeling over waterveiligheid te kijken. De samengevatte beoordelingen van de alternatieven en de beoordeling over het voorkeursalternatief zijn ook in het algemeen herzien op navolgbaarheid.

In het advies vraagt de Commissie op verschillende plekken verder om een vergaande kwantificering van de huidige situatie en referentie, met een toegelicht voorbeeld over recreatie en over gebruiksgroen. Deze data om tot zulk een gedetailleerde referentie te komen is niet beschikbaar ten tijde van het schrijven van dit OER. Bovendien ontbreken er kwantitatieve maatstaven voor dit soort kwantitatieve informatie, waardoor dit soort informatie ook niet altijd kan bijdragen aan de toetsing van de omgevingsvisie. Het uitgangspunt in dit OER blijft een kwalitatieve beoordeling, wat aansluit bij de doelen en het schaalniveau van de omgevingsvisie. Van dit uitgangspunt wordt in de aanvulling niet afgeweken. Het afwegingskader en indicatoren voor effectbeoordeling zijn dan ook niet aangepast naar aanleiding van het advies.

Advies 6: monitoring en evaluatie. Het OER maakt niet duidelijk op welke onderwerpen kennis ontbreekt en hoe daar mee om is gegaan. Ook ontbreekt een (aanzet voor) een monitoringsplan, waarmee de gemeente waar wenselijk kan besluiten om bij te gaan sturen.

Verwerking advies:

- hoofdstuk 8.1 is toegevoegd, waarin de leemten in kennis worden beschreven;
- hoofdstuk 8.2 bevat een extra reflectie over het welke omgevingsindicatoren van het grootste belang zijn voor de monitoring. Ook is kennisgenomen van het in ontwikkeling zijn de monitoringsplan van de gemeente Deventer, met een korte beschrijving van de opbouw en doel van dit monitoringsplan, en hoe dit aansluit op de opgaven die nog voortkomen uit de effectbeoordeling op de omgevingsvisie zelf. In dit hoofdstuk wordt daarmee geadviseerd op welke thema's gemonitord moet worden naar aanleiding van de uitkomsten van de effectbeoordeling.

Tenslotte, er zijn nog een aantal kleinere punten die de Commissie heeft aangedragen:

- *de inconsistentie tussen OER en omgevingsvisie over de exacte woningbouwcijfers in de planvoorraad;*

Dit komt doordat het OER zowel het koersdocument als de omgevingsvisie in twee afzonderlijke stappen heeft beoordeeld, en deze verschillen in cijfers komen ook voor tussen de Koers en de visie zelf. Deze verschillen zijn niet dusdanig groot dat ze de beoordeling beïnvloeden, maar het is niet doelmatig om aanpassingen te doen voor consistentie, omdat dit geen recht doet aan de situatie zoals deze was bij de beoordeling van het koersdocument.

- *het verschil tussen de referentiesituatie en alternatief 1A vraagt meer uitleg:*

Het verschil is duidelijk gemaakt in de tekst boven de nieuwe verhalende beschrijving van alternatief 1A in hoofdstuk 2.5.

- *Een vertaling van de ambities naar zo concreet mogelijke doelen, passend bij het Deventer DNA.*

In de uitwerking in de omgevingsvisie per thema en per deelgebied is concreet gemaakt hoe de gemeente haar ambitie wil invullen. In hoofdstuk 6.6 zijn de beoordelingen concreter gemaakt om beter aan te sluiten op de concrete maatregelen die de gemeente neemt in haar thematische en gebiedsgerichte invulling van de visie. Verder hoeft deze invulling niet altijd te passen bij het Deventer DNA. De gemeente staat het vrij om in haar omgevingsvisie keuzes te maken die niet aansluiten bij haar DNA, en deze richting is daarom ook expliciet uitgewerkt in alternatief 2A in het OER.

INLEIDING | WAAROM EEN ACTUALISATIE OP DE OMGEVINGSVISIE GEMEENTE DEVENTER EN EEN OER?

Voor u ligt het Omgevingseffectrapport (OER) voor de nieuwe omgevingsvisie Deventer. Deze OER maakt deel uit van de milieueffectrapportage (mer): een procedure die verplicht is bij het opstellen van de omgevingsvisie. De mer-procedure leidt tot een omgevingseffectrapport (OER) bij de omgevingsvisie.

1.1 Reden voor het opstellen van de nieuwe omgevingsvisie Deventer

Wat is een omgevingsvisie?

De omgevingsvisie is een integrale visie met strategische hoofdkeuzes van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de langere termijn (hier: 2040 met een doorkijk naar 2050). De omgevingsvisie gaat onder andere in op de samenhang tussen ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, gezondheid, economie, energie, infrastructuur, sociale structuur en cultureel erfgoed.

Inhoudelijk bevat de omgevingsvisie in ieder geval de volgende onderdelen. Daarbij wordt het proces om te komen tot deze visie ondersteund door het OER om hier invulling aan te geven:

- **beschrijving van de huidige situatie:** Een gedetailleerde beschrijving van hoe Deventer ervoor staat op basis van diverse thema's (aan de hand van de Foto van de Leefomgeving die in het OER komt te staan). Dit omvat de historische en huidige kwaliteiten van de gemeente, zoals de IJssel, het rivierenlandschap, de haven, de groenstructuren en de relatie tussen stad en landschap;
- **gewenste ontwikkelingen en behoud:** Hoofddijnen van welke ontwikkelingen gewenst zijn en wat juist behouden moet blijven, met een focus op de balans tussen verstedelijking en groene ruimte, zoals de stadsrandzone en de historische binnenstad;
- **integrale beleidsvoering:** Het te voeren integrale beleid op hoofddijnen, waarbij rekening wordt gehouden met de samenhang tussen verschillende beleidsvelden en de lange termijn doelstellingen van de gemeente;
- **voorzorgsbeginsel en preventief handelen:** De omgevingsvisie houdt rekening met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt;
- **sturingsfilosofie en gemeentelijke rol:** Een duidelijke uiteenzetting van de sturingsfilosofie van de gemeente, inclusief de eigen rol in relatie tot andere partijen bij het realiseren van de doelstellingen uit de visie. Dit omvat samenwerking met buurgemeenten, regionale netwerken en maatschappelijke partners;
- **motivatie van gemeentelijke belangen:** Het duiden van de gemeentelijke belangen en voorzien van een motivatie. Deze motivatie wordt onderbouwd door de beoordeling van het voorkeursalternatief (VKA) uit het OER.

De omgevingsvisie is vormvrij en bindt alleen de gemeente zelf. Daar waar de doelen en ambities van de omgevingsvisie doorwerken naar derden (waterschappen, bedrijven, burgers) kunnen daartoe regels en normen worden opgenomen in het omgevingsplan.

Waarom een omgevingsvisie?

Vooruitlopend op de Omgevingswet is een eerste omgevingsvisie van Deventer vastgesteld in 2019 als structuurvisie op grond van de Wro. Hiermee heeft Deventer de afgelopen jaren, vanuit haar rijke historisch gelaagde DNA, sturing gegeven aan de (ruimtelijke) opgaven in een nieuwe laag, aan de hand van drie hoofdambities:

- het bestaande verzilveren: bij ontwikkelingen worden de eigen, onderscheidende kwaliteiten van Deventer behouden en versterkt;
- slim verbinden: de netwerkkracht van Deventer wordt lokaal, regionaal en nationaal versterkt;
- toekomstbestendig handelen: de leefomgeving moet voor mens, dier en plant aangenaam zijn, nu en in de toekomst.

De gemeente Deventer heeft verschillende redenen om tot een nieuwe omgevingsvisie te komen. Allereerst is met de komst van de Omgevingswet ook het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) uitgerold. Het DSO bundelt de wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Onderdeel van het DSO is het Omgevingsloket: dit is het digitale loket waarin iedereen snel kan zien wat wel en niet mag in de fysieke leefomgeving. Het is daarmee nu ook mogelijk om de omgevingsvisie via een nieuwe, geografisch georiënteerde opzet te ontsluiten. Iedereen kan daarmee digitaal opzoeken op welke locaties Deventer bepaalde ontwikkelingen mogelijk wilt maken en hoe dat de leefomgevingskwaliteit kan beïnvloeden.

Ten tweede is er sinds 2019 door de gemeente aanvullend en afwijkend beleid ten opzichte van de huidige omgevingsvisie (Omgevingsvisie 2019) opgesteld. Tegelijkertijd is er ook beleid gedateerd geraakt. Met de actualisatie wordt het relevante beleid met betrekking op de fysieke leefomgeving gebundeld en in lijn met elkaar gebracht. De omgevingsvisie gaat daarmee de hoofdzaken van het beleid op alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving bevatten.

Tot slot staat de gemeente voor keuzes over de inrichting van de fysieke leefomgeving, in het licht van (aankomende) uitdagingen en ontwikkelingen (zoals klimaatverandering en vergrijzing) en haar eigen ambities hoe de fysieke leefomgeving er uit zou moeten zien. Hiervoor wil Deventer toekomstige ontwikkelingen op het gebied van woningbouw, werklocaties, de hoofdgroenstructuur, de energie-infrastructuur en -opwek, en het landelijk gebied mogelijk gaan maken. De geactualiseerde omgevingsvisie dient op een inspirerende, sturende en gebiedsgerichte wijze hieraan richting te geven.

1.2 Waarom een milieueffectrapportage?

Keuze voor een omgevingseffectrapport (OER)

De gemeente Deventer wil met de actualisatie van de omgevingsvisie breder kijken dan uitsluitend naar de klassieke leefomgevingsthema's en ook thema's zoals klimaatadaptatie, energietransitie, circulaire economie en sociale duurzaamheid betrekken. De gemeente streeft daarom naar een omgevingseffectrapport (OER) in plaats van een milieueffectrapport (MER), vanwege het integrale karakter van de omgevingsvisie. Hiermee wordt ook voldaan aan de MER-plicht, omdat een OER een uitgebreide versie is van een MER. Een OER zorgt voor een integrale afweging van uiteenlopende onderwerpen die relevant zijn voor de leefomgeving.

Wat is een OER?

Een omgevingseffectrapport geeft milieu en leefomgeving een volwaardige plaats in het besluitvormingsproces over de omgevingsvisie gemeente Deventer. Dit doet een OER door de effecten op de leefomgeving ten gevolge van een voornemen en mogelijke alternatieve invullingen daarvan op hoofdlijnen te beschrijven. Dit houdt in dat de ruimte die potentieel kan worden benut als toekomstige oplossing voor een opgave of probleem wordt onderzocht. Het OER onderzoekt daarom niet concrete initiatieven in detail. Het OER is een onderzoeksrapport dat hoort bij het moederbesluit, hier de actualisatie van de omgevingsvisie. Om een juiste koersbepaling en afstemming tussen beide producten te waarborgen, lopen het opstellen van het OER en de actualisatie van de omgevingsvisie parallel aan elkaar. Deze gelijktijdige ontwikkeling zorgt ervoor dat de inzichten uit het OER tijdig kunnen worden geïntegreerd in de besluitvorming en dat het bevoegd gezag uiteindelijk het besluit neemt met volledige kennisgeving van de gevolgen van het voornemen op de fysieke leefomgeving.

Doel OER Omgevingsvisie Deventer

Het doel met het OER bij de Omgevingsvisie Deventer is om, voorafgaand aan de besluitvorming, alle relevante beslisinformatie breed en integraal in beeld te brengen en dit mee te laten wegen bij de te maken keuzes in de visie. Het OER laat met een integrale afweging zien of er voor alle ambities, opgaven en beoogde ontwikkelingen in Deventer voldoende ruimte is en welke effecten de te maken keuzes hebben op de leefomgeving. Aan de hand van verschillende alternatieven (de mogelijke 'manieren' waarop het voornemen kan worden gerealiseerd) worden in het OER de effecten in beeld gebracht. Ook geeft het OER inzicht in strijdigheid, danwel koppelkansen tussen ambities, opgaven en beoogde ontwikkelingen.

Zodra de omgevingsvisie is opgesteld, wordt een datagedreven aanpak gebruikt vanuit dit OER om een doorlopend monitoringsproces op te zetten. Dit proces houdt toezicht op de in hoofdstuk 4 benoemde aspecten, om zo de voortgang en de leefomstandigheden in Deventer nauwkeurig te volgen en de 'Staat van Deventer' te bewaken.

MER-plicht

Europese en nationale wetgeving schrijven voor dat voor activiteiten met (mogelijk) aanzienlijke milieueffecten een mer-procedure wordt doorlopen. Nederlandse wet moet voldoen aan de Europese [mer-richtlijn](#) voor projecten (2014/52/EU, 2011/92/EU) en de Europese [SMB-richtlijn](#) (Strategische milieubeoordeling, 2001/42/EG) voor plannen en programma's. De Europese wetgeving is geïmplementeerd in de [Omgevingswet](#) (afdeling 16.4) en verder uitgewerkt in het [Omgevingsbesluit](#) (hoofdstuk 11, bijlage V). Het type mer-procedure (plan-mer, project-mer of mer-beoordeling) hangt af van de aard, omvang van de activiteit en het type besluit.

De actualisatie van de omgevingsvisie is een wettelijk voorgeschreven plan in de zin van artikel 16.34 van de Omgevingswet. De geactualiseerde omgevingsvisie stelt bovendien kaders aan besluiten voor projecten die mogelijk aanzienlijke milieueffecten hebben (artikel 16.36 lid 1 en 4). Onder meer aan het omgevingsplan voor bijvoorbeeld stedelijk ontwikkelingsprojecten zoals bedoeld in Bijlage V van het Omgevingsbesluit onder project nr. J11. Naar verwachting brengt de omgevingsvisie niet alleen kleine wijzigingen op een lokaal niveau aan, maar hebben keuzes betrekking op grotere opgaven op de schaal van de gehele gemeente. Er is daarom geen sprake van een plan-mer-beoordeling (artikel 16.36 lid 3).

Ook is een passende beoordeling (PB) opgesteld (artikel 16.36 lid 2) voor de ontwerpversie van de omgevingsvisie. De PB is bedoeld om te beoordelen of een voorgenomen plan of project mogelijk negatieve effecten heeft op de beschermde natuurwaarden van een Natura 2000-gebied.

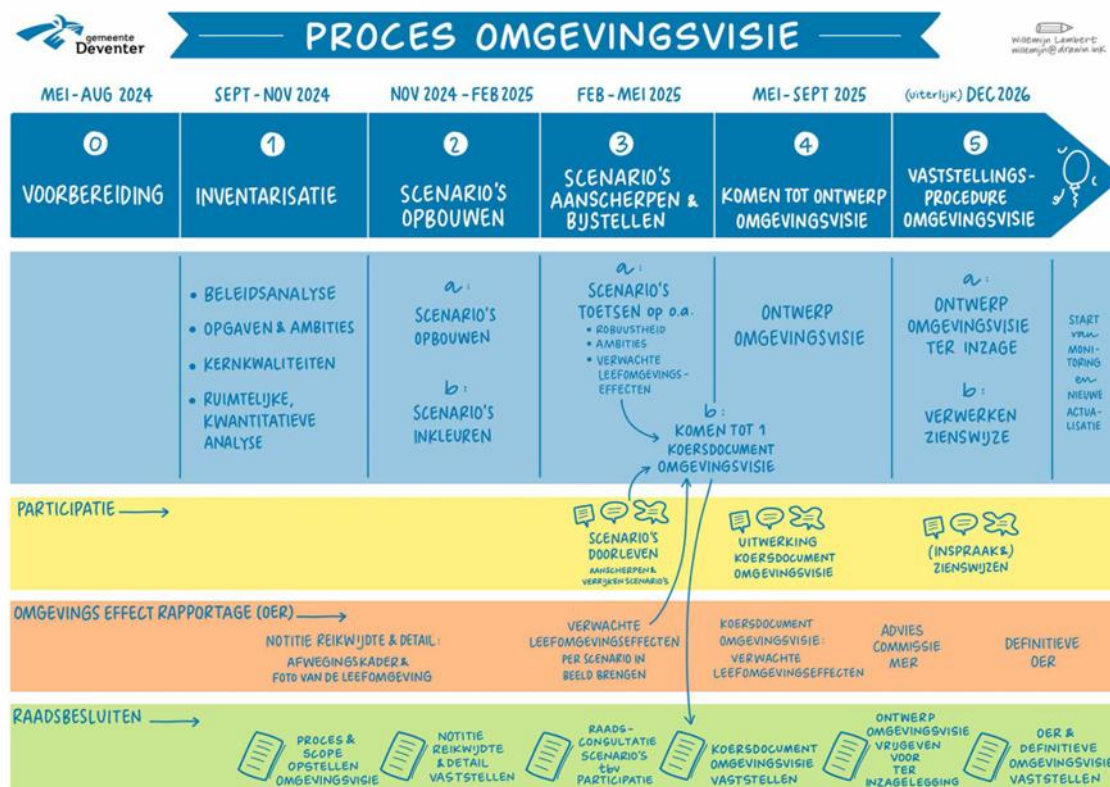
Voor de omgevingsvisie geldt daarmee direct een plicht tot het opstellen van een milieueffectrapport (OER in het geval van Deventer) en het doorlopen van de milieueffectrapportage. De mer-procedure is de procedure om tot het OER te komen. De mer-procedure is nader toegelicht in hoofdstuk 3.

De wisselwerking tussen de omgevingsvisie, participatie, het OER en raadsbesluiten

Om ervoor te zorgen dat er een goede wisselwerking is tussen de omgevingsvisie en het OER, zijn er verschillende interacties tussen vier verschillende werksporen. Deze werksporen zijn de omgevingsvisie, het OER, het participatie en de raadsbesluiten. Hierbij worden de alternatieven vanuit het omgevingsvisie-spoor én het koersdocument (als voorkeursvariant) getoetst in het OER-spoor, waarna de bevindingen hiervan weer worden verwerkt in het omgevingsvisie-spoor. Via participatie en raadsbesluiten wordt het draagvlak, de kwaliteit en de volledigheid van de documenten gewaarborgd. In afbeelding 1.1 is deze wisselwerking weergegeven.

Op afbeelding 1.1 is het proces schematisch verbeeld, waarbij de relaties en verbindingen tussen de producten uit de twee sporen en het participatiespoor en het raadsbesluitspoor zichtbaar zijn.

Afbeelding 1.1 De wisselwerking tussen de verschillende sporen in het proces voor de omgevingsvisie

Initiatiefnemer en Bevoegd Gezag

In de mer-procedure voor de omgevingsvisie is de gemeente Deventer zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag. Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor de voorbereiding van de omgevingsvisie en het OER. Zij treden op als initiatiefnemer. Het raad stelt de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) vast als beoordelingskader. De omgevingsvisie en het OER worden ook vastgesteld door de gemeenteraad. De gemeenteraad vormt daarmee het bevoegd gezag.

Naast de initiatiefnemer en bevoegd gezag zijn er ook diverse bestuursorganen en instanties die adviseren over de inhoud van het OER. Tijdens de NRD fase is er een brede feedbackronde georganiseerd, waarbij de volgende bestuursorganen konden reageren: Provincie, waterschap, naburige gemeenten, het Rijk. Ook is advies gevraagd aan.

1.3 Procedure omgevingsvisie en OER

Een OER volgt de stappen in de mer-procedure. De formele procedure start met een kennisgeving van het voornemen tot het opstellen van een OER voor de aanvulling op de omgevingsvisie. Op basis van de gepubliceerde NRD heeft iedereen de gelegenheid gekregen te reageren. De reacties en adviezen zijn voorgelegd aan het college, waarna de reikwijdte en het detailniveau van het OER definitief is vastgesteld. De vastgestelde NRD vormt daarna het vertrekpunt voor dit OER.

Het OER bij de omgevingsvisie wordt uiteindelijk één van de achtergronddocumenten bij de omgevingsvisie en doorloopt daarmee de wettelijke procedure die daarbij hoort. Daarbij is ook weer gelegenheid voor iedereen om zienswijzen in te dienen voordat de aanvulling op de omgevingsvisie (inclusief definitief OER) vastgesteld wordt. Tabel 1.1 geeft de formele stappen van de mer-procedure en de aanvulling van de omgevingsvisie weer.

Tabel 1.1 Formele stappen in de procedure (cursief: onderdeel van procedure moederbesluit)

Stap	Uitleg
Openbare kennisgeving.	Het voornemen om een aanvulling op de omgevingsvisie te gaan opstellen en een plan-mer-procedure te doorlopen wordt openbaar aangekondigd door de gemeente Deventer met de bekendmaking van de voorliggende NRD.
Ter inzage leggen NRD.	De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) wordt 6 weken ter inzage gelegd. De zienswijzen worden beantwoord.
Vaststelling advies reikwijdte en detailniveau.	Het college stelt de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) vast.
Opstellen OER	Het OER wordt opgesteld volgens de voorgestelde reikwijdte en het detailniveau en de inhoudsvereisten uit de Omgevingswet (artikel 11.3 Ob). Naar aanleiding van de eventuele zienswijzen en adviezen wordt de onderzoeksopzet uit de NRD aangepast in het OER.
<i>Opstellen plan, inclusief motivering mer en participatie.</i>	De aanvulling op de omgevingsvisie Deventer wordt opgesteld met motivering van mer en participatie.
Ter inzage leggen OER als bijlage van het <i>ontwerp omgevingsvisie</i> .	Het OER wordt, gelijktijdig met het ontwerp projectbesluit voor 6 weken ter inzage gelegd. Eenieder kan een zienswijze indienen (afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht).
Toetsingsadvies Commissie mer.	De Commissie mer wordt om advies gevraagd over het OER (artikel 16.39 Ow en 11.2 Ob).
<i>Vaststellen omgevingsvisie.</i>	De Raad stelt de omgevingsvisie vast. In de omgevingsvisie wordt aangegeven hoe met de resultaten van het OER, participatie, de zienswijzen en het advies van de Commissie mer is omgegaan (artikel 11.4 Ob).
Evaluatie van de effecten na realisatie.	Het is verplicht om (na realisatie) de daadwerkelijk optredende milieugevolgen van de uitvoering van het plan te monitoren en te evalueren (artikel 11.5 Ob).

1.4 Leeswijzer

Onderstaande Tabel 1.2 geeft een overzicht van de opbouw van dit OER.

Tabel 1.2 Leeswijzer OER Deventer

Hoofdstuk	Geeft antwoord op de vraag:
1. Inleiding	Waarom een nieuwe omgevingsvisie gemeente Deventer en een OER?
2. Onderzoeksaanpak	Hoe worden de huidige situatie, referentiesituatie en alternatieven onderzocht?
3. Beoordelingskader	Wat is de beoordelingsmethode? Hoe en wat wordt er beoordeeld?
4. Staat van de leefomgeving	Waar staat Deventer nu en wat komt er op de gemeente af?
5. Omgevingseffecten van de alternatieven	Wat zijn de omgevingseffecten van de verschillende alternatieven?
6. Het voorgenomen beleid	Voor welk beleid kiest de gemeente en welke omgevingseffecten horen daarbij?
7. Beoordeling kansen en risico's van nieuwe ontwikkelingen	Wat zijn de lokale en regionale kansen en risico's voor de directe omgeving van 4 grote ontwikkelingen uit de omgevingsvisie?
8. Leemten in kennis en monitoring	Welke informatie was niet beschikbaar, en hoe kan monitoring voor de omgevingsaspecten uit dit OER te worden ingericht?

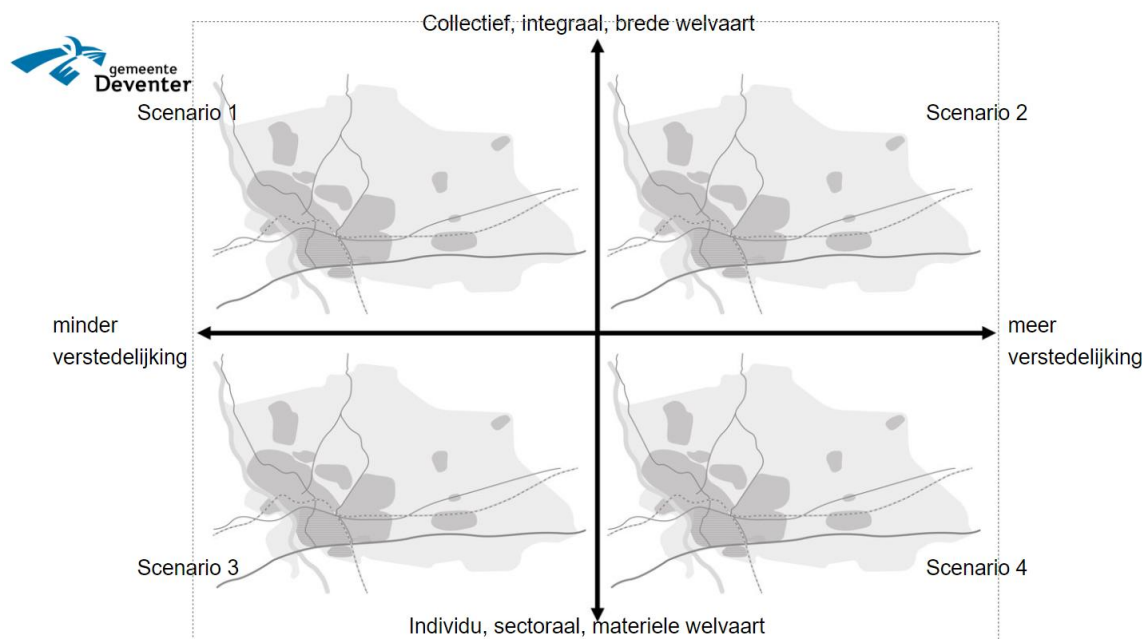
ONDERZOEKSAANPAK | WAT ZIJN DE VOORGENOMEN STAPPEN?

2.1 Rol van het OER

Het OER (Omgevingseffectrapportage) wordt gebruikt als onderzoeksinstrument tijdens het opstellen van de omgevingsvisie. Het OER laat zien waar de uitdagingen liggen op het gebied van milieu en leefomgeving. Het geeft ook aan wat de mogelijke gevolgen zijn van verschillende keuzes in de visie, door deze te vergelijken aan de hand van verschillende alternatieven (zie paragraaf 2.4). De wisselwerking tussen het visiespoor en het OER-spoor wordt gefaciliteerd middels 'ontwerploops'. Een OER biedt tijdig inzicht in welke keuzes nodig zijn om negatieve effecten te beperken en welke mogelijkheden juist kansen creëren. Zo toetst het OER dus niet enkel achteraf op haalbaarheid, maar faciliteert, met tussenproducten, de ontwikkeling van de visie.

Op afbeelding 2.1 is het proces schematisch verbeeld, waarbij de relaties en verbindingen tussen de producten uit de twee sporen en het participatiespoor en het raadsbesluitspoor zichtbaar zijn. De inzichten uit het OER geven input aan het stapsgewijs actualiseren van de omgevingsvisie. De foto van de leefomgeving geeft input voor aanscherping van de opgaven. Het concept-OER geeft inzicht in de impact van de alternatieven. Deze alternatieven worden samengesteld aan de hand van een assenkruis, waarmee door gebruik van twee scherpe tegenstellingen, vier alternatieven worden opgesteld, zie onderstaande afbeelding.

Afbeelding 2.1 Assenkruis van Deventer

Het voorkeursalternatief (VKA) is de gekozen visie op hoofdlijnen (waarschijnlijk een combinatie van elementen van de verschillende alternatieven van het assenkruis) wordt ook beoordeeld in het OER. Verder worden randvoorwaarden, aandachtspunten en onzekerheden vastgelegd in het OER, zodat daar in de beleidsuitwerking en monitoring aandacht aan besteed kan worden.

Hoofdvragen voor het OER

Het OER gaat in op de volgende hoofdvragen:

- 1 wat is de huidige staat en kwaliteit van de leefomgeving?
- 2 hoe ontwikkelt de leefomgeving zich autonoom (zonder actualisatie van de omgevingsvisie)?
- 3 welke alternatieven (van het assenkruis) volgen uit de concretisering van de ambities?¹
- 4 wat zijn de effecten van deze alternatieven?
- 5 wat zijn de effecten van het gekozen voorkeursalternatief die in de omgevingsvisie wordt opgenomen, en welke mitigerende maatregelen worden in het voorkeursalternatief getroffen?
- 6 wat zijn aandachtspunten, randvoorwaarden en onzekerheden voor monitoring en evaluatie?
- 7 wat zijn de leemten in kennis?

2.2 Kern van de aanpak

De onderzoekaankpak van het OER bestaat op hoofdlijnen uit:

- 1 vaststellen opgaven Deventer;
- 2 uitwerken integraal beoordelingskader voor het beoordelen van omgevingseffecten en het doelbereik;
- 3 foto van de leefomgeving: beschrijving/weergave van de Deventer leefomgeving. Samen met de evaluatie van het huidige beleid wordt deze uitgewerkt tot referentiesituatie OER;
- 4 vaststellen alternatieven;
- 5 effecten en vergelijking van de alternatieven: beoordeling van de alternatieven op basis van omgevingseffecten en doelbereik, schematisch weergegeven met het Rad van de Leefomgeving (zie hoofdstuk 4);
- 6 beoordeling van de effecten van het voorkeursalternatief: evaluatie van het voorkeursalternatief op omgevingseffecten en doelbereik, schematisch weergegeven met het Rad van de Leefomgeving.
- 7 datagedreven en doorlopende monitoring en evaluatie.

2.3 Uitgangspunten

Plan- en studiegebied

De omgevingsvisie heeft betrekking op het gehele grondgebied van gemeente Deventer. Dit is het plangebied. De effecten van de omgevingsvisie kunnen echter ook buiten de grenzen van de gemeente optreden. Dit is het studiegebied voor het OER.

Situatie in het onderzoek

Het OER geeft informatie over allerlei aspecten van de leefomgeving (zie beoordelingskader) en onderscheidt daarbij de volgende situaties:

- **huidige situatie:** dit is de feitelijke staat van de leefomgeving in het jaar 2024 of het meeste recente jaar waarover informatie beschikbaar is. In de praktijk is dit vaak het jaar 2021, 2022 of 2023;
- **referentiesituatie:** de situatie die tot en met 2050 zou ontstaan als gevolg van de zogeheten autonome ontwikkelingen. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die zich ook zouden voordoen als de omgevingsvisie niet wordt geactualiseerd. Hierbij valt onderscheid te maken tussen:
 - generieke (exogene) autonome ontwikkelingen: algemene trends en ontwikkelingen als klimaatverandering of vergrijzing, die Deventer als het ware overkomen en waarop de gemeente niet of nauwelijks invloed heeft;

¹ De alternatieven worden ontwikkeld binnen de omgevingsvisie (daar scenario's genoemd). Wel levert het OER een bijdrage aan het ontwikkelproces.

- autonoom omgevingsbeleid: voorzetting van het huidige (sectorale) beleid en autonome projecten. Hier vallen onder bouw- en infraprojecten waarover al definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden maar die nog niet uitgevoerd zijn.

Voor het jaar 2040, en met name de doorkijk naar 2050, is vaak beperkte informatie beschikbaar en bestaat de nodige onzekerheid over autonome ontwikkelingen. Om een eenduidige lijn te behouden gaat de referentiesituatie altijd uit van het jaar 2050. De gemeente heeft deze informatie dan gebruikt om haar lijn richting 2040 uit te zetten.

- **alternatieven:** De alternatieven schetsen vier mogelijk ontwikkelrichtingen voor Deventer in 2040, met een doorkijk naar 2050; De alternatieven worden ook wel de 'scenario's' genoemd.
- **Voorgenomen beleid:** Het voorgenomen beleid bevat de hoofdlijnen van de geactualiseerde omgevingsvisie Deventer.

2.4 Alternatievenontwikkeling

Werken met Alternatieven

Uit de omgevingsvisie 2019 en de analyses uit de [Staat van de Leefomgeving](#) blijkt dat Deventer veel kwaliteiten heeft om trots op te zijn. Tegelijkertijd zijn er ook minder positieve aspecten en trends die deze kwaliteiten kunnen bedreigen. Hoewel er al veel beleid is waarbij veel partijen op één lijn zitten, zijn er ook grote meningsverschillen over hoe problemen moeten worden aangepakt. In zulke gevallen is het nuttig om verschillende ontwikkelrichtingen te verkennen en te beoordelen wat de gevolgen daarvan zijn voor de omgeving. De alternatieven werken het beste als ze de verschillen in de samenleving en het bestuur benadrukken. Door de uitersten op een horizontale en verticale as te zetten, ontstaan er vier duidelijke alternatieven. Het is waardevol om deze alternatieven samen te ontwikkelen en de samenleving hierop te laten reageren.

Tegenstellingen in Deventer

In Deventer is de eerste grote tegenstelling in denken de mate van verstedelijking. Aan de ene kant zijn er argumenten om Deventer zoveel mogelijk te behouden zoals het is en niet verder te gaan dan de geplande woningbouw. Dit standpunt staat links op de x-as. Het andere uiterste is een forse groei, zoals regionaal wordt besproken, en dit staat helemaal rechts op de x-as.

De tweede tegenstelling gaat over de aanpak van ontwikkelingen. Moet worden vastgehouden aan de bestaande, sectorale manier met nadruk op individuen, materiële welvaart en buitenstedelijke uitbreiding? Of moet gekozen worden voor een vernieuwende aanpak, waarbij alles integraal wordt bekeken, meer gericht op het collectief en brede welvaart, en geredeneerd wordt vanuit water en bodem? Deze uitersten staan onder en boven op de y-as. Dit leidt tot vier alternatieven, die verder zijn uitgewerkt in schematische kaarten en visuele dwarsdoorsneden/collages.

Koppeling van het DNA van Deventer aan de alternatieven

Om alternatieven te bepalen, is het van belang dat deze een gedeelde basis hebben in deze realiteit, en dat de toekomstige richtingen in de alternatieven rekening houden met welke trends er in het verleden al zijn ingezet, en de bewegingsruimte die er daarmee is om volwaardige, onderscheidende alternatieven te maken die tegelijkertijd redelijk zijn.

Het DNA van Deventer betekent de samenhang aan historische ontwikkelingen en geografische basis wat samen heeft geleid tot het Deventer zoals het nu is. Vanuit de gemeente zelf wordt het beschreven als: De fysieke en immateriële karakteristieken / eigenschappen die bepalend zijn voor het unieke karakter van het landelijk gebied van Deventer, de stad en de dorpen. Dit is het gezamenlijk startpunt van elk alternatief.

Het kader geeft een korte samenvatting van de kern van het DNA, aan de hand van 4 aspecten. De omgevingsvisie hoofdstuk 2.3.2 bevat een uitgebreider overzicht hiervan.

Kern van het DNA van Deventer

De IJssel, het landschap en de infrastructuur als ruggengraat

Het DNA van Deventer wordt in sterke mate bepaald door de wisselwerking tussen de IJssel, het landschap en de infrastructuur. De gemeente ligt op de overgang van het Sallandse dekzandlandschap en het IJsseldal, waar hogere rivierduinen en dekzandruggen van oudsher aantrekkelijk waren voor bewoning en landbouw. De IJssel vormde de basis voor de ontwikkeling van Deventer als handelsstad en is nog altijd een belangrijke ruimtelijke en economische drager. Daarnaast kent Deventer een gevarieerd landschap met uiterwaarden, oude hoevenlandschappen, ontginningsgebieden, landgoederen en groenstructuren die stad en buitengebied met elkaar verbinden. Oude en nieuwe infrastructuur, zoals historische uitvalswegen, spoorlijnen en moderne verkeersroutes, verbinden de verschillende kernen en voorzieningen en vormen samen de levenslijnen van de gemeente.

Gevarieerd Deventer: stads, dorps en landelijk

Deventer onderscheidt zich door de combinatie van een historische stad, woonwijken, dorpen en een aantrekkelijk buitengebied. De binnenstad vormt het culturele, historische en economische hart van de gemeente en heeft zich ontwikkeld van religieus en handelscentrum tot een levendige ontmoetingsplaats voor wonen, werken, winkelen en cultuur. Rondom de binnenstad liggen zowel karakteristieke vooroorlogse buurten als naoorlogse woonwijken die samen het Deventer woonlandschap vormen. Daarnaast beschikken de dorpen, zoals Bathmen, Diepenveen, Schalkhaar, Lettele en Okkenbroek, ieder over een eigen identiteit die nauw verbonden is met hun ontstaansgeschiedenis en het omliggende landschap. Deze verscheidenheid zorgt ervoor dat inwoners zich op verschillende manieren verbonden voelen met hun leefomgeving.

Hecht, betrokken en ondernemend

Een belangrijk onderdeel van het Deventer DNA is de hechte, betrokken en ondernemende samenleving. Historisch gezien groeide Deventer uit van een agrarische gemeenschap tot een bloeiende Hanzestad met een sterke handels- en industriële traditie. Die ondernemingszin is nog steeds zichtbaar in initiatieven van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Kenmerkend is het sterke gevoel van noaberschap, waarbij inwoners actief bijdragen aan hun omgeving en samen nieuwe ontwikkelingen mogelijk maken. Tegelijkertijd heeft Deventer zich ontwikkeld tot een veelzijdige werkstad met een combinatie van maakindustrie, technologie, creatieve sectoren, onderwijs en kennisintensieve dienstverlening. Innovatie, samenwerking en praktische toepasbaarheid van kennis vormen hierbij belangrijke kenmerken.

Deventer in de regio

Ook regionaal en internationaal kijkt Deventer van oudsher over grenzen heen. Als historische Hanzestad is de gemeente sterk verbonden met handelsnetwerken en exportgerichte bedrijvigheid. Binnen Salland werkt Deventer samen aan de ontwikkeling van landschap, landbouw, recreatie en leefbaarheid, terwijl de regio Regio Stedendriehoek het belangrijkste dagelijkse netwerk vormt voor wonen, werken en voorzieningen. Daarnaast participeert Deventer in diverse regionale samenwerkingsverbanden op het gebied van klimaatadaptatie, waterbeheer, mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling. Door deze sterke regionale verankering, gecombineerd met een internationale oriëntatie, positioneert Deventer zich als een aantrekkelijke, innovatieve en toekomstgerichte gemeente.

De alternatieven zijn fundamenteel opgebouwd uit de tegenstellingen die hierboven zijn beschreven. Omdat het DNA terugkijkt naar het verleden, en alternatieven fundamenteel naar de toekomst kijken, is het DNA geen fundamentele bouwsteen die bepaalt welke keuzes er worden gemaakt. Het is de context waarin die keuzes landen, en bepaalt ook hoe impactvol sommige veranderingen zullen zijn als die veranderingen botsen met het DNA zoals dat door inwoners wordt gewaardeerd.

In de opbouw van de alternatieven in het volgende hoofdstuk 2.5, wordt benoemd hoe dit alternatief kan worden gelezen in samenhang met het DNA. Sommige alternatieven zullen sterk gekoppeld zijn met behoud en bescherming van het DNA, terwijl anderen resulteren in een sterkere verandering in de omgeving waarbij het DNA zich noodzakelijkerwijs ontwikkelt naar die nieuwe realiteit.

2.5 Beschrijving van de alternatieven

Alternatief 1A

(Dit is het nulalternatief; wat betekent dat dit het alternatief is wat uitgaat van uitvoering van de bestaande, sectorale beleidsvisies die de gemeente tot en met 2025 heeft gepubliceerd. Dit is niet hetzelfde als de autonome ontwikkeling zoals die later in hoofdstuk 4 wordt gebruikt. De autonome ontwikkeling bestaat alleen uit reeds vastgesteld beleid, maar niet uit de uitvoering van de bestaande visie en andere thematische visies van de gemeente. In de autonome ontwikkeling wordt er dus vanuit gegaan dat de gemeente buiten vastgestelde projecten en vastgestelde beleidsveranderingen, geen proactieve veranderingen meer aanbrengt in haar beleid. De uitvoering van programma's en niet-vastgestelde projecten om de bestaande (omgevings)visie te realiseren hoort dus niet bij de autonome ontwikkeling)

Alternatief 1 gaat uit van een ontwikkeling van Deventer langs de lijnen van het huidige, vastgestelde beleid. De gemeente groeit volgens de bestaande verstedelijkingsambitie met circa 16.000 inwoners en 8.000 woningen en bouwt daarbij voort op de kwaliteiten die het DNA van Deventer kenmerken: de historische relatie met de IJssel en het landschap, de samenhang tussen stad, dorpen en buitengebied, de sterke economische basis en de positie van Deventer binnen de regio. Nieuwe beleidskeuzes of aanvullende ambities spelen in dit alternatief een beperkte rol; de nadruk ligt op uitvoering van reeds vastgesteld beleid en bestaande plannen.

De groei van de gemeente vindt plaats binnen de vastgestelde woningbouwopgave. Nieuwe woningen worden zowel binnen bestaand stedelijk gebied als op voorziene uitbreidingslocaties gerealiseerd. Daarbij wordt ingezet op een gevarieerd woningaanbod voor verschillende doelgroepen, met aandacht voor betaalbaarheid, doorstroming en levensloopbestendig wonen. De bestaande structuur van de stad blijft daarbij leidend. Voorzieningen groeien mee met de bevolkingsontwikkeling en blijven geconcentreerd rond de binnenstad, wijkcentra en dorpskernen. Dagelijkse voorzieningen blijven zoveel mogelijk op korte afstand bereikbaar, terwijl de binnenstad haar centrale functie behoudt als plek voor winkelen, horeca, cultuur en ontmoeting.

Het landschap blijft in grote lijnen behouden zoals het nu functioneert. Verstedelijking vindt beperkt plaats op hogere gronden, terwijl lage delen, kwelgebieden en reserveringen voor waterveiligheid beschikbaar blijven voor water- en groenopgaven. De bestaande groenblauwe structuren, natuurgebieden, landgoederen en ecologische verbindingen worden behouden. Nieuwe woongebieden worden natuurinclusief en klimaatadaptief ingericht, maar de nadruk ligt vooral op het inpassen van ontwikkelingen binnen bestaande structuren. Ook de energietransitie volgt de huidige koers, met een combinatie van individuele en collectieve oplossingen, verdere uitrol van laadinfrastructuur en uitvoering van reeds gemaakte regionale afspraken over duurzame energieopwekking, zonder daar uitdrukkelijk extra verantwoordelijkheid in te nemen in de RES.

Economisch blijft Deventer zich ontwikkelen vanuit de bestaande werkgelegenheidsstructuur. Bedrijventerreinen worden toekomstbestendig gemaakt en er wordt ruimte gereserveerd voor bedrijvigheid die meegroeit met de woningbouwopgave, met een focus op lokale en regionale bedrijven. Op sociaal vlak wordt voortgebouwd op bestaande voorzieningen, verenigingen en ontmoetingsplekken, zonder dat de gemeente nadrukkelijk nieuwe sturingsinstrumenten inzet om sociale cohesie te versterken. Mobiliteitsmaatregelen richten zich op uitvoering van bestaand beleid, waarbij verduurzaming van vervoer, bundeling van verkeersstromen en benutting van de bestaande infrastructuur centraal staan.

Alternatief 2A

Alternatief 2A gaat uit van een forse schaa sprong van Deventer. De gemeente groeit met circa 40.000 inwoners en 20.000 woningen en ontwikkelt zich nadrukkelijk als economische en stedelijke groeikern binnen de regio. Waar in alternatief 1 wordt voortgebouwd op bestaande kwaliteiten en structuren, staat in dit alternatief de behoefte aan woningen, werkgelegenheid, voorzieningen en bereikbaarheid centraal. De identiteit van Deventer ontwikkelt zich daarbij mee met de groei van de stad en wordt minder bepaald door bestaande ruimtelijke en cultuurhistorische structuren.

Om deze groei mogelijk te maken wordt zowel binnenstedelijk als buitenstedelijk ruimte geboden aan woningbouw. Naast intensiever gebruik van inbreidingslocaties worden meerdere uitbreidingsgebieden ontwikkeld. Marktpartijen en corporaties krijgen een belangrijke rol bij de realisatie van de woningbouwopgave. Door de omvang van de groei ontstaan nieuwe woonmilieus, verdichten bestaande wijken en de binnenstad verder en groeit het aanbod aan voorzieningen mee. Wijken en dorpen worden meer zelfvoorzienend, terwijl tegelijkertijd een groter en aantrekkelijker stedelijk centrum ontstaat met een sterkere regionale functie. De verwachting is dat de 'Ijsselsprong' (meer woningen aan de westkant van de IJssel) definitief wordt gemaakt om die woningen te realiseren, op bijvoorbeeld de zoeklocatie Stadsland, en dat de focus ook daar ligt op zoveel mogelijk voorzieningen en woningen realiseren voor bestaande en nieuwe inwoners.

De ruimtelijke ontwikkeling legt een grotere druk op landschap, openbare ruimte en erfgoed. Bestaande natuurgebieden en ecologische structuren blijven waar mogelijk behouden, maar daarbuiten wordt de beschikbare ruimte intensiever benut voor wonen, werken en recreatie. Ook gebieden die vanuit water en bodem minder vanzelfsprekend zijn voor verstedelijking worden onderzocht op technische mogelijkheden voor ontwikkeling. Klimaatadaptatie, natuurinclusief bouwen en energietransitie blijven onderdeel van nieuwe ontwikkelingen, maar zijn vooral ondersteunend aan de verstedelijkingsopgave.

Economische ontwikkeling vormt een belangrijke drager van dit alternatief. Deventer biedt ruimte aan nieuwe bedrijventerreinen, uitbreiding van bestaande werkgebieden en vestiging van bedrijven van buiten de regio. Rond het station, de KennisAs en Centrum & Schil ontstaat een sterker stedelijk economisch milieu, terwijl mobiliteit en infrastructuur meegroeien met de verstedelijking. Hierdoor ontwikkelt Deventer zich tot een grotere, economisch sterkere en meer stedelijke gemeente, waarin groei en concurrentiekracht leidende principes zijn bij ruimtelijke keuzes.

Alternatief 1B

Alternatief 1B bouwt voort op de bestaande verstedelijkingsambitie (circa 16.000 inwoners en 8.000 woningen), maar verschuift de sturing nadrukkelijk naar brede welvaart, collectieve oplossingen en een actieve rol van de overheid. Waar in andere alternatieven de ontwikkeling vooral volgt uit groei of bestaande structuren, staat hier het beschermen en versterken van de waarden die in het Deventer DNA zijn ontstaan centraal: de relatie met de IJssel en het landschap, de samenhang tussen stad, dorpen en buitengebied, het hechte sociale weefsel en de economische kracht van de Hanzestad. Deze waarden vormen geen achtergrond, maar een richtinggevend kader voor nieuwe ontwikkelingen.

De woningbouwopgave wordt volledig binnen de bestaande groeikaders gerealiseerd, met een sterke nadruk op binnenstedelijke verdichting en zorgvuldig gekozen locaties op hogere gronden. De gemeente voert actief grondbeleid en stuurt sterker op kwaliteit, menging en maatschappelijke meerwaarde. Nieuwe woongebieden worden compact, collectief en toekomstbestendig ontwikkeld, waarbij ontmoeten, doorstroming en intergenerationeel wonen expliciet worden gestimuleerd. Door clustering van wonen en voorzieningen ontstaat meer ruimte voor collectieve voorzieningen en hoogwaardige openbare ruimte. Tegelijkertijd worden bestaande wijken versterkt, waarbij sociale cohesie, gezondheid en leefkwaliteit nadrukkelijk worden meegenomen in ruimtelijke keuzes.

Het landschap en de groenblauwe structuren worden in dit alternatief niet alleen behouden, maar actief versterkt als dragende structuren van de stad. De IJsselzone ontwikkelt zich als groen en beleefbaar landschapsfront, terwijl de Zandweteringzone wordt doorontwikkeld tot een doorlopende stedelijke groenstructuur. Lage gebieden en kwelzones krijgen prioriteit voor water, natuur en klimaatadaptatie, terwijl verstedelijking primair plaatsvindt op geschikte, hogere delen. Biodiversiteit en gezondheid krijgen een zwaarder gewicht in de inrichting van de leefomgeving, waardoor groen niet langer ondersteunend is aan stedelijke ontwikkeling, maar een gelijkwaardige en soms sturende rol krijgt. Ook erfgoed en cultuurhistorische structuren worden actiever ingezet als ruimtelijke dragers en inspiratiebron voor klimaatadaptatie, circulaire economie en gebiedsontwikkeling.

Economisch en maatschappelijk wordt ingezet op een duurzame en innovatieve transitie, waarbij de stad sterker stuurt op kwaliteit van groei dan op kwantiteit alleen. Bedrijventerreinen worden actief herontwikkeld met nadruk op circulariteit, vergroening en juiste functies op de juiste plek, terwijl het havengebied zich

ontwikkelt als circulaire en watergebonden economische zone. De energietransitie is sterk collectief georganiseerd via wijk- en gebiedsenergie, waarbij inwoners en bedrijven onderdeel zijn van energiegemeenschappen. Mobiliteit wordt ingrijpend verduurzaamd met prioriteit voor fiets, OV en hubs, aangevuld met streng parkeerbeleid en grotere milieuzones. Tegelijkertijd wordt gestuurd op een gezondere leefomgeving dan de minimale norm, met ambitie richting WHO-waarden voor luchtkwaliteit en vermindering van milieubelasting. Daarmee ontstaat een toekomstbeeld waarin Deventer zich niet alleen ontwikkelt, maar expliciet stuurt op het beschermen en versterken van haar ruimtelijke, sociale en ecologische fundamenteën.

Alternatief 2B

Dit alternatief bouwt expliciet voort op het idee dat het Deventer DNA zoals beschreven in de vier pijlers (IJssel en landschap als ruggengraat, de gelaagde stad en dorpen, de hechte en ondernemende samenleving) niet alleen wordt gebruikt als vertrekpunt, maar als normatief kader voor ruimtelijke ontwikkeling. Dat betekent dat groei, verstedelijking en transities in principe worden beoordeeld op hun bijdrage aan het versterken van de bestaande kwaliteiten van stad, landschap en samenleving. Tegelijk wordt in dit alternatief gekozen voor een sterke focus op brede welvaart, collectieve systemen en sturing vanuit de overheid, waarbij de nadruk ligt op het beschermen en versterken van bestaande waarden uit het DNA in plaats van het herdefiniëren ervan.

De ruimtelijke ontwikkeling richt zich in dit scenario op het zorgvuldig accommoderen van groei binnen bestaande structuren. Woningbouw wordt vooral binnenstedelijk en op zorgvuldig gekozen plekken gerealiseerd, waarbij verdichting hand in hand gaat met het versterken van leefkwaliteit, groenstructuren en voorzieningen. Nieuwe woonvormen zijn collectief en geclusterd, gericht op ontmoeting en het versterken van sociale netwerken. Het landschap blijft daarbij een belangrijke randvoorwaarde: de IJssel, de Zandweteringzone en de lage kwelgebieden worden niet alleen behouden, maar actief versterkt als structurerende dragers van stad en regio. Verstedelijking wordt nadrukkelijk gestuurd richting locaties waar de relatie met het bestaande landschap en de historische structuren het best kan worden behouden en versterkt, waardoor de gelaagdheid van stad, dorpen en landschap intact blijft.

Ook in het sociaaleconomische domein wordt sterk gestuurd op collectieve systemen en publieke meerwaarde. Voorzieningen worden actief behouden en versterkt, met een fijnmazige structuur in wijken en dorpen en een krachtige, goed bereikbare binnenstad als regionaal centrum. De economie ontwikkelt zich richting een duurzame en innovatieve structuur, waarbij bestaande bedrijventerreinen worden hergebruikt en geherstructureerd en nieuwe ontwikkelingen nadrukkelijk worden gekoppeld aan circulariteit, energie en de stedelijke structuur. Tegelijk wordt ingezet op sterke sociale cohesie, preventie in de zorg en het versterken van intergenerationele verbanden, waarbij wonen, zorg en ontmoeting steeds meer geïntegreerd worden in de leefomgeving. Mobiliteit en infrastructuur worden zwaar gestuurd richting collectieve en duurzame systemen, met minder ruimte voor individuele keuzes en meer nadruk op bereikbaarheid, leefbaarheid en gezondheid.

Het buitengebied en de landschappelijke structuren worden in dit alternatief niet alleen beschermd, maar actief ingezet als dragers van ecologische en maatschappelijke transitie. De agrarische sector ontwikkelt zich nadrukkelijk richting landschapsinclusieve en circulaire vormen van landbouw, met een sterke verbinding tussen stad en platteland. Erfgoed, cultuurhistorie en bestaande landschapsstructuren worden niet alleen behouden, maar actief ingezet als ontwerpinstrument voor nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld bij klimaatadaptatie en gebiedstransformaties. Zo blijft de identiteit van Deventer als gelaagde Hanzestad in een waardevol rivieren- en dekzandlandschap leidend, waarbij nieuwe ontwikkelingen steeds worden ingepast binnen de bestaande ruimtelijke en sociale structuren in plaats van deze te vervangen.

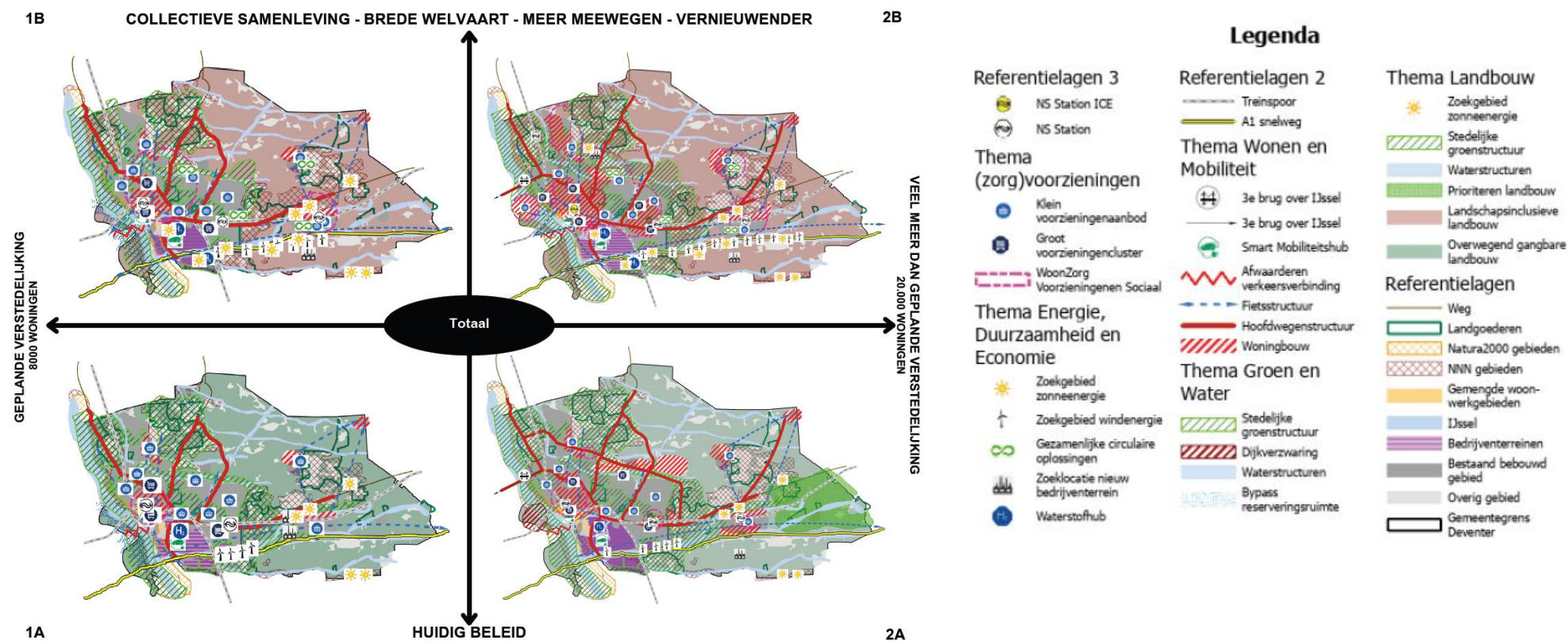
Visuele weergaven van de alternatieven

In de volgende visual in Afbeelding 2.1 wordt aangegeven hoe per alternatief past in deze context. Elk alternatief betekent een andere manier van omgang met het DNA, met 1B (bescherming van het DNA) en 2A (Het DNA is niet leidend) als uitersten. Afbeelding 2.2 is een schematische kaartweergave van deze alternatieven, geprojecteerd op de kaart van Deventer.

Afbeelding 2.1 Schematische weergave van hoe de alternatieven verder bouwen (of juist niet verder bouwen) op het DNA van Deventer

Afbeelding 2.2 Schematische weergave van de alternatieven op kaartbasis

BEOORDELINGSKADER | HOE EN WAT WORDT ER BEOORDEELD?

3.1 Brede welvaart als kapstok

In de omgevingsvisie van Deventer wordt brede welvaart gedefinieerd als een toekomstvisie waarin welvaart niet langer alleen draait om materiële welstand of economische groei, maar als een maatstaf voor alles wat mensen van waarde vinden. Dit wordt verder als onderstaand uitgelegd.

Brede welvaart omvat zowel economische welvaart als welzijn, gezondheid, duurzaamheid en gelijke kansen. Het gaat om het creëren van een fysieke leefomgeving waarin mensen gelukkiger, gezonder en veiliger zijn. Deze benadering leunt ook op de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de Verenigde Naties.

De gemeente heeft Brede Welvaart in **twee stappen** geoperationaliseerd. Ten eerste via zeven leidende/sturende principes, en ten tweede via het afwegingskader. In de volgende paragrafen wordt uitgelegd wat deze twee manieren zijn, en hoe zij samenhangen.

(1) Stap 1 via de 7 principes

Als leidend kompas voor de manier waarop de gemeente wil groeien, hanteert de gemeente zeven principes:

1. de basis: Water, bodem, landschap en stad als samenhangend systeem;
2. verder bouwen aan cultuurhistorische gelaagdheid, ruimtelijke kwaliteit en samenhang;
3. de 15 minutenstad: Kiezen voor de nabije en verbonden gemeenschap;
4. een ongedeelde samenleving: Fijn wonen en samenleven;
5. duurzaam en toekomstgericht;
6. verder bouwen aan een vitale en innovatieve economie;
7. een gezonde samenleving.

In de omgevingsvisie komen deze principes sterk terug in de thematische uitwerking van de vier pijlers. De zeven principes geven richting aan de manier waarop Deventer wil groeien. De eerste 3 principes zijn hierbij ordenend (waar bouwen we), en de laatste 4 principes slaan de brug naar de inhoudelijke thema's van het afwegingskader. Daar waar het afwegingskader gebruikt kan worden als meetlat ('past een ontwikkeling binnen de prioriteiten van een gebied'), dienen de zeven principes als een algemeen kompas voor kwalitatieve sturing aan de groei van de stad.

(2) Stap 2 operationalisering via het afwegingskader naar 4 hoofdambities

Deventer heeft deze pijlers verder uitgewerkt in een concreet afwegingskader per deelgebied. Op gemeenteniveau wordt ervan uitgegaan dat alle ambities even belangrijk zijn, maar per deelgebied is die balans anders. Zo wordt het voorbeeld gegeven dat 'toekomstbestendige landbouw' in het buitengebied logischerwijs meer van belang is dan in de binnenstad.

Voor Deventer betekent sturen op brede welvaart een verschuiving in de aanpak van ontwikkelingen, van sectoraal naar integraal: Problemen worden niet meer per vakgebied opgelost, maar in samenhang bekeken. Van individueel naar collectief: Er is een sterkere focus op collectieve oplossingen en de kracht van de samenleving (zoals noaberschap). Sturende principes: De gemeente hanteert zeven leidende principes (zoals

de '15-minutenstad' en 'water en bodem sturend') om te waarborgen dat groei ook daadwerkelijk bijdraagt aan de brede welvaart.

Om brede welvaart concreet te maken, heeft de gemeente de visie opgebouwd rond vier centrale pijlers. Volgens de gemeente zorgt het behalen van deze vier pijlers samen voor brede welvaart en hebben elk ook 3 ambities:

- 1 Fijn wonen en samen leven, gericht op:
 - passend en gevarieerd woningaanbod;
 - bodem, water, groen en erfgoed als dragers van de ruimte;
 - kunst en cultuur voor en door iedereen;
- 2 Duurzaam en toekomstgericht, gericht op ambities:
 - energiesysteem van de toekomst;
 - circulaire samenleving;
 - duurzame mobiliteitsvormen;
- 3 Gezonde leefomgeving, gericht op ambities:
 - beleefbare voorzieningen die verbinden;
 - zorgen voor jezelf en voor elkaar;
 - gezondheidsbescherming;
- 4 Innovatieve economie, gericht op ambities:
 - toekomstbestendige werklocaties;
 - sterke arbeidsmarkt en aantrekkelijk ondernemersklimaat;
 - toekomstbestendige landbouw.

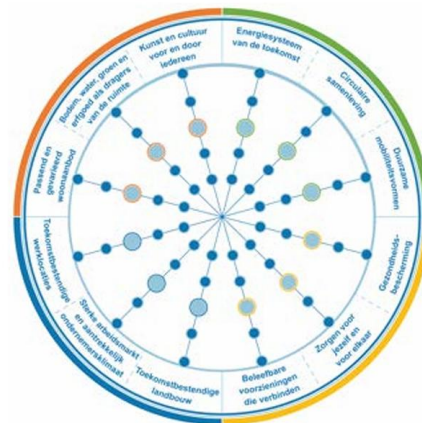
Uitleg afwegingskader: Definitie uit de omgevingsvisie

Het afwegingskader werkt als volgt. Iedere as vertegenwoordigt een ambitie en bestaat uit vijf punten. Meer punten (meer naar buiten) betekent dat de ambitie in het betreffende gebied meer nadruk krijgt dan gemiddeld.

Minder punten (meer naar binnen) betekent dus dat de ambitie in dit gebied minder belangrijk is dan gemiddeld. Deze puntenverdeling is relatief, namelijk ten opzichte van de andere deelgebieden.

Een lager puntenaantal op één thema betekent dus een minder hoge ambitie van het betreffende aspect in het betreffende deelgebied dan in andere deelgebieden.

De laagst mogelijke score hierbij is het binnenste bolletje en de hoogst mogelijke score de buitenste.

Toetsing op brede welvaart in dit OER

Het doel van het OER is om zowel de omgevingseffecten in kaart te brengen van de alternatieven en de omgevingsvisie, en om na te gaan in hoeverre de voorgestelde omgevingsvisie voldoet aan de ambities van de gemeente zelf.

Omdat de gemeente het behouden en verbeteren van de Brede Welvaart centraal stelt als algemeen doel van de visie, zal de effectbeoordeling hier ook op aansluiten. Dat betekent dat de samenhang van de beoordelingen een goed beeld moet kunnen geven hóe en in hoeverre de brede welvaartsdoelen van de gemeente worden behaald. In het volgende hoofdstuk 3.2 wordt uitgelegd hoe in dit OER een specifiek beoordelingskader wordt ingezet waarmee de Brede Welvaart kan worden getoetst.

3.2 Beoordelingsmethode

In het OER worden twee verschillende type beoordelingen gegeven:

- 1) **omgevingseffecten:** de beoordeling van de huidige **staat van de leefomgeving** ten opzichte van wettelijke normen, gemeentelijke doelen of in vergelijking met provincie Overijssel of Nederland, inclusief een verwachting hoe deze staat zich zal ontwikkelen in de toekomst (**referentiesituatie**). Daar op aansluitend de beoordeling van de effecten van de alternatieven en het voorkeursalternatief op de leefomgevingsthema's, waar een vergelijking wordt gemaakt met de huidige staat van de leefomgeving en de referentiesituatie;
- 2) **beoordeling van het doelbereik** van de alternatieven en het voorkeursalternatief. Dit laat zien waar er meer of minder potentie is om de gestelde opgaven en doelen te bereiken met de voorgenomen keuzes.

De beoordelingswijze 1 gaat over leefomgevingseffecten en beoordelingswijze 2 gaat over het doelbereik. In het volgende hoofdstuk worden de verschillende beoordelingswijzen uitgelicht.

3.3 Beoordeling omgevingseffecten

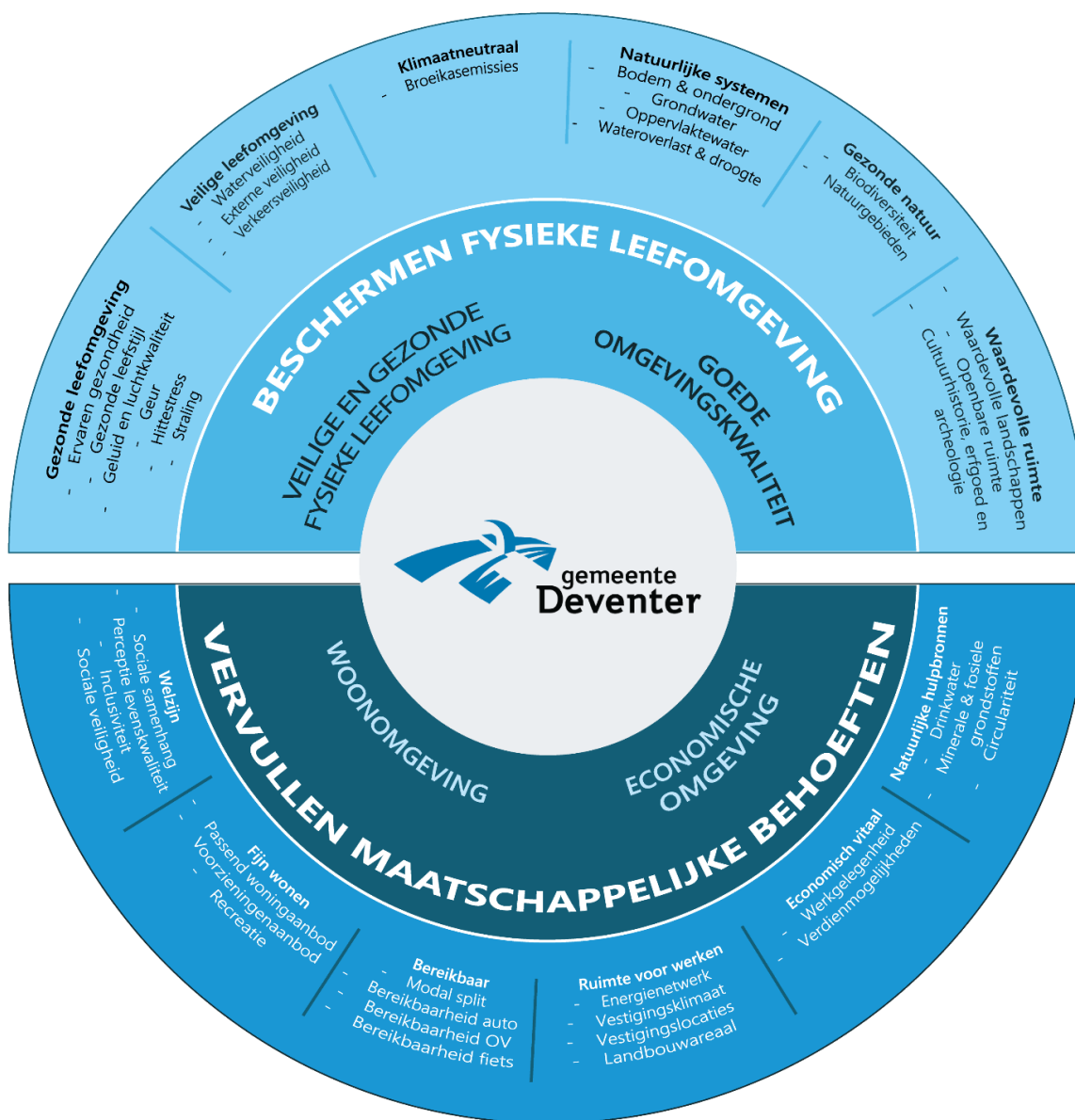
Van brede welvaart naar omgevingseffecten

Om de huidige staat en de milieueffecten te beoordelen, is het Rad van de Leefomgeving gebruikt. Het Rad van de Leefomgeving is een raamwerk dat is opgenomen in de Nationale Omgevingsvisie, en legt nadruk op het maatschappelijke doel van de omgevingswet ([Artikel 1.3](#)): het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en het beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van de maatschappelijke behoeften.

Via het rad worden projecten beoordeeld op hun impact op de leefomgeving, met een focus op zowel bescherming als ontwikkeling. Het rad bestaat uit twee helften, waarvan de bovenste helft focust op de fysieke leefomgeving en de onderste helft op maatschappelijke behoeften. Deze twee helften zijn verder onderverdeeld in vier perspectieven: een veilige en gezonde leefomgeving (fysiek), een goede omgevingskwaliteit (fysiek), de woonomgeving (maatschappelijk) en de economische omgeving (maatschappelijk).

Afbeelding 3.1 toont een versie van het Rad van de Leefomgeving, specifiek ontworpen op basis van de ambities en doelen die de gemeente Deventer heeft opgesteld. Op basis hiervan zijn de vier perspectieven van het rad verder opgesplitst in twaalf categorieën. Deze categorieën zijn vervolgens beoordeeld aan de hand van gekoppelde aspecten, die helpen om beleidskeuzes te evalueren en de foto van de Leefomgeving te bepalen. Hierdoor biedt het rad een duidelijke methodiek voor het in kaart brengen en analyseren van de effecten van gemeentelijk beleid op de leefomgeving.

OMGEVINGSEFFECTRAPPORTAGE RAD VAN DE LEEFOMGEVING

Beoordelmethode omgevingseffecten

Bij beschouwing van de indicatoren wordt een kwalitatieve beoordeling gegeven van de huidige staat. Indien van toepassing, worden gestelde (wettelijke) normen gehanteerd als maatlat voor de beoordeling. In andere gevallen worden gemeentelijke beleidsdoelen gebruikt. Het niet of niet geheel voldoen aan deze normen of doelen vormt een knelpunt. Bij het ontbreken van een gestelde (wettelijke) norm of gemeentelijk beleidsdoel wordt de beoordeling overwegend gebaseerd op een vergelijking met provincie Overijssel en/of Nederland. Voor de beoordeling van de huidige situatie wordt een vijfpuntschaal gebruikt (zie tabel 3.1).

Deze vijfpuntsschaal wordt per aspect nog verder geduid met maatschappelijke ambities (bijvoorbeeld op indicatoren omtrent welzijn), wetenschappelijke aanbevelingen (bijvoorbeeld indicatoren omtrent klimaat), en wettelijke normen (zoals bijvoorbeeld voor Natura 2000 bescherming). Omdat de omgevingsvisie reikt tot

in de middellange termijn, wordt er dus niet alleen getoetst aan wettelijke normen maar ook aan het brede maatschappelijke doel van de nationale omgevingsvisie om nu en in de toekomst een veilige en gezonde leefomgeving te houden voor huidige en toekomstige generaties.

Elk aspect wordt beoordeeld gebaseerd op de indicatoren (zie paragraaf 3.3). De huidige staat van Deventer wordt vervolgens per thema gevisualiseerd op het Rad van de Leefomgeving. Daarnaast wordt een inschatting gemaakt van de referentiesituatie, gebaseerd op autonome ontwikkelingen in Deventer en in heel Nederland. Deze inschatting wordt ook weergegeven in het Rad van de Leefomgeving.

Indien er geen beleid of referentie beschikbaar is, wordt de staat van de leefomgeving van Deventer wel beschreven, maar wordt er geen beoordeling gegeven.

Tabel 3.1 Beoordelingsschaal voor de Foto van de Leefomgeving van Deventer

Score	Toelichting
5	De staat is goed, er zijn geen knelpunten (ambities worden overal gehaald).
4	De staat is overwegend goed, lokaal zijn er wel wat knelpunten (ambities worden grotendeels gehaald).
3	De staat is redelijk, verspreid zijn er knelpunten (ambities worden vaak wel, soms niet gehaald).
2	De staat is matig, er zijn redelijk wat knelpunten (ambities worden soms gehaald).
1	De staat is slecht, er zijn overal knelpunten (ambities worden nergens gehaald).

Door middel van die beoordelingsschaal laat het rad de gemiddelde huidige staat zien (witte lijn) en de gemiddelde autonome staat (gestippelde lijn). Met de autonome staat wordt de referentiesituatie in 2050¹ bedoeld. Dit is de situatie gebaseerd op huidige autonome ontwikkelingen in Deventer en in heel Nederland.

In het Rad zijn pijlen gebruikt om aan te geven hoeveel kansen en risico's er optreden per thema, en wat de impact is van de kansen en risico's. Dit is gedaan door elk aspect een beoordeling toe te kennen (zeer positief, positief, neutraal, negatief of zeer negatief). Deze beoordeling is tot stand gekomen door te kijken welke ingrepen uit de alternatieven effect hebben op de indicatoren van dat aspect, wat het effect van deze ingrepen precies is, en hoeveel impact deze effecten zouden hebben.

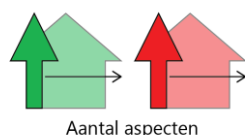
Voorbeeld beoordeling

Als voorbeeld kan gekeken worden naar het thema fijn wonen. Eén van de aspecten van dat thema is 'voorzieningsaanbod', en de indicatoren voor dit aspect zijn 'omvang voorzieningsaanbod', 'nabijheid voorzieningen', en 'tevredenheid voorzieningen'. Wanneer de ingrepen in een alternatief ervoor zorgen dat er positieve effecten optreden in de omvang van de voorzieningen en de nabijheid van de voorzieningen, en de tevredenheid met de voorzieningen gelijk blijft, krijgt het aspect een positieve beoordeling. Als deze ingrepen vervolgens ook een groot effect hebben op het thema als geheel, wordt de impact als 'hoog' beoordeeld. In dit voorbeeld is er dus een grote kans dat de effecten positief zijn ten opzichte van de referentiesituatie. Deze manier van beoordelen is per alternatief voor elk aspect toegepast, en de resultaten zijn samengevoegd in het rad van de leefomgeving. De volledige beoordeling van alle aspecten staat in Bijlage I van dit OER.

In het rad zijn alle thema's weergegeven in een cirkelvormige opzet, waarbij pijlen de hoeveelheid positieve en negatieve aspecten binnen elk thema laten zien. Hoe meer positieve of negatieve aspecten er zijn, hoe breder de pijl die daarbij hoort (zie afbeelding 3.2).

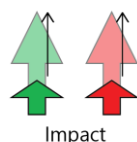
¹ De omgevingsvisie Deventer kijkt in de basis naar 2040, maar met een doorkijk naar 2050. Omdat voor 2050 er meer informatie beschikbaar is (met name over klimaatverandering), is gekozen om in de referentie te kijken naar 2050.

Afbeelding 3.2 De pijlen in het rad worden breder naarmate er meer positieve/negatieve aspecten zijn voor dat thema

Daarnaast is gekeken naar de impact van de effecten van elk thema. De impact is ingedeeld in drie niveaus: laag, middel en hoog. Deze beoordeling beïnvloedt de lengte van de pijlen in de visualisatie. Een hogere impact betekent een langere pijl, terwijl een lagere impact zorgt voor een kortere pijl. Op deze manier geeft de visualisatie op een eenvoudige en duidelijke manier zowel de hoeveelheid als de invloed van de aspecten binnen elk thema weer (zie afbeelding 3.3).

Afbeelding 3.3 De pijlen in het rad worden langer naarmate de impact van de effecten binnen een thema groter is

Ook is er een paars 'is gelijk teken', wat betekent dat er hoge zekerheid is dat dit alternatief niet zorgt voor veranderingen in de staat van de leefomgeving (geen noemenswaardige kansen of risico's).

Tabel 3.2 Beoordelingsschaal voor de effecten van alternatieven

Score	Toelichting
 	Kansen; er zijn kansen op een verbetering van de milieueffecten ten opzichte van de referentiesituatie. Blauwe pijl met ster*: verwacht positief effect maar met belangrijke kanttekeningen.
	Neutraal; geen of nauwelijks verandering ten opzichte van de referentiesituatie.
	Risico's; er zijn risico's op een verslechtering van de milieueffecten ten opzichte van de referentiesituatie.

In de beoordeling in het rad zijn verschillen tussen wijken en gebieden in Deventer niet beoordeeld, maar Deventer als geheel. Dit betekent dat er niet op wijk/gebiedsniveau wordt weergegeven waar de knelpunten zitten.

3.4 Beoordelingskader

Tabel 3.3 bevat alle perspectieven, thema's en aspecten uit het Rad van de Leefomgeving voor Deventer. In de volgende paragrafen worden per thema de indicatoren beschreven die worden gebruikt om de aspecten binnen dat thema te beoordelen. Daarnaast volgt een uitleg over de ambities en doelen waarop de keuze voor de aspecten en indicatoren is gebaseerd.

Thema's, aspecten en indicatoren om mee te beoordelen

Dit beoordelingsthema bevat de **omgevingsthema's** waarop wordt beoordeeld. Dit zijn soms overlappende, en soms wezenlijk andere thema's dan de **beleidsthema's** (uiteengezet in hoofdstuk 2) waarop beleid wordt gemaakt.

Tabel 3.3 Beoordelingskader voor het Rad van Deventer

Perspectief	Thema	Aspect
veilige en gezonde fysieke leefomgeving.	gezonde leefomgeving	ervaren gezondheid
		gezonde leefstijl
		geluid & luchtkwaliteit
		geur
		hittestress
	veilige leefomgeving.	straling
		waterveiligheid
		externe veiligheid
		verkeersveiligheid
		broeikasemissies
goede omgevingskwaliteit	klimaatneutraal	bodem & ondergrond
		grondwater
		oppervlaktewater
		wateroverlast & droogte
		biodiversiteit
	natuurlijke systemen.	natuurgebieden
		waardevolle landschappen
		kwaliteit openbare ruimte
		cultuurhistorie, erfgoed en archeologie
		sociale samenhang
woonomgeving	welzijn	perceptie van levenskwaliteit
		inclusiviteit
		sociale veiligheid
		passend woningaanbod
		voorzieningenaanbod
	fijn wonen	recreatie
		modal split
		bereikbaarheid auto
		bereikbaarheid OV
		bereikbaarheid fiets
economische omgeving	ruimte voor werken	energienetwerk
		vestigingsklimaat
		vestigingslocaties
		landbouwareaal
		werkgelegenheid
	economisch vitaal	verdienmogelijkheden
		kennis & innovatie
		drinkwater
		minerale & fossiele grondstoffen

Perspectief	Thema	Aspect
		circulariteit

Gemeente overschrijdende effecten

Per aspect kan er een gemeente-overschrijdend effect zijn. Dit wordt benoemd in de effectbepaling als de effecten (die optreden als gevolg van nieuw gemeentelijk beleid uit een alternatief) ook significante en directe invloed kunnen hebben op de staat van de leefomgeving in naburige gemeenten.

Er zal altijd voor elke indicator een bepaalde verwevenheid zijn met naburige gemeenten. Echter, alleen grotere significante effecten die in een andere gemeente meetbaar en attribueerbaar kunnen zijn aan het Deventer beleid worden in de effectbepaling benoemd.

Dit betekent dat er in sommige gevallen in de uitwerking geen effect wordt benoemd op naburige gemeenten. Dit betekent niet strikt genomen dat het aspect niet verweven is met andere gemeenten, maar dat wordt ingeschat dat een mogelijk effect niet meetbaar of significant zal zijn, en daarom wordt het niet benoemd.

In hoofdstuk 7 worden voor de uitwerking over de derde brug wel expliciet gemeente overschrijdende effecten benoemd voor de gemeenten Voorst en Apeldoorn.

4

STAAT VAN DE LEEFOMGEVING | WAAR STAAT DEVENTER NU EN WAT KOMT ER OP DE GEMEENTE DEVENTER AF?

4.1 Staat van de leefomgeving

De Deventer staat van de Leefomgeving is beschikbaar via een ArcGIS ® StoryMap ®. Deze is beschikbaar via deze link: [Foto van de Leefomgeving Deventer](#).

De Foto van de Leefomgeving is de basis voor de beoordelingen over de huidige situatie op de leefomgevingsaspecten uit het beoordelingskader. De volgende paragrafen beschrijven hoe op basis hiervan een referentiesituatie is bepaald en beoordeeld, en laten deze referentiesituatie zien in de vorm van tabellen.

4.2 Globale autonome ontwikkelingen van belang voor de referentiesituatie

Om alternatieven te kunnen beoordelen, is het nodig om de referentiesituatie te bepalen die in 2050 zou ontstaan als gevolg van autonome ontwikkelingen in Deventer. Voor indicatoren waar vanuit de klimaatscenario's lange termijn informatie beschikbaar is, wordt ook een doorkijk gegeven naar het jaar 2100¹.

Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die zich ook zouden voordoen als de omgevingsvisie niet wordt gerealiseerd. Hierbij valt onderscheid te maken tussen algemene ontwikkelingen die op Deventer afkomen en gemeente-specifieke ontwikkelingen die door de gemeente in gang worden gezet door beleid.

Algemene ontwikkelingen die op Deventer afkomen betreffen demografische, economische, sociaal-culturele, technologische, ecologische en politiek-institutionele trends en ontwikkelingen. Daar hoort ook bij de ontwikkelingen ingezet door landelijk beleid, vanuit de kaders beschreven in hoofdstuk 4.2. Voor alle alternatieven die worden onderzocht in dit OER zijn de algemene autonome ontwikkelingen gelijk. De onderzochte aanpassingen aan beleid via dit alternatief hebben immers geen directe invloed op de algemene trends.

Gemeente-specifieke ontwikkelingen die de gemeente stimuleert gaan bijvoorbeeld over voortzetting van het huidige beleid en projecten waar al definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden.

De referentiesituatie is de combinatie van algemene ontwikkelingen en specifieke ontwikkelingen die reeds door de gemeente in gang zijn gezet. Dit betekent dat voor sommige beleidsthema's, de referentiesituatie veelal wordt bepaald door landelijk beleid en/of bredere maatschappelijke ontwikkelingen. In andere beleidsthema's is de gemeente meer sturend, waardoor de keuzes die de gemeente in het verleden heeft gemaakt belangrijk zijn voor de richting van de referentiesituatie.

Onzekere beleidsmaatregelen

Er zijn ook een groot aantal maatregelen geïdentificeerd uit de beleidsdocumenten, die niet worden meegenomen in de autonome ontwikkeling. In de omgevingskundige beoordeling van de referentiesituatie

¹ Zie de tabel in paragraaf 4.4, waar voor sommige aspecten de doorkijk is gegeven richting 2100

wordt er vanuit gegaan dat deze maatregelen niet autonoom hun doel behalen, omdat zij nu nog te afhankelijk zijn van invulling en/of vervolgstappen. Met andere woorden, hun uitvoering is nog te onzeker.

In de koers (het voorkeursalternatief) voor de omgevingsvisie kunnen deze maatregelen verder worden uitgewerkt, zodat er een grotere kans is dat de omgevingsvisie de doelen van de eerdere beleidsvisies kan helpen te halen, en zodat de risico's op verslechtering op omgevingsthema's verminderen.

Deze versie van het OER bevat geen uiteenzetting van deze maatregelen. Deze informatie is wel gedeeld met de gemeente om te helpen met de vorming van de alternatieven en het koersdocument voor de omgevingsvisie.

Invloed van vastgesteld beleid op de referentiesituatie

In de beoordeling op milieuaspecten, is zowel de huidige situatie als de referentiesituatie beoordeeld. De huidige situatie beoordeling is beschikbaar via de online ArcGIS Storymap. De beoordeling op referentie kan hiervan afwijken, om twee redenen:

- autonome ontwikkelingen voor het thema, wat ondanks de keuzes die de gemeente in haar huidige beleid maakt, impact heeft op dit thema. Een goed voorbeeld hiervan zijn voorspelde effecten van klimaatverandering, waardoor een aspect als hittestress in de autonome ontwikkelingen zal toenemen;
- invloed van de realisatie van reeds vastgesteld beleid van de gemeente of andere overheden. Reeds vastgesteld beleid bestaat uit concrete maatregelen uit programma's en projecten waarvan kan worden aangenomen dat die ook zonder omgevingsvisie worden uitgevoerd in de referentiesituatie.

Relevant beleid hogere overheden.

In deze paragraaf worden de meest relevante beleidsstukken (op lokaal en bovenlokaal niveau) beschreven. Daarnaast wordt ook kaderstellende beleid voor de aanvulling op de omgevingsvisie beschreven. Deze kaders geven context aan de opgave van gemeente Deventer. Deze stukken maken geen onderdeel uit van de referentiesituatie, omdat de invulling ervan juist afhankelijk is van de implementatie in de omgevingsvisie en de bijbehorende programma's en maatregelen.

In tabel 4.1 zijn de belangrijkste bovenlokale beleidsstukken te vinden. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen het niveau van het beleid, de beleidsstukken, en de kaderstellende ambities van deze beleidsstukken.

Tabel 4.1 Bovenlokaal beleid met kaderstellende ambities uitgelicht

Niveau	Beleidsstuk	Kaderstellende ambities
Nationaal	Nationale omgevingsvisie (NOVI) (2020), vastgesteld.	Centraal bij de afweging van belangen staat een evenwichtig gebruik van de fysieke leefomgeving, zowel van de boven- als van de ondergrond (omgevingsinclusief beleid). Dit zijn de vier NOVI-prioriteiten: 1 ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie; 2 duurzaam economisch groeipotentieel; 3 sterke en gezonde steden en regio's; 4 toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied. In de NOVI worden drie inrichtingsprincipes gehanteerd: 5 combineren boven enkelvoudig; 6 kenmerken en identiteit van een gebied centraal; 7 afwentelen voorkomen.
	Programma NOVEX (2022), vastgesteld.	Met het programma NOVEX wordt de traditie van ruimtelijke ordening op nationaal niveau hersteld. In het programma staan drie doelen centraal: 1 versnellen van de uitvoering van de Nationale Omgevingsvisie; 2 versterken van de ruimtelijke regierol van het Rijk; 3 vernieuwing van de samenwerking in de (uitvoerings)relatie met provincies en in gebieden.

Niveau	Beleidsstuk	Kaderstellende ambities
		De regio Deventer is onderdeel van één van de zestien NOVEX-gebieden. Hiervoor heeft de regio Deventer een Verstedelijkingsstrategie opgesteld om dit lokaal te vertalen naar een omgevingsvisie.
	Nota Ruimte (2024), voorontwerp.	De Nota Ruimte gaat in op een lange termijnvisie van de ruimtelijke inrichting van Nederland, met de hoofdpunten: 1 beweging naar een toekomstbestendig evenwicht tussen landbouw en natuur in heel Nederland; 2 beweging naar een klimaatneutrale en circulaire samenleving; 3 beweging naar sterke regio's, steden en dorpen in heel Nederland. (N.B., ten tijde van de effectstudies was er alleen een voorontwerp beschikbaar).
Provinciaal	Omgevingsvisie provincie Overijssel (POVI) (2017) vastgesteld. De POVI momenteel geactualiseerd.	De provincie streeft vanuit de POVI naar negen ambities: - klimaatadaptatie en waterbeheer: ontwikkeling van veilige en robuuste watersystemen; - energietransitie: verminderen van broeikasgasemissies en opschaling van duurzame energie; - duurzame landbouw: balans tussen landbouw en natuur, bevorderen van biodiversiteit; - natuurbehoud: versterken van natuurkwaliteit en realiseren van groene verbindingen; - verstedelijking en mobiliteit: slim ruimtegebruik, betere bereikbaarheid en gezonde mobiliteit; - cultureel erfgoed: behouden en versterken van regionale identiteit en erfgoed; - gezonde leefomgeving: vergroenen van steden en verbeteren van luchtkwaliteit; - sociaal welzijn: creëren van inclusieve en veilige gemeenschappen; - economische ontwikkeling: duurzame economische groei en betere mobiliteit. (N.B., ten tijde van de effectstudies was de actualisatie van de POVI Overijssel nog niet beschikbaar)
	Overijssels Programma Landelijk Gebied (PPLG) (2023), ontwerp.	De Overijsselse vertaling van het NPLG wordt beschreven in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). De doelstellingen vanuit het PPLG zijn: - het behoud en de versterking van de sociaaleconomische kwaliteit van het platteland; - het realiseren van een toekomstbestendig perspectief voor de landbouw; - het realiseren van natuurherstel, een robuust watersysteem en minder emissies van broeikasgassen. Het PPLG voor Overijssel is verdeeld in zes gebieden. Ieder gebied kent een eigen karakter, specifiek karakter. Deventer valt onder het gebied Zuidwest Overijssel en kent de volgende doelstellingen: - sociaaleconomische kwaliteit: . het creëren van inzicht in de sociaaleconomische impact van het PPLG op de zes PPLG-gebieden; . gebruik van Brede Welvaart als uitgangspunt; . ontwikkelen van een sociaaleconomische visie met gebiedspartners; . ontwikkelen van instrumenten voor uitvoering; . samenwerken met overheden, ondernemers en onderwijsinstellingen; - perspectief landbouw: . ontwikkelpad 1: optimaliseren en verduurzamen van huidige bedrijfsvoering; . ontwikkelpad 2: omschakelen naar extensieve en verbrede bedrijfsvoering; . ontwikkelpad 3: afbouwen en stoppen van bedrijven; - natuur:

Niveau	Beleidsstuk	Kaderstellende ambities
		. bijdragen aan 30 % biodiversiteitsherstel tegen 2023; . uitbreiden van het NNN; . realiseren van instandhoudingsdoelen in natura 2000-gebieden; . verminderen van ammoniakemissie met 41 % tegen 2030-2035; . realiseren van 10 % dooradering tegen 2050, 50 % daarvan tegen 2030; . realiseren van 8.200 ha nieuwe natuur tegen 2050, 30 % daarvan tegen 2030; . realiseren van 58.300 ha leefgebied voor VHR-soorten tegen 2050, 17.500 ha daarvan tegen 2030; . aanvullende opgaven voor 2030 volgens Europese strategieën; - water: . nutriëntenconcentraties voldoen aan wettelijke normen tegen 2027; . concentraties voldoen aan wettelijke normen tegen 2027; . grondwaterlichamen voldoen aan normen tegen 2027; . goede zoetwaterbeschikbaarheid door hydrologische maatregelen; - klimaat: . verminderen van (broeikas)emissies met 0,1-0,7 megaton co2-eq per jaar tegen 2030; . koolstofvastlegging in bos uitbreiden met 3.500-4.000 ha tegen 2019. De provincie Overijssel heeft de uitvoering van de plannen voor het PPLG in mei 2024 (voor onbepaalde tijd) stopgezet.
	Landbouwvisie Overijssel 2040 (2024), concept.	Met de landbouwvisie schetst Provincie Overijssel een visie over hoe het wil dat de landbouw in de komende 15-20 jaar zich moet ontwikkelen. Daarbij wordt de landbouw beschouwd vanuit meerdere perspectieven: 1 als cultuurdrager; 2 als economische sector; 3 als voedselproducent; 4 als drager van biodiversiteit, water en klimaatbestendigheid; 5 als ruimtegebruiker. Deze perspectieven zijn ogenschijnlijke tegenstellingen. Om deze te overbruggen ziet de provincie de noodzaak voor een nieuwe balans tussen voedselproductie en leefomgeving. Dat is het uitgangspunt van de visie. om dit te bereiken worden vijf opgaven benoemd waarbinnen ruimte is voor vakmanschap en ondernemerschap van de boer: 1 natuur; 2 biodiversiteit; 3 bodem; 4 water; 5 klimaat. Deze aspecten worden in een gebiedsgerichte aanpak binnen programma's verder uitgewerkt.
Regionaal	Regionale Energiestrategie (RES 2.0) West-Overijssel (2023), vastgesteld.	De RES 2.0 West-Overijssel heeft de volgende doelstellingen: - opwek van duurzame energie: realiseren van 1,8 TWh duurzame energieopwekking door zon en wind in 2030 met een verhouding van 60 % wind en 40 % zon; - leefomgeving: . vaststellen van zoekgebieden voor windenergie; . integreren van de RES-doelstellingen in provinciaal en lokaal beleid; . optimaliseren ruimtelijke kwaliteit; - netwerk: afstemmen van energieprojecten met het elektriciteitsnetwerk regionaal en lokaal om transport schaarste te voorkomen en systeemefficiëntie te verbeteren; - warmte: . verkennen van regionale warmtetechnologieën zoals geothermie en groengas;

Niveau	Beleidsstuk	Kaderstellende ambities
		- het ondersteunen van lokale warmteprojecten; - participatie: minimaal 50 % van de duurzame energieprojecten in lokaal eigendom om maatschappelijke acceptatie te verhogen en opbrengsten lokaal te houden. De RES-opgave is op provinciale schaal verder uitgewerkt in het programma Nieuwe Energie Overijssel 2024 - 2027. Ook worden er op provinciale schaal nadere afspraken gemaakt over windbeleid.

Externe planoverstijgende ontwikkelingen

Daarnaast zijn er generieke ontwikkelingen die het gebiedsniveau overstijgen. Op het gebied van milieu is dit bijvoorbeeld de trendmatige verbetering van de luchtkwaliteit door (inter)nationale afspraken of de klimaatverandering die op basis van verschillende klimaatscenario's te verwachten is.

Ook zijn er technologische, demografische, politieke, economische en sociale ontwikkelingen op nationaal en regionaal niveau die in meer of mindere mate invloed hebben op de autonome ontwikkeling van het plangebied. Zo bepaalt het migratieoverschot en de ontwikkeling van de werkgelegenheid in sterke mate de aard en de hoogte van de woningbouwopgave. In paragraaf 4.4 worden deze ontwikkelingen per aspect benoemd, waar deze relevant zijn.

Ook technologische innovaties, zoals emissieloos rijden, zijn zeker vanaf 2030 van grote invloed op de verplaatsingspatronen en milieuecondities in en rondom het plangebied. Deze generieke planoverstijgende ontwikkelingen worden in het OER betrokken, doordat zij de beoordeling van de autonome ontwikkeling beïnvloeden. Bijvoorbeeld, er is de verwachting dat de algemene luchtkwaliteit als gevolg van verkeer zal verbeteren, door de modernisering van het wagenpark en emissieloos rijden.

Doorkijk naar 2100

Klimaatveranderingen en de impact daarvan op onze leefomgeving is via klimaatscenario's al tot het jaar 2100 gemodelleerd. In de referentiesituatie is ook nagegaan wat de verwachte veranderingen zijn op de volgende aspecten:

- hittestress;
- waterveiligheid;
- emissie en vastlegging broeikasgassen;
- wateroverlast en droogte;
- biodiversiteit.

Dit zijn allen indicatoren die ingaan op de fysieke leefomgeving. Dat wil niet zeggen dat er geen noemenswaardige extra effecten voor de sociale aspecten van dit OER in 2100 ten opzichte van 2050. Deze zijn echter onzekerder. De manier waarop de maatschappij reageert op klimaatverandering is belangrijk voor de invloed ervan op de Brede Welvaart in 2100. Dit is niet zo goed te voorspellen om op te kunnen nemen in de referentiesituatie.

Verwerking autonome ontwikkelingen in de leefomgevingsaspecten

In Tabel 4.4 in paragraaf 4.4 wordt per leefomgevingsaspect beschouwd welke globale autonome ontwikkelingen hebben geleid tot een verandering in beoordeling in de referentiesituatie ten opzichte van de huidige situatie. Deze globale autonome ontwikkelingen kunnen bestaan uit de hierboven vier genoemde categorieën: onzekere beleidsmaatregelen, invloed van vastgesteld gemeentelijk beleid, relevant beleid van hogere overheden, en externe planoverstijgende ontwikkelingen.

Daarnaast kunnen er ook uitdagingen en daarmee aparte autonome ontwikkelingen spelen in de deelgebieden van Deventer. Het volgende hoofdstuk 4.3 geeft een overzicht van deze 'gebiedsgerichte referentiesituatie'. Deze informatie wordt ook meegenomen in de beoordeling van de referentiesituatie in paragraaf 4.4, Tabel 4.4.

4.3 Gebiedsgerichte referentiesituatie Deventer

De omgevingsvisie wordt ook opgesteld met een afwegingskader dat specifiek is voor verschillende deelgebieden in Deventer. Om de beoordeling van de gemaakte keuzes goed te kunnen onderbouwen, is het ook van meerwaarde om specifiek te kijken naar welke uitdagingen er spelen in verschillende wijken van Deventer. Met deze informatie kan door de gemeente worden geduid of haar beleid voldoende focus aanbrengt op de juiste aspecten binnen een deelgebied in de omgevingsvisie.

De inzichten in deze tabel gaan met name over de huidige staat van de leefomgeving. Op gebiedsniveau verwachtingen maken voor de referentiesituatie richting 2050 is complex en kan erg speculatief zijn. Wel bieden de inzichten een goed beeld van de huidige uitdagingen, en kan in veel gevallen worden aangenomen dat deze uitdagingen zich niet autonoom vanzelf laten oplossen.

Omschrijving deelgebieden kort aan de hand van het Deventer DNA

Op basis van de omgevingsvisie van de Gemeente Deventer kunnen de volgende elf deelgebieden worden onderscheiden:

- **Binnenstad:** de Binnenstad vormt het historische hart van de gemeente gekenmerkt door monumentale panden en pleinen, waar wonen, werken, winkelen en uitgaan samenkomen. De aantrekkingskracht van Deventer als trekpleister voor de regio staat hier centraal, waarbij de balans tussen levendigheid en leefbaarheid nauwlettend wordt bewaakt. Er wordt ingezet op behoud van het karakter, meer woningen en genoeg ruimte voor voetgangers en fietsers.
Wijken: de historische kern, inclusief de Raambuurt
- **Compact Tuindorp:** Compact Tuindorp wordt gekenmerkt door de vooroorlogse wijken met een compacte bouwwijze, een duidelijke stedenbouwkundige structuur en een sterke sociale samenhang tussen de bewoners. Er is relatief weinig openbaar groen vanwege de hoge dichtheid, wat uitdagingen biedt voor de klimaatbestendigheid van het gebied en de algehele kwaliteit van de leefomgeving. De focus ligt hier daarom op verduurzaming, verkeersveiligheid en het toevoegen van groen aan deze relatief stenige wijken.
Wijken: de Hoven (de Worp), Voorstad (inclusief Rode Dorp, Oosterstraat, Burgemeesterstraat en Rielerweg West en - Oost, enz.), de Zwolse wijk/Zandweerd (vooroorlogse deel), de Knutteldorp., Rivierenwijk (West),
- **Groenstedelijk wonen:** In dit deelgebied bevinden zich de naoorlogse wijken, gebouwd tussen 1950 en 1980. Ze zijn ruim zijn opgezet met veel openbaar groen tussen de verschillende bouwblokken. De wijken bieden een rustige woonomgeving met een mix van laagbouw en etagewoningen, waarbij de oorspronkelijke structuur nog goed zichtbaar is. Het beleid richt zich op het behoud van groen en maatregelen tegen hittestress en wateroverlast.
Wijken: Keizerslanden en de Rivierenwijk Oost (Deltabuurt), Zandweerd (Noord en Schrijversbuurt), de Platvoet, Borgele.
- **Suburbaan wonen:** Vanaf de jaren '70 zijn deze groene woonwijken ontstaan, die door hun opzet en voorzieningen zeer populair zijn bij gezinnen. De wijken hebben een rustig karakter, in tegenstelling tot de naoorlogse wijken heeft de auto hier een minder nadrukkelijke plek op straat. Wel is hier een eenzijdige woningvoorraad, die vraagt om aanpassingen in het kader van de huidige demografische ontwikkelingen en het woningtekort. Er wordt daarom ingezet op variatie in woningen vanwege de vergrijzing en het aardgasvrij maken van de wijken.
Wijken: Colmschate-Noord en Colmschate-Zuid (o.a. de Snippeling, de Vijfhoek) en Steenbrugge. (Nieuwbouw)
- **Stedelijke voorzieningen:** Dit deelgebied omvat de locaties met specifieke functies zoals ziekenhuizen, sportcomplexen, onderwijsinstellingen en grootschalige detailhandel. Op deze locaties is wonen dus niet de hoofdfunctie. Deze plekken trekken dagelijks veel bezoekers en zijn essentieel voor de regionale functie van Deventer, maar vragen om een betere ruimtelijke inpassing. De focus ligt daarom op vernieuwing en vergroening van deze plekken.

Wijken: Locaties zoals het Deventer Ziekenhuis, de Scheg, de Brinkgreven (Psychiatrische instelling),

- **Woonwerkgebied:** de woonwerkgebieden zijn voormalige bedrijventerreinen dichtbij het centrum, zoals het Havenkwartier, die een transformatie ondergaan naar een meer stedelijk milieu. Het zijn dynamische plekken waar innovatie en de creatieve industrie de ruimte krijgen naast moderne woonvormen. Dit gebied transformeert naar gemengde gebieden voor wonen, werken en cultuur.
Wijken: het Havenkwartier, Pothoofd, de Bergweide (transformatiedelen) en de directe schil rondom de binnenstad.
- **Werkgebieden:** de werkgebieden zijn de grootschalige gebieden bestemd voor industrie, logistiek, groothandel en productie, die een belangrijke motor vormen voor de lokale economie. Er is een sterke focus op een goede ontsluiting via de weg, het water en het spoor om de concurrentiepositie van Deventer te versterken. Hier is aandacht voor groei, innovatie, verduurzaming en bereikbaarheid.
Wijken: Bedrijventerreinen Bergweide, Kloosterlanden, de Weteringen en het A1 Bedrijvenpark.
- **Dorpen:** de dorpen rondom de stad Deventer hebben elk een eigen, unieke identiteit die bijdraagt aan een hoge mate van sociale cohesie. De bereidheid van bewoners om zich voor de leefbaarheid in te zetten is groot. Het behoud van voorzieningen het dorpsgevoel, sociale banden en passende woningbouw voor jongeren en ouderen in de kernen is een belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren.
Wijken: Bathmen, Diepenveen, Schalkhaar, Lettele, Okkenbroek en de buurtschappen
- **Stedelijk groengebied:** binnen de stadsgrenzen liggen diverse parken, singels, volkstuinten en sportvelden die fungeren als de 'longen' van de stad. Deze gebieden zijn niet alleen belangrijk voor ontspanning en sport, maar spelen ook een cruciale rol in de biodiversiteit, verkoeling en de opvang van regenwater.
Wijken: de Worp, het Nieuwe Plantsoen, de Rijsterborgherpark en de Zandwetering, Douwelerkolk, Rielerenk, Gooikerspark.
- **Toekomstbestendig landelijk gebied:** het uitgestrekte buitengebied is een lappendeken van landbouwgrond, natuurgebieden en verspreide bebouwing. Er komen hier meerdere belangen samen. De overgang naar een duurzamere inrichting vraagt om nieuwe vormen van landgebruik en een herwaardering van het landschap. Er wordt gestreefd naar duurzame landbouw en goed waterbeheer.
Wijken: de agrarische gronden rondom de dorpen, het landgoedlandschap en de enken rondom de dorpen.
- **Rivierenlandschap:** het rivierenlandschap wordt gedomineerd door de uiterwaarden van de IJssel. Dit gebied is continu in beweging door de dynamiek van het water. Daardoor zijn hier unieke natuurwaarden en vergezichten die bepalend zijn voor het gezicht van Deventer. Ook moet het gebied bescherming moeten bieden tegen hoogwater. Dit alles maakt het gebied essentieel voor zowel waterveiligheid als natuur en cultuur.
Wijken: de uiterwaarden van de IJssel, waaronder de Ossenwaard en de Bolwerksplas, Stadsland.

Relatieve beoordeling van de omgevingskwaliteit per deelgebied

Per deelgebied is beoordeeld of de omgevingskwaliteit voor de verschillende aspecten verbetert of verslechtert. De beoordeling per deelgebied staat in tabel 4.2 hieronder. In deze tabel worden de volgende symbolen gebruikt:

- + of ++ : het aspect in het betreffende deelgebied verbetert (sterk) in de autonome ontwikkeling;
- - of -- : het aspect in het betreffende deelgebied verslechtert (sterk) in de autonome ontwikkeling;
- 0 : er zijn geen aanwijzingen voor een significante afwijking van het aspect in het betreffende deelgebied, of er is niet genoeg gebiedsspecifieke informatie om tot zulk een conclusie te komen van verbetering of verslechtering.

Deze beoordeling geeft inzicht in de relatieve positie van elk deelgebied. Ook wordt hierdoor duidelijk of een verandering in de referentiesituatie vooral komt doordat er een Deventer-brede trend op treedt, of dat vooral de situatie in een paar deelgebieden ten grondslag ligt aan de algemene beoordeling in de linker kolommen van de Tabel 4.2.

Als voorbeeld de eerste rij van Tabel 4.2 gaat over ervaren gezondheid. Hierin verslechtert de beoordeling van 'overwegend goed' naar matig voor Deventer als geheel. Voor de deelgebieden 'compact tuindorp' en 'groenstedelijk wonen' is er in de Tabel de meest negatieve beoordeling. Dit betekent dat de referentiesituatie in deze deelgebieden in 2050 nog sterker achteruit gaat dan in andere deelgebieden. Als men de analyse volgt naar het tweede aspect 'gezonde leefstijl', dan vallen opnieuw de eerder genoemde twee deelgebieden weer negatief op. Daarnaast licht de Binnenstad en juist positief op. Dit betekent dat de achteruitgang in gezonde leefstijl voor Deventer als geheel (van 'Redelijk' in de huidige situatie naar 'Matig' in de referentiesituatie) zich niet voordoet in de Binnenstad.

In de subparagrafen en Tabel 4.3 onder Tabel 4.2 wordt dit voor elk deelgebied met een afwijkende (positieve of negatieve) beoordeling in de referentiesituatie toegelicht. In Tabel 4.2 worden niet opnieuw voor elk deelgebied, alle aspecten beschreven. In Tabel 4.3 worden enkel de meest opvallende aspecten beschreven; aspecten waar de autonome ontwikkeling duidelijk een verschil laat zien met andere deelgebieden. Dit zijn de aspecten waar vervolgens in de omgevingsvisie een gebiedsspecifiek beleid op gevoerd kan worden, in plaats van gemeentebreed beleid.

Tabel 4.2 beoordeling relatieve verandering per aspect in elk deelgebied t.o.v. de huidige staat van de leefomgeving

Aspecten	Deventer huidige situatie als geheel	Binnenstad	Compact Tuindorp	Groenstedelijk wonen	Suburbaan wonen	Stedelijke voorzieningen	Woonwerkgebied	Werkgebieden	Dorpen	Stedelijk groengebied	Landelijk gebied	Rivierlandschap
ervaren gezondheid	overwegend goed	0	--	--	-	-	--	-	0	0	-	0
gezonde leefstijl	redelijk	-	-	-	--	0	0	0	0	0	-	0
geluid	overwegend goed	0	-	-	0	0	-	0	-	0	0	0
luchtkwaliteit	overwegend goed	0 (luchtkwaliteitsdata is op een dusdanig lage resolutie beschikbaar dat er geen meerwaarde is in het onderscheid maken tussen deelgebieden)										
geur	redelijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
hittestress	redelijk	-	--	--	--	-	-	-	-	0	0	0
straling	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
waterveiligheid	matig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
externe veiligheid	overwegend goed	0	-	-	0	0	-	-	0	0	0	0
verkeersveiligheid	overwegend goed	+	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
broeikasemissies	redelijk	0 (Uitstoot broeikasgassen is een collectieve, economische opgave voor de gemeente als geheel)										
bodem & ondergrond	redelijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
grondwater	redelijk	- (grondwaterdaling is een algemeen probleem dat in de gemeente Deventer breed kan optreden als gevolg van een grilliger wordend klimaat)										
oppervlaktewater	redelijk	0	0	0	-	0	0	0	0	0	-	--
wateroverlast & droogte	redelijk	-	-	0	0	0	0	-	0	0	-	-
biodiversiteit	matig	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0
natuurgebieden	redelijk	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	0

Aspecten	Deventer huidige situatie als geheel	Binnenstad	Compact Tuindorp	Groenstedelijk wonen	Suburbaan wonen	Stedelijke voorzieningen	Woonwerkgebied	Werkgebieden	Dorpen	Stedelijk groengebied	Landelijk gebied	Rivierenlandschap
waardevolle landschappen	overwegend goed	0	0	0	0	0	0	0	0	0	--	0
kwaliteit ruimte	overwegend goed.	0	0	+	0	0	0	0	-	0	0	0
cultuurhistorie, erfgoed	goed	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
sociale samenhang	matig	-	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0
perceptie levenskwaliteit	goed	0	-	-	0	0	0	0	0	-	0	0
inclusiviteit	redelijk	0 (Er is geen informatie beschikbaar op het niveau van de deelgebieden om een voorspelling te doen)										
sociale veiligheid	matig	0	-	-	0	0	0	0	+	0	0	0
passend woningaanbod	redelijk	-	--	--	-	0	+	0	-	0	0	0
voorzieningen aanbod	overwegend goed	+	0	0	-	+	0	0	-	-	0	0
recreatie	redelijk	0	0	0	0	0	0	0	0	+	+	0
modal split	redelijk	+	0	0	0	0	0	0	-	0	-	0
bereikbaarheid auto	goed	-	-	-	0	-	0	0	0	0	0	0
bereikbaarheid OV	redelijk	+	0	0	0	-	0	0	-	0	-	0
bereikbaarheid fiets	goed	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
energienetwerk	redelijk	0	0	0	-	-	-	-	0	0	0	0
vestigingsklimaat	overwegend goed	0	0	0	0	+	+	0	0	0	0	0
vestigingslocaties	matig	-	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
landbouwareaal	overwegend goed.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	--	0
werkgelegenheid	goed	+	0	0	0	+	0	+	0	0	0	0
verdienmogelijkheden	redelijk	+	0	0	0	+	0	0	-	0	-	0
drinkwater	goed	- (drinkwaterbeschikbaarheid is een collectieve opgave voor de stad Deventer in samenwerking met de regio en het waterschap)										
minerale & fossiele grondstoffen	matig	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0
circulariteit	slecht	0	0	0	0	0	+	+	0	0	0	0

Algemene reflectie op de referentie per deelgebied

Het meest opvallend is dat de grootste veranderingen plaatsvinden in de dichtbevolkte centrale deelgebieden (Binnenstad tot aan suburbaan wonen) en in het landelijk gebied. De meeste mensen wonen

uiteraard in de stad Deventer zelf, en de ervaring, hinder en directe impact vanuit de leefomgeving wordt hier dus ook door de meeste mensen gevoeld. De Brede Welvaart van de gemeente Deventer in het algemeen is voor het grootste deel afhankelijk van hoe de mensen in de stad zelf veranderingen in hun omgeving ervaren, en welke kansen zij hebben om daarmee om te gaan. In het landelijk gebied is het verhaal vergelijkbaar, maar wel om verschillende redenen. Het landelijk gebied is in principe geen woongebied, buiten de kleine kernen. De druk op landbouwgrond voor andere functies zorgt er wel voor dat het economisch fundament voor de brede welvaart van veel agrariërs op het spel staat in de referentiesituatie. Tegelijkertijd blijven er uitdagingen voor de biodiversiteit en natuurgebieden, die door zowel druk van de stad als blijvende druk vanuit de gangbare agrarische praktijken in een matige staat is en blijft.

De meest positieve ontwikkelingen zijn zichtbaar in de deelgebieden 'binnenstad' en 'woonwerkgebieden'. Dit komt vooral door reeds door de gemeente ingezette transformaties. Voor de binnenstad neemt de aantrekkelijkheid en werkgelegenheid toe, wat de toekomst van de bruisende binnenstad van Deventer veilig stelt. In de woon-werkgebieden zijn reeds al een aantal grootschalige transformaties aan de gang, die bijdragen aan het futureproof maken van deze gebieden voor vooral toekomstige bewoners.

Voor sommige aspecten zijn alle deelgebieden met een '0' aangeduid, en verandert de beoordeling tussen huidige situatie en referentiesituatie dus nergens significant. Dat wil niet zeggen dat er geen zeer lokale veranderingen kunnen optreden, zoals bijvoorbeeld op het aspect Geur. In dit OER is er dan echter geconcludeerd dat er niet genoeg aanwijzingen zijn om een significante wijziging in dit leefomgevingsaspect te voorspellen.

Beschrijving opvallende aspecten in de referentie per deelgebied

In de volgende tabel 4.3 worden per deelgebied aspecten beschreven die positief of negatief afwijken van de gemiddelde beoordeling voor een aspect binnen de gehele gemeente.

De nadruk in dit hoofdstuk ligt op aspecten die er in negatieve zin uitspringen en welke niet tegelijk in alle deelgebieden spelen, omdat hier de autonome ontwikkelingen de gemeente extra handvatten kunnen geven bij het vormen van gebiedsgericht beleid in de omgevingsvisie. Soms wordt er ook een positieve trend beschreven, zodat het gemeentelijk beleid deze juist kan versterken, maar dat is in Tabel 4.3 wel een uitzondering.

Een aspect als hittestress wordt hier bijvoorbeeld beschreven voor een aantal deelgebieden, omdat dit vooral speelt in de binnenstad en versteende oude wijken, maar niet in alle deelgebieden.

Sommige aspecten zullen in geen enkel deelgebied apart worden beschouwd, omdat de autonome ontwikkeling voor deze aspect tegelijkertijd een uitdaging zal zijn voor alle deelgebieden van Deventer, of omdat er geen data beschikbaar is op het niveau van deelgebieden waarmee er een basis is voor de beschouwingen. Een voorbeeld hiervan is het aspect broeikasgasemissies.

Tabel 4.3 Gebiedsgerichte overwegingen over de leefomgevingsaspecten

Deelgebied	Onderbouwing van trends in de referentiesituatie - specifieke inzichten per deelgebied
Binnenstad	Gezonde leefstijl De landelijke groei van de gezondheidskloof (lage SES) slaat hier extra hard neer doordat de compacte, versteende historische binnenstad nauwelijks publiek groen of ruimte biedt om laagdrempelig te bewegen, te sporten of te ontspannen. Hittestress Stijgende temperaturen door klimaatverandering leiden in dit deelgebied tot een bovengemiddeld sterk stedelijk hitte-eilandeffect (Urban Heat Island), veroorzaakt door de hoge bebouwingsdichtheid, smalle straatprofielen en het gebrek aan verkoelend groen. De open richting naar de IJssel helpt lokaal, maar de stad Deventer is niet ingericht met open lanen richting de IJssel om dit effect voor een groot deel van de binnenstad terug te zien.

Deelgebied	Onderbouwing van trends in de referentiesituatie - specifieke inzichten per deelgebied
	Sociale samenhang De autonome aantrekkingskracht op kapitaalkrachtige nieuwkomers drijft de vastgoedprijzen op (gentrificatie). Dit vergroot de sociaaleconomische kloof met zittende lage inkomensgroepen, wat door een gebrek aan openbare ontmoetingsruimte de sociale cohesie onder druk zet. Passend woningaanbod De aanhoudend hoge woningvraag botst op een fysiek volledig uitontwikkeld centrum met strenge monumentale restricties (beschermd stadsgezicht). Hierdoor is er geen ruimte om het aanbod te laten meebewegen met de specifieke behoefte aan starters- en levensloopbestendige woningen. Wel is de verwachting dat de reeds gestarte transformaties binnen het havengebied (zoals het Roto kwartier, deel van de bestaande planvoorraad) deels tegemoet zullen komen aan de vraag vanuit starters en young professionals die graag dichtbij of in het centrum willen wonen. Vestigingslocaties Door de autonome transformatie van winkels, kantoren en kleinschalige bedrijfspanden naar woningen verdwijnt het areaal aan betaalbare fysieke ruimte voor lokale ondernemers, start-ups en ambachten definitief, wat de economische diversiteit aantast.
Compact Tuindorp	Gezonde leefstijl Vergelijkbaar met Binnenstad: de landelijke groei van de gezondheidskloof (lage SES) slaat hier extra hard neer doordat de compacte, versteende wijken nauwelijks publiek groen of ruimte biedt om laagdrempelig te bewegen, te sporten of te ontspannen. Hittestress: in wijken zoals de Voorstad (waaronder het Rode Dorp en de Rielerweg) en de Zwolse wijk is hittestress een groot probleem. Het stedelijk hitte-eiland effect (UHI) is hier het sterkst van heel Deventer door de hoge bebouwingsdichtheid, smalle straatprofielen en het gebrek aan groen. De hoge kwetsbaarheid van dit gebied voor hittestress komt ook niet alleen door hoe het gebied is opgebouwd, maar ook doordat er veel verouderde huizen zijn die zeer kwetsbaar zijn voor sterke opwarming. De vorm van de bebouwing zelf versterkt dus ook de hittestress voor bewoners van huizen in dit deelgebied. Het UHI vormt in dit gebied daarmee een structureel risico voor de leefbaarheid bij stijgende temperaturen. De wijken in het Compact Tuindorp behoren tot de wijken in Nederland met de grootste hittestress. Gezonde leefomgeving: de kans op milieuhinder op het gebied van geluid en luchtkwaliteit is hier hoog, met name in delen van de Rivierenwijk West die grenzen aan drukke wegen en industrie verhoogd nabij drukke wegen en industrie; Door toegenomen drukte en verkeersbewegingen, met name van het spoor en de drukke verkeersaders, in combinatie met verdere verdichting, is de verwachting dat de geluidsoverlast kan toenemen in dit deelgebied. Bereikbaarheid auto: er heerst een hoge parkeerdruk in deze wijken, omdat de oude stedelijke structuur niet is berekend op moderne (grote) auto's of meerdere voertuigen per gezin. Dit leidt tot een direct conflict tussen de vraag naar parkeerruimte en de noodzaak tot vergroening in de stad met het oog op klimaatverandering. Verder zijn er conflicten tussen hoog autogebruik op smalle wegen en drukke fietstrajecten en fietsstraten. Passend woningaanbod: in het Compact Tuindorp is het woningaanbod divers, al zijn er wel verschillen tussen de buurten. De wijken bevatten veel inwoners met relatief laag inkomen, die nu en in de toekomst vaak zelf niet ook een woning in dezelfde buurt kunnen veroorloven. Het aanbod van woningen neemt door ruimtegebrek hier ook niet sterk toe. Daarnaast vraagt een groot deel van de vooroorlogse woningen om verduurzaming, vooral betere isolatie, waar ook niet altijd de middelen voor zullen zijn bij de bevolking. Het woningaanbod wordt daarmee steeds minder passend voor de huidige bevolking, wat leidt tot een sterk negatieve beoordeling. Voorzieningen aanbod: kleinschalige voorzieningen verspreid in de wijk, met een koppeling naar de grotere voorzieningen in de binnenstad en het groenstedelijk wonen. Buitensportvoorzieningen zijn beperkt beschikbaar. Voorzieningen aanbod kan onder druk komen te staan onder invloed van grotere voorzieningen buiten de wijk. Welzijn: de bewoners hebben een relatief lage sociaaleconomische status, waarbij welvaart en opleidingsniveau duidelijk lager liggen dan het gemeentelijk gemiddelde. Ook is de sociale samenhang in deze wijken is beperkt. Het welzijn in deze wijken kan verder afnemen door Biodiversiteit: de biodiversiteit, met name die van insecten, is een stuk lager in de dan in de directe wijken daaromheen, met name door gebrek aan groen in oude wijken en er is geen groot stadspark in de buurt. Het meeste stedelijke groen ligt op een grotere afstand van de binnenstad dan in sommige andere Nederlandse steden.

Deelgebied	Onderbouwing van trends in de referentiesituatie - specifieke inzichten per deelgebied
Groenstedelijk wonen	Gezonde leefstijl Ook in dit deelgebied zijn er delen waar de gezonde leefstijl verder achteruit kan hollen, mede in correlatie met (maar niet veroorzaakt door) de lage SES in sommige wijken. Wel bevinden deze buurten zich dichterbij het stedelijk groengebied en sportvoorzieningen, en speelt dit niet in alle delen van het deelgebied. Ervaren gezondheid De naoorlogse wijken in dit deelgebied kennen van oudsher een relatief hoge concentratie van kwetsbare huishoudens met een lagere sociaaleconomische status (SES). Door de aanhoudende druk op de woningmarkt en de instroom van kwetsbare groepen in de goedkopere (sociale) huursector in met name de Deltabuurt en Keizerslanden, intensificeert deze sociale problematiek zich autonoom. Dezelfde problematiek die speelt in het compact tuindorp speelt hier ook, maar dan niet overal in elke buurt. Voorzieningen Door de dubbele vergrijzing — het ouder worden van de zittende populatie én de landelijke trend van een toenemende zorgvraag — stijgt de behoefte aan lokale zorg- en welzijnsvoorzieningen in deze wijken scherp. De bestaande wijkcentra in Borgele, Zandweerd-Noord en de Deltabuurt zijn fysiek verouderd en missen zonder actieve transformatie de schaalgrootte en de commerciële aantrekkingskracht om rendabel te blijven in een consoliderende markt. Door de stijgende vastgoedprijzen en de noodzaak tot efficiëntie worden maatschappelijke en sportvoorzieningen bovendien steeds vaker gecentraliseerd buiten de wijken. Dit leidt autonoom tot het verdwijnen van de kleinschalige, laagdrempelige loopafstand-voorzieningen, waardoor de druk op de resterende fysieke ruimte in de wijk toeneemt en het economisch perspectief voor buurtwinkels verder verslechtert. Hittestress Hoewel de opzet van sommige deelwijken uit de tijd tussen 1950 en 1980 ruim is met veel openbaar groen, varieert de inrichting en de mate van verharding sterk per deelbuurt. Daar waar in het compact tuindorp er overal hoge hittestress is, varieert dit hier meer per buurt. Het grote aandeel platte daken op etagewoningen en de grote oppervlakten aan openbare parkeerterreinen werken als hitte-eilanden die warmte lang vasthouden. Omdat de groenstructuren in sommige buurten te gefragmenteerd zijn om voldoende schaduw en verdamping te bieden, ontstaat er in de toekomst een scherper contrast en een lokale verslechtering van het microklimaat tussen straten. Passend woningaanbod Hoewel het deelgebied als geheel een brede mix kent van laagbouw, etagewoningen en appartementen, ligt deze stedenbouwkundige structuur fysiek nagenoeg vast. Door de autonome, landelijke trend van snelle huishoudensverdunding en de sterke lokale vergrijzing neemt de vraag naar specifieke kwaliteiten — zoals drempelloze woningen, beschutte woonvormen en compacte, betaalbare startersunits — sterk toe. Omdat de bestaande gezinswoningen en portiekflats in wijken als Borgele en Keizerslanden technisch en ruimtelijk moeilijk aanpasbaar zijn, ontstaat er een kwalitatieve mismatch met de toekomstige behoefte. Door het gebrek aan fysieke restructuur voor nieuwbouw binnen de bestaande wijkstructuren kan deze mismatch autonoom niet worden opgevangen, waardoor de doorstroming blokkeert en bewoners bij een veranderende levensfase gedwongen worden de eigen wijk te verlaten.
Suburbaan wonen	Gezonde leefstijl: de wijken in dit deelgebied komen op een dusdanig verre afstand van het centrum te liggen dat het minder uitnodigt om te lopen of te fietsen. Daarmee is er een grotere afhankelijkheid van juist aangelegde infrastructuur om dit te ondersteunen. De culturele/landelijke autonome ontwikkelingen laten zien dat kinderen in dit soort wijken minder vaak en minder ver fietsen, als gevolg van een toegenomen onveiligheidsgevoel. In combinatie met de vergrijzing, is er een hoog risico op scherpe afname van de gezonde leefstijl. Hittestress: er is een duidelijk verschil op het gebied van hittestress tussen <i>Colmschate Zuid</i> (meer hitte) en <i>Colmschate Noord</i> (koeler). In Colmschate Noord zijn meer waterlopen aanwezig die het gebied doorsnijden. Daarnaast lijken de nabijheid van de Douwelerkolk en het grote landgoed ten westen van het gebied in het algemeen een mitigerend effect te hebben op hittestress. In Colmschate Zuid is deze mitigerende factor er daarentegen niet, en is de kans op hittestress groter. Dit laat zien wat het belang van open water en open groen is voor het aspect hittestress op buurtniveau. Voorzieningenaanbod : in de Vijfhoek en delen van Colmschate zijn voorzieningen gecentraliseerd op één punt, waardoor de afstand tot buurtcentra voor de inwoners hier wat groter is dan gemiddeld; de relatief oudere voorzieningen staan onder druk; de autonome ontwikkeling naar online verkopen raken vooral middenstand in dit soort buurten, omdat zij niet dezelfde influx van buiten hebben als de binnenstad. De druk op de gecentraliseerde voorzieningen in de Vijfhoek neemt toe door de bevolkingsgroei, maar vergrijzing vergroot juist de vraag naar nabijheid van voorzieningen, wat hier niet beschikbaar is.

Deelgebied	Onderbouwing van trends in de referentiesituatie - specifieke inzichten per deelgebied
	Externe veiligheid: door dit gebied lopen transportroutes gevaarlijke stoffen, welke in de toekomst meer gebruikt kunnen worden door de transitie naar de circulaire economie. Dat is echter zeer onzeker.
Stedelijke voorzieningen	Hittestress: door het versteende karakter van sommige voorzieningenclusters (met name de Snipperling) neemt de hittestress toe, wat de verblijfskwaliteit voor bezoekers en werknemers tijdens warme periodes. Grote versteende parkeerterreinen zijn juist de plek waar de hoogste extra temperatuurstijging optreedt in vergelijking met de achtergrond in het landelijk gebied. Bereikbaarheid en verkeersveiligheid: de stedelijke voorzieningen (ziekenhuis, De Scheg) trekken hoge bezoekersstromen aan. Vanwege hun ligging langs de hoofdstructuren (wegen, OV-netwerk) van de stad is er continu aandacht nodig voor de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en de doorstroming. Zonder aanpassing van het verkeersnet zal door drukte de bereikbaarheid verminderen, wat ook de verkeersveiligheid onder druk zet. Voorzieningenaanbod: in Deventer bevinden zich diverse woon-, opvang- en behandellocaties met een gemeentebrede en deels regionale functie. De stedelijke voorzieningen zoals o.a. het ziekenhuis en de Scheg, en het runshoppingcenter de Snipperling hebben een regionale aantrekkingsfunctie. De behoefte aan deze (diverse) voorzieningen neemt toe, zowel door de groei van het aantal kwetsbare inwoners als door de verwachte bevolkingsgroei van circa 20.000 inwoners. Energienetwerk: door toenemende drukte op het energienetwerk ontstaat er het risico dat stedelijke voorzieningen niet kunnen uitbreiden of uitbreidingen vertraagd worden geopend. Ook komt het landelijk vaker voor dat grote vernieuwde gebouwen vaak sterk verduurzamen met warmtepompen, maar dat het lokale net dat deze elektriciteit moet voorzien dit niet aan kan. Vestigingsklimaat: de voorzieningen zijn ze stabiele economische ankers en belangrijke regionale werkgevers. De locaties trekken dagelijks bezoekersstromen aan, wat de lokale economie en het vestigingsklimaat ondersteunt. De autonome groei van het aantal inwoners, mede door de reeds vastgestelde woningbouwplannen aan de rand van de stad, zorgt voor extra toevoer van klandizie voor grote gecentraliseerde voorzieningen, wat het vestigingsklimaat hier verbetert.
Woonwerkgebied	Passend woningaanbod: gebieden zoals het Havenkwartier en delen van Bergweide zijn in transitie van industrie naar een gemengd stedelijk milieu, een woonwerkgebied, dit biedt kansen voor de creatieve en innovatieve industrie. De reeds deels ingezette transformatie van deze gebieden biedt een nieuw type woning aanbod waar Deventer momenteel nog weinig aanbod in heeft, waarmee het passende woningaanbod toeneemt in de referentiesituatie. Bereikbaarheid auto: uitbouw van een nieuwe woonvormen in dit gebied zorgt voor een grote parkeerdruk doordat mensen veel van de auto gebruik gaan maken. Dit zijn typisch het soort gebieden waar eigenlijk geen ruimte is voor '1 huis, 1 auto'. De afname in autobereikbaarheid kan ook strategisch in stand worden gehouden om de aantrekkelijkheid van andere vormen van vervoer te verhogen. Energienetwerk: gelijk aan de situatie bij de stedelijke voorzieningen: Door toenemende drukte op het energienetwerk ontstaat er het risico dat bedrijven in de woonwerkgebieden niet kunnen uitbreiden of uitbreidingen vertraagd worden geopend. Ook komt het landelijk vaker voor dat grote vernieuwde gebouwen vaak sterk verduurzamen met warmtepompen, maar dat het lokale net dat deze elektriciteit moet voorzien dit niet aan kan. Vestigingslocaties: de reeds ingezette transformatie van sommige gebieden in dit deelgebied laat het aanbod aan vestigingslocaties voor bedrijven verder afnemen. Biodiversiteit: in tabel 4.2 blijft de beoordeling voor dit aspect gelijk in alle deelgebieden, maar dit komt vooral doordat in de huidige situatie de biodiversiteit al matig is. Er is dus vooral ruimte voor verbetering in de referentiesituatie in de kern van de stad zelf. Dit deelgebied biedt daarvoor, naast het landelijk gebied, de grootste kansen, omdat hier de grootste ruimtelijke transformaties plaatsvinden. Het is echter onzeker welke richting de biodiversiteit zal gaan in deze gebieden.
Werkgebieden	Externe veiligheid Rondom de bestaande werkgebieden in Deventer vindt een voortdurende verstedelijking en verdichting plaats om aan de woningbouwopgave te voldoen. Omdat er steeds meer mensen dichtbij of direct grenzend aan deze industrieterreinen gaan wonen en werken, stijgt het aantal potentieel getroffen binnen de vaste risicocontouren van de aanwezige bedrijven. Zelfs als de risico bronnen of transportroutes van gevaarlijke stoffen zelf qua intensiteit gelijk blijven, zorgt deze autonome bevolkingsgroei in de directe omgeving voor een feitelijke toename van het groepsrisico en de blootstelling in de toekomst.

Deelgebied	Onderbouwing van trends in de referentiesituatie - specifieke inzichten per deelgebied
	Wateroverlast en droogte De Deventer werkgebieden liggen geografisch gezien in de lagere delen van de gemeente, waardoor hemelwater uit hoger gelegen gebieden hier van nature naartoe stroomt. Door de aanhoudende schaarste aan bedrijfsruimte worden kavels op deze terreinen steeds intensiever benut en bebouwd, wat leidt tot een nog hogere mate van bodemverharding. In combinatie met de autonome klimaatverandering — die zorgt voor frequentere en heftigere piekbuien — kan het hemelwater hierdoor in de toekomst steeds minder goed in de bodem infiltreren, wat de druk op het rioolstelsel vergroot en leidt tot een stijgend risico op lokale wateroverlast. Energienetwerk Door de grootschalige, autonome maatschappelijke transitie naar elektriciteit (zoals de elektrificatie van bedrijfsprocessen en logistiek) stijgt de vraag naar stroom op de bedrijventerreinen sneller dan de fysieke capaciteit van het elektriciteitsnet kan worden uitgebreid. Netbeheerders lopen nu al tegen de grenzen van het netwerk aan, waardoor de structurele krapte (netcongestie) in de toekomst alleen maar verder toeneemt. Dit zorgt ervoor dat bedrijven die willen uitbreiden of verduurzamen vastlopen, omdat er feitelijk geen ruimte meer is op het net voor nieuwe aansluitingen of zwaardere vermogens. Werkgelegenheid Deze gebieden dragen groot bij aan de werkgelegenheid in Deventer. Echter, de groei van de stad kan niet worden bijgehouden omdat er geen uitbreidingsruimte is. Met name de 'stuwende bedrijvigheid' wat zorgt voor brede werkgelegenheid heeft niet genoeg ruimte om het aanbod aan werknemers in de autonome groei bij te houden. Momenteel heeft Deventer een goede balans (0,95 arbeidsplaats per werkende inwoner), maar het risico is dat dit verslechtert in de referentiesituatie, waardoor meer inwoners gaan forenzen naar buiten de stad. Circulariteit (positief) De huidige werkgebieden kennen van oudsher een lineaire inrichting met een hoge milieubelasting en een grote primaire grondstoffen- en afvalstroom, waardoor de uitgangssituatie op het gebied van circulariteit zeer slecht is. Juist door deze concentratie van diverse bedrijven met hoge milieucategorieën ontstaat er in de toekomst echter een unieke fysieke en logistieke basissituatie voor verbetering. De aanwezigheid van de benodigde zwaardere milieuruimte en de onderlinge nabijheid van bedrijven maken het in de achtergrond van toenemende grondstoffenschaarste autonoom mogelijk om reststromen, warmte en materialen direct tussen bedrijven uit te wisselen, waardoor hier de transitie naar een circulaire economie fysiek van de grond kan komen.
Dorpen	Welzijn: de inwoners van de dorpen hebben over het algemeen een hoger inkomen en een hogere SES dan in de stedelijke wijken. In deze dorpen, zoals Bathmen, Diepenveen en Schalkhaar is ook sprake van een sterke sociale samenhang. Hoewel deze dorpen nauw verweven zijn met Deventer, hebben zij tegelijkertijd een eigen karakter. De bereidheid van bewoners om zich in te zetten voor de leefbaarheid is groot, mede door de sterke gemeenschapsstructuren. Voorzieningenaanbod: hoewel de dorpen eigen kernen hebben, zijn de afstanden tot voorzieningen, zeker in kleine kernen zoals Okkenbroek en Lettele, significant groter dan in dan in vrijwel alle andere wijken van Deventer. Kleinschalige voorzieningen staan wel onder druk, zoals bijvoorbeeld in Bathmen. Er blijft een risico dat de dorpen nu heel breed zijn bestemd, waardoor de werklocaties en voorzieningen heel makkelijk kunnen transformeren naar een woonfunctie, vooral omdat veel mensen graag in deze dorpen willen wonen. Bereikbaarheid OV: de bereikbaarheid per openbaar vervoer in de dorpen is blijft een knelpunt, met name aan de noordzijde richting Olst-Wijhe, ook nabij Bathmen, en ook in de kleine kernen Lettele/Okkenbroek. Vanwege het beperkte reguliere aanbod zullen inwoners vaker aangewezen zijn op de auto of lokale initiatieven zoals de buurtbus. Passend woningaanbod: in de dorpen staat ongeveer 18 % van de totale woningvoorraad van de gemeente, dit zijn voornamelijk eengezinswoningen in de duurdere koopsector. Het aandeel huurwoningen is in de dorpen het laagst van de gehele gemeente. Dit maakt het aanbod eenzijdig en er is momenteel een tekort aan passende woningen voor specifieke doelgroepen zoals jongeren, starters en alleenstaanden. Het is niet de verwachting dat de dorpen zelf in de behoefte van hun eigen inwoners gaan voldoen in de referentiesituatie.
Stedelijk groengebied	Biodiversiteit: de biodiversiteit is relatief hoog (binnen stedelijke context). Gebieden zoals het Nieuwe Plantsoen, Rijsterborgherpark en de Douwelerkolk vervullen hierbij een belangrijke ecologische functie. De insectendiversiteit is echter afhankelijk van de inrichting; het Zandweteringpark is hiervoor bijvoorbeeld weer minder optimaal door de open structuur. In de autonome ontwikkeling zal klimaatverandering en opstapeling van chemische stoffen een blijvende negatieve druk uitoefenen op de biodiversiteit. Voorzieningenaanbod: het stedelijk groengebied biedt ook ruimte voor een groot sportpark, maar deze locaties staan onder druk en hebben risico om verplaatst te worden zodat die ruimte kan worden gebruikt voor andere functies. Dat betekent dat het voorzieningenaanbod voor mensen die in de centrumgebieden van de stad wonen verder afneemt, omdat zij verder moeten reizen.

Deelgebied	Onderbouwing van trends in de referentiesituatie - specifieke inzichten per deelgebied
Toekomstbestendig landelijk gebied	Ervaren gezondheid: er kan een spanningsveld ontstaan tussen gevoelige functies, zoals woningen, en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de landbouw, wat bijdraagt aan de cumulatie van chemische stoffen in de omgeving. Door de landelijk ingezette omvorming van permanent grasland naar bouwland (in reactie op onder meer mest en stikstofwetgeving) kan de blootstelling van mensen in het buitengebied aan gewasbeschermingsmiddelen toenemen. Ook zullen nieuwe bewoners in het buitengebied de (potentiële) blootstelling aan zulke middelen minder makkelijk accepteren, ook al is er vaak geen aanleiding om aan te nemen dat deze blootstelling werkelijk plaatsvindt. Waardevolle landschappen: het landschap is kleinschalig, afwisselend en met een hoge cultuurhistorische waarde (enken, landgoederen). Het kleinschalige karakter van het landschap met landgoederen zorgt voor een relatief hoge soortendiversiteit vergeleken met omliggende gemeenten. Er is een corridor van hoge diversiteit langs het Overijssels Kanaal. In het zoekgebied voor windturbines is er een hoog risico dat de landschapskwaliteit achteruit gaat door de toevoeging van windturbines. De druk op de randen van het landschap door stedelijke uitbreiding neemt ook toe. Het landbouwareaal neemt af door de realisatie van geplande woningbouw (zoals Wechelerhoek). Natuurlijke systemen: er is een sterke relatie tussen het landelijk gebied en de natuurlijke systemen, zoals water en bodem. Nieuwe ontwikkelingen (woningbouw, energie-infrastructuur, transitie in de landbouw en versterken van de Groenblauwe structuur) in gebieden zoals de Baarlerhoek en Wechelerhoek brengen risico's met zich mee vanwege hogere grondwaterstanden. De transitie naar een circulaire economie, waaronder kringlooplandbouw, die zulke natuurlijke systemen zou kunne ondersteunen komt niet vanzelf tot stand met het huidige gemeentelijke en relevante beleid van hogere overheden. Landbouwareaal: er is te weinig ruimte beschikbaar voor extensivering in combinatie met het invullen van de ruimtevrage opgaven van de stad, zoals woningbouw, het realiseren van natuurverbindingen, en energieopwekking. Hierdoor ontstaat een spanningsveld tussen stedelijke ontwikkelingen en de behoefte aan extensivering. Daarnaast gaan vrijwel alle nieuwe functies buiten de stad ten koste van landbouwgrond. Tegelijkertijd is onduidelijk welke ontwikkelingen en vormen van verbreding wél mogelijk zijn, waardoor er weinig stimulans is voor ondernemers om hierin te investeren. Werkgelegenheid: behoud van landbouwfuncties en behoud van de bijbehorende werkgelegenheid staat ook in het landelijk gebied van Deventer onder druk.
Rivierenlandschap	Waterveiligheid: dit gebied (uiterwaarden van de IJssel, Stadsland) is cruciaal voor de bescherming tegen hoogwater en tevens een essentieel onderdeel van het systeem rond de IJssel. Er heerst momenteel onzekerheid over de exacte locatie en planning van een toekomstige IJssel-bypass. Deze extra ruimte is noodzakelijk om bij hoge rivierstanden grotere hoeveelheden water veilig te kunnen afvoeren en de regio te beschermen tegen overstromingen, aangezien Deventer bij een nauw gedeelte (flessenhals) van de rivier ligt. Wateroverlast en droogte: de onzekerheid over de waterveiligheidsmaatregelen (zoals de bypass) blijft bestaan, aangezien dit deels afhankelijk is van rijksbesluitvorming. De IJssel krijgt vaker te maken met extreme waterstanden (zowel hoogwater als extreme laagte), wat invloed heeft op de natuur, veiligheid en bevaarbaarheid. Biodiversiteit, waardevolle ruimte en recreatie: de hoogste soortendiversiteit van de gemeente wordt hier aangetroffen, onder andere in de Ossenwaard. De openheid en zichtlijnen bepalen de identiteit van Deventer en maakt het Rivierenlandschap een geliefd en aantrekkelijk recreatiegebied voor de inwoners van zowel Deventer als Twello. Biodiversiteit: met de bevolkingsgroei groeit ook de aantrekkelijkheid van en vraag naar recreatie groeit door, maar dit brengt risico's op verstoring van kwetsbare natuurgebieden in bijvoorbeeld de uiterwaarden met zich mee. Lagere waterstanden in de IJssel als gevolg van klimaatverandering kan ook blijvende, structurele schade toebrengen aan de biodiversiteit van de uiterwaarden doordat nevengeulen vaker leeglopen.

4.4 Samenvatting staat van de leefomgeving en referentiesituatie

Deze paragraaf geeft een samenvatting van de beoordeling van de [staat van de leefomgeving voor Deventer](#) en de beoordeling van de referentiesituatie. Tabel 4.4 geeft een overzicht van de beoordeling van de huidige situatie uit het digitale rapport, en de referentiesituatie is hieraan toegevoegd.

De laatste kolom van de tabel bevat zowel een samenvattend inzicht vanuit de vorige paragraaf 4.3, en bevat extra inzichten per aspect over welke autonome ontwikkelingen uit paragraaf 4.2 de beoordeling hebben bepaald. Dit kan bestaan uit:

- beleidsmatige ontwikkelingen uit Tabel 4.2
- gebiedsgerichte inzichten uit paragraaf 4.3
- externe autonome ontwikkelingen die per aspect worden benoemd (dit zijn de 'externe planoverstijgende ontwikkelingen' geïntroduceerd in paragraaf 4.2).

De informatie uit 4.2 en 4.3 samen wordt gebruikt voor de algemene beoordeling per aspect. Bijvoorbeeld, het kan zijn dat een aspect een negatieve beoordeling krijgt omdat er een globale autonome ontwikkeling speelt wat relevant is voor alle (of de meeste) deelgebieden. Een voorbeeld is afnemende drinkwaterbeschikbaarheid als gevolg van landelijke groei in vraag en toenemende droogte. Het kan ook zijn dat een veranderde beoordeling in de referentie (en opzichte van de huidige situatie) vooral wordt gedreven door veranderingen in enkele deelgebieden (zoals te zien in Tabel 4.3). Een voorbeeld hiervan is geluid; in een paar zeer dichtbevolkte deelgebieden verslechtert de situatie.

Tabel 4.4 Samenvatting huidige situatie en referentiesituatie

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling referentiesituatie	Autonome ontwikkelingen die de referentiesituatie bepalen
veilige en gezonde fysieke leefomgeving	gezonde leefomgeving	ervaren gezondheid	overwegend goed	matig	De ervaren gezondheid gaat sterk achteruit door een combinatie van factoren. Ten eerste de vergrijzing zorgt voor een algemeen slechtere gemiddelde ervaren gezondheid; daarbovenop blijven ouderen langer thuis wonen terwijl een hoogstedelijke omgeving (toegankelijkheid, sociale cohesie) daar soms niet op aansluit. Ten tweede zorgt klimaatverandering voor een slechter leefmilieu, vooral gedurende hitteperiodes in combinatie met het stedelijk hitte eiland effect wat ook in Deventer speelt. Ten derde is er de opstapeling van chemische stoffen in het milieu, waarmee steeds meer aanwijzingen zijn dat zij deels de toename aan sommige chronische aandoeningen kunnen veroorzaken. Tot slot leidt een groter gezondheidsbewustzijn ertoe dat bewoners kritischer worden op hun directe leefomgeving. Dit vergroot de gevoeligheid voor omgevingsstress, variërend van aanwijsbare hinder zoals geur en geluid, tot complexere prikkels zoals laagfrequent geluid en straling, welke ook zal blijven toenemen via warmtepompen en digitale technologie.

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling referentiesituatie	Autonome ontwikkelingen die de referentiesituatie bepalen
					Zoals uit hoofdstuk 4.3 verder bleek, heeft Deventer een groot aantal inwoners die wonen in kwetsbare buurten, wat betekent dat bovengenoemde factoren voor een significant deel van de inwoners van Deventer gaan spelen.
		gezonde leefstijl	redelijk	matig	De gezonde leefstijl in Deventer gaat gemiddeld achteruit, doordat (1) reeds ingezette verdichting betekent dat er minder buitenruimte overblijft, waarmee vooral kwetsbare groepen eerder afhaken. (2) De manier waarop Deventer uitbreid en 'uitwaaiert' naar het noordoosten zorgt indirect voor een auto-afhankelijkheid bij sommige bewoners omdat zij de afstand naar de binnenstad te groot vinden.
		geluid	overwegend goed	redelijk	Door toegenomen drukte en verdichting is de verwachting dat geluidsbelasting voor sommige wijken en stadsdelen kan blijven toenemen. Meer inwoners betekent meer auto's, en meer verdichting betekent een toename van het 'canyon effect' wat naast de luchtkwaliteit, ook geluidsbelasting doet toenemen.
		luchtkwaliteit	overwegend goed	overwegend goed	Er is geen reden om aan te nemen dat de algemene luchtkwaliteit in Deventer significant veranderd richting 2050.
		geur	redelijk	redelijk	Er zijn lokaal geurproblemen in Deventer, maar er is geen reden aan te nemen dat deze verslechteren. Ook zijn er geen ruimtelijke ontwikkelingen die de bestaande geurbronnen (op het industrieterrein) op korte termijn saneren, waardoor zij in de referentie blijven bestaan.
		hittestress	redelijk	matig	Door klimaatverandering en het feit dat Deventer een dichtbevolkte stad is, met veel oude versteende stadswijken (zie 4.3), neemt de hittestress voor de meeste inwoners van Deventer richting 2050 toe. Richting 2100: De hittestress neemt verder toe door een verdere toename in frequentie, lengte en intensiteit van hittegolven. Ook bij succesvolle minimalisering van mondiale uitstoot naar net-zero rond of net na 2050, zal de klimaatverandering richting 2100 nog doorgaan.
		Straling	-	-	<i>(geen wetenschappelijk onderbouwde trend te bepalen)</i>
	veilige leefomgeving	Waterveiligheid	matig	redelijk	Sinds 2017 gelden er in Nederland volledig nieuwe, strengere wettelijke veiligheidsnormen voor primaire waterkeringen, die wettelijk uiterlijk in 2050 op orde moeten zijn. Waterschap Drents Overijsselse Delta versterkt in het kader van het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) de dijktrajecten rondom de stad (zoals de

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling referentiesituatie	Autonome ontwikkelingen die de referentiesituatie bepalen
					IJsseldijken richting Olst/Zwolle). De invulling van dit programma verbetert de waterveiligheid in Deventer in de referentiesituatie. Richting 2100: hier is de autonome ontwikkeling onzeker. Doordat de IJssel uitmondt op het IJsselmeer is verzilting vanuit laagwater geen risico.
		externe veiligheid	overwegend goed.	redelijk	De gemiddelde externe veiligheid verminderd doordat door groei van de stad een groter aantal inwoners zal wonen binnen een risico contour. Met name de vervoerscorridor gevaarlijke stoffen draagt hier aan bij.
		Verkeersveiligheid	overwegend goed.	goed	De verkeersveiligheid neemt toe, doordat het vastgestelde Omgevingsprogramma Wegencategorisering Deventer wordt uitgevoerd, waarmee een significant aantal wegen een lagere maximumsnelheid krijgt.
	klimaatneutraal	broeikasemissies	redelijk	redelijk	In de autonome ontwikkeling wordt aangenomen dat Deventer de landelijk ingezette beleidslijn volgt. Broeikasgasemissies nemen af naargelang de economie van Nederland en dus ook die van Deventer haar emissie uitstoot kan verlagen. De verwachting is wel dat in 2050 nog een significante opgave blijft bestaan, in lijn met de verwachting van het Rijk. Richting 2100: De internationale afspraken gaan uit van een net zero uitstoot tussen 2050 en 2100, wat ook zou gelden voor Deventer.
goede omgevingskwaliteit	natuurlijke systemen	bodem & ondergrond	redelijk	redelijk	Er is geen reden om aan te nemen dat de algemene bodemkwaliteit significant veranderd in de referentiesituatie.
		grondwater	redelijk	matig	De grondwaterkwantiteit neemt in sommige perioden sterk af doordat klimaatverandering langere, intensere droogteperiodes kan veroorzaken.
		oppervlaktewater	redelijk	matig	De afvoer door de IJssel neemt structureel af in de zomer door een afname van smeltwater en grilligere regenperiodes. Dit was al sterk zichtbaar in de periode 2016 - 2026, en zal naar verwachting in de toekomst nog grilliger worden. Dit maakt het ook moeilijker voor het waterschap om het oppervlaktewaterpeil in omliggende waterlopen in de gemeente Deventer op peil te houden.
		Wateroverlast & droogte.	redelijk	matig	Door klimaatverandering nemen zowel periodes van droogte als scherpe wateroverlast (vooral in de sterk versteende delen van Deventer) toe. Richting 2100: De verwachting is dat vooral droogteperiodes verder kunnen verscherpen in vergelijking met 2050.

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling referentiesituatie	Autonome ontwikkelingen die de referentiesituatie bepalen
	gezonde natuur	biodiversiteit	Matig	Matig	De biodiversiteit in en buiten Nederlandse natuurgebieden is matig, en er zijn geen autonome ontwikkelingen die dit op korte of lange termijn gaan verbeteren. Door klimaatverandering neemt de uitdagingen voor de natuur om de biodiversiteit te behouden ook juist breed toe. Richting 2100: door doorgaande verschuiving van klimaatzones, zullen naar verwachting meer invasieve soorten hun thuis kunnen vinden in de omgeving van Deventer. Ook zullen droogteperiodes in de zomer een nog sterkere uitdaging zijn voor vooral de stadsnatuur.
		natuurgebieden	redelijk	matig	De staat van individuele natuurgebieden blijft verslechteren door een aanhoudende depositie van stikstof en daarmee verdere verzuring. Momenteel is er geen vastgesteld rijksbeleid met bijbehorende maatregelen, waardoor in de referentiesituatie wordt aangenomen dat de huidige situatie voortduurt.
	waardevolle ruimte	waardevolle landschappen	overwegend goed	overwegend goed	Er zijn geen aanwijzingen of autonome ontwikkelingen die de bescherming van landschappen in Deventer bedreigt, met uitzondering van de mogelijke windturbines / windmolens waarvoor in het landelijk gebied een zoekgebied is vastgesteld. Bouw van deze windturbines zou een significante negatieve impact hebben op het landschap.
		kwaliteit openbare ruimte.	overwegend goed	overwegend goed	Er zijn geen grootschalige autonome ontwikkelingen die de ruimtelijke kwaliteit in Deventer zullen aantasten, behalve dat het dorpse karakter van Schalkhaar mogelijk onder druk komt te staan, al zijn daar wel goede maatregelen en groene bufferzones voor.
		cultuurhistorie, erfgoed en archeologie	goed	goed	Er zijn geen aanwijzingen of autonome ontwikkelingen die de bescherming van cultuurhistorie, erfgoed en archeologie bedreigt.
woonomgeving	welzijn	sociale samenhang	matig	matig	Er zijn geen significante autonome ontwikkelingen te benoemen om de beoordeling op dit aspect te wijzigen in de referentiesituatie.
		perceptie van levenskwaliteit	goed	overwegend goed	De perceptie van levenskwaliteit in Deventer blijft richting 2050 hoog door de aanwezigheid van een aantrekkelijke woonomgeving, een sterke culturele identiteit, goede voorzieningen en investeringen in groen, recreatie en sociale cohesie. Tegelijkertijd zorgen bevolkingsgroei, woningbouw en verdichting voor een hogere druk op de openbare ruimte, voorzieningen en recreatieve gebieden. Ook nemen de effecten van klimaatverandering, zoals hittestress en perioden van droogte of extreme neerslag, verder toe. Klimaatadaptieve maatregelen en vergroening beperken een deel van deze effecten, maar kunnen deze niet volledig wegnemen.

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling referentiesituatie	Autonome ontwikkelingen die de referentiesituatie bepalen
		inclusiviteit	redelijk	redelijk	Er zijn geen significante autonome ontwikkelingen te benoemen om de beoordeling op dit aspect te wijzigen in de referentiesituatie.
		sociale veiligheid	matig	matig	Er zijn geen significante autonome ontwikkelingen te benoemen om de beoordeling op dit aspect te wijzigen in de referentiesituatie.
	fijn wonen	passend woningaanbod	redelijk	matig	In de referentiesituatie wordt uitgegaan van een planvoorraad van om en nabij 7000 woningen. (dit kan variëren met wat er in de omgevingsvisie staat, maar dit is het cijfer wat de verwachting is van de gemeente zelf om te kunnen realiseren onder de huidige omgevingsvisie). Dit is naar verwachting niet genoeg om te voldoen aan de vraag aan woningen voor eigen inwoners en nieuwe inwoners van buiten, waardoor het passende woningaanbod achteruit gaat van redelijk naar matig. Het gebrek aan woningen voor bestaande inwoners zal vooral klemmend worden in de drie binnenste deelgebieden (compact tuindorp, groenstedelijk wonen en de binnenstad), al zal de reeds gestarte transformatie van het havengebied daar al wel deels aan tegemoet komen (vooral voor de binnenstad en de groep starters en alleenstaanden die daar willen wonen).
		voorzieningenaanbod	overwegend goed	overwegend goed	Het voorzieningenaanbod blijft in Deventer overwegend goed. De bruisende binnenstad biedt voor veel mensen in de stad en daarbuiten een zeer aantrekkelijke kern. Woningbouwgebieden in de bestaande planvoorraad worden bovendien sterk ontwikkelt met oog op voorzieningen, nadat Deventer heeft geleerd van de bouw van de wijk Colmschate-Vijfhoek waar dit in het verleden geen focuspunt was (en waar de afstanden naar de voorzieningen hoger liggen dan gewenst, vooral voor een vergrijzende bevolking). Er blijven wat uitdagingen in sommige deelgebieden voor ouderen, waardoor de score niet naar een 'Goed' gaat verbeteren.
		recreatie	redelijk	overwegend goed	In de afgelopen jaren heeft Deventer een meer open beleid gevoerd aangaande de multifunctionele inrichting van het buitengebied. Als dat wordt doorgezet richting de toekomst, dan neemt de mogelijkheid en kwaliteit van recreatie mogelijkheden voor Deventenaren en toeristen toe.
		modal split	redelijk	redelijk	Er zijn geen significante autonome ontwikkelingen die de brede modal split wezenlijk zal veranderen richting 2050. Landelijke trends wijzen erop dat zonder grote investeringen of grote infrastructurele wijzigingen, autogebruik bijna net zo dominant blijft als nu.
	bereikbaar	bereikbaarheid auto	goed	redelijk	De bereikbaarheid per auto neemt iets af in de autonome ontwikkeling, vooral omdat Deventer actief andere vormen van mobiliteit om en richting het centrum stimuleert. De

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling referentiesituatie	Autonome ontwikkelingen die de referentiesituatie bepalen
					aanleg van meer 30 km/h wegen is goed voor de verkeersveiligheid, maar kan de aanrijtijd naar het centrum verhogen.
		bereikbaarheid OV	redelijk	redelijk	De bereikbaarheid via het OV in Deventer blijft naar verwachting voor veruit de meeste inwoners gelijk. De kleinere kernen en met name in Bathmen blijft er wel risico dat vervoersbedrijven keuzes gaan maken die de bereikbaarheid van deze kernen via het OV kan verslechteren. Hier is echter veel onzekerheid over. De nabijheid bij een grote stad geeft buslijnen in deze kernen wel een lagere kwetsbaarheid dan bijvoorbeeld buslijnen die door landelijke gemeenten gaan. Dus in tegenstelling tot de autonome ontwikkeling bij veel open landelijke gebieden (zoals in Friesland of delen van de Achterhoek), kan niet met zekerheid worden gesteld dat de bereikbaarheid in het buitengebied van Deventer achteruit gaat.
		bereikbaarheid fiets	goed	goed	De bereikbaarheid is goed en blijft naar verwachting goed.
economische omgeving	ruimte voor werken .	energienetwerk	redelijk	redelijk	Vanuit de referentiesituatie per deelgebied is aangegeven dat de drukte op het energienet een risico vormt voor grote ontwikkelingen in 4 deelgebieden, en de voorzieningen die daar gerealiseerd moeten worden, of de bedrijven die daar zich willen vestigen of uitbreiden. Wel zijn er vanuit TenneT veel uitbreidingsplannen en reeds vastgestelde netverzwaringen gepland, wat betekent dat richting 2050 de verwachting is dat de autonome groei van Deventer in de referentiesituatie van energie kan worden voorzien (al is dat misschien met enige vertraging).
		vestigingsklimaat	overwegend goed	overwegend goed	De locatie en aantrekkingskracht van Deventer is en blijft overwegend goed in de autonome ontwikkeling.
		vestigingslocaties	matig	matig	Het aantal vestigingslocaties voor bedrijven is
		landbouwareaal	overwegend goed.	redelijk	Het landbouwareaal in Deventer zal afnemen door uitbreiding van de stad op vastgestelde uitleglocaties. Ook heeft Deventer hoge ambities voor duurzame energie, blijft waterveiligheid rondom de IJssel een prioriteit, en zijn er ook opgaven voor natuurontwikkeling. Veel van deze ontwikkelingen zullen ten koste gaan van landbouwgronden.
	economisch vitaal	werkgelegenheid	goed	goed	De werkgelegenheid in Deventer is sterk, en er zijn geen autonome ontwikkelingen die erop wijzen dat dit zal afnemen. Mogelijk neemt het aantal banen per inwoner iets af doordat de ruimte voor bedrijven afneemt, maar dat is gereflecteerd in het aspect 'vestigingslocaties'.

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling referentiesituatie	Autonome ontwikkelingen die de referentiesituatie bepalen
	natuurlijke hulpbronnen	verdienmogelijkheden	redelijk	redelijk	De verdienmogelijkheden in Deventer zijn over het algemeen goed en dit zal naar verwachting zo blijven. Als middelgrote, uit, al staat het verdienvermogen van agrariërs ook in Deventer onder druk (in lijn met landelijke trends).
		drinkwater	goed	overwegend goed	De drinkwatervoorziening komt richting 2050 meer onder druk door toegenomen vraag vanuit de autonome groei van inwoners, in combinatie met klimaatverandering wat de waterbeschikbaarheid in de zomer vooral kan doen afnemen.
		minerale & fossiele grondstoffen	matig	redelijk	In combinatie met een sterkere focus op circulaire economie en duurzame bedrijven op de bedrijvenparken vanuit de bestaande strategie, is de verwachting dat de afhankelijkheid van minerale en fossiele grondstoffen richting 2050 licht afneemt.
		circulariteit	slecht	matig	In lijn met de landelijke ontwikkelingen is ook in Deventer de circulaire economie nog totaal niet van de grond gekomen. Het huidige beleid van Deventer is wel proactief om te zorgen dat bedrijven die zich hier wel voor inzetten, ook voorrang en ruimte kunnen krijgen. Hiermee is de verwachting dat de situatie richting 2050 iets verbetert van slecht naar matig.

Conclusie over Deventer in de referentiesituatie

In de referentiesituatie naar 2040 toe wijkt de helft van de beoordeelde aspecten af van de huidige situatie. Het beeld is gemengd: Hoewel er positieve autonome trends zijn op het gebied van circulariteit, verkeersveiligheid en recreatie, staat de algehele kwaliteit van de leefomgeving onder grote druk. Met name de thema's 'gezonde leefomgeving' en 'gezonde natuur' laten duidelijke verslechtingen zien.

De leefomgeving wordt minder veerkrachtig door de cumulatieve effecten van klimaatverandering (zoals hittestress en droogte), stedelijke verdichting en een afname van biodiversiteit. Terwijl de stad economisch vitaal blijft, leiden nationale trends, klimaatverandering en maatschappelijke druk tot een afname van de ervaren gezondheid en sociale samenhang.

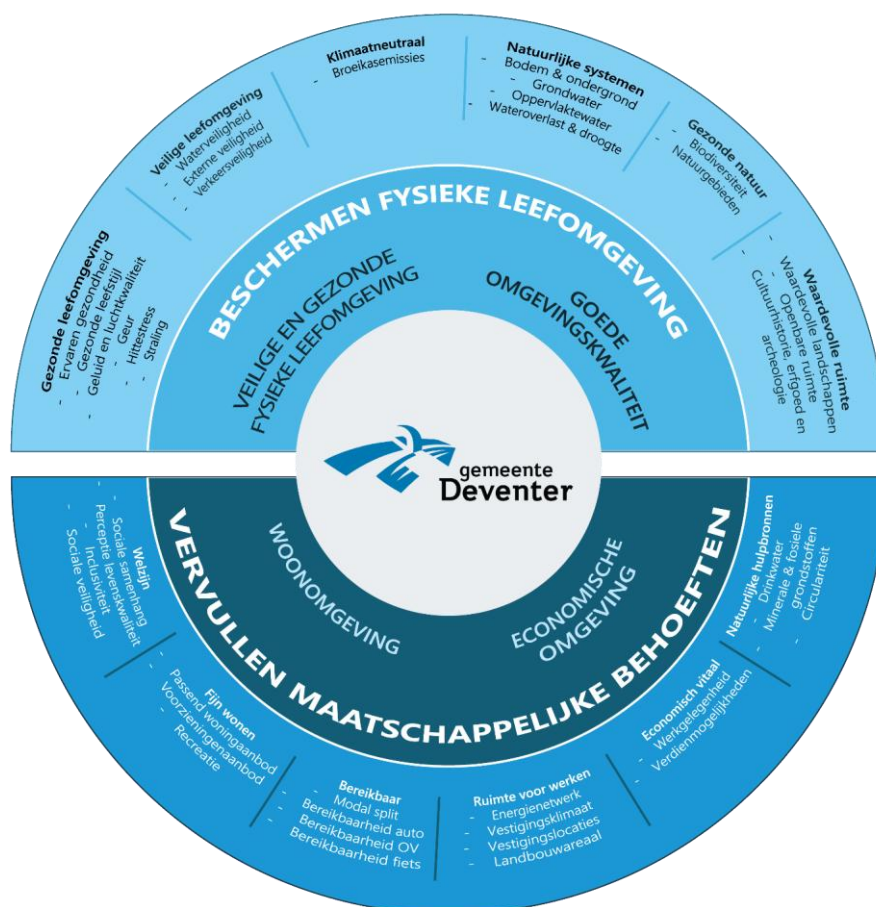
OMGEVINGSEFFECTEN VAN DE ALTERNATIEVEN

Dit hoofdstuk beschrijft de omgevingseffecten van de verschillende de alternatieven door de bijbehorende beleidsmaatregelen te beoordelen op kansen en risico's. Dit gebeurt aan de hand van een effectbeoordeling op de 12 thema's, die weer onderverdeeld zijn in aspecten.

Het hoofdstuk start met een samenvattende tabel van deze effectbeoordeling. Vervolgens wordt per alternatief een Rad van de Leefomgeving met toelichting gepresenteerd, waarmee de scenario's kunnen worden vergeleken met de huidige situatie en de referentiesituatie. In bijlage II zijn per aspect de effecten van de bijbehorende maatregelen op de beleidsthema's uiteengezet in tabellen.

De 12 thema's en bijbehorende aspecten zijn te vinden in het Rad van de Leefomgeving te zien in onderstaande Afbeelding 5.1.

Afbeelding 5.1 Illustratieve weergave van het rad van Deventer

5.1 Samenvattende tabel effectbeoordeling alternatieven

In onderstaande Tabel 5.1 zijn drie verschillende beoordelingen te vinden. De column 'beoordeling huidige situatie' beschrijft de huidige situatie van elk aspect, waarbij wordt aangegeven in welke staat het aspect zich op dit moment bevindt.

Vervolgens schetst de column 'beoordeling autonome ontwikkeling' de referentiesituatie, waarin is aangegeven hoe dit aspect zich naar verwachting ontwikkelt richting 2040. Hierbij is rekening gehouden met landelijke en natuurlijke trends, evenals met autonome ontwikkelingen die voortvloeien uit de uitvoering van het huidige beleid. Tot slot zijn de alternatieven beoordeeld in de columns 'alternatief 1A, 1B, 2A, 2B' op basis van de verwachte effecten van de bijbehorende maatregelen. De beoordeling geeft aan in hoeverre deze maatregelen kansen bieden of risico's met zich meebrengen voor het verbeteren of verslechteren van het aspect. Deze beoordeling wordt uitgedrukt in termen van zeer negatief, negatief, neutraal, positief of zeer positief.

De maatregelen waar de beoordeling op is gebaseerd zijn beschikbaar in Bijlage I. De detailbeoordelingen per deelaspect en alternatief zijn beschikbaar in Bijlage II. De samenhangende uitkomst van de beoordelingen op de maatregelen zijn de basis voor de uitkomsten in Tabel 5.1.

Het is daarbij belangrijk om te benadrukken dat een positieve beoordeling niet betekent dat de staat van een aspect dan als goed beoordeeld is, maar dat er kansen zijn om het verder te verbeteren. Omgekeerd wijst een negatieve beoordeling niet per se op een slechte situatie, maar op het risico dat de toestand verslechtert. Dit heeft gevolgen voor de interpretatie: wanneer een aspect momenteel al in een gunstige staat verkeert (zoals de Ervaren gezondheid in de huidige situatie) zijn de kansen op verdere verbetering vaak beperkter. Daarentegen kunnen bij in de basis slechter beoordeeld aspect (zoals Circulariteit in de huidige situatie) de maatregelen juist meer potentieel hebben om verbetering te realiseren.

Tabel 5.1 Samenvatting huidige situatie en referentiesituatie, en de beoordeling van de alternatieven

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling		Alternatief 1A	Alternatief 1B	Alternatief 2A	Alternatief 2B
veilige en gezonde fysieke leefomgeving	gezonde leefomgeving	ervaren gezondheid	overwegend goed	matig		neutraal	zeer positief	neutraal	positief
		gezonde leefstijl	redelijk	matig		neutraal	positief	neutraal	positief
		geluid	overwegend goed	redelijk		neutraal	positief	negatief	negatief
		luchtkwaliteit	overwegend goed	overwegend goed		neutraal	positief	negatief	negatief

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling		Alternatief 1A	Alternatief 1B	Alternatief 2A	Alternatief 2B	
		geur	redelijk	redelijk		neutraal	positief	negatief	negatief	
		hittestress	redelijk	matig		negatief	Zeer positief.	neutraal	positief	
		straling	-	-		neutraal	neutraal	neutraal	neutraal	
	veilige leefomgeving	waterveiligheid	matig	redelijk		positief	zeer positief	neutraal	Positief	
		externe veiligheid	overwegend goed	redelijk		negatief	positief	negatief	neutraal	
		verkeersveiligheid	overwegend goed	goed		positief	positief	neutraal	neutraal	
	klimaatneutraal	broeikasemissies	redelijk	redelijk		positief	positief	negatief	neutraal	
	goede omgevingskwaliteit	natuurlijke systemen	bodem & ondergrond	redelijk	redelijk		neutraal	positief	negatief	positief
			grondwater	matig	redelijk		positief	positief	neutraal	positief
			oppervlaktewater	matig	redelijk		positief	positief	negatief	positief
wateroverlast & droogte			redelijk	matig		positief	zeer positief	negatief	positief	
gezonde natuur		biodiversiteit	matig	matig		negatief	positief	negatief	positief	
		natuurgebieden	redelijk	matig		positief	positief	zeer negatief	negatief	
waardevolle ruimte		waardevolle landschappen	overwegend goed	Overwegend goed.		negatief	positief	zeer negatief	negatief	
		kwaliteit openbare ruimte	overwegend goed.	goed		positief	positief	negatief	positief	
		cultuurhistorie, erfgoed en archeologie	goed	goed		neutraal	positief	negatief	neutraal	
woonomgeving	welzijn	sociale samenhang	matig	matig		positief	positief	positief	positief	

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling		Alternatief 1A	Alternatief 1B	Alternatief 2A	Alternatief 2B
		perceptie van levenskwaliteit	goed	overwegend goed		positief	positief	neutraal	zeer positief
		inclusiviteit	redelijk	redelijk		positief	positief	positief	positief
		sociale veiligheid	matig	matig		neutraal	zeer positief	negatief	positief
	fijn wonen	passend woningaanbod	redelijk	matig		negatief	negatief	positief	positief
		voorzieningenaanbod	overwegend goed	overwegend goed		positief	zeer positief	neutraal	positief
		recreatie	redelijk	overwegend goed		positief	zeer positief	positief	positief
	bereikbaar	modal split	redelijk	redelijk		positief	zeer positief	positief	positief
		bereikbaarheid auto	goed	redelijk		negatief	negatief	positief	negatief
		bereikbaarheid OV	redelijk	redelijk		positief	positief	positief	zeer positief
		bereikbaarheid fiets	goed	goed		positief	positief	positief	zeer positief
economische omgeving	ruimte voor werken	energienetwerk	redelijk	redelijk		neutraal	positief	neutraal	positief
		vestigingsklimaat	overwegend goed	overwegend goed		positief	neutraal	zeer positief	neutraal
		vestigingslocaties	matig	matig		negatief	positief	positief	positief
		landbouwareaal	overwegend goed	redelijk		negatief	negatief	zeer negatief	zeer negatief
	economisch vitaal	werkgelegenheid	goed	goed		positief	positief	positief	positief
		verdienmogelijkheden	redelijk	redelijk		positief	positief	zeer positief	zeer positief
	natuurlijke hulpbronnen	drinkwater	goed	overwegend goed		neutraal	positief	negatief	negatief

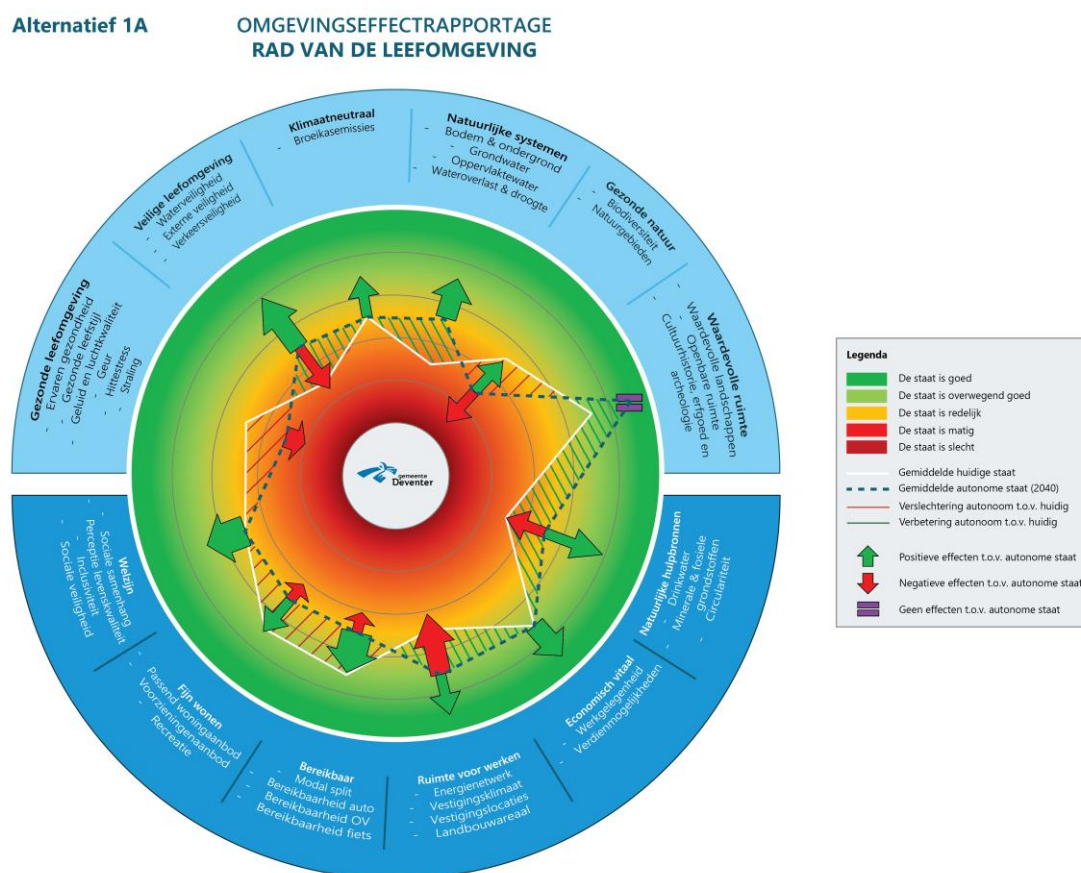
Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling		Alternatief 1A	Alternatief 1B	Alternatief 2A	Alternatief 2B
		minerale & fossiele grondstoffen	matig	redelijk		positief	zeer positief	positief	zeer positief
		circulariteit	slecht	matig		neutraal	positief	neutraal	positief

5.2 Rad van de Leefomgeving per alternatief

In de volgende paragrafen worden per alternatief de omgevingseffecten getoond op de 12 verschillende omgevingsthema's. Hiervoor is het rad van de leefomgeving gebruikt (zie Paragraaf 3.2 Beoordelingsmethode). In de beoordeling in het rad zijn verschillen tussen wijken en gebieden in Deventer niet beoordeeld, maar Deventer als geheel. Dit betekent dat er niet op wijk/gebiedsniveau wordt weergegeven waar de knelpunten zitten.

5.2.1 Alternatief 1A

Afbeelding 5.2 Rad van de leefomgeving Alternatief 1A

Toelichting

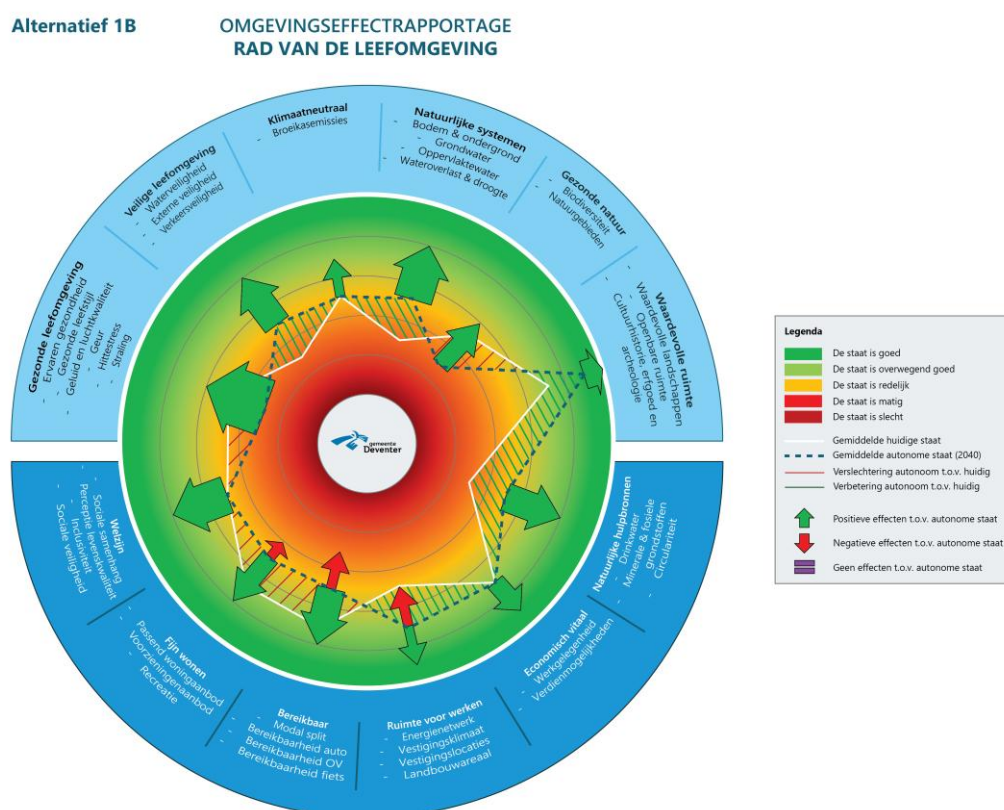
Onder alternatief 1A wordt uitgegaan van een voortzetting van al het bestaande beleid met een ambitie van 8000 woningen bouwen. Deze ambitie ligt in lijn met de uitvoering van het beleid wat de gemeente reeds heeft ingezet. De gemeente werkt hierbij vooral met themagerichte visies, zoals een energievisie en een hoogbouwvisie. Dit alternatief gaat uit van de maatregelen die daar in staan, in combinatie met een beperkte ambitie voor woningbouw. Deze beperkte ambitie zorgt ervoor dat de gemeente ruimte krijgt om haar reeds vastgestelde ambities op al haar beleidsthema's te realiseren.

Met name op de thema's welzijn, klimaat, natuurlijke systemen en economisch vitaal biedt dit een positief beeld met alleen kansen tot verbetering, en geen noemenswaardige risico's op verslechtering ten opzichte van de autonome situatie. Daar moet wel bij worden gesteld dat de impact van de verbetering op met name

het thema 'klimaatneutraal' beperkt is. Ook is niet de verwachting dat de staat van de natuur een (overwegend) goede staat behaalt; uitvoering van het beleid zorgt er voor dat de huidige situatie wordt beschermd, maar niet verbeterd. De grootste uitdagingen voor de natuur (stikstof, biodiversiteitsverlies) blijven aanwezig doordat de gemeente niet actief stuurt op transitiemaatregelen naar natuur inclusieve (land)bouw. De werkgelegenheid en verdienmogelijkheden nemen toe, doordat er onder het huidige beleid naar mogelijkheden wordt gezocht om bedrijven meer ruimte te geven en meer banen te creëren in de stad. Dat wil niet zeggen dat er geen uitdagingen zijn. De ruimte voor werken heeft momenteel meer risico's dan kansen. Dit komt door beperkte uitbreidingsmogelijkheden op bedrijventerreinen op beperkte vestigingslocaties die in dit alternatief niet worden aangepakt.

5.2.2 Alternatief 1B

Afbeelding 5.3 Rad van de leefomgeving Alternatief 1B

Toelichting

Alternatief 1B schetst in eerste opzicht een zeer positief beeld. Het vernieuwende beleid met een grotere rol voor de gemeente met focus op duurzaamheid, welvaart en gezondheid in combinatie met geplande verstedelijking zorgt ervoor dat de staat op bijna alle thema's kan verbeteren ten opzichte van de referentiesituatie. Dit komt doordat de verstedelijking enigszins beperkt blijft. Hierdoor biedt dit alternatief veel ruimte voor ontwikkelingen in groen, voorzieningen en duurzaamheid die een positieve impact hebben op meerdere aspecten.

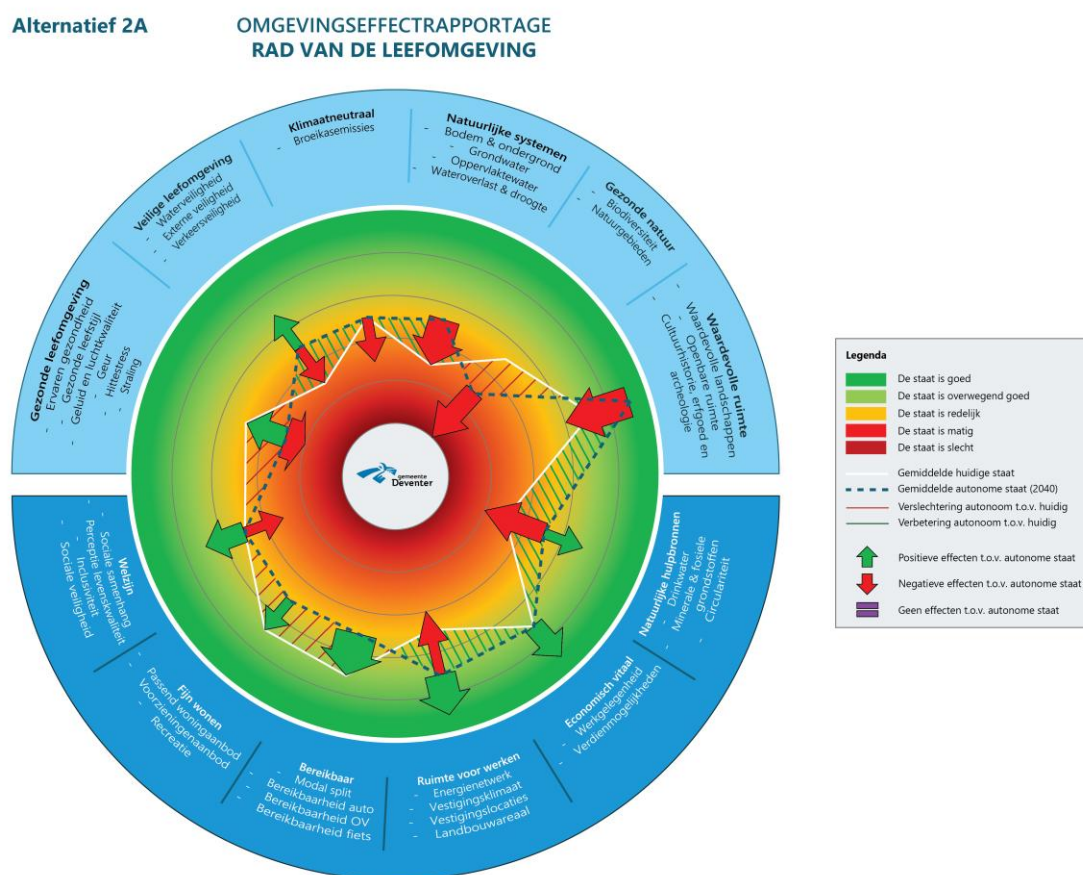
Ten opzichte van de referentiesituatie zijn er nog wel (beperkt) risico's voor achteruitgang voor drie thema's (bereikbaar, ruimte voor werken, fijn wonen). De grootste potentieel negatieve impact voor inwoners komt voort uit de verminderde bereikbaarheid voor auto's. Deventer wordt bewust minder toegankelijk voor

automobilisten omdat er wordt ingezet op duurzamer vervoer. Dit beleid is een bewuste keuze om de mobiliteit en het vervoer in de stad te verduurzamen.

Daarnaast neemt het landbouwareaal enigszins af door beperkte stedelijke uitbreiding en initiatieven voor duurzame energieopwekking. De sterk sturende rol op hoe bedrijventerreinen zich moeten ontwikkelen (inclusief beperkingen op wat men wél en níét wil) zal ook voor veel sectoren beperkingen opleveren. Deze factoren dragen bij aan een lichte verslechtering van de ruimte voor werken en ruimte voor gangbare landbouw. De (beperkte) groei van 8.000 woningen zal het woningtekort niet geheel kunnen opvangen. Hoewel bovengenoemde aspecten enige negatieve gevolgen hebben, is het belangrijk te benadrukken dat Alternatief 1B over het algemeen een grote verbetering biedt ten opzichte van de referentiesituatie en ook de huidige staat. Dit komt door de ruimte voor ontwikkeling die dit alternatief biedt op het gebied van duurzaamheid, vergroening en voorzieningen. Het beleid stimuleert hierdoor een leefomgeving waarin de kwaliteit van leven voor de inwoners aanzienlijk verbetert. Door de focus op duurzame ontwikkeling en verstedelijking, wordt de economische groei verantwoord en toekomstbestendig vormgegeven. Uiteindelijk zorgt Alternatief 1B voor een gezonde en welvarende toekomst voor Deventer. Dit zal dan vooral voordelen opleveren voor de mensen die al in Deventer wonen en recreëren, en voor bedrijven die binnen de duurzame en kleinschalige focus passen. Voor mensen die een woonplaats zoeken en/of bedrijven die 'buiten scope' zijn, zijn de kansen in dit alternatief beperkter.

5.2.3 Alternatief 2A

Afbeelding 5.4 Rad van de leefomgeving Alternatief 2A

Toelichting

Dit alternatief heeft een uitgebreide groei van 20.000 woningen (veel meer dan de geplande verstedelijking). Het huidige beleid van Deventer wordt verder zo veel mogelijk nageleefd. In totaal zijn er op acht thema's

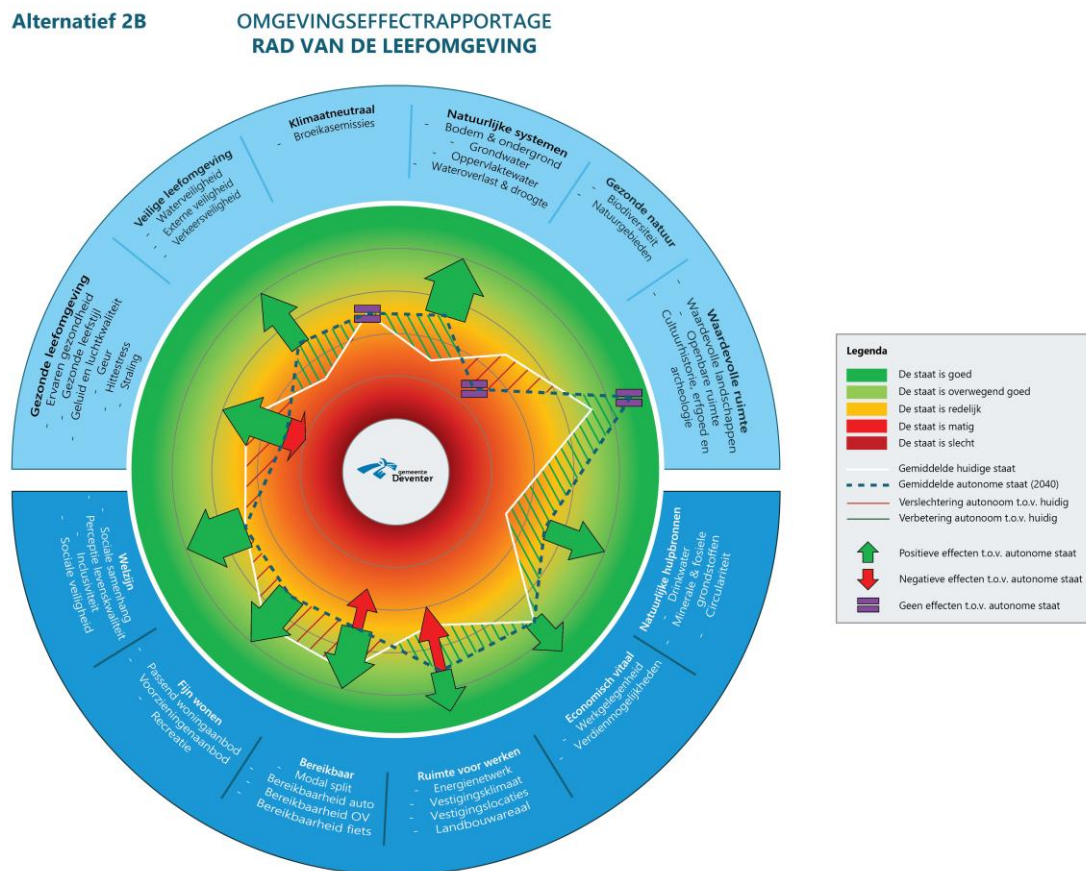
daarmee kansen, maar met name veel risico's. Dit houdt in dat er zowel verbetering en verslechtering plaats vindt in de leefomgeving op verschillende aspecten. Alleen de thema's fijn wonen en economisch vitaal laten en gehele verbetering zien ten opzichte van de referentiesituatie. Daarentegen gaan de thema's waardevolle ruimte en klimaatneutraal in zijn geheel achteruit. Dit komt voornamelijk door de grootschalige stedelijke uitbreiding en het gebrek aan mitigerende maatregelen wat betreft de klimaat doelen en duurzame ambities. De stedelijke uitbreiding heeft ook grote impact op waardevolle ruimte en cultuurhistorie. Een belangrijke verbetering in dit alternatief is dat de stedelijke uitbreiding het woningtekort zal tegengaan. Uitbreiding van het woningaanbod zorgt voor een betere beschikbaarheid van woningen en verhoogt de voorzieningen en recreatiemogelijkheden, wat bijdraagt aan een verbeterde leefomgeving voor de inwoners van Deventer. Door de uitbreiding van woningbouw en economische activiteiten verbeteren de werkgelegenheid en verdienmogelijkheden aanzienlijk. Wel wordt er in dit alternatief veel ruimte gevraagd voor woningen en bedrijven, wat ten koste zal gaan van veel landbouwareaal of mogelijkheden voor versterking van de natuur en groenfuncties.

Het grotendeels vasthouden aan het huidige beleid op de thema's buiten woningbouw, brengt risico's met zich mee. Het thema waardevolle ruimte gaat bijvoorbeeld in zijn geheel achteruit. De grootschalige stedelijke uitbreiding leidt tot verlies van waardevolle landschappen en aantasting van cultuurhistorische erfgoed en archeologische gebieden. Dit heeft een negatieve invloed op de kwaliteit van de waardevolle landschappen in het buitengebied van Deventer. Daarnaast ontstaan risico's betreft het thema klimaatneutraal: door het gebrek aan effectieve maatregelen om duurzame mobiliteit verder te stimuleren (en in plaats daarvan een nieuwe rondweg te bouwen) is er een groot risico om de klimaatdoelen van de gemeente niet te behalen. De stedelijke uitbreiding en economische activiteiten leiden tot verhoogde CO₂-uitstoot, terwijl de inzet op duurzame oplossingen onvoldoende is om dit te compenseren.

Hoewel dit scenario zowel positieve als negatieve effecten heeft, biedt het een duidelijke focus op het verbeteren van woonomstandigheden, brede verdienmogelijkheden (zonder veel sturing) en economische vitaliteit, wat een belangrijke bijdrage levert aan de algemene kwaliteit van leven in Deventer. Echter, deze verstedelijking brengt aanzienlijke risico's met zich mee voor onder nader waardevolle ruimte en de doelstelling betreft klimaat.

5.2.4 Alternatief 2B

Afbeelding 5.5 Rad van de leefomgeving Alternatief 2B

Toelichting

Alternatief 2B biedt een aanzienlijke groei met 20.000 nieuwe woningen, wat aanzienlijk meer is dan de geplande verstedelijking. Dit alternatief richt zich op een grotere rol voor de overheid in het creëren van een duurzame, welvarende en gezonde samenleving. Hoewel alle 12 thema's voornamelijk positieve verbeteringen laten zien, zijn er zes thema's met gedeeltelijke verslechtingen door ruimtelijke conflicten als gevolg van grootschalige woningbouw.

Het scenario combineert geclusterde woningbouw (via meer inbreiding) en energieproductie met groenstructuren en duurzame landbouw. De versterking van groenstructuren en ecologische verbindingen biedt kansen voor biodiversiteit, klimaatadaptatie en behoud van cultuurhistorische waarden. Hoewel deze investeringen voordelen opleveren, kunnen door grootschalige verstedelijking knelpunten ontstaan met negatieve effecten met name op gezondheid. Grootschalige woningbouw en energieproductie hebben potentieel negatieve effecten op het (stads)landschap en externe veiligheid. De extra focus op energieproductie binnen de gemeente leidt tot risico's op de aspecten ruimte, landschap, ervaren gezondheid, geluid en geur.

De bereikbaarheid per auto wordt negatief beïnvloed door de focus op fietsinfrastructuur, openbaar vervoer en milieuzones. Bevolkingsgroei en woningbouw verhogen de druk op de drinkwatervoorraad, al wordt deze deels gecompenseerd door klimaat adaptieve initiatieven zoals groene boulevards en circulaire watersystemen. Het landbouwareaal vermindert, omdat agrarische functies worden verdrongen door stedelijke functies, energieproductie en recreatie. Hoewel het aantal landbouwbedrijven zal afnemen, kunnen maatregelen zoals landschap inclusieve landbouw en multifunctionele landbouw een positief effect hebben

op een duurzamer landbouwsysteem. Dit zal echter niet voor alle landbouwbedrijven een oplossing kunnen zijn.

Over het algemeen biedt Alternatief 2B een mix van positieve en negatieve effecten met een sterke focus op duurzame ontwikkeling en behoud van cultuurhistorische landschappen. De ambities zijn hoog, maar de realisatie ervan wordt beperkt door ruimtelijk conflict en de noodzaak om diverse belangen te balanceren.

5.2.5 Algemene bevindingen

Bij het beoordelen van de vier alternatieven voor de omgevingsvisie van de gemeente Deventer zijn er enkele gemeenschappelijke trends en algemene bevindingen naar voren gekomen, die hieronder worden besproken.

Proactieve maatregelen

1B en 2B kennen meer proactieve maatregelen dan 1A en 2A, hierdoor worden meer doelen behaald en zijn de scenario's dus logischerwijs positiever. Dit maakt de vergelijking niet altijd makkelijk. 1B en 2B bevatten bijvoorbeeld meer proactieve maatregelen gericht op duurzaamheid en brede welvaart. Deze maatregelen hebben een positieve impact op diverse thema's zoals hittestress en voorzieningen. 1A en 2A hebben minder van dit soort maatregelen, maar dit kan ook een vertekend en te rooskleurig beeld geven in de beoordeling voor 1B en 2B. Proactieve maatregelen kunnen een alternatieve visie aantrekkelijker maken, zonder dat deze maatregelen daadwerkelijk gerealiseerd worden.

In 1A en 2A wordt daarentegen meer over gelaten aan de markt. De markt kan de opgaven in Deventer ook aanpakken, maar het is onzeker of dat daadwerkelijk zal gebeuren.

Duurzaamheid en bedrijfsruimte:

Alle alternatieven erkennen het belang van economische ontwikkeling en werkgelegenheid. Echter, de ruimte voor bedrijven is al beperkt. Dit geeft frictie, aangezien er in alle alternatieven (tot op zekere hoogte) gestuurd wordt op duurzaamheid van bedrijven. De uitdaging ligt in het vinden van een balans tussen economische groei en duurzame ontwikkeling, zonder de beschikbare ruimte en ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijven te schaden.

Woningbouw en landbouw:

Alle alternatieven streven naar een aanzienlijke uitbreiding van het woningaanbod, variërend van 8000 tot 20.000 woningen. Deze uitbreiding heeft een directe invloed op verschillende thema's zoals fijn wonen, voorzieningen, en economische vitaliteit. De (grootschalige) woningbouw leidt in alle scenario's tot ruimtelijke conflicten, vooral met betrekking tot landbouw en natuur. Het landbouwareaal vermindert in alle alternatieven, wat negatieve gevolgen heeft voor de agrarische sector. Landbouw wordt dus overal negatief beïnvloed, doordat stedelijke uitbreiding en duurzame initiatieven zoals energieproductie ruimte innemen.

5.2.6 Beperkingen van de beoordeling op de alternatieven

Bij het opstellen van dit OER zijn vier alternatieven beoordeeld. Deze alternatieven vertegenwoordigen verschillende benaderingen van verstedelijking en ontwikkelingsaanpak. Ondanks de zorgvuldige opzet en uitwerking van de alternatieven, zijn er enkele aandachtspunten die het lastig maken om een volledige en objectieve evaluatie te maken van de effecten van elk alternatief.

Voor het variërende detailniveau tussen de verschillende alternatieven bemoeilijkt een evenwichtige beoordeling. Alternatieven 1A en 2A volgen voornamelijk het huidige beleid en bevatten, op bepaalde onderwerpen daarom minder details en maatregelen dan alternatieven 1B en 2B. Een duidelijk voorbeeld hiervan is recreatie. In alternatieven 1A en 2A wordt hieraan minder aandacht besteed, waardoor concrete maatregelen en effecten minder goed in kaart kunnen worden gebracht. Daardoor is het moeilijker dit aspect te beoordelen in vergelijking met 1B en 2B.

Deze discrepantie in detailniveau en aantal maatregelen kan de beoordeling scheeftrekken, omdat een gedetailleerder uitgewerkt alternatief meer ruimte biedt voor positieve en negatieve aspecten, terwijl een minder gedetailleerd alternatief meer onzekerheid geeft over positieve of negatieve effecten. Hierdoor kunnen alternatieven 1A en 2A op sommige aspecten ondergewaardeerd worden ten opzichte van de proactieve maatregelen uit 1B en 2B. Zo ontstaat mogelijk een onevenwichtig beeld van de mogelijkheden en beperkingen van elk alternatief.

Daarnaast vormt het ontbreken van een evaluatie van de (oudere) visies (zoals besproken in hoofdstuk 5) een uitdaging. Dit heeft als consequentie dat er bij, vooral bij alternatief 1A, onvoldoende inzicht is in hoeverre de gemeente al gevorderd is met het behalen van de gestelde doelen. Zonder deze evaluatie is het lastig om de effectiviteit van voorgestelde maatregelen in 1A te beoordelen en te vergelijken met de andere alternatieven, waardoor de beoordeling van 1A minder goed onderbouwd is.

Dit laatste bemoeilijkt de analyse in Bijlage III, waarbij is nagegaan in hoeverre een maatregel uit eerder beleid kan worden aangenomen als onderdeel van de referentiesituatie. Alleen maatregelen waarbij er duidelijk vooruitgang zichtbaar is in de fysieke leefomgeving zijn hierdoor meegenomen als autonoom uit Bijlage III.

Veranderende externe factoren

Externe factoren zoals klimaatverandering, economische fluctuaties en demografische ontwikkelingen kunnen de impact en zelfs realisatie van de beleidsmaatregelen beïnvloeden. De beoordeling moet rekening houden met deze veranderende factoren om een nauwkeurig beeld te geven van de mogelijke effecten.

5.3 Doelbereik van de alternatieven

Bij de beoordeling van het doelbereik wordt gekeken naar de mate waarin de gestelde opgaven, ambities en doelen met de verschillende alternatieven kunnen worden behaald. De tabel hieronder weergeeft de beoordelingsschaal om de potentie van elk alternatief om de doelen te bereiken aan te geven.

In dit hoofdstuk wordt beoordeeld in hoeverre de verschillende alternatieven bijdragen aan het behalen van de gemeentelijke opgaven, ambities en beleidsdoelen uit eerdere, recent gepubliceerde visies van de gemeente (die nu allemaal onderdeel zijn van het proces richting de definitieve omgevingsvisie). De beoordeling richt zich op de mate waarin elk alternatief bijdraagt aan de realisatie van deze doelen, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, duurzaamheid, economie, mobiliteit en leefomgeving. Dit is bedoeld om de gemeente te helpen na te gaan in hoeverre de alternatieven aansluiten bij de bestaande doelen.

Deze analyse is niet uitgevoerd op de doelen en principes zoals deze zijn beschreven in de ontwerp en definitieve omgevingsvisie (die zijn beschreven in paragraaf 3.1, brede welvaart als kapstok). Dit komt omdat deze doelen en principes ten tijde van de alternatieven-afweging nog niet beschikbaar was. Daarom is gekozen om terug te grijpen naar welke doelen en ambities in andere recente beleidsdocumenten zijn beschreven.

De beoordeling vindt plaats op basis van een kwalitatieve analyse, waarbij per thema is gekeken naar de verwachte effecten van elk alternatief. Daarbij is meegenomen in hoeverre het alternatief aansluit bij het gemeentelijk beleid, de ruimtelijke mogelijkheden biedt om doelen te realiseren, en mogelijke belemmeringen of risico's met zich meebrengt.

De resultaten worden samengevat in een doelbereiktabel 5.3. Hierin wordt per alternatief en per thema een score toegekend die de verwachte potentie aangeeft om de doelen daadwerkelijk te behalen. De scores zijn indicatief en gebaseerd op een integrale weging van beleidsmatige, ruimtelijke en maatschappelijke factoren. De beoordelingsschaal is weergegeven in Tabel 5.2.

Tabel 5.2 Toetsing doelbereik op de alternatieven

Score	Toelichting
	hoge potentie voor het behalen van het doel
	beperkte potentie voor het behalen van het doel
	geen potentie voor het behalen van het doel

Tabel 5.3 Doelbereik van de alternatieven

Beleidsveld	Bron doelen	1A	1B	2A	2B
woningbouw	woonvisie				
voorzieningen en recreatie	binnenstad visie				
	woonvisie				
	beleidskader goede voorzieningen in de buurt (2021)				
	het Uitvoeringsprogramma Vrijetijdseconomie				
wonen met en zonder zorgvraag + sociaal domein	lokaal actieplan beschermd wonen en maatschappelijke opvang (2024)				

Beleidsveld	Bron doelen	1A	1B	2A	2B
energie	energievisie en de Transitievisie Warmte				
groen, natuurgebieden, parken en landgoederen	de omgevingsvisie van 2019				
landschap + openbare ruimte	omgevingsvisie 2019				
Erfgoed	Ruimtelijk Erfgoed koersdocument				
	cultuurvisie 2025-2028				
economie en landbouw	economie: perspectief Ruimte voor Werken in Deventer				
	landbouw: doelstellingen Plattelandslandsbeleid' (2008) en de Omgevingsvisie 2019				
cultuur	cultuurvisie 2025-2028				
water (waterveiligheid + waterbeschikbaarheid)	Nationale Omgevingsvisie (NOVI)				
circulariteit	Deventer Circulair				

Beleidsveld	Bron doelen	1A	1B	2A	2B
mobiliteit	programma Fiets 2021-2025 (2021), Basisvoorkeursvariant Hoofdwegenstructuur (2025), Uitvoeringsplan duurzame mobiliteit Deventer (2019).				
milieu	klimaatadaptatieprogramma, De Visie Deventer Circulair, Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), Het Schone Lucht Akkoord (SLA), Omgevingsvisie 2019				

6

HET VOORGENOMEN BELEID

6.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de totstandkoming van de omgevingsvisie in twee stappen. De gemeente Deventer heeft zowel een koersdocument als een omgevingsvisie gemaakt, en beide zijn in dit hoofdstuk apart behandeld en beoordeeld.

6.2 Twee stappen voor totstandkoming van het voorgenomen beleid

Stap 1: Proces om te komen tot het koersdocument

In het koersdocument wordt in hoofdstukken 4.1 en 4.2 een toelichting gegeven op de totstandkoming van de koers voor de omgevingsvisie en de rol van het OER. Het **koersdocument** was nog geen concept of ontwerp-omgevingsvisie. De koers van de Omgevingsvisie Deventer 2.0 beschrijft het strategisch beleid voor de fysieke leefomgeving op lange termijn (tot 2040). Het proces om tot deze koers te komen doorliep verschillende stappen:

- 1 context als startpunt: De koers is gebaseerd op de bestaande kwaliteiten en kenmerken van de gemeente, aangeduid als het DNA van Deventer, en anticipeert op ontwikkelingen en opgaven die invloed hebben op de fysieke leefomgeving;
- 2 van context naar scenario's: Het OER op de alternatieven leidde tot het identificeren van dilemma's. Deze dilemma's zijn in de koers uitgewerkt, om samenhangende kaders en keuzes te creëren en zichtbaar te maken welke ambities verenigbaar zijn. De gemeenteraad kon aan de hand van deze dilemma's debatteren over de te nemen richting;
- 3 analyse en Input:
 - participatie: met de dilemma's is in gesprek gegaan met inwoners, maatschappelijke organisaties en ketenpartners. Er is input verzameld, onder meer via een online vragenlijst (ruim 1400 reacties). De aandachtspunten uit de participatie zijn meegenomen;
 - Omgevingseffectrapportage (Dit OER): een versie van het OER op alleen de scenario's werd meegenomen door hier de verwachte gevolgen voor de fysieke leefomgeving per scenario in te zien. De scores van de OER, die inzicht gaven in de (positieve en negatieve) leefomgevingseffecten, zijn betrokken bij de keuze voor de mate van sturing en verstedelijking. De OER gaf bijvoorbeeld aan dat meer sturing op brede welvaart positieve effecten heeft op veiligheid, gezondheid en omgevingskwaliteit;
- 4 keuze voor één Koers: de keuzes in het koersdocument borduren voort op het DNA en zijn gebaseerd op de aandachtspunten uit de participatie en de analyse uit de OER. Dit leidde tot de keuze voor meer sturing op brede welvaart en het beschrijven van het toekomstbeeld voor 2040 met de belangrijkste keuzes op hoofdlijnen. De koers laat zien hoe Deventer er in 2040 en daarna wil uitzien.

Samenvattend is de koers een resultaat van het verwerken van de context (DNA, ontwikkelingen, opgaven) via scenarioverkenningen, waarbij input uit participatie en de analyse van de OER zijn gebruikt om de uiteindelijke huidige koers vast te stellen. Daarbovenop is onderbouwd welke hoofdkeuzes er gemaakt zijn en waarom. Dit geeft de gewenste richting voor de fysieke leefomgeving van Deventer die is uitgewerkt in de omgevingsvisie 2025.

6.3 Beschrijving van de koers

De gemeente Deventer kiest voor groei om de identiteit van een 'eigenwijze kleine grote stad' te behouden en te versterken. Deze groei vindt plaats met behoud van brede welvaart en door stevige gemeentelijke sturing. Daarnaast kiest Deventer primair voor groeien als compacte stad met verdichting rondom beide stations, ter versterking van de arbeidsmarkt, demografische balans en grootstedelijke voorzieningen.

De hoofdlijnen van het beleid uit het koersdocument zijn:

Groei in woningen en inwoners

Deventer wil groeien met circa 18.000 inwoners ten opzichte van 2021 en 10.000 woningen realiseren. Dit gebeurt door nieuwbouw, transformatie, optoppen (verdiepingen toevoegen) en splitsen. De groei is gericht op autonome bevolkingsgroei, het behouden en aantrekken van studenten, jongeren, starters en doelgroepen die bijdragen aan de arbeidsmarkt, en op ouderengeschikte woningen voor doorstroming.

Locaties voor duurzame en toekomstgerichte woningbouw en ontwikkeling:

Inbreiding en verdichting: Er wordt primair ingezet op inbreiding, met name rondom de stations, en verdere verdichting in wijken binnen fietsafstand van station Deventer. Ook wordt ingezet op verdichting rond station Deventer-Colmschate.

- Haveneiland: dit gebied wordt getransformeerd naar een gemengd woon-werkmilieu met onderscheidende stedelijke woonmilieus in hogere dichtheden, gericht op doelgroepen zoals de creatieve stedeling, jongeren en young professionals. Hier wordt gestuurd op 'gezond verstedelijken', waarbij een evenwicht wordt gezocht tussen beschermen en benutten van de leefomgeving;
- Wechelerhoek: hier wordt de ingezette uitbreiding van woningbouw voortgezet, als een potentiële locatie voor een breed scala aan doelgroepen. Er wordt gestreefd naar een gemengd woonmilieu met een hogere dichtheid dan in eerdere uitbreidingslocaties en met een belangrijk deel betaalbaar aanbod. De wijk wordt ingericht volgens het STOMP-principe om voetgangers en fietsers optimaal te faciliteren.

Nieuwe woningen en wijken worden klimaatadaptief, energiebewust, circulair/biobased en natuurinclusief gebouwd. Regenwater wordt langer vastgehouden in de bodem om verdroging tegen te gaan. In stedelijk gebied wordt ingezet op 'ontharding' en het toevoegen van groen en water. Er wordt gewerkt aan een duurzaam energiesysteem, met lokale opwekking (wind, zon, bio-/groengas, geothermie, aquathermie) en slim gebruik van restwarmte. Er is aandacht voor energiegemeenschappen en collectieve energieoplossingen.

Aantrekkelijke en gezonde stad

Deventer wil zich profileren als een aantrekkelijke stad in Oost-Nederland. Dit wordt gedaan door in te zetten op een breed cultuuraanbod (met ruimte voor makers), onderscheidende horeca en winkels, en door Deventer als evenementenstad te positioneren. Bestaande kwaliteiten van de binnenstad dienen als principe voor verdichting, waarbij de levendigheid wordt versterkt door ruimte voor functies.

De leefomgeving wordt schoon, heel en veilig gehouden. Er wordt gestuurd op minder geur- en geluidsoverlast, en risico's met gevaarlijke stoffen worden voorkomen. In gemengde gebieden kan flexibeler met geluidsnormen worden omgegaan, mits er maatregelen zijn (bv. 'plekken in de luwte'). Er wordt gewerkt aan een vitalere bodem (sponswerking, natuurversterking) en een 'drinkbare IJssel' door lozingen te reduceren.

Gestuurd wordt op een gemengde bevolkingssamenstelling en gevarieerd aanbod van woningen en voorzieningen op wijk- en dorpsniveau. Er wordt ingezet op het creëren van ontmoetingsplekken en het stimuleren van 'omzien naar elkaar', onder andere door de ontwikkeling van woonzorgvoorzieningen en intergenerationeel wonen. Maatschappelijke en culturele voorzieningen in wijken en kernen worden actief behouden. De Bibliotheek wordt versterkt als centrale 'huiskamer'. Voorzieningen (maatschappelijk, cultureel, commercieel, OV) groeien mee met de woningontwikkeling en worden waar mogelijk geclusterd.

Ruimte voor werken, infrastructuur en mobiliteit

Er wordt een nieuw bedrijventerrein gerealiseerd van minimaal 45 hectare netto uitgeefbare grond, bestemd voor in en aan Deventer gebonden MKB-bedrijven die zich niet goed laten mengen met andere functies. De locatie hiervan is echter nog niet duidelijk, dit moet nog worden onderzocht. Bestaande bedrijventerreinen worden geïntensiverend en geoptimaliseerd. De schil rond het centrum (station, Bergweide 3, Roto-Kwartier, Havenkwartier) wordt getransformeerd naar gemengde woonwerkwijken voor innovatieve/creatieve bedrijven en de kenniseconomie.

Er wordt ingezet op het minder dominant maken van de auto, onder andere door een lagere parkeernorm en meer ruimte voor duurzame vervoersvormen. Snelheid wordt gefaseerd teruggebracht naar 30 km/uur op veel wegen. Een derde IJsselbrug wordt gerealiseerd aan de noordzijde van de stad, gecombineerd met een autovrije Welle, om de doorstroming te verbeteren en ruimte te creëren langs het IJselfront. Bij station Deventer wordt ingezet op een 4e perron om de afhandelingscapaciteit te vergroten en Deventer als (boven)regionaal knooppunt te versterken. Duurzame mobiliteit wordt gestimuleerd door wonen, werken en voorzieningen binnen fietsbereik te bieden.

Vitaal landelijk gebied en cultureel erfgoed

Het landelijk gebied wordt gekoesterd als landbouwgebied, recreatiegebied en van waarde voor biodiversiteit. De landbouwsector wordt ondersteund in de transitie naar meer balans met natuur, landschap, water en klimaat. Goede landbouwgronden worden zoveel mogelijk behouden. Naast landbouw is er ruimte voor extensieve recreatie en nieuwe economische dragers zoals biobased bouwmaterialen en zorg.

Bij gebiedsontwikkeling worden cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren behouden en versterkt als dragers van het Deventer DNA. Erfgoed dient als inspiratiebron voor klimaatadaptatie, landbouwtransitie en circulaire economie. Er is ook ruimte voor kunst in de openbare ruimte om het DNA te versterken.

Regierol Gemeente

De gemeente gaat meer regie voeren op de openbare ruimte en de ondergrondse voorzieningen om deze kwalitatief en kwantitatief op peil te houden. Er wordt steviger gestuurd op verduurzaming en klimaatadaptatie om de doelen voor 2050 (en 2040) te realiseren. Dit beleid is gericht op het verweven van wonen, werken, voorzieningen, landbouw, natuur en recreatie met aandacht voor duurzaamheid, klimaatadaptatie en het behoud van de identiteit van Deventer.

6.4 Verkenning voor meer ambitie in de koers

Er zijn nog een aantal aspecten waarop de gemeente een hogere ambitie (in het verleden) heeft uitgesproken, die (nog) niet in de koers zijn beland.

Extra woningen in het Stadsland en daarbuiten

Het belangrijkste voorbeeld van een nog onzekere verkenning om meer dan 10.000 woningen te bouwen. De koers voorziet voor nu in 10.000 woningen, maar er zijn redenen om verder te denken. De raad heeft in 2021 uitgesproken om voor 11.000 woningen te gaan. Afhankelijk van demografische ontwikkelingen en de arbeidsmarkt, kan ook dat nog niet genoeg zijn.

Om dit deels op te vangen, wordt reeds onderzocht hoe bijvoorbeeld het Stadsland kan worden ingezet voor (een deel van) benodigde extra woningen. Dit is onzeker, omdat het ook afhankelijk is van een ontwikkeling van een IJsselbypass (een binnendijkse extra geul, waarvan de nut en noodzaak wordt onderzocht door het Rijk in de periode 2025 - 2029).

Gemeentelijke sturing op brede welvaart

De gemeente heeft uitgesproken meer te willen sturen op brede welvaart. Het lijkt echter nog afhankelijk van de uitwerking op thema's. Het beleid zal sturender en vernieuwender zijn, maar er is nog niet duidelijk gemaakt in het koersdocument op welke thema's men direct ambitieus gaat sturen, en waar er nog verder uitwerking nodig is.

6.5 Van koers naar de omgevingsvisie

Beoordeling van het koersdocument

Bij de vaststelling van de koers is een beknopte beoordeling gegeven op de 'Koers op hoofdlijnen, hoofdstuk 4.7' van het Koersdocument. Dit was nog niet de volledige ontwerpversie van de omgevingsvisie. Het verschil met de volledige beoordeling van de omgevingsvisie is:

- het koersdocument bevatte nog geen ruimtelijke onderbouwing van de keuzes; Er was wel een beknopte kaart, maar die was indicatief en niet specifiek. Er werd niet aangegeven wáár specifiek grote ontwikkelingen of veranderingen plaats gingen vinden. Daarom gaat het OER ook niet in op ruimtelijke keuzes (ook al worden deze al wel soms concreet gemaakt in de koers);
- het detailniveau van de koers was naar verwachting lager dan dat van de ontwerpversie, zeker als het ging om bijvoorbeeld ondersteunend beleid (zoals sociaal beleid) en het stellen van kwantitatieve normen voor de leefomgeving. De gemeente had bijvoorbeeld een minimum kunnen stellen voor bepaalde omgevingsdoelen (zoals 80 % van het areaal klimaatadaptief inrichten, 50 % circulair inkopen, of 90 % van de straten volgens de 3-30-300-regel groen laten inrichten). De verwachting was dat, als de gemeente zulke concrete doelen wilde stellen, deze in de ontwerp en definitieve omgevingsvisie zouden worden opgenomen. In hoeverre de gemeente zulke doelen kon handhaven via haar programma's en omgevingsplan, was mede afhankelijk van juridische inbreng.

In het kader hieronder is aangegeven hoe de gemeente is omgegaan met de beoordelingen op het koersdocument, en hoe deze hebben geleid tot het meewegen van het omgevingsbelang in de omgevingsvisie. Hierbij wordt verwezen naar specifieke hoofdstukken van de omgevingsvisie.

Proces om te komen van koersdocument naar omgevingsvisie

Het koersdocument mag worden beschouwd als de hoofdlijn voor het voorkeursalternatief (VKA). De ontwerp omgevingsvisie wordt beschouwd als VKA. De beoordeling van het koersdocument is getoetst door de commissie MER voorafgaand aan de raadsbehandeling. De commissie heeft geconcludeerd dat de beoordeling van het koersdocument voor de raadsleden voldoende aanknopingspunten bevatte om keuzes te maken ten behoeve van het koersdocument én ze heeft een aantal aandachtspunten geformuleerd voor de nadere uitwerking (beoordeling van de VKA: ontwerp OER).

In de stap van koersdocument naar ontwerp omgevingsvisie (VKA) zijn de verwachte leefomgevingseffecten op verschillende momenten betrokken. De ontwerp omgevingsvisie is opgebouwd uit hoofdstuk 3 de visie, hoofdstuk 4 het thematisch beleid in samenhang en hoofdstuk 5 de vertaling in deelgebieden en enkele specifieke gebiedscontouren.

Hoofdstuk 3 borduurt voort op het koersdocument, waarbij de vertaling van woningbouwambitie naar woningbouwlocaties is opgenomen. Daarbij is gebruik gemaakt van de extra verdiepende beoordeling op verwachte leefomgevingseffecten enkele grote locaties plaatsgevonden (inpassing derde IJssel brug, woningbouw op Stadsland, ...). Ten behoeve van hoofdstuk 3 is in september met de raad in een aparte consulterende sessie gekeken naar de lijn vanuit het koersdocument (waaronder inbreiding boven uitbreiding, verdichten met behoud en versterking van groen en voorzieningen, 13.000 woningen tussen 2021 en 2040), de opbrengst van de verkenningen in het kader van Wonen Ruimte Stad (waarin in de afgelopen jaren alle mogelijke woningbouwlocaties zijn verkend met voor- en nadelen vanuit o.a. het perspectief gezonde en leefbare wijken) en de te maken keuzes voor locaties. Met input daaruit is de keuze gemaakt om Baarlerhoek (2035), Bergweide 3 (2035/2040) en Stadsland (na 2040) op te nemen in het voorkeursalternatief met bijbehorende randvoorwaarden. In de raadsbehandeling van de ontwerp

omgevingsvisie is Stadsland vanwege alle onzekerheden, middels een amendement buiten de scope van de omgevingsvisie 2040 geplaatst.

Ten behoeve van hoofdstuk 4 is al het ruimtelijke thematische beleid gericht naar de koers en geïntegreerd samengebracht onder het afwegingskader. Daarbij zijn de verwachte leefomgevingseffecten van de koers, meegewogen in de formulering op de thema's. Enerzijds benadrukte een positief effect het belang van de ambitie en anderzijds vroeg het om aandacht voor mitigatie (denk aan aandacht voor bereikbaarheid van de Binnenstad voor groepen die afhankelijk zijn van de auto.)

In hoofdstuk 5 is de vertaling gemaakt van thematisch beleid naar de deelgebieden: welke ambitie weegt zwaarder in dit deelgebied, welke ambitie vraagt meer inzet in dit deelgebied, etc. Hierbij is gebruik gemaakt van de enerzijds de karakteristieken van het deelgebied en anderzijds de verdeling van de ambities over het hele ambtsgebied van de gemeente. Zo wordt in het deelgebied woonwerkgebied (tussen binnenstad en werkgebied) ruimte gemaakt voor het toevoegen van woningen, omdat deze zeer gunstig gelegen is qua mobiliteit en voorzieningen voor enkele doelgroepen die Deventer wil aantrekken. Echter de effectbeoordeling van het koersdocument wijst op de risico's van wonen dichtbij HMC-bedrijvigheid in het werkgebied. Dat is meegewogen in de prioritering van het thema gezonde leefomgeving in hoofdstuk 5 voor woonwerkgebieden. Daar is als ambitie geformuleerd dat het woonmilieu weliswaar minder beschermd tegen leefomgevingseffecten dan bijvoorbeeld het deelgebied suburbaan wonen, maar dat er wél veel inzet gepleegd zal worden om het zo goed mogelijk te maken. Daarbij wordt HMC-bedrijfsruimte in het werkgebied zo goed mogelijk beschermd, omdat we deze van groot belang achten voor de transitie naar de circulaire economie en de duurzame maakindustrie. De OER was hier helpend in het adresseren van risico's en bepalen van ambities bij conflicterende duurzaamheidsdoelstellingen.

Wat is de kern van de omgevingsvisie 2040

Visie op Deventer 2040

Deventer kiest voor een brede welvaart. Dit betekent een toekomst waarin naast economische welvaart, welzijn, gezondheid, duurzaamheid en gelijke kansen voorop staan. Iedereen moet in 2040 mee kunnen doen. Deventer wordt groener, schoner en is beter voorbereid op klimaatverandering. Er zijn veilige, duurzame manieren om te reizen. Gezondheid vinden we belangrijk. Dat betekent niet alleen niet ziek zijn, maar ook lekker kunnen bewegen en voor elkaar zorgen. In nieuwe wijken zijn zorg, sport, voorzieningen, groene ruimte en scholen daarom dichtbij. We werken aan een sterke economie van Deventer in 2040 die voorziet in voldoende banen voor de groeiende beroepsbevolking van Deventer en omgeving.

Deventer werkt daarvoor samen met (beroeps) onderwijs, (vertegenwoordigers van) bedrijven en medeoverheden. Zo kunnen mensen goed leren en werken. Deventer wil aantrekkelijk zijn voor studenten, vakmensen en ondernemers. Zo blijft de werkgelegenheid in balans met het aantal inwoners. Daarvoor zijn naast groei- en vestigingsruimte voor bedrijven, goede woningen en voorzieningen nodig die passen bij de doelgroepen die we willen aantrekken. Ook slim omgaan met energie en grondstoffen is belangrijk. Buiten de stad is er ruimte voor duurzame landbouw. Daar wordt zoveel mogelijk gewerkt aan natuur én voedsel tegelijk. In 2100 wil Deventer klaar zijn voor het veranderde klimaat, met een sterke economie en een samenleving waarin mensen zich met elkaar verbonden voelen. Tot 2040 komen er veel nieuwe woningen bij. Deventer groeit met ongeveer 10.700 huizen naar ongeveer 60.000 huizen. Veel woningen komen in bestaande wijken (dit noemen we verdichting), maar ook in nieuwe buurten, zoals Wechelerhoek en Baarlerhoek.

Deventer wil brede welvaart bereiken door aandacht te geven aan wonen, werken, economie, duurzaamheid en gezondheid. Elk onderwerp is belangrijk. Samen zorgen ze voor een gezonde en fijne gemeente om te wonen, werken en leven. Afbeelding: Windroos totaal In elke wijk moeten verschillende soorten woningen komen (voor jongeren, ouderen, gezinnen, arm en rijk), met goede voorzieningen zoals scholen, winkels en zorg. Dat zorgt voor een fijne buurt en betrokken bewoners. Ook kleine bedrijven en buurtinitiatieven maken de stad leefbaar.

Duurzaamheid is heel belangrijk. In 2030 wil Deventer 55% minder CO₂ uitstoten, en in 2050 helemaal geen schade toebrengen aan de omgeving. Wijken gaan van het aardgas af, energie komt uit duurzame bronnen zoals bijvoorbeeld zon en wind, en gebouwen worden op een milieuvriendelijke manier gebouwd. Ook

bedrijventerreinen worden aangepast aan het veranderende klimaat. Op het platteland is er ruimte voor landbouw die voedsel produceert én goed is voor de natuur. Dit past bij een duurzame economie waarin hergebruik, natuurlijke materialen en CO2-opslag belangrijk zijn.

Een gezonde omgeving betekent een veilige, groene en schone omgeving. Mensen moeten makkelijk kunnen wandelen en fietsen. We zorgen ervoor dat er schone lucht is en voorzieningen dichtbij zijn. Ook wordt in de ruimtelijke plannen rekening gehouden met gezondheid, bijvoorbeeld door gezonde voeding en duurzaam vervoer te stimuleren. Dit sluit goed aan bij de verschillende gebieden in Deventer.

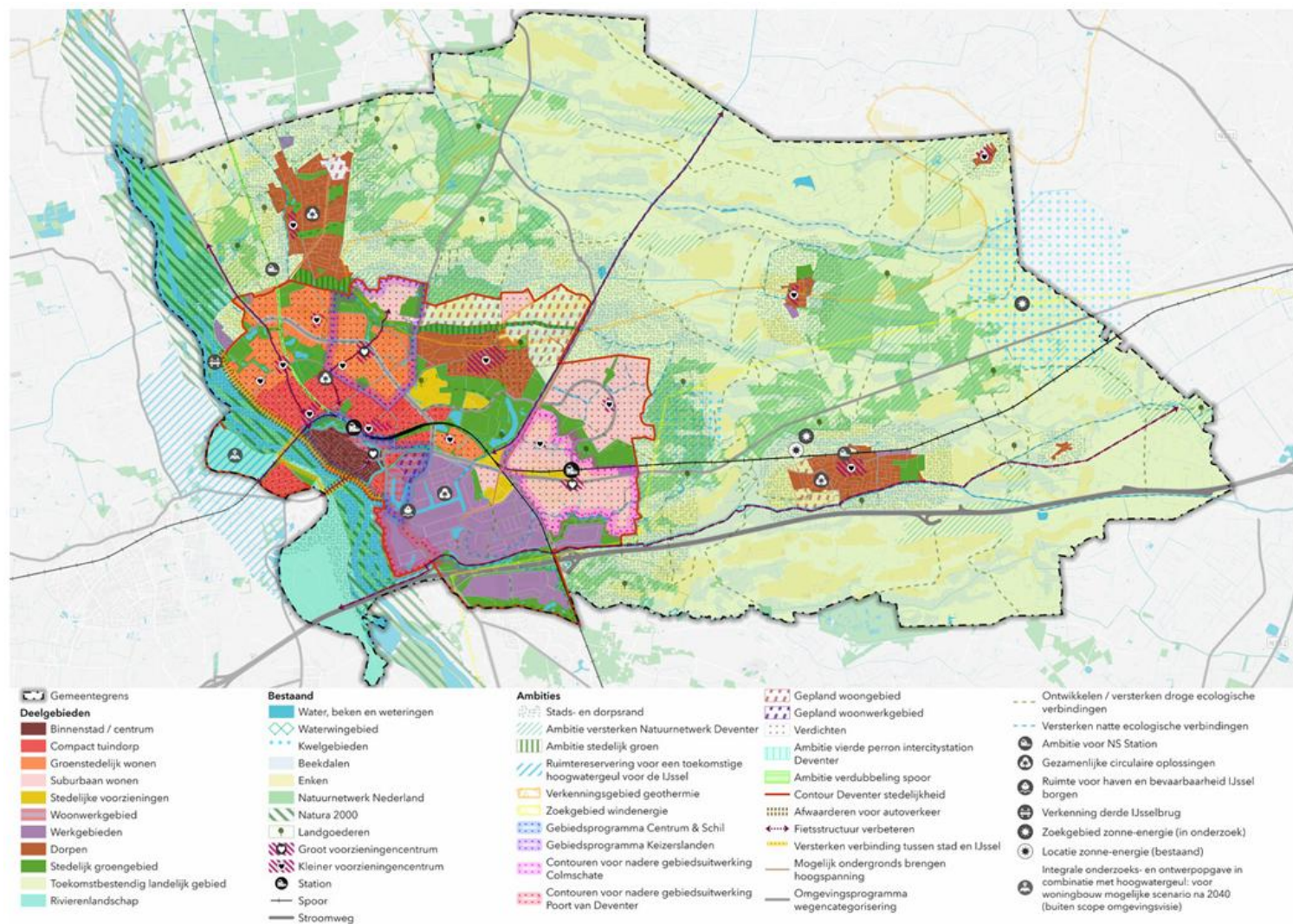
Deventer investeert in grote en kleine bedrijven die bijdragen aan onze economie, werkgelegenheid en belangrijke veranderingen in onze samenleving. Zo gaan we de bedrijventerreinen en de haven beter benutten, realiseren we een nieuw bedrijventerrein en gaan we beschermend om met de werkfuncties in de wijken en dorpen. Met name in Stadscampus De Kien en langs de 'Kennisas' zetten we in op innovatie en vernieuwende ideeën. Gebieden waar mensen werken, worden steeds vaker gecombineerd met ruimte om te ontmoeten en ontspannen. Ook landbouw speelt een rol in de duurzame economie, met milieuvriendelijke producten en het gebruik van natuurlijke materialen. Alle doelen en plannen komen samen op de omgevingsvisiekaart van Deventer.

Beoordeling van de omgevingsvisie

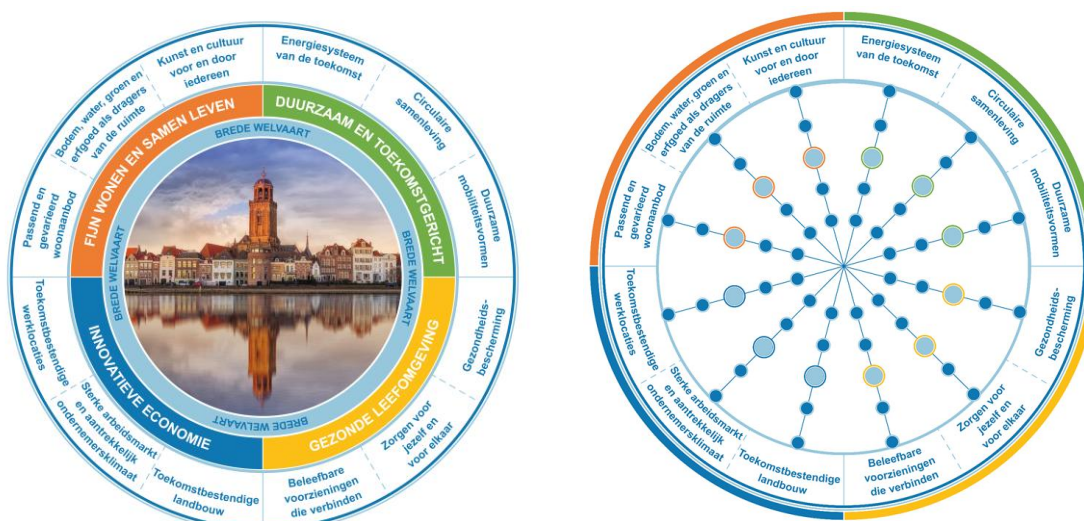
De omgevingsvisie is ook beoordeeld in het OER. Dit zijn de belangrijkste verschillen met het koesdocument:

- er is nu wel een ruimtelijke onderbouwing van de keuzes, doordat er deelgebieden zijn vastgesteld en ook op een gedetailleerde kaart zijn weergegeven. Zie de volgende pagina voor de detailkaart van de omgevingsvisie inclusief haar deelgebieden;
- de gemeente heeft een afwegingskader ontwikkeld van 12 thema's. Dit afwegingskader beschrijft de kern voor de gemeente. Samen zorgen deze ambities voor een brede welvaart en een gezonde gemeente waar het prettig wonen, werken en verblijven is. Voor elk deelgebied is het afwegingskader ingevuld, waarbij wordt aangegeven in hoeverre het beleid prioriteit geeft aan de doelen en ambities van de 12 thema's;
- per deelgebied zijn er concrete prioriteiten en maatregelen geformuleerd, waardoor de omgevingsvisie als geheel een stuk concreter is dan het koersdocument.

Afbeelding 6.1 Kaartbeeld van de omgevingsvisie 2040

Afbeelding 6.2 Afwegingskader (links) en het gebruik van prioritering op de 12 thema's per deelgebied (rechts)

De gemeente gebruikt het afwegingskader om focus aan te brengen per deelgebied. In het tekstvak hieronder volgt de beschrijving uit de omgevingsvisie, die bij het kader hoort in Afbeelding 6.2.

Gebruik afwegingskader (citaat uit de omgevingsvisie)

Het afwegingskader (...) is een beeldende weergave van de koers van de gemeente. Het afwegingskader omvat de twaalf ambities van de omgevingsvisie. Op gemeenteniveau wordt ervan uitgegaan dat alle ambities even belangrijk zijn, maar per deelgebied kan die balans anders zijn. Zo is de ambitie 'toekomstbestendig landbouwsysteem' in het agrarisch landelijk gebied logischerwijs meer van belang dan in het deelgebied centrum/binnenstad.

Dat werkt als volgt. Iedere as vertegenwoordigt een ambitie en bestaat uit vijf punten. Meer punten (meer naar buiten) betekent dat de ambitie in het betreffende gebied meer nadruk krijgt dan gemiddeld. Minder punten (meer naar binnen) betekent dus dat de ambitie in dit gebied minder belangrijk is dan gemiddeld. Deze puntenverdeling is relatief, namelijk ten opzichte van de andere deelgebieden. Een lager puntenaantal op één thema betekent dus een minder hoge ambitie van het betreffende aspect in het betreffende deelgebied dan in andere deelgebieden. De laagst mogelijke score hierbij is het binnenste bolletje en de hoogst mogelijke score de buitenste.

We gebruiken het afwegingskader om focus aan te brengen per deelgebied. Aan de hand van het afwegingskader en de karakteristieken en opgaven van een deelgebied enerzijds en de context van de gehele gemeentelijke opgave anderzijds, is bepaald welke 3 beleidsthema's de grootste inspanning vergen. Dat weegt onder andere bij het toetsen van nieuwe initiatieven zwaarder dan andere thema's. Het afwegingskader in combinatie met de focuspunten, maakt zo in één oogopslag duidelijk wat voor soort ontwikkelingen wenselijk zijn in relatie tot de opgaven in het deelgebied.

6.6 Omgevingseffecten van het voorgenomen beleid (koers en omgevingsvisie)

In dit hoofdstuk worden voor zowel het koersdocument, als voor de omgevingsvisie de omgevingseffecten beoordeeld. De Afbeelding 6.3 laat de samengevatte beoordeling zien over de omgevingseffecten van de omgevingsvisie. In de sub paragrafen van dit hoofdstuk wordt in de tekst zowel de beoordeling op het koersdocument als de definitieve omgevingsvisie beschreven.

[illegible]

Ook is hier de vergelijking met de beoordeling van het koersdocument zichtbaar. In vergelijking met de koers geeft de omgevingsvisie veel duidelijkheid en meer ingrepen, waardoor veel onzekerheden voor de koers nu wel in een beoordeling resulteren.

Positief en negatief

Nuance en onzekerheid

In sommige gevallen kan het zijn dat de algemene richting wel positief lijkt te zijn, maar dat er belangrijke kanttekeningen zijn. In dat geval wordt er een ster (*) toegevoegd aan de beoordeling en is de kleur blauw (positief *).

Tabel 6.1 Samenvatting beoordelingen op omgevingseffecten

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling		Alternatief 1A	Alternatief 1B	Alternatief 2A	Alternatief 2B		Koers-document	Omgevingsvisie
veilige en gezonde fysieke leefomgeving	gezonde leefomgeving	ervaren gezondheid.	overwegend goed.	matig		neutraal	zeer positief.	neutraal	positief		positief	positief
		gezonde leefstijl	redelijk	matig		neutraal	positief	neutraal	positief		positief	positief
		geluid	overwegend goed.	redelijk		neutraal	positief	negatief	negatief		neutraal	positief
		luchtkwaliteit	overwegend goed.	overwegend goed.		neutraal	positief	negatief	negatief		positief	positief
		geur	redelijk	redelijk		neutraal	positief	negatief	negatief		neutraal	positief
		hittestress	redelijk	matig		negatief	zeer positief.	neutraal	positief		positief	negatief
		straling	-	-		neutraal	neutraal	neutraal	neutraal		positief	positief
	veilige leefomgeving	waterveiligheid	matig	redelijk		positief	zeer positief.	neutraal	positief		positief	positief
		externe veiligheid	overwegend goed.	redelijk		negatief	positief	negatief	neutraal		neutraal	positief
		verkeersveiligheid	overwegend goed.	goed		positief	positief	neutraal	neutraal		positief	positief
	klimaat-neutraal	broeikasemissies	redelijk	redelijk		positief	positief	negatief	neutraal		positief	positief
Goede omgevingskwaliteit	natuurlijke systemen	bodem & ondergrond	redelijk	redelijk		neutraal	positief	negatief	positief		positief	positief
		bronwater	matig	redelijk		positief	positief	neutraal	positief		positief	positief
		oppervlaktewater	matig	redelijk		positief	positief	negatief	positief		positief	positief
		wateroverlast & droogte	redelijk	matig		positief	zeer positief.	negatief	positief		zeer positief.	positief

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling		Alternatief 1A	Alternatief 1B	Alternatief 2A	Alternatief 2B		Koers-document	Omgevingsvisie
	gezonde natuur	biodiversiteit	matig	matig		negatief	positief	negatief	positief		positief	positief*
		natuurgebieden	redelijk	matig		positief	positief	zeer negatief.	negatief		neutraal	positief*
	waardevolle ruimte.	waardevolle landschappen	overwegend goed.	overwegend goed.		negatief	positief	zeer negatief.	negatief		positief	positief
		kwaliteit openbare ruimte	overwegend goed.	goed		positief	positief	negatief	positief		positief	positief
		cultuurhistorie, erfgoed en archeologie	goed	goed		neutraal	positief	negatief	neutraal		positief	positief
woonomgeving	welzijn	sociale samenhang	matig	matig		positief	positief	positief	positief		neutraal	positief
		perceptie van levenskwaliteit	goed	overwegend goed.		positief	positief	neutraal	zeer positief.		positief	positief
		inclusiviteit	redelijk	redelijk		positief	positief	positief	positief		positief	positief
		sociale veiligheid	matig	matig		neutraal	zeer positief	negatief	positief		neutraal	positief
	fijn wonen	passend woningaanbod	redelijk	matig		negatief	negatief	positief	positief		negatief	positief*
		voorzieningenaanbod	overwegend goed	overwegend goed		positief	zeer positief	neutraal	positief		positief	positief
		recreatie	redelijk	overwegend goed		positief	zeer positief	positief	positief		positief	positief
	bereikbaar	modal split	redelijk	redelijk		positief	zeer positief	positief	positief		positief	positief
		bereikbaarheid auto	goed	redelijk		negatief	negatief	positief	negatief		negatief	negatief
		bereikbaarheid OV	redelijk	redelijk		positief	positief	positief	zeer positief		positief	positief
		bereikbaarheid fiets	goed	goed		positief	positief	positief	zeer positief		zeer positief.	positief

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling		Alternatief 1A	Alternatief 1B	Alternatief 2A	Alternatief 2B		Koers-document	Omgevingsvisie
economische omgeving	ruimte voor werken	energienetwerk	redelijk	redelijk		neutraal	positief	neutraal	positief		positief	positief
		vestigingsklimaat	overwegend goed	overwegend goed		positief	neutraal	zeer positief	neutraal		positief	positief
		vestigingslocaties	redelijk	redelijk		negatief	positief	positief	positief		neutraal	negatief
		landbouwareaal	overwegend goed	redelijk		negatief	negatief	zeer negatief	zeer negatief		negatief	negatief
	economisch vitaal	werkgelegenheid	goed	goed		positief	positief	positief	positief		positief	positief
		verdienmogelijkheden	redelijk	redelijk		positief	positief	zeer positief	zeer positief		neutraal	positief
	natuurlijke hulpbronnen	drinkwater	goed	overwegend goed		neutraal	positief	negatief	negatief		neutraal	positief
		minerale & fossiele grondstoffen	matig	redelijk		positief	zeer positief	positief	zeer positief		positief	positief
		circulariteit	slecht	matig		neutraal	positief	neutraal	positief		positief	positief

* de beoordeling voor passend woningaanbod is netto positief, maar er zijn wel belangrijke kanttekeningen. Zie hiervoor de beoordeling in de tekst.

6.6.1 Gezonde leefomgeving

Ervaren gezondheid

Omgevingsvisie (+)

De visie zet in op een gezonde leefomgeving waarin rust, ontspanning en contact met anderen bijdragen aan het welbevinden van inwoners. Dit gebeurt door de toevoeging van kleinschalige groene plekken en verblijfslocaties binnen loopafstand van woningen, het versterken van ontmoetingsplekken in de wijk en het beter benutten van water en groen voor verkoeling en visuele kwaliteit. Ook wordt ingezet op toegankelijke routes die woongebieden verbinden met parken en recreatieve zones. De ingrepen zijn vooral gericht op dichtbebouwde wijken en dorpskernen, waar vergroening en ruimte voor ontmoeting de grootste gezondheidswinst kunnen opleveren.

De verwachte effecten zijn positief. Meer groen, nabijheid van rustplekken en sociale ontmoetingsmogelijkheden dragen bij aan stressreductie, herstel en een hogere tevredenheid over de leefomgeving. Wel is de vraag waar er ruimte is in sommige wijken om deze ambitie te realiseren. De visie benoemt het 'zoeken we naar innovatieve vergroening, zoals gevelgroen, boomvakken, regentuinen en waterdoorlatende verharding' in onder meer het compact tuindorp, maar bij de maatregelen voor het 'groenstedelijk wonen' ontbreekt deze concrete maatregel, terwijl ook juist in dit deelgebied er wijken zijn die dezelfde uitdagingen hebben als het compact tuindorp (zoals Keizerslanden).

Het effect van deze ingrepen zal verder het sterkst zijn, daar waar fysieke ingrepen samenkomen met sociale initiatieven, zoals buurtbeheer of gezamenlijke activiteiten. Zo is in Deventer in 2026 nog in het nieuws gekomen dat de groene inrichting van de Ruysdaelstraat (deelgebied groenstedelijk wonen) werd veranderd, omdat er geen budget was vanuit het groenbedrijf om de huidige inrichting te beheren, en het buurtinitiatief niet genoeg meer aan eigen beheer deed¹. Als de visie wordt gerealiseerd, dan zouden dit soort buurtinitiatieven meer gestimuleerd moeten worden (of zou het groenbedrijf zelf dit beheer moeten doen) om te zorgen dat zulke versoberingen niet meer nodig zijn.

Aangaande geluidsoverlast, benoemt de omgevingsvisie voor verschillende deelgebieden specifieke maatregelen om extra overlast vanuit bekende grote geluidsbronnen (zoals het spoor en N-wegen) te beperken bij nieuwe ontwikkelingen. Hiermee is de gemeente zich duidelijk bewust van het risico voor extra geluidsoverlast en de visie geeft duidelijke kaders om verslechtering van de situatie te minimaliseren.

In referentiesituatie werd de uitdaging voor de ervaren gezondheid vanuit de opstapeling van chemische verontreinigingen in het milieu benoemd. De omgevingsvisie benoemt de mogelijke maatregel over spuitvrije zones, al is dit niet concreet gemaakt. Er wordt 'rekening gehouden met spuitvrije zones', maar er worden geen concrete doelen beschreven en het is niet duidelijk wat 'rekening houden met' spuitvrije zones precies gaat betekenen.

In het algemeen sluit de uitwerking aan bij de beoordeling van het **Koersdocument (+)**, dat via het principe van Brede Welvaart eveneens stuurde op een sterke verbinding tussen gezondheid en de fysieke leefomgeving. Waar het Koersdocument de nadruk legde op de overkoepelende ambities en actieve mobiliteit (STOMP), operationaliseert de Omgevingsvisie dit concreter door specifieke fysieke ingrepen in dichtbebouwde wijken en dorpskernen te benoemen. Vooral fysieke ingrepen voor groenbeheer worden benoemd in de dichtbevolkte wijken.

Gezonde leefstijl

Koers (+)

De koers besteedt expliciet en uitgebreid aandacht aan het stimuleren van een gezonde leefstijl, mede vanuit het kader van de positieve gezondheid. Er wordt een sterke link gelegd tussen de inrichting van de fysieke leefomgeving en de mogelijkheid voor inwoners om gezonde keuzes te maken en in beweging te

¹ [En ineens is de groene buurttuin weg: 'Mijn hemel, wat is hier gebeurd?' | Regio | AD.nl](#)

komen. Diverse concrete maatregelen en principes worden genoemd zoals, het ontwerpen van een uitnodigende openbare ruimte voor spel en beweging, ruimte creëren voor groen, en het toepassen van het STOMP-principe in de mobiliteitstransitie.

Daarnaast draagt de nadruk op de nabijheid van dagelijkse voorzieningen ('pantoffelafstand'). Ook de waardering en integratie van groen en blauw in stedelijke ontwikkeling wordt expliciet genoemd als factor die zowel fysieke (bv. tegengaan hittestress) als mentale gezondheid ondersteunt.

Hoewel uitdagingen worden erkend, zoals het waarborgen van omgevingskwaliteit in gemengde gebieden of het risico op autoafhankelijkheid in bepaalde locaties, biedt de visie voldoende oplossingsrichtingen aan ('plekken in de luwte', toepassing van STOMP, etc.).

De opname van het stimuleren van gezond gedrag en de ruimtelijke maatregelen ter ondersteuning hiervan, maken de benadering van een gezonde leefstijl in positief

Omgevingsvisie (+)

De visie zet in op een gezonde leefomgeving waarin rust, ontspanning en contact met anderen bijdragen aan het welbevinden van inwoners. Dit gebeurt door de toevoeging van kleinschalige groene plekken en verblijfslocaties binnen loopafstand van woningen, het versterken van ontmoetingsplekken in de wijk en het beter benutten van water en groen voor verkoeling en visuele kwaliteit. Ook wordt ingezet op toegankelijke routes die woongebieden verbinden met parken en recreatieve zones. De ingrepen zijn vooral gericht op dichtbebouwde wijken en dorpskernen, waar vergroening en ruimte voor ontmoeting de grootste gezondheidswinst kunnen opleveren.

De verwachte effecten zijn positief. Meer groen, nabijheid van rustplekken en sociale ontmoetingsmogelijkheden dragen bij aan stressreductie, herstel en een hogere tevredenheid over de leefomgeving. Vooral de concrete maatregelen in het compact tuindorp dragen bij, al is dit wel afhankelijk of het lukt om ook grotere groene plekken te realiseren waar mensen kunnen sporten en recreëren.

Zoals benoemd in de beoordeling over ervaren gezondheid, is het effect is het sterkst waar fysieke ingrepen samenkomen met sociale initiatieven, zoals buurtbeheer of gezamenlijke activiteiten. In buitengebieden is het effect beperkter, omdat daar al veel ruimte en groen aanwezig zijn. Knelpunten kunnen optreden in compacte stedelijke wijken met weinig openbare ruimte of beperkte mogelijkheden voor beheer en onderhoud. Hier zal het toevoegen van groen in combinatie met de geplande verstedelijking gepaard gaan met extra uitgaven voor aanleg met het beheer van de plekken. Er moeten keuzes worden gemaakt en daarom blijft de realisatie van kwalitatieve, toegankelijke plekken een uitdaging. Over het geheel genomen versterken de maatregelen de ervaren gezondheid van inwoners.

In het algemeen sluit de uitwerking aan bij de beoordeling van het **Koersdocument (+)**. Het begrip 'pantoffelafstand' is geoperationaliseerd naar verscheidene deelgebieden, wat zal zorgen dat de nabijheid van voorzieningen in toekomstige ontwikkelingen belangrijk blijft, en dat afstanden daarmee beliepbaar blijven voor ouderen. De koppeling wordt gelegd tussen een passend woning aanbod en de manier waarop mensen bewegen in de buitenruimte, wat aangeeft dat de gemeente oog heeft voor de koppeling tussen het woonmilieu en de bewegingsvrijheid die mensen ervaren. Verder, de gebiedsgerichte invulling van het STOMP principe in de dichtbevolkte, versteende wijken focust zich op meer ruimte voor lopen en fietsen, wat ook bijdraagt aan de gezonde leefstijl.

Het thema gezondheid komt in de visie overal terug, in elk deelgebied en elke thematische uitwerking waar dit relevant is. Het concept 'gezonde leefstijl' wordt verder wel benoemd in de thematische uitwerking, maar komt daarna niet meer terug in de gebiedsuitwerkingen. Dat betekent dat de concrete uitwerking van dit thematische punt in de aangekondigde thematische programma's nog aandacht verdient.

Geluid en luchtkwaliteit

Omgevingsvisie (+)

Deventer richt zich op het verbeteren van de geluidssituatie door een combinatie van bronmaatregelen, regulering van milieubelastende activiteiten, ruimtelijke sturing en monitoring. Binnen de stedelijke gebieden

wordt ingezet op het voorkomen van nieuwe hinderbronnen en het verminderen van blootstelling nabij bestaande infrastructuur. Nieuwe woningbouw- of functiemengingsprojecten worden getoetst aan, gebiedsgerichte milieukwaliteitskaders uit het landelijk beleid, waarbij de cumulatieve belasting door verkeer, spoor en bedrijvigheid expliciet wordt meegewogen. De gemeente stimuleert stillere mobiliteit, zoals elektrische voertuigen, en past waar mogelijk groene buffers en ruimtelijke- en bronmaatregelen toe.

Daarnaast wordt de milieukwaliteit gevolgd via metingen en monitoring voor geluid. De nadruk ligt op stedelijke verdichtingsgebieden langs gemeentelijke ontsluitingswegen waar blootstelling aan fijnstof en geluid het hoogst is maar ook langs provinciale wegen, de N348 en bij het spoor. In de gehele stad wordt duurzaam vervoer gestimuleerd, onder andere door elektrisch rijden, verlagen van de maximale snelheid voor auto's op gebiedsontsluitingswegen, goed openbaar vervoer en de STOMP-aanpak.

Op bedrijventerreinen zoals Bergweide en Kloosterlanden worden daarnaast aanvullende maatregelen genomen om onnodige verkeersbewegingen te beperken. Ook de toekomstige zero-emissiezone binnenstad draagt hieraan bij en sluit aan bij de ambitie van een autoluwe binnenstad.

De maatregelen leiden naar verwachting tot een verbetering van de milieukwaliteit en een afname van gezondheidsrisico's door geluid en luchtverontreiniging. De bronmaatregelen zorgen voor een structurele daling van de blootstelling in dichtbebouwde wijken en langs hoofdwegen. Verreweg het meeste beleid is gericht op ruimtelijke maatregelen (waaronder sturing en regulering) en bronmaatregelen. Daarnaast levert de inzet op duurzame mobiliteit (STOMP-aanpak en een autoluwe stad) meetbare winst op. De monitoring via sensornetwerken maakt vroegtijdige bijsturing mogelijk en vergroot de bewustwording bij bewoners en bedrijven.

Toch blijven enkele knelpunten bestaan. De ruimte voor fysieke maatregelen is beperkt in de binnenstad en langs bestaande infrastructuur, waar bebouwing dicht op verkeersassen staat. Ook kan de groei van mobiliteit door woningbouw de winst deels tenietdoen. Aan de andere kant staat daar tegenover dat op veel gebiedsontsluitingswegen de maximale snelheid wordt verminderd (van 50 naar 30km/h). Ook het sterker bundelen van autoverkeer op enkele hoofdasen heeft een positief effect op de luchtkwaliteit en geluidhinder. Dus ondanks de beperkingen is de balans positief: de visie legt een stevig fundament voor een gezondere leefomgeving met lagere blootstelling aan geluid en luchtverontreiniging.

De Omgevingsvisie scoort per saldo **positiever dan het Koersdocument (0)**, omdat de abstracte ambities (zoals de WHO-advieswaarden voor lucht en een 'ambitieuzer geluidbeleid') nu zijn doorvertaald naar harde, effectieve instrumenten. Waar het Koersdocument geluid nog als 'neutraal' beoordeelde vanwege de risico's van 13.000 nieuwe woningen, neemt de omgevingsvisie die twijfel weg door concrete mitigatie te borgen, zoals grootschalige snelheidsverlagingen (naar 30 km/u), bundeling van verkeer en monitoring via sensornetwerken.

Geur

Omgevingsvisie (+)

Deventer zet in op het beheersen en terugdringen van geurhinder door een combinatie van bronmaatregelen, planologische sturing en monitoring, vooral gericht op het bedrijventerrein waar de meeste geurklachten vandaan komen. De gemeente heeft weinig zeer intensieve veehouderij, waardoor deze problematiek vanuit die hoek minder speelt.

Door middel van monitoring en een actieve dialoog met bedrijven en bewoners worden geurproblemen tijdig gesignaleerd en kan waar nodig worden bijgestuurd. Dit heeft naast industriële bronnen ook betrekking op andere bronnen (houtkachels, barbecues, veehouderij, horeca). De aandacht richt zich hierbij wel vooral op stedelijke bedrijventerreinen en aangrenzende woongebieden, waar de kans op cumulatieve geurhinder het grootst.

De verwachte effecten zijn positief. Door duidelijke kaders, bronbeperking en de introductie van emissievrije logistiek neemt de geurhinder in en rond de bedrijventerreinen waarschijnlijk af. De grootste verbetering wordt verwacht bij verouderde installaties en mobiliteit. Tegelijk kunnen nieuwe circulaire of energie-

initiatieven incidenteel extra geurbelasting veroorzaken als emissies niet goed worden beheerst. De effectiviteit van de maatregelen berust op handhaving van vastgestelde geurnormen, waaraan bedrijven bij geurgevoelige gebouwen moeten voldoen. Geurnormen in het omgevingsplan bieden hiervoor het juridische kader. In gebieden met functiemenging blijft de fysieke ruimte voor afstand of afscherming beperkt, wat lokaal knelpunten kan geven. Over het geheel genomen leiden de ingrepen tot een beter voorspelbare en beter beheersbare geurbelasting.

De Omgevingsvisie scoort per saldo **positiever dan het Koersdocument (0)**, omdat duidelijker is welke instrumenten de gemeente wil gebruiken om geuroverlast te beperken.

Hittestress

Omgevingsvisie (-)

Deventer zet stevig in op het verminderen van hittestress door een combinatie van ruimtelijke en sociale maatregelen die zowel de fysieke omgeving als het dagelijks comfort van bewoners verbeteren. Centraal staat de vergroening van versteende wijken, met nadruk op de vooroorlogse woonwijken en bedrijventerreinen zoals Bergweide en Kloosterlanden. De gemeente gaat onderzoeken wat passende groennormen zijn voor bestaand en nieuw stedelijk gebied, stimuleert vergroening van straten, pleinen en aangepaste parkeernormen en creëert koelteplekken nabij scholen, zorginstellingen en ontmoetingsplekken. Elke wijk wordt ruimtelijk verbonden met de groenblauwe hoofdstructuur via park- en waterverbindingen die bijdragen aan verkoeling, biodiversiteit en verblijfskwaliteit.

Bewonersinitiatieven, zoals groene daken, gevelgroen en collectieve binnentuinen, worden actief ondersteund en gekoppeld aan het Omgevingsprogramma Groen. Deventer zet daarnaast in op kennisdeling, monitoring en samenwerking met projectontwikkelaars, zodat vergroening en klimaat adaptieve inrichting integraal onderdeel vormen van nieuwe gebiedsontwikkelingen. Deze maatregelen zijn vooral gericht op het verbeteren van de temperatuur en gevoelstemperatuur, het verminderen van gezondheidsrisico's tijdens hittegolven en het versterken van de leefbaarheid in dichtbebouwde buurten.

De verwachte effecten van de voorgestelde maatregelen zijn wisselend. Op plekken waar veel ruimte is, is nu al in mindere mate kans op hittestress en worden zo nodig vergroening en waterstructuren gerealiseerd. Dit verbetert op lokaal niveau de gevoelstemperatuur merkbaar, vooral in straten en pleinen met hoge verblijfsintensiteit. De aanwezigheid van deze schaduwrijke en koele plekken kan gezondheidsrisico's voor kwetsbare groepen, zoals ouderen en jonge kinderen, beperken.

In verdichtingsgebieden, zoals de vooroorlogse wijken en delen van de binnenstad, blijft het stedelijke hitte-eiland-effect moeilijk volledig te compenseren door de beperkte ruimte voor bomen, water en andere groenstructuren. Waar het niet mogelijk is voldoende groen in de openbare ruimte te realiseren, zou dit deels kunnen worden gecompenseerd met groene daken, gevelgroen en klimaatadaptieve aanpassingen aan de bebouwing, zoals schaduwwerking, windgeleiding en zonreflecterende materialen. De omgevingsvisie noemt voor bijvoorbeeld het compact tuindorp wel een groot deel van deze opties als maatregelen.

Zonder bindende ruimtelijke normen of een minimaal groenpercentage per wijk (in % groenoppervlak per woning, of actieve sturing op 3-30-300, wat niet wordt genoemd in de omgevingsvisie) is het risico echter groot dat vergroening achterblijft bij de bouwopgave. Bovendien is de sturingsruimte van de gemeente voor zaken als 'gevelgroen' momenteel beperkt. In lijn met landelijke trends is het groen per inwoner in Deventer in de afgelopen vijf jaar afgenomen. Daardoor blijft het gezondheidsrisico door hittestress in een aantal wijken, vooral tijdens warmere zomers, reëel aanwezig. Ook kan hittestress in verdichtende wijken juist versterkt worden door de woningbouwopgave, waardoor de beoordeling op dit aspect negatief is.

Hiermee wordt de beoordeling **negatiever dan het Koersdocument (0)**. Dit komt niet omdat de gemeente per deelgebied onvoldoende maatregelen neemt om hittestress te voorkomen, maar omdat er duidelijke concrete en kwantitatieve doelen ontbreken die de voorgestelde maatregelen sterker zouden maken en de gemeente ook zou binden aan het halen van vergroeningsdoelen per straat. Daarmee is het ook moeilijker om afspraken te maken met pandeigenaren en grondbezitters om samen te werken deze doelen te behalen.

Straling

Omgevingsvisie (0)

Deventer richt zich op het beperken van blootstelling aan elektromagnetische straling door het hanteren van duidelijke toetsings- en voorzorgprincipes in de ruimtelijke ontwikkeling. De gemeente past de Europese blootstellingslimieten structureel toe bij planvorming en vergunningverlening en neemt bij nieuwe ontwikkelingen de landelijke voorzorgadviezen voor elektromagnetische velden (EMV) als uitgangspunt.

De voorgestelde maatregelen in de omgevingsvisie leiden naar verwachting tot een licht positief effect op met name de *ervaren* gezondheid, doordat de blootstelling aan elektromagnetische straling beter wordt beheerst en transparanter wordt gemonitord waar dit veel voorkomt. De fysieke gezondheidswinst is echter beperkt van omvang, aangezien de feitelijke blootstellingsniveaus in Deventer doorgaans al ruim onder de wettelijke normen liggen, en er in de huidige situatie voor slechts een zeer beperkt aantal inwoners een negatieve ervaring ontstaat. De neutrale beoordeling wordt behouden.

Er is geen verschil in beoordeling tussen Koers en Omgevingsvisie.

6.6.2 Veilige leefomgeving

Waterveiligheid

Omgevingsvisie (+)

Deventer borgt zijn waterveiligheid dankzij een samenhangend pakket van rivierverruiming, dijkversterking en klimaatadaptieve inrichting. De omgevingsvisie sluit aan op het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het programma Ruimte voor de Rivier 2.0, waarin binnendijs en in de directe omgeving van de dijken ruimte wordt gereserveerd voor toekomstige dijkversterkingen en rivierverruimende maatregelen (extra bypass voor de IJssel). Na 2030 worden dijken, kades en oeverzones gefaseerd versterkt en ingericht met meervoudige functies, zoals rustige recreatie dat past binnen de doelstellingen van Natura 2000, natuurontwikkeling en waterberging. Binnenstedelijk wordt gewerkt aan het verbeteren van kademuuren, waterkerende constructies en het beperken van kwetsbare bebouwing binnen het overstroombare gebied.

Daarnaast worden groene en blauwgroene structuren benut als tijdelijke waterbergingszones, waardoor piekafvoeren bij hevige neerslag in stedelijk gebied en bij hoogwater vanuit de rivier beter kunnen worden opgevangen. Deze gecombineerde waterbergingsaanpak fungeert als buffer tussen stedelijke afvoer en rivierafvoer en verlaagt de druk op riolering en waterkeringen. De visie benadrukt de samenhang tussen waterveiligheid, klimaatadaptatie en ruimtelijke kwaliteit: maatregelen dragen niet alleen bij aan bescherming, maar ook aan een aantrekkelijk rivierenlandschap en nieuwe vormen van natuur en recreatie. Samenwerking met het waterschap, Rijkswaterstaat en bewoners vormt een essentieel onderdeel van de uitvoering.

De maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op de waterveiligheid. Door versterking van dijken en kades, meer ruimte voor de rivier en aanvullende waterbergingsmaatregelen wordt de kans op grootschalige wateroverlast of dijkdoorbraken wordt hierdoor niet groter. De uitwerking **sluit aan op die van het koersdocument (+)**.

Externe veiligheid

Omgevingsvisie (+)

Bij bedrijventerreinen als Bergweide en Kloosterlanden wordt gewerkt aan een clustering van bedrijven, gecombineerd met ruimtelijke ordening die voldoende veiligheidsafstanden waarborgt en zo de kans op domino-effecten verkleint. Ook langs spoor, snelwegen, de IJssel en buisleidingen worden aandachtgebieden vastgelegd, met mogelijkheden voor aanvullende bronmaatregelen in overleg met Gasunie en samenwerking met de veiligheidsregio, ProRail en Rijkswaterstaat. Via het Omgevingsplan

worden de veiligheidszones juridisch geborgd en gekoppeld aan stedelijke ontwikkelstrategieën. Risicoaandachtsgebieden worden juist niet in het Omgevingsplan opgenomen, maar staan in het Register Externe Veiligheid; voorschriftengebieden kunnen daarentegen zo nodig wél in het Omgevingsplan worden vastgelegd.

De uitvoering van deze maatregelen leidt naar verwachting tot een positief effect op de externe veiligheid. Door het voorkomen van risicovolle functies nabij woongebieden neemt het aantal inwoners dat wordt blootgesteld aan risico's door gevaarlijke stoffen af. Door het vastleggen van aandachtsgebieden en het verbeteren van risicocommunicatie kan het effect bij een calamiteit worden beperkt. De aandachtsgebieden rond spoor, wegtransport en industriële activiteiten zorgen voor een meer robuuste ruimtelijke scheiding tussen bron en ontvanger.

Knelpunten doen zich mogelijk voor in gebieden waar woningbouw en functiemenging plaatsvinden nabij bestaande risicobronnen, zoals langs spoorlijnen of binnen gemengde bedrijventerreinen. Hier kan het spanningsveld tussen verdichting en veiligheidsruimte de uitvoerbaarheid beperken. Daarnaast blijft de naleving van wettelijk vastgestelde veiligheidsafstanden, zoals PR10 6-contouren en aandachtsgebieden van het Basisnet, afhankelijk van toezicht en monitoring. Ondanks deze onzekerheden is de effectrichting overtuigend positief: de visie biedt een duidelijk en uitvoerbaar kader om risico's te beheersen en de veiligheid van inwoners te verbeteren.

Dit betekent dat de beoordeling **positiever is dan in het Koersdocument**. Dit komt doordat risico's gebiedsgericht worden benoemd en daarmee later via het omgevingsplan ook concreet kunnen worden geminimaliseerd.

Verkeersveiligheid

Omgevingsvisie (+)

Tussen de publicatie van de ontwerpversie en definitieve omgevingsvisie heeft Deventer haar plannen gepresenteerd voor het verlagen van de maximumsnelheden in gebieden en op specifieke wegen. De definitieve omgevingsvisie sluit hier nu bij aan.

Belangrijke maatregelen zijn het verlagen van maximumsnelheden in de bebouwde kom naar 30 km/uur, herinrichting van straten en kruispunten volgens de principes van Duurzaam Veilig en het creëren van veilige, directe en comfortabele fietsroutes tussen dorpen en stad. Ook worden bij scholen en drukke oversteekpunten extra veiligheidsmaatregelen toegepast, zoals verbrede fietspaden, oversteeklichten, verhoogde plateaus en snelheid remmende inrichting.

Bij hoofdtransportassen en ringwegen worden groene buffers, heldere bewegwijzering en verbeterde aansluiting van op- en afritten ingezet om zowel doorstroming als veiligheid te vergroten. In dorpskernen ligt de nadruk op snelheidsverlaging, voetgangerscomfort en verkeersluwe zones. Daarnaast zet Deventer in op gedragsbeïnvloeding en monitoring: via verkeersveiligheidsdata worden knelpunten continu geëvalueerd en waar nodig heringericht. De maatregelen sluiten aan op het Mobiliteitsprogramma Deventer en dragen bij aan een veilig, overzichtelijk en uitnodigend verkeerssysteem voor alle weggebruikers.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een duidelijk positief effect op verkeersveiligheid. Verlaging van rijsnelheden, herinrichting van wegen en verbeterde fietsinfrastructuur verminderen de kans op ernstige ongevallen met dodelijke afloop of letsel. Vooral in de binnenstad, bij scholen en in dorpskernen zorgt de herinrichting van kruispunten en de invoering van 30 km-zones voor een merkbare afname van risico's. De verbetering van fietsverbindingen tussen stad en omliggende kernen draagt bij aan een veiliger en aantrekkelijker alternatief voor de auto, wat op termijn ook het totale verkeersvolume kan verminderen.

Knelpunten blijven aanwezig op plekken waar intensieve verkeersstromen samenkomen, zoals het Hanzetracé, de N348 en delen van de A1-zone. Hier is de ruimte voor fysieke maatregelen beperkt en blijft de kans op ongevallen relatief hoog. Daarnaast kan toenemende verstedelijking extra druk op het verkeersnetwerk zetten. Structurele monitoring, onderhoud en samenwerking met provincie en politie blijven

daarom essentieel om de positieve trend vast te houden. Over het geheel genomen versterken de maatregelen de verkeersveiligheid op zowel wijk- als stedelijk niveau

De beoordeling **sluit aan op het koersdocument (+)**. Door het integreren van concrete verlagingen van snelheid in gebieden en op wegen, wordt de ambitie uit het koersdocument concreet gemaakt.

6.6.3 Klimaatneutraal

Emissie & vastlegging broeikasgassen

Omgevingsvisie (+)

Deventer streeft naar een klimaat neutrale leefomgeving in 2050 door structurele vermindering van broeikasgasemissies en versterking van natuurlijke CO₂-vastlegging. Klimaatadaptatie wordt expliciet genoemd als leidend/sturend principe vanuit brede welvaart. De gebiedsgerichte uitwerking spreekt in elk deel over 'klimaatadaptatie, klimaatbestendigheid, en klimaatrobuust(er)'. Klimaat adaptatie heeft veel aandacht in de uitwerking van alle deelgebieden. De omgevingsvisie geeft ook expliciet aandacht aan 'Deventer in 2100', een hoofdstuk waar klimaatbestendigheid centraal staat. De omgevingsvisie presenteert een wensbeeld over waar Deventer in 2100 zou moeten staan.

Het is wel opvallend dat het begrip klimaatmitigatie wordt niet op diezelfde manier benoemd. Wel wordt er gesproken over 'verduurzaming', en 'duurzaam en toekomstgericht'. Dit zijn de koepeltermen waaronder in de omgevingsvisie ook CO₂-emissieverlagende maatregelen onder ingedeeld zijn. De maatregelen uit de omgevingsvisie onder deze koepeltermen worden hier dan ook als relevante ingrepen beschouwd. In het algemeen. De omgevingsvisie combineert ruimtelijke en mobiliteitsmaatregelen om de uitstoot per inwoner te verlagen, en gaat ook in op welke typen industrie en welke typen energie opwekking wenselijk en niet wenselijk zijn. Dit is gericht op de volgende 3 onderwerpen:

- energiesysteem van de toekomst;
- duurzame mobiliteit;
- circulaire samenleving.

De volgende concrete ingrepen uit de omgevingsvisie zijn gekoppeld aan deze 3 onderwerpen.

Voor het energiesysteem onderzoekt Deventer mogelijkheden om meer te doen dan de RES, omdat de Regionale Energiestrategie de ambitie van klimaatneutraal in 2050 niet gaat halen. Deze extra aandacht is vooral gericht op lokale energiesystemen, warmtenetten, en manieren om energie efficiëntie en energiebesparing te stimuleren. Voor grootschalige opwekking wordt wel hoofdzakelijk naar de RES verwezen.

In de mobiliteitssector wordt de Trias Mobilica toegepast: minder verplaatsingen (door functiemenging en digitale bereikbaarheid), verschuiving naar schonere vervoermiddelen (te voet, de fiets en openbaar vervoer) en verduurzaming van de voertuigen (elektrificatie).

De voornemens en ingrepen vanuit het thema circulair zijn indirect gericht op klimaatneutraliteit. De circulaire samenleving wordt wel expliciet gekoppeld aan klimaatproblemen. Vermindering van grondstoffengebruik, inclusief fossiele grondstoffen, is hier een kern motivatie voor.

De maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op de reductie van broeikasgasemissies per inwoner. De combinatie van energiebesparing, verduurzaming van gebouwen en de overstap op hernieuwbare bronnen zorgt voor structurele daling van CO₂-uitstoot. De inzet op duurzame mobiliteit en vergroening van de leefomgeving versterkt dit effect. Vergroening van stedelijke en landelijke gebieden draagt bij aan extra koolstofvastlegging, al is dit effect kwantitatief beperkt ten opzichte van emissiereductie.

Belangrijke knelpunten liggen bij uitvoering en tempo: er is op dit thema grote afhankelijkheid van landelijke regelgeving, investeringskosten en gedragsverandering bij bewoners en bedrijven kunnen de voortgang vertragen. Ook vraagt de aanleg van energie-infrastructuur om ruimtelijke afstemming met andere opgaven

(mobiliteit, landschap, leefbaarheid). De RES is en blijft leidend, ook al herkent de gemeente dat de huidige RES planning niet genoeg zal zijn om de doelen te halen.

Ondanks deze onzekerheden biedt de omgevingsvisie een robuust kader om richting 2050 de CO₂-emissie per inwoner fors te reduceren en natuurlijke opname te vergroten. Daarmee sluit de beoordeling aan op de **beoordeling van het koersdocument (+)**. In het koersdocument zijn de principes om te komen tot een verlaagde broeikasgas uitstoot geïntroduceerd, en deze zijn met name in de thematische uitwerking van de omgevingsvisie concreter gemaakt.

6.6.4 Natuurlijke systemen

Bodem & ondergrond

Omgevingsvisie (+)

Deventer beschouwt de bodem en ondergrond als een essentieel fundament voor een klimaatbestendige en gezonde leefomgeving, via het principe 'water & bodem bewustzijn'. De omgevingsvisie richt zich op zorgvuldig ruimtegebruik, herstel van bodemvitaliteit en het voorkomen van onomkeerbare schade aan natuurlijke processen. Voor elk deelgebied is bodem en water sturend een leidend principe.

Wat dit betekent, is dat bij ruimtelijke ontwikkelingen nadrukkelijk wordt gekeken naar de draagkracht van de bodem, de waterhuishouding en de relatie tussen ondergrond en bovengrond. De gemeente beschouwt de ondergrond integraal, waarin functies als kabels en leidingen, energieopslag, geothermie, infiltratie en fundering in samenhang worden gepland. Ook worden natuurlijke functies zoals waterbuffers en wortelzones gerespecteerd.

Deventer stimuleert duurzaam bodembeheer, vooral gericht op klimaat-adaptatie in de stad, maar ook in de context van gezondheidsbescherming. Voor toekomstbestendige werklocaties wordt het principe van bodem en water sturend ook gebruikt voor de locatie keuze.

De maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op de bodemkwaliteit en de robuustheid van het ondergronds systeem. Doordat bodem een integraal onderdeel is van het afwegingskader voor elk deelgebied, wordt verdere verontreiniging voorkomen en neemt de draagkracht voor stedelijke en ecologische functies toe.

In stedelijke gebieden kunnen knelpunten ontstaan door beperkte ruimte voor ondergrondse functies, conflicterend gebruik (zoals WKO-systemen versus riolering) en hoge druk op de ondergrond door verdichting. Het benoemen van wortelzones is positief, omdat het de positie van stedelijk groen beschermt. Tegelijkertijd verhoogt het nog weer de potentie voor ruimte conflicten. Daarnaast blijven de kosten en complexiteit van bodemsanering een aandachtspunt bij herontwikkeling. Zo zijn er nog onzekerheden rond de aanpak en opgave m.b.t. zeer zorgwerkende stoffen (PFAS e.d.) en diffuus lood. De verontreiniging van deze stoffen is niet altijd duidelijk, en de gemeente heeft wel gecommitteerd om meer inzicht hierop te krijgen via onderzoek.

In het algemeen **bouwt de uitwerking naadloos voort op de positieve beoordeling van het Koersdocument (+)**, dat ook al actief stuurde op het principe 'bodem en water sturend' bij locatiekeuzes (zoals verstedelijking op hogere delen en het benutten van laagtes voor groenblauwe structuren). Waar het Koersdocument nog sterk de nadruk legde op deze bovengrondse locatiekeuzes en brede concepten als regeneratieve landbouw en circulaire ontwikkeling, verdiept de Omgevingsvisie dit stevig door juist de toenemende drukte in de *ondergrond* (zoals wortelzones, WKO en kabels) integraal onderdeel te maken van het ruimtelijke afwegingskader.

Grondwater

Omgevingsvisie (+)

Deventer zet in op een robuust grondwatersysteem dat beter bestand is tegen droogte, neerslagpieken en verzilting. De omgevingsvisie richt zich op het vergroten van waterretentie en infiltratie door een integrale aanpak van bodem, groen en water. Belangrijke maatregelen zijn het realiseren van infiltratiezones en waterbergingsgebieden binnen de groenblauwe hoofdstructuur, het afkoppelen van regenwater van het rioolstelsel en het stimuleren van waterbewust bouwen. In nieuwbouwwijken en herstructureringsgebieden wordt gestuurd op het behouden van natuurlijke infiltratiecapaciteit door gebruik van doorlatende verharding, wadi's en beplanting die bijdraagt aan opname en buffering.

Daarnaast werken de gemeente samen met waterschappen en particuliere initiatiefnemers om verdroging in natuurgebieden en agrarische zones tegen te gaan, met als ambitie het herstel van kwelstromen, peilbeheer en het vasthouden van water in beekdalen.

In stedelijke gebieden wordt de grondwaterstand actief gevolgd via meetnetten, waarmee risico's op grondwateroverlast of bodemdaling tijdig kunnen worden gesignaleerd. Deze combinatie van technische, ruimtelijke en ecologische maatregelen zorgt voor een meer veerkrachtig watersysteem dat beter in balans is met natuurlijke processen en toekomstige klimaatverandering.

De voorgestelde maatregelen leveren naar verwachting een positief effect op zowel grondwaterkwaliteit als -kwantiteit. Door regenwaterafkoppeling, infiltratie en het herstel van hydrologische verbindingen wordt het lokale grondwaterpeil beter op peil gehouden, wat de sponswerking van de bodem versterkt. In droge periodes blijft daardoor meer vocht beschikbaar voor vegetatie en landbouw, terwijl wateroverlast bij extreme neerslag wordt beperkt. Ook de grondwaterkwaliteit verbetert doordat schoon hemelwater infiltreert in plaats van af te stromen via het riool.

De grootste winst wordt verwacht in stedelijke wijken met veel verharding en in overgangszones tussen stad en buitengebied, waar infiltratie en waterberging gecombineerd kunnen worden met vergroening, mits daar voldoende ruimte voor is.

In kwelgevoelige of laaggelegen gebieden kan infiltratie minder effectief of zelfs onwenselijk zijn bij hoge grondwaterstanden. Daarom wordt eerst beoordeeld of een gebied geschikt is voor infiltratie. Waar structurele grondwateroverlast ontstaat, worden technische maatregelen zoals drainage genomen, conform de gemeentelijke zorgplicht. Daarnaast vraagt de aanleg van infiltratievoorzieningen om zorgvuldig beheer en langdurige monitoring om dichtslibbing of kwaliteitsproblemen te voorkomen.

Een ander risico is dat concrete maatregelen op sommige vlakken nog ontbreken. Ook kan het verhogen van het grondwaterpeil kan conflicteren met bestaande woningen en bebouwing in lager gelegen gebieden, waardoor gebiedsafwegingen en mitigatie- en compensatieopties noodzakelijk zijn. Voor maatregelen in het landelijk gebied met betrekking tot natuur- en agrarische zones kan uitsluitend sprake zijn van wensen richting waterschap en TBO's; de uiteindelijke uitvoering vereist gezamenlijke besluitvorming. De realisatie geschiedt op basis van randvoorwaarden en procedures en volgt een gezamenlijke aanpak met de betrokken beheerders en partners, zodat geen eenzijdige bepaling kan plaatsvinden.

Ondanks deze aandachtspunten is de effectrichting positief: de maatregelen versterken de natuurlijke grondwateraanvulling, verminderen verdroging en dragen bij aan een robuust, klimaatbestendig watersysteem.

In lijn hiermee **bouwt de Omgevingsvisie logisch voort op de positieve score uit het Koersdocument (+)**. In het koersdocument werd al stevig ingezet op klimaatadaptieve doelen zoals het afkoppelen van regenwater en bodeminfiltratie om verdroging tegen te gaan. Waar die eerdere visie vooral stuurde op de algemene noodzaak van een veerkrachtiger grondwatersysteem en decentrale zuiveringen, vertaalt de Omgevingsvisie dit nu door naar een integrale en gebiedsgerichte aanpak. Er is daarbij veel meer oog voor de ruimtelijke inpassing (zoals wadi's en de groenblauwe hoofdstructuur), langdurige monitoring, de samenwerking met partners, en de knelpunten die kunnen ontstaan in lager gelegen gebieden.

Oppervlaktewater

Omgevingsvisie (+)

Via samenwerking met het waterschap wordt gewerkt aan een samenhangende aanpak waarin waterkwaliteit, -kwantiteit en ecologische doelen in balans worden ontwikkeld. De omgevingsvisie zet in op het vergroten van de waterbergingscapaciteit van de bodem en het verbeteren van de oppervlaktewaterkwaliteit. De groenblauwe hoofdstructuur wordt mede benut voor overtollig regenwater dat niet lokaal kan worden opgevangen en vertraagd hiernaar wordt afgevoerd. Regenwater wordt waar mogelijk afgekoppeld van het riool en benut voor infiltratie, waarmee overstorten worden verminderd en de waterkwaliteit toeneemt. Binnen in- en uitbreidingsgebieden wordt, veelal middels infiltratievoorzieningen, gezorgd voor voldoende waterberging.

De visie koppelt waterbeheer nadrukkelijk aan klimaatadaptatie en stedelijke ontwikkeling. In buitengebieden, zoals de beekdalen en uiterwaarden, krijgen waterberging en ecologische verbindingen extra ruimte om piekafvoeren op te vangen en droogte te beperken. De omgevingsvisie benoemt ook het onderwerp spuitzones en spuitvrije zones voor gewasbeschermingsmiddelen. De visie volgt hier wel (landelijke) ontwikkeling, waarbij proactieve aandacht

De maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op de kwaliteit en robuustheid van het oppervlaktewatersysteem. Door regenwater lokaal te bergen en af te koppelen van het riool neemt de belasting van het rioolstelsel en daarmee de kans op overstorten af. Dit verbetert de chemische en ecologische waterkwaliteit, vooral in stedelijke gebieden waar de verhardingsgraad hoog is. Het vergroten van de waterbergingsruimte in de bodem zorgt bovendien voor een beter evenwicht tussen aanvoer en afvoer, waardoor piekafvoeren kunnen worden opgevangen en droogte-effecten in droge perioden worden beperkt.

Knelpunten kunnen zich voordoen in laaggelegen of kwelgevoelige gebieden waar infiltratie minder effectief is of waar ruimtelijke inpassing beperkt blijft. Daarnaast vraagt onderhoud van watergangen en groen om blijvende aandacht. Desondanks zijn de effecten structureel gunstig: de visie bevordert een integrale benadering waarin waterkwaliteit, berging en leefkwaliteit hand in hand gaan.

Deze beoordeling **sluit aan bij de positieve score uit het Koersdocument (+)**. Het koersdocument zette al in op klimaatbestendigheid door samen met waterschappen te sturen op het lokaal opvangen en hergebruiken van regenwater en het vergroten van de sponswerking. Waar het koersdocument deze doelen nog vrij algemeen formuleerde, maakt de Omgevingsvisie de uitvoering veel ruimtelijker en integraler. Het benut nu specifiek de groenblauwe hoofdstructuur, beekdalen en uiterwaarden voor waterberging, en legt veel directer de link tussen ruimtelijke ingrepen (zoals rioolafkoppeling) en de uiteindelijke ecologische en chemische waterkwaliteit.

Er blijft natuurlijk een grote afhankelijkheid van het waterschap in de uitvoering van concrete maatregelen om verbeteringen te realiseren.

Wateroverlast & droogte

Omgevingsvisie (+)

Deventer wil beter omgaan met toenemende neerslagpieken en langere droge periodes door te investeren in een robuust en klimaatbestendig watersysteem. De omgevingsvisie benadrukt de noodzaak van meer infiltratie van regenwater in de bodem. Zo wordt de sponswerking van de bodem vergroot, waardoor Deventer beter bestand is tegen wateroverlast en droogte. Regenwater wordt waar mogelijk afgekoppeld van het riool, waardoor het kan infiltreren in de bodem of via bovengrondse routes wordt afgevoerd. De groenblauwe hoofdstructuur wordt ook benut door overtollig regenwater dat niet lokaal kan worden opgevangen te infiltreren in de bodem, zodat het water vertraagd wordt afgevoerd.

In nieuwbouwprojecten wordt ingezet op waterbewust en bodembewust bouwen, met zo min mogelijk verharding en vergroening die de sponswerking van de bodem versterkt. In de buitengebieden krijgt water de ruimte door gebieden langs de beken en weteningen beschikbaar te houden voor waterberging, de aanleg van natuurvriendelijke oevers en tijdelijke overloopgebieden. De gemeente werkt daarbij nauw samen met het waterschap en de provincie aan een gebiedsgerichte aanpak. Door het combineren van

stedelijke vergroening, waterberging en klimaat adaptieve inrichting wordt de weerbaarheid tegen zowel wateroverlast als droogte vergroot.

De maatregelen hebben naar verwachting nog steeds een positief effect op het beperken van wateroverlast en het verminderen van droogterisico's, maar de beoordeling is wel iets minder positief van voor de koers. De toevoeging van lokale details over de uitdagingen van deelgebieden, laat zien dat niet alle uitdagingen hier opgelost kunnen worden. Bij woningeigenaren blijft er een trend om 'onderhoudsvriendelijke' tuinen (vooral voortuinen) aan te leggen, en de gemeente heeft geen direct invloed op het tegengaan van deze trend.

Door regenwater lokaal vast te houden en te laten infiltreren, wordt het watersysteem beter in staat om neerslagpieken op te vangen en perioden van droogte te overbruggen. Het waterbergend vermogen van de bodem neemt toe, terwijl de belasting van het riool afneemt. Hierdoor daalt de kans op lokale wateroverlast in stedelijke wijken en wordt de beschikbaarheid van zoetwater verbeterd in droogtegevoelige zones. De effecten zijn het sterkst in gebieden waar vergroening en afkoppeling grootschalig worden toegepast, zoals in de buurtaanpakken MJOP, herstructureringswijken en overgangszones naar het buitengebied.

Knelpunten kunnen ontstaan in laaggelegen, dicht bebouwde gebieden (veel verharding) of kwelgevoelige delen van de stad waar infiltratie minder goed werkt of waar de grondwaterstand al hoog is. In dichtbebouwde gebieden is tevens minder ruimte voor vergroening en andere maatregelen tegen wateroverlast en droogte. Verder blijft structureel onderhoud van wadi's en watergangen noodzakelijk om bergingscapaciteit te behouden.

Ondanks deze beperkingen versterken de maatregelen de veerkracht van het stedelijke en regionale watersysteem en sluiten ze aan bij de doelen van klimaatadaptatie en leefomgevingskwaliteit. **In het algemeen bouwt deze uitwerking voort op de ambities uit het Koersdocument (+ +), al valt de uiteindelijke beoordeling van de Omgevingsvisie iets lager uit.** Het Koersdocument voorzag al in een breed palet aan maatregelen (zoals afkoppeling, infiltratie, gescheiden rioolstelsels en ontharding) en stelde daarbij harde kwantitatieve doelen, zoals het jaarlijks afkoppelen van 2,2 hectare verhard oppervlak per jaar (een doel wat ook is overgenomen in de omgevingsvisie zelf). Waar het Koersdocument zeer ambitieus instak op deze doelen voor zowel de stad als het landelijk gebied, toont de Omgevingsvisie een realistischer beeld. Door de toevoeging van lokale details wordt inzichtelijk dat in specifieke deelgebieden (zoals dichtbebouwde of kwelgevoelige plekken) de ruimte en mogelijkheden voor deze maatregelen beperkt zijn. Dit is een voorbeeld waarbij de beoordeling voor een abstracte koers erg positief kan zijn (omdat het vooral focust op de ambitie), maar waarbij in de praktijk er nog obstakels zijn voor de realisatie van dit doel.

6.6.5 Gezonde natuur

Biodiversiteit

Omgevingsvisie (+)

Deventer zet met het recent vastgestelde biodiversiteitsplan stevig in op het versterken van biodiversiteit en natuur inclusieve inrichting binnen zowel stedelijke als landelijke gebieden. De omgevingsvisie richt zich zowel binnen het stedelijk alsook het landelijk gebied op uitbreiding en versterking van de groenblauwe hoofdstructuur als ecologische ruggengraat van de gemeente. Binnen deze structuur worden watergangen, parken, beken en natuurzones met elkaar verbonden, zodat flora en fauna zich beter kunnen verplaatsen. Rondom de Natura 2000-gebieden (zoals de IJssel en uiterwaarden) en binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) wordt gewerkt aan herstel van leefgebieden, reductie van stikstofdepositie en verbetering van de waterkwaliteit in lijn met de KRW-doelen.

In stedelijke wijken stimuleert Deventer biodiversiteit via vergroening van straten (met het bevorderen van streekeigen planten), tuinen en bedrijventerreinen, het creëren van bloemrijke bermen en het aanleggen van nest- en schuilgelegenheden voor vogels, vleermuizen en insecten. Donkere ecologische zones worden behouden en versterkt om nachtelijke verstoring te beperken. De maatregelen sluiten aan bij de ambities

van de Stedendriehoek en de provinciale biodiversiteitsstrategie, waarbij stedelijke verdichting wordt gecombineerd met vergroening en natuurontwikkeling.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een duidelijk positief effect op biodiversiteit. Door uitbreiding van de groenblauwe hoofdstructuur en herstel van ecologische verbindingen neemt de leefruimte voor soorten toe en wordt versnippering verminderd. De nadruk op natuurvriendelijke oevers, bloemrijke vegetatie, het toepassen van streekeigen soorten in het openbaar groen en herstel van waterkwaliteit draagt bij aan hogere populatie- en soortdiversiteit, zowel binnen als buiten de stad. Ook het behoud van donkere zones vermindert verstoring van nacht actieve soorten, terwijl stedelijke vergroening zorgt voor nieuwe niches voor insecten, bijen en vogels. De grootste winst wordt verwacht in de overgangsgebieden tussen stad en buitengebied, waar nieuwe verbindingen aansluiten op bestaande natuur.

Binnen de compacte stedelijke wijken kan beperkte ruimte de effectiviteit van maatregelen beperken, vooral als vergroening niet structureel wordt geborgd in herontwikkelingsprojecten. De toename van inwoners leidt daarbij tot druk op deze gebieden, wat ten koste kan gaan van de beschikbare openbare ruimte, de leefkwaliteit en de ecologische waarde van de stedelijke omgeving. Daarnaast is de daadwerkelijke reductie van stikstofdepositie grotendeels afhankelijk van landelijke maatregelen. Desondanks vormt de visie een samenhangend en uitvoerbaar pakket waarmee biodiversiteit structureel kan worden versterkt en de ecologische samenhang kan worden vergroot.

In het algemeen **sluit deze uitwerking aan bij de beoordeling van het Koersdocument (+)**, dat eveneens een proactieve benadering hanteerde. Ook in het Koersdocument lag de nadruk al sterk op de integratie van biodiversiteit in de ruimtelijke ontwikkeling, de versterking van groenblauwe structuren en de nadrukkelijke koppeling met andere opgaven zoals klimaatadaptatie en de landbouwtransitie. Waar het Koersdocument het accent legde op specifieke maatregelen en initiatieven, zoals natuurinclusief bouwen en voedselbossen, bouwt de Omgevingsvisie hierop voort door de groenblauwe structuur steviger te verankeren als ecologische ruggengraat. Daarbij concretiseert de Omgevingsvisie de aanpak verder richting Natura 2000, het NNN en stedelijke verdichting, waarbij ook de ruimtelijke en beleidsmatige knelpunten realistischer in beeld worden gebracht.

Natuurgebieden

Omgevingsvisie (+)*

Deventer richt zich op het versterken van natuur en landschappelijke samenhang, onder meer door uitbouw van de groenblauwe hoofdstructuur en betere verbinding tussen stad en buitengebied. De omgevingsvisie benadrukt dat natuur niet alleen wordt beschermd, maar ook waar mogelijk ontwikkeld als onderdeel van een gezonde leefomgeving. Daarbij gaat het onder meer om versterking van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), bescherming van Natura 2000-gebieden langs de IJssel en aanleg van ecologische verbindingzones en natuurvriendelijke oevers.

Ook wordt gewerkt aan hydrologisch herstel en waterberging om natuurwaarden te ondersteunen en de effecten van klimaatverandering op te vangen. Samen met provincie en waterschap worden maatregelen genomen in lijn met de Kaderrichtlijn Water. Daarnaast wordt natuurinclusief bouwen gestimuleerd en is er aandacht voor vergroening van stedelijke gebieden en gebruik van streekeigen plantensoorten.

De maatregelen kunnen bijdragen aan een lichte verbetering van natuurkwaliteit en ecologische samenhang. Door de aanleg van verbindingzones en herstel van waterlopen wordt de robuustheid van ecosystemen enigszins versterkt. De huidige staat van de natuur is echter matig tot slecht, waardoor de verwachte effecten beperkt blijven. Vooral in de IJsseluitwaarden en overgangszones naar het Sallandse landschap zijn verbeteringen het meest aannemelijk.

In stedelijke gebieden en zones met hoge ontwikkelingsdruk is er weinig tot geen ruimte voor nieuwe natuur. Al met al kan de omgevingsvisie een bescheiden bijdrage leveren aan herstel en behoud van natuur, maar vormt zij vooral een noodzakelijke eerste stap richting een duurzamer natuurnetwerk.

Voor het koersdocument is deze beoordeling niet gemaakt, omdat dit een beoordeling betreft over specifieke natuurgebieden, en het koersdocument bevatte daar weinig tot geen detail over.

6.6.6 Waardevolle ruimte

Waardevolle landschappen

Omgevingsvisie (+)

Deventer koestert zijn kenmerkende landschap als drager van identiteit en leefkwaliteit. De omgevingsvisie benadrukt het behoud, herstel en beleefbaar maken van karakteristieke landschappelijke structuren, zoals de IJsseluiterwaarden, de enk- en essenlandschappen, de beekdalen en de Sallandse houtwallen.

Deze structuren vormen samen met de groenblauwe hoofdstructuur de basis voor een aantrekkelijk en veerkrachtig landschap waarin natuur, landbouw, water, cultuurhistorie en recreatie met elkaar verweven zijn.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt ingezet op landschappelijke inpassing en versterking van de historische geografie. Ontwikkelingen in het buitengebied moeten bijdragen aan het versterken van de landschappelijke kwaliteiten, bijvoorbeeld door behoud van hoogteverschillen, karakteristieke verkavelingspatronen en zichtlijnen. Ook stimuleert de visie bewoners- en dorpsinitiatieven die bijdragen aan erfgoedbeheer, landschapsherstel en vergroening van erven en linten. De randzones rond de stad krijgen een groene overgangsfunctie waarin cultuurhistorie, natuurontwikkeling en recreatief gebruik samenkomen. Zo blijft het landschap herkenbaar, toekomstbestendig en verbonden met de identiteit van Deventer.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op het behoud en de versterking van waardevolle landschappen. Door het expliciet verbinden van ruimtelijke ontwikkeling aan landschappelijke kwaliteit wordt versnippering tegengegaan en blijven karakteristieke structuren herkenbaar in zowel het buitengebied als de stadsrandzones. De versterking van de groenblauwe hoofdstructuur en de aandacht voor historische geografie dragen bij aan het herstel van samenhang tussen natuur, water en cultuurhistorie. Ook de inzet op bewonersinitiatieven vergroot de kans dat lokale landschapselementen duurzaam worden onderhouden.

De effecten zullen het sterkst zijn in overgangsgebieden tussen stad en land en in zones met hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarde, zoals de IJsselvallei en de Sallandse engebieden. Knelpunten kunnen optreden in gebieden met hoge ontwikkelingsdruk, waar ruimtelijke claims (zoals tijdelijke en permanente woningbouw of infrastructuur) kunnen botsen met landschappelijke bescherming. Zo kan de ontwikkeling van woonlocaties in Baarlerhoek en Wechelerhoek en in de toekomst wellicht het stadsland ten koste gaan van landschappelijke waarden. De daadwerkelijke kwaliteitswinst hangt dan af van de mate waarin landschappelijke principes ook in het omgevingsplan worden geborgd.

Per saldo versterkt de visie het sturend vermogen van landschap in ruimtelijke keuzes en borgt zij de herkenbare identiteit van Deventer. **In het algemeen sluit deze uitwerking aan bij de positieve beoordeling van het Koersdocument (+)**, dat eveneens de nadruk legde op het behoud en de versterking van het open landschap. Waar het Koersdocument dit vooral benaderde vanuit het principe van de compacte stad, het behoud van buffers tussen stad en dorpen, en het inzetten van het landschap als drager voor andere opgaven (zoals de energietransitie en natuurinclusieve landbouw), bouwt de Omgevingsvisie hierop voort door nog specifiek in te zoomen op de historische geografie en streekeigen structuren. Beide documenten zien een cruciale rol weggelegd voor de stadsranden als groene overgangszones. De Omgevingsvisie benoemt echter nadrukkelijker de spanningsvelden die in de praktijk ontstaan door de hoge ontwikkelingsdruk en ruimtelijke claims, zoals nieuwe woningbouwlocaties, wat het beeld realistischer maakt.

Openbare ruimte

Omgevingsvisie (+)

Deventer wil de kwaliteit van de openbare ruimte versterken door groen, water en cultuurhistorie beter te verweven met stedelijke functies. De omgevingsvisie benoemt een aantrekkelijke, beweegvriendelijke en

klimaatbestendige leefomgeving als belangrijk doel. De gemeente richt zich op het vergroten van de omvang en kwaliteit van stedelijk groen, het creëren van prettige en toegankelijke ontmoetingsplekken, en het versterken van de groenblauwe hoofdstructuur als ruggengraat van de stad.

Nieuwe ontwikkelingen worden verplicht om kwalitatief groen te integreren, waarbij straten, pleinen en parken worden ingericht met oog voor verblijf, schaduw, zitgelegenheid en ontmoeting. Groene verbindingen tussen buurten en richting het buitengebied maken wandelen en fietsen vanzelfsprekender, wat bijdraagt aan een gezonde leefstijl en sociale interactie. Daarnaast stimuleert de gemeente bewonersinitiatieven voor vergroening van straten en buurten, zoals gevelgroen, buurtplantsoenen en collectieve binnentuinen. Door deze aanpak wordt de openbare ruimte niet alleen functioneler en klimaatbestendiger, maar ook aantrekkelijker en inclusiever voor uiteenlopende doelgroepen.

De maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op de kwaliteit en beleving van de openbare ruimte. De vergroening van straten, pleinen en entrees verhoogt de gebruikswaarde en comfort, terwijl de toevoeging van zitplekken en schaduwvoorzieningen de verblijfsduur en sociale interactie stimuleert. De verbeterde beweegvriendelijkheid en verbindingen tussen groenstructuren dragen bij aan meer recreatief gebruik en een hogere tevredenheid over de leefomgeving. De effecten zijn het sterkst in verdichte stedelijke wijken waar vergroening en herinrichting direct bijdragen aan verkoeling, ontmoeting en leefbaarheid.

Knelpunten kunnen ontstaan in gebieden met beperkte ruimte of hoge parkeerdruk, waar vergroening of zitgelegenheden moeilijk te realiseren zijn door de verschillende ruimteclaims. Daarnaast vraagt de kwaliteit van de openbare ruimte om blijvend onderhoud en betrokkenheid van bewoners om structurele verbetering te behouden.

Desondanks zorgen de maatregelen voor een duidelijk merkbare verbetering in zowel functionele als esthetische kwaliteit. De visie versterkt de rol van de openbare ruimte als plek voor ontmoeting, beweging en ontspanning en draagt bij aan een gezonde, prettige en toekomstbestendige stad. **In het algemeen sluit de uitwerking aan bij de beoordeling van het Koersdocument (+)**, dat de openbare ruimte eveneens een prominente rol gaf als ontmoetingsplek, klimaatbuffer en drager van identiteit. Waar het Koersdocument vooral de nadruk legde op ruimtelijke sturing, het bundelen van collectieve voorzieningen en inclusief ontwerpen voor specifieke aandachtsgroepen, operationaliseert de Omgevingsvisie dit concreter. De visie vertaalt deze ambities naar de verplichting voor kwalitatief groen bij nieuwe ontwikkelingen, specifieke inrichtingseisen (zoals schaduw en zitgelegenheid) en het actief stimuleren van bewonersinitiatieven in straten en buurten.

Cultuurhistorie, erfgoed & archeologie

Omgevingsvisie (+)

Deventer beschouwt cultuurhistorie en erfgoed als onmisbare bouwstenen van de stedelijke en landschappelijke identiteit. De omgevingsvisie richt zich op het behoud, herstel en beleefbaar maken van monumenten, historische structuren en archeologische waarden, en op de verweving van erfgoed in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Erfgoed wordt gezien als inspiratiebron voor de toekomst, niet als belemmering. De gemeente borgt dit via een breed erfgoedbeleid, de erfgoedkaart, en een archeologische verwachtingskaart die richting geven aan planvorming en het Omgevingsplan.

Ontwikkelingen binnen historische stads- en dorpsgezichten worden getoetst aan de aanwezige cultuurhistorische kwaliteiten, waarbij hergebruik, restauratie en transformatie worden gestimuleerd boven sloop en nieuwbouw. Ook wordt aandacht besteed aan landgoederen, groene structuren en historische verkavelingspatronen, die een belangrijke rol spelen in het behouden van de karakteristieke overgang tussen stad en land. Door erfgoed te koppelen aan klimaatadaptatie, toerisme en leefkwaliteit wordt de maatschappelijke betekenis ervan verder versterkt.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting gemiddeld over de gehele gemeente tot een positief effect op cultuurhistorie, erfgoed en archeologie. Door het integreren van erfgoed in de omgevingsvisie en de borging in het Omgevingsplan worden cultuurhistorische waarden beter beschermd bij toekomstige

ontwikkelingen. De inzet op kennisinstrumenten zoals de erfgoedkaart en archeologische verwachtingskaart maakt vroegtijdige afweging en behoud van waardevolle structuren beter mogelijk. Dit voorkomt verlies van historische elementen en bevordert zorgvuldig ruimtegebruik.

Wel moet de kanttekening worden geplaatst dat de realisatie van woongebieden op sommige locaties, met name in Baarlerhoek en het Stadsland, wel lokaal een bedreiging vormt voor cultuurhistorie en erfgoed. Het stadsland en haar ontwikkeling is echter nog weinig concreet en afhankelijk van een bypass, en is aangegeven als toekomstige ontwikkellocatie. Op basis van enkel die status, is de bedreiging voor de algemene cultuurhistorie van die ontwikkeling nog beperkt.

De effecten zijn het sterkst in de historische binnenstad, de oude dorpskernen en de landgoederenzone, waar beleid en praktijk elkaar versterken. In transformatiegebieden zoals Haveneiland en Rotokwartier blijft de balans tussen vernieuwing en behoud echter kwetsbaar; hier hangt de uitkomst sterk af van ontwerpqualiteit en toepassing van erfgoedprincipes. Ook vraagt onderhoud van monumenten en archeologische zorg om blijvende middelen en aandacht.

Over het geheel genomen versterkt de visie de structurele inbedding van erfgoed in ruimtelijke besluitvorming en draagt zij bij aan behoud van identiteit, kennis en belevingswaarde van Deventer als historische stad. **In het algemeen sluit de uitwerking aan bij de beoordeling van het Koersdocument (+)**, dat zich eveneens richtte op het behoud van cultuurhistorisch waardevolle elementen en de integratie daarvan in ruimtelijke plannen. Waar het Koersdocument de nadruk legde op erfgoed als overkoepelende inspirator voor stedelijke transitie (zoals klimaatadaptatie en circulaire economie), verankert de Omgevingsvisie dit veel concreter door het inzetten van specifieke instrumenten zoals de erfgoedkaart en de archeologische verwachtingskaart, en door heldere toetsingskaders voor historische stads- en dorpsgezichten vast te leggen.

6.6.7 Welzijn

Sociale samenhang

Omgevingsvisie (+)

Deventer streeft naar een leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeting, participatie en verbondenheid. De omgevingsvisie benadrukt dat de inrichting van buurten en openbare ruimte een directe invloed heeft op sociale cohesie en het welzijn van inwoners. De gemeente zet daarom in op ontmoetingsplekken in de wijk, vergroening van pleinen en straten, en een beweeg- en verblijfsvriendelijke openbare ruimte waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en activiteiten kunnen ondernemen. Daarnaast wordt sociale samenhang versterkt via buurtinitiatieven, wijkgericht werken en samenwerking met maatschappelijke organisaties.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt expliciet gekeken naar de sociale component: nieuwe woonomgevingen moeten diversiteit in bewoners en woningtypen faciliteren en ruimte bieden voor collectieve en maatschappelijke voorzieningen. De visie koppelt sociale samenhang aan thema's als gezondheid, klimaatadaptatie en leefkwaliteit. Een groene, veilige en aantrekkelijke omgeving draagt bij aan ontmoeting en gemeenschapszin. Ook het toegankelijk maken van voorzieningen en het stimuleren van bewonersparticipatie zijn speerpunten die de sociale infrastructuur versterken.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op sociale samenhang. Door meer aandacht te besteden aan ontmoetingsplekken, vergroening en toegankelijke voorzieningen wordt de kans op informeel contact tussen bewoners groter. De versterking van de openbare ruimte als sociale ontmoetingsplek bevordert buurtbinding, onderling vertrouwen en wederzijdse hulp. Dit draagt bij aan het verminderen van gevoelens van eenzaamheid en vergroot het gevoel van veiligheid en verbondenheid in de wijk.

De effecten zijn het sterkst in wijken waar herstructurering en vergroening hand in hand gaan, en waar bewoners actief betrokken zijn bij ontwerp en beheer van hun leefomgeving. In buurten met beperkte fysieke ruimte of lage participatiebereidheid kan de impact beperkter blijven. Ook speelt het tempo van

uitvoering en het onderhoud van publieke plekken en maatschappelijke voorzieningen een rol in het behoud van sociale kwaliteit.

Over het geheel genomen versterken de maatregelen de maatschappelijke veerkracht en dragen zij bij aan een inclusieve en betrokken stedelijke gemeenschap waarin ontmoeting vanzelfsprekend is. **In het algemeen is de uitwerking in de Omgevingsvisie concreter en daardoor positiever beoordeeld dan het Koersdocument (0).** Waar het Koersdocument vooral de nadruk legde op gemengde woonmilieus, bewonersparticipatie en collectieve woonvormen (zoals intergenerationeel wonen), was het nog onduidelijk hoe dit concreet in de bestaande planvoorraad zou worden geïntegreerd. Daardoor hing de impact te veel af van de uitwerking per wijk voor een positieve beoordeling. De Omgevingsvisie maakt dit tastbaarder door sociale samenhang expliciet te koppelen aan fysieke inrichtingseisen voor buurten en openbare ruimtes, met een duidelijke focus op vergroening, ontmoetingsplekken en toegankelijke voorzieningen.

Perceptie van levenskwaliteit

Omgevingsvisie (+)

Deventer streeft naar een leefomgeving waarin inwoners zich prettig, veilig en verbonden voelen. De omgevingsvisie verbindt fysieke kwaliteit van de leefomgeving met mentaal en sociaal welzijn, onder het motto dat een gezonde stad ook een gelukkige stad is. De gemeente zet daarom in op een aantrekkelijke, toegankelijke en inclusieve openbare ruimte, waarin groen, water en cultuurhistorie bijdragen aan rust, identiteit en sociale ontmoeting.

Belangrijke maatregelen zijn het versterken van de groenblauwe hoofdstructuur, vergroening van wijken, en het verbeteren van bereikbaarheid en voorzieningen nabij woongebieden. Daarnaast stimuleert Deventer bewonersparticipatie bij ruimtelijke ontwikkelingen, zodat inwoners meer invloed krijgen op hun directe leefomgeving. De nadruk ligt op een leefomgeving die uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en ontspannen, met aandacht voor een gezonde leefstijl, leefbaarheid en veiligheid. Door dit alles te combineren met schone lucht, beperkte milieubelasting en een herkenbare identiteit wordt beoogd dat inwoners zich positiever voelen over hun omgeving en meer regie ervaren over hun dagelijks leven.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op de ervaren levenskwaliteit van inwoners. Een goed ingerichte, groene en veilige leefomgeving heeft aantoonbare invloed op tevredenheid en mentale gezondheid. De versterking van openbare ruimte en vergroening van buurten bevordert ontspanning, ontmoeting en eigenaarschap. De koppeling tussen gezondheid, participatie en leefbaarheid vergroot de kans dat bewoners zich gehoord en betrokken voelen, wat bijdraagt aan een gevoel van regie over het eigen leven. Arbeidsparticipatie is een belangrijk aspect van levenskwaliteit, maar valt buiten de scope van de genoemde maatregelen. Ondanks dat kunnen verbeteringen in leefomgeving en bereikbaarheid indirect bijdragen aan meer mogelijkheden voor werken en maatschappelijke participatie.

De effecten zijn het sterkst in wijken waar ruimtelijke investeringen samenkomen met sociale programma's en bewoners actief kunnen meedenken, zoals bij herstructurerings- en vergroeningstrajecten. In buurten met minder fysieke verbeteringen of lagere participatiebereidheid kan de impact beperkter blijven. Onzekerheden liggen vooral in de uitvoeringsfase: het langdurig waarborgen van onderhoud, veiligheid en toegankelijkheid is bepalend voor blijvend effect.

Al met al zorgt de visie voor een integrale benadering waarin ruimtelijke kwaliteit, gezondheid en welzijn elkaar versterken, wat de algehele perceptie van levenskwaliteit positief beïnvloedt. **In het algemeen sluit deze uitwerking goed aan bij de positieve beoordeling van het Koersdocument (+),** dat eveneens de focus legde op het bevorderen van het welzijn van bewoners via de leefomgeving. Waar het Koersdocument dit sterk aanvloog vanuit kernprincipes (zoals een 'schoon, heel en veilig' Deventer) en specifieke sociale concepten zoals intergenerationeel en dementievriendelijk wonen, trekt de Omgevingsvisie dit integraal door door de fysieke ruimte direct te koppelen aan mentaal en sociaal welzijn. In beide documenten staan bewonersparticipatie, ontmoeting en een inclusieve, groene inrichting centraal. De Omgevingsvisie is daarbij nog wat explicieter over de randvoorwaarden voor succes, zoals de noodzaak van langdurig onderhoud en de combinatie met sociale programma's in de wijken.

Inclusiviteit

Omgevingsvisie (+)

Deventer streeft naar een stad waar iedereen kan meedoen en profiteren van een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. De omgevingsvisie benadrukt gelijke kansen, participatie en toegankelijkheid van voorzieningen als kernvoorwaarden voor een inclusieve samenleving. Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt nadrukkelijk gekeken naar bereikbaarheid, toegankelijkheid en betaalbaarheid van woningen, voorzieningen en openbare ruimte. Buurten moeten ruimte bieden aan diverse doelgroepen, jong en oud, mensen met verschillende sociaaleconomische achtergronden en zorgbehoeften, zodat sociale ongelijkheid niet toeneemt.

De gemeente stimuleert wijkgericht werken en bewonersparticipatie om lokale betrokkenheid te vergroten en beleid beter af te stemmen op de behoeften van bewoners. Ook wordt ingezet op het verbeteren van toegang tot maatschappelijke en gezondheidsvoorzieningen, met aandacht voor kwetsbare groepen en leefstijlen. Deventer koppelt inclusiviteit aan gezondheid, mobiliteit (Belangrijk onderdeel hiervan is de ontwikkeling van 'publieke mobiliteit' i.s.m. provincie Overijssel) en woningbouw: een toegankelijke stad is een leefbare stad. Deze benadering maakt inclusiviteit niet alleen een sociaal, maar ook een ruimtelijk thema dat in alle gebiedsontwikkelingen wordt meegenomen.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op inclusiviteit. Door het versterken van participatie, gelijke toegang tot voorzieningen en het creëren van diverse woon- en leefomgevingen neemt de kans toe dat inwoners zich onderdeel voelen van de stad en gebruik kunnen maken van maatschappelijke kansen. De nadruk op wijkgericht werken en samenwerking met bewonersorganisaties bevordert het vertrouwen in lokale instituties en draagt bij aan sociale gelijkwaardigheid.

De effecten zijn het sterkst in gebieden waar ruimtelijke en sociale opgaven samenkomen, zoals herstructureringswijken en stedelijke vernieuwingszones. Daar kan inclusieve planvorming direct bijdragen aan verbeterde leefbaarheid en gelijke kansen. Tegelijk blijven onzekerheden bestaan over de daadwerkelijke deelname van kwetsbare groepen en de mate waarin participatie structureel geborgd wordt in uitvoering en beheer.

Per saldo versterkt de visie de samenhang tussen fysieke inrichting en maatschappelijke doelstellingen en draagt zij bij aan een evenwichtiger verdeling van kansen binnen de stedelijke gemeenschap. **In het algemeen sluit de uitwerking aan bij de beoordeling van het Koersdocument (+)**, dat eveneens de noodzaak voor inclusiviteit in de woningbouw en woonomgeving benadrukte. Waar het Koersdocument daarbij expliciet de nadruk legde op fysieke inrichting voor zeer specifieke aandachtsgroepen — zoals dementievriendelijke openbare ruimte, Skaeve huse, en woon(werk)locaties voor woonwagenbewoners en kermisexploitanten — verbreedt de Omgevingsvisie dit naar een meer integrale aanpak in haar thematische uitwerking. Inclusiviteit wordt in de visie breder gekoppeld aan participatie, gelijke toegang tot voorzieningen en 'publieke mobiliteit', waardoor het over de hele breedte verankerd wordt als ruimtelijk en sociaal thema. Wel blijft het een aandachtspunt hoe dit per deelgebied te kunnen meten en op een gebiedsgerichte manier te kunnen implementeren. Hier is niet genoeg basis informatie voor uit de referentiesituatie.

Sociale veiligheid

Omgevingsvisie (+)

Deventer wil een stad waar bewoners zich overal veilig voelen en de openbare ruimte uitnodigt tot ontmoeting en gebruik. De omgevingsvisie verbindt sociale veiligheid met ontwerpqualiteit, overzichtelijkheid en betrokkenheid van bewoners. Maatregelen richten zich op het creëren van aantrekkelijke, goed verlichte en overzichtelijke publieke ruimten die sociale controle bevorderen. Door toepassing van principes als 'ogen op straat', levendige plinten en duidelijke routes wordt het gevoel van veiligheid versterkt.

De gemeente stimuleert ontmoetingsplekken in buurten en betrokkenheid van bewoners bij inrichting en beheer van de leefomgeving, zodat sociale samenhang en onderlinge verantwoordelijkheid toenemen. Ook worden maatregelen getroffen om verblijfsplekken, parken en routes veiliger en toegankelijker te maken, onder meer door verlichting, open zichtlijnen en betere verbindingen tussen woongebieden en voorzieningen. Sociale veiligheid wordt daarmee integraal meegenomen in ruimtelijke planvorming, met aandacht voor fysieke inrichting, sociale interactie en preventie van overlast en criminaliteit.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op sociale veiligheid. Door verbetering van inrichting, verlichting en overzichtelijkheid neemt de kans op incidenten af en voelen bewoners zich veiliger in hun eigen wijk. De vergroening en activering van openbare ruimten zorgen voor meer aanwezigheid van mensen, wat natuurlijke sociale controle bevordert. Daarnaast versterkt bewonersparticipatie het gevoel van eigenaarschap en verantwoordelijkheid, wat indirect bijdraagt aan vermindering van overlast en versterking van vertrouwen in de buurt.

De effecten zijn het sterkst in gebieden met herinrichting of nieuwe publieke routes, zoals stedelijke transformatiegebieden en woonwijken met beperkte sociale dynamiek. In wijken waar de uitvoering of het onderhoud achterblijft, of waar sociale problematiek complex is, kunnen de effecten beperkter blijven. Onzekerheden liggen vooral in de mate van handhaving, continuïteit van beheer en langdurige betrokkenheid van bewoners.

Toch zorgt de integrale benadering van veiligheid, sociale cohesie en ruimtelijke kwaliteit ervoor dat Deventer structureel werkt aan een prettige, veilige en uitnodigende stad. **In het algemeen sluit de uitwerking aan bij de beoordeling van het Koersdocument (0)**, dat eveneens de nadruk legde op sociale verbindingen, ontmoetingsplekken en collectieve woonvormen om het gemeenschapsgevoel en de veiligheid te verbeteren. Waar het Koersdocument echter nog abstract bleef en onduidelijk liet hoe deze vormen concreet in de harde en zachte planvoorraad zouden landen, operationaliseert de Omgevingsvisie de sociale veiligheid concreter door specifieke fysieke ontwerpprincipes (zoals 'ogen op straat' en verlichting) te koppelen aan ruimtelijke planvorming en bewonersparticipatie.

6.6.8 Fijn wonen

Passend woningaanbod

Omgevingsvisie (+)*

Deventer zet in op een gevarieerde, betaalbare en toekomstbestendige woningvoorraad die aansluit bij de groeiende en veranderende vraag. De definitieve omgevingsvisie benoemt een bouwopgave van circa **10.700** woningen tot 2040, grotendeels binnen het bestaande stedelijke gebied. Er wordt verder niet geconcretiseerd wat het doel is voor ná 2040 richting 2050.

Met deze groei van 10.700 woningen wil de gemeente een compact, duurzaam en levendig stadsbeeld behouden. De woningbouw richt zich op doorstroming, diversiteit en inclusieve woonmilieus, met een verdelingsprincipe van 30 % sociale huur, 40 % betaalbare koop en middenhuur, en 30 % in het hogere segment.

Belangrijke ontwikkellocaties zijn de Stadscampus De Kien (ca. 1.000 woningen), het Roto-kwartier (ca. 700 woningen). Ook zijn er zoekgebieden Baarlerhoek en Haveneiland. Reeds vastgesteld is ook het woningbouw gebied Wechelerhoek aan de noordkant van de stad, wat ruimte biedt voor nieuwe, klimaatbestendige woonvormen. De visie koppelt woningbouw nadrukkelijk aan kwaliteit, bereikbaarheid, voorzieningen en groen, zodat nieuwe wijken bijdragen aan leefbaarheid en klimaatadaptatie. Daarnaast wordt in alle plannen gestuurd op betaalbaarheid, flexibiliteit en toekomstbestendig bouwen, in samenwerking met corporaties en marktpartijen.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief op het passende woningaanbod ten opzichte van de referentiesituatie (2050), maar met enkele belangrijke kanttekeningen.

Door een duidelijke bouwopgave, evenwichtige segmentverdeling en gebiedsgerichte aanpak groeit de woningvoorraad in zowel kwantiteit als diversiteit. Er zijn echter niet veel concrete zoeklocaties. Er is geconcludeerd dat twee van de vier genoemde zoeklocaties in het woningbouwprogramma niet haalbaar zijn voor 2035. Er is hierbij niet vermeld wat dan de eventuele alternatieven zijn. Daarmee is uit de visie niet duidelijk hóe en waar de genoemde tekorten van 1000 en 3000 woningen (bij minimale en respectievelijk maximale invulling van het programma) kunnen worden weggewerkt. Er zijn slechts twee kansrijke zoeklocaties, waardoor er heel veel druk komt te liggen op verdichting en het behalen van zoveel mogelijk woningen in binnenstedelijke ontwikkellocaties.

De expliciete sturing op sociale huur en betaalbare koop vergroot de toegankelijkheid van de woningmarkt, terwijl herstructurering en verdichting de doorstroming verbeteren. Nieuwe woon-werkmilieus dragen bovendien bij aan levendige stadsdelen en beter ruimtegebruik.

De effecten van gemeentelijke sturing zijn het sterkst in transformatiegebieden zoals De Kien, Haveneiland en het Roto-kwartier, waar nieuwe stedelijke woonvormen gecombineerd worden met klimaatadaptieve inrichting. Dit zijn gebieden waar actieve gemeentelijke sturen het meeste effect kan hebben. In bestaande wijken in het centrum en het compact tuindorp, met beperktere ruimte, is het moeilijker voor de maatregelen uit de visie om effect te sorteren, zonder echt specifieke gebiedstransformatie programma's. Onzekerheden blijven bestaan over uitvoeringssnelheid, financiering en marktinvoeden, maar de beleidsrichting is helder en ambitieus.

Per saldo zorgt de visie voor een robuust fundament waarmee Deventer structureel werkt aan een inclusieve, toekomstgerichte woningmarkt die inspeelt op bevolkingsgroei en veranderende woonbehoeften. Hierdoor is de beoordeling positief. **Dit betekent een positievere beoordeling dan het Koersdocument (-).** Hoewel het Koersdocument destijds al inzette op een vergelijkbare groeiambitie van 10.000 woningen, inbreiding en een divers woningaanbod op locaties zoals Haveneiland en Wechelerhoek (inclusief specifieke en flexibele woonvormen), ontbrak het destijds aan concrete maatregelen om de verhouding sociale huurwoningen te waarborgen. Hierdoor dreigde de onderkant van de samenleving buiten de boot te vallen. De Omgevingsvisie operationaliseert dit nu concreter en herstelt deze tekortkoming door ook andersoortige principes op te nemen per deelgebied, zoals een gewenste demografische mix van verschillende doelgroepen.

Voorzieningenaanbod

Omgevingsvisie (+)

Deventer streeft in haar omgevingsvisie naar een evenwichtig en toekomstbestendig voorzieningenaanbod, waarin wonen, werken, leren, ontmoeten en ontspannen met elkaar verweven zijn. De visie legt nadruk op nabijheid, toegankelijkheid en kwaliteit van voorzieningen op wijk- en stadsniveau, zodat inwoners op korte afstand toegang hebben tot basisvoorzieningen zoals scholen, sport, zorg en buurtwinkels. Deventer kiest voor het versterken van wijk- en buurtcentra als spil in de leefomgeving, gekoppeld aan aantrekkelijke, groene routes die uitnodigen tot bewegen en ontmoeting.

Bij nieuwe ontwikkelingen wordt gestuurd op gemengd gebruik van ruimte, waarbij voorzieningen worden geïntegreerd in woon- en werklocaties, zoals in Stadscampus De Kien en het Roto-kwartier. Deze multifunctionele omgevingen bieden ruimte aan onderwijs, cultuur, bedrijvigheid en kleinschalige detailhandel. Ook in uitbreidingslocaties, zoals Wechelerhoek, wordt nadrukkelijk ruimte gereserveerd voor maatschappelijke en recreatieve functies. De visie koppelt deze opgaven aan bereikbaarheid, sociale cohesie en duurzaamheid, zodat het voorzieningennetwerk zowel economisch vitaal als sociaal inclusief blijft.

De maatregelen uit de omgevingsvisie leiden naar verwachting tot een positief effect op het voorzieningenaanbod ten opzichte van de referentiesituatie (2050). Door de versterking van wijkcentra en functiemenging neemt de nabijheid van voorzieningen toe, vooral in stedelijke gebieden waar herstructurering plaatsvindt. De omvang en diversiteit van voorzieningen groeien door toevoeging van functies in nieuwe en bestaande gebieden, terwijl de tevredenheid toeneemt door een betere spreiding en kwaliteit van aanbod. Inbreidingslocaties met een sterke koppeling tussen wonen en voorzieningen, zoals De

Kien en Haveneiland , profiteren het meest. De maatregelen dragen bovendien bij aan vermindering van vervoersafstanden en stimuleren lokale economieën door meer dagelijkse voorzieningen binnen loop- en fietsafstand te brengen.

Onzekerheden liggen vooral in de uitvoering: de beschikbaarheid van ruimte en financiering kan verschillen per wijk, en commerciële dynamiek kan de spreiding beïnvloeden. Ook vraagt de groei van het inwonertal om blijvende aandacht voor voldoende sportvoorzieningen en ruimte voor maatschappelijke en culturele functies die bijdragen aan ontmoeting, zingeving en diversiteit. Desondanks zorgt het beleidskader voor een robuuste, gebiedsgerichte ontwikkeling van het voorzieningennetwerk.

In het algemeen **sluit de uitwerking aan bij de beoordeling van het Koersdocument (+)**, dat eveneens stuurde op het behouden en versterken van maatschappelijke en culturele voorzieningen in de wijken (zoals de bibliotheek als centrale huiskamer) en specifiek ruimte claimde voor vitale nutsvoorzieningen zoals een nieuw hoogspanningsstation. Waar het Koersdocument echter nog de nadruk legde op overkoepelende ambities en de zorgtaak, en daarbij het landelijk gebied als aandachtspunt achterliet, operationaliseert de Omgevingsvisie dit concreter via een gebiedsgerichte aanpak. Hierbij worden voorzieningen via expliciete functiemenging direct geïntegreerd in stedelijke transformatiegebieden (De Kien, Roto-kwartier) en uitbreidingslocaties (Wechelerhoek).

Recreatie

Omgevingsvisie (+)

Deventer wil een toegankelijke, gevarieerde en duurzame recreatieve infrastructuur ontwikkelen die bijdraagt aan gezondheid, beleving en economische vitaliteit. De omgevingsvisie richt zich op het versterken van buitenrecreatie, sport, cultuur en toerisme, waarbij zowel stedelijke als landelijke kwaliteiten beter worden benut. De stad positioneert zich als regionaal centrum voor cultuur en evenementen, met iconen zoals het Dickens Festijn, Deventer Op Stelten en het Stadsstrand die bijdragen aan de identiteit en levendigheid van de binnenstad.

Daarnaast wordt ingezet op het vergroten van recreatieve routes en groenblauwe verbindingen tussen stad, dorpen en buitengebied via bijvoorbeeld het IJsselfront , Zandwetering zone en Wechelerveld. Deze gebieden bieden ruimte voor wandelen, fietsen en natuurbeleving. Ook worden recreatieve functies verweven in stedelijke ontwikkelgebieden (zoals De Kien en Haveneiland), om inwoners dagelijks toegang te bieden tot ontspanning en beweging. Door deze samenhang tussen stedelijke recreatie, natuur en toerisme wordt een robuust en veerkrachtig recreatief netwerk opgebouwd.

De maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op recreatie ten opzichte van de referentiesituatie (2050). Door de uitbreiding van recreatieve routes, versterking van groenblauwe structuren en koppeling met stedelijke ontwikkelingen neemt de toegankelijkheid en diversiteit van recreatievoorzieningen duidelijk toe. Deventer ontwikkelt zich hiermee verder als recreatieve en toeristische kernstad, waar bewoners en bezoekers profiteren van korte-afstandsrecreatie in en om de stad, én van grotere evenementen met landelijke aantrekkingskracht.

De combinatie van natuur, cultuur en stedelijke kwaliteit vergroot het gebruik van de buitenruimte, bevordert bewegen en ontmoeting, en draagt bij aan gezondheid en lokale economie. De effecten zijn het sterkst in gebieden waar stedelijke transformatie en groenontwikkeling samenkomen, zoals de IJsseloever, De Kien en de Zandweteringzone. Onzekerheden liggen vooral in de structurele financiering en het onderhoud van recreatieve voorzieningen, en in de balans tussen toeristische druk en leef kwaliteit in de binnenstad.

Algemeen sluit de uitwerking aan bij de beoordeling van het Koersdocument (+), dat eveneens inzette op het profileren van Deventer als evenementenstad met een breed cultuuraanbod en het belang benadrukte van grotere leisure-concepten met een regionale aantrekkingskracht (zoals een schaatsbaan en zwemparadijs). Waar het Koersdocument zich vooral richtte op deze specifieke vrijetijdsvoorzieningen, evenementen voor jongeren en algemene ontmoetingsplekken, operationaliseert de Omgevingsvisie dit concreter naar de fysieke leefomgeving door recreatie integraal te verweven in de groenblauwe

infrastructuur (Ijsselfront, Zandweteringzone) en stedelijke transformatiegebieden (De Kien, Haveneiland) voor dagelijkse korte-afstandsrecreatie.

6.6.9 Bereikbaar

Modal split

Omgevingsvisie (+)

Deventer richt zich in de omgevingsvisie op een duurzaam, veilig en toekomstbestendig mobiliteitssysteem waarin lopen, fietsen en openbaar vervoer de voorkeur krijgen boven autogebruik. De visie hanteert het principe van Trias Mobilica: eerst het aantal verplaatsingen beperken (verminderen), vervolgens vervoerswijzen verduurzamen (veranderen) en tenslotte emissies terugdringen (verschonen).

Concrete maatregelen omvatten binnenstedelijke verdichting en de versterking van fiets- en voetgangersverbindingen, met prioriteit voor routes tussen wijken, binnenstad en voorzieningen. Ook wordt ingezet op snelfietsroutes richting omliggende gemeenten en op verbetering van OV-knooppunten zoals het station Deventer en de verbindingen met Bathmen, Diepenveen en Schalkhaar. In de binnenstad en woonwijken wordt gewerkt aan autoluwe zones en parkeermanagement, zodat verblijfsruimte en veiligheid toenemen. De visie koppelt mobiliteit bovendien aan ruimtelijke ontwikkelingen: bij nieuwe woongebieden (zoals De Kien en Wechelerhoek) worden mobiliteitsconcepten geïntegreerd, waaronder deelmobiliteit, elektrische infrastructuur en groene verbindingen. Zo ontstaat een mobiliteitssysteem dat aansluit bij de klimaat- en leefbaarheidsdoelen van Deventer.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect in de modal split ten opzichte van de referentiesituatie (2050). Door verbeterde fiets- en wandelinfrastructuur, beter OV en autoluwe zones verschuift een groter deel van de verplaatsingen naar duurzame modaliteiten. Dit resulteert in minder verkeersdruk, minder uitstoot en een stillere, veiligere leefomgeving.

De effecten zijn het duidelijkst in stedelijke transformatiegebieden en langs hoofdverbindingen waar mobiliteitsmaatregelen direct worden toegepast. In perifere wijken of buitengebieden, waar afhankelijkheid van de auto groter blijft, zullen de effecten beperkter zijn. Gedragsverandering bij inwoners en de snelheid van implementatie zijn bepalend voor de uiteindelijke impact.

De gebiedsgerichte uitvoering van het STOMP-principe beperkt zich echter wel vaak tot een stimulering van fiets en lopen, en heeft minder concrete maatregelen om bewoners 'uit de auto' te bewegen. Dit betekent dat de effectiviteit van maatregelen afhankelijk is van hoezeer mensen kunnen worden verleid gebruik te maken van nieuwe opties. De uitzondering hierop is de visie voor de Binnenstad, waar wel duidelijk wordt ingezet op een vermindering van het autogebruik.

De visie creëert echter een solide beleidsbasis voor duurzame mobiliteit: de combinatie van infrastructuur, gedragssturing en ruimtelijke integratie zorgt voor structurele verschuiving richting fietsen, lopen en OV. **In het algemeen sluit de uitwerking aan bij de beoordeling van het Koersdocument (+)**, dat eveneens stevig inzette op het sturen van verplaatsingen conform het STOMP-principe om de auto minder dominant te maken. Waar het Koersdocument de nadruk legde op instrumenten zoals parkeerbeleid, lagere parkeernormen en specifieke ambities zoals een vierde perron en de inzet van een derde IJsselbrug, operationaliseert de Omgevingsvisie dit via het principe van de Trias Mobilica en de concrete integratie van mobiliteitsconcepten in specifieke nieuwe woongebieden zoals De Kien en Wechelerhoek. Wel bleef in het Koersdocument de autoafhankelijkheid van Wechelerhoek en de potentiële nieuwe wijk Baarlerhoek (gezien de verre afstand van treinstations en het centrum) en het landelijk gebied nog een aandachtspunt.

Bereikbaarheid auto

Omgevingsvisie (-)

Deventer kiest in haar omgevingsvisie voor een doordachte balans tussen autobereikbaarheid en duurzame mobiliteit. De focus ligt op efficiënte benutting van bestaande infrastructuur, verbeterde doorstroming op hoofdwegen en veilige aansluiting tussen stad en regio. Ingrepen omvatten herstructurering van de hoofdwegstructuur om de verkeersveiligheid te vergroten, reistijden te stabiliseren en de leefkwaliteit in woongebieden te verbeteren. Dit gebeurt onder meer via optimalisatie van kruispunten, verkeersregelinstanties en aansluiting op de A1-corridor.

Daarnaast zet de gemeente in op parkeermanagement en lagere parkeernormen bij nieuwbouw, vooral in de binnenstad en nabij OV-knooppunten. Hiermee wil Deventer de ruimtedruk verminderen, duurzame vervoerskeuzes stimuleren en de kwaliteit van de openbare ruimte vergroten. In perifere gebieden blijft de auto belangrijk, maar ook daar wordt gezocht naar een betere afstemming tussen parkeerdruk, bereikbaarheid en leefkwaliteit. De visie benadrukt dat autobereikbaarheid geen doel op zich is, maar onderdeel van een breder mobiliteitsconcept waarin leefbaarheid, verkeersveiligheid en duurzaamheid in evenwicht zijn.

De maatregelen leveren naar verwachting een (licht) negatief effect op de autobereikbaarheid ten opzichte van de referentiesituatie (2050). Door lagere parkeernormen en herinrichting van wegen kan de doorstroming op sommige plekken verbeteren, maar het totale autogebruik blijft stijgen door bevolkingsgroei en economische ontwikkeling. Hierdoor kunnen knelpunten ontstaan, met name in en rond de binnenstad en op de invalswegen.

De vermindering van parkeerruimte en de nadruk op duurzame modaliteiten kunnen de autotoegankelijkheid beperken, vooral voor bewoners of bedrijven die afhankelijk zijn van individueel gemotoriseerd vervoer. Daar staat tegenover dat het verkeer buiten de piekuren vlotter kan verlopen en dat de bereikbaarheid van belangrijke voorzieningen (onderwijs, werk, zorg) binnen redelijke reistijd grotendeels behouden blijft. De effecten verschillen sterk per gebied: positief waar herstructurering en doorstromingsmaatregelen effectief zijn (zoals bij de A1 en hoofdassen), maar negatief waar parkeerdruk en stedelijke verdichting samenkomen.

In het algemeen **sluit de uitwerking aan bij de negatieve beoordeling van het Koersdocument (-)**, dat de auto uitdrukkelijk minder dominant wilde maken en de bereikbaarheid en ruimte voor auto's bewust beperkte ten gunste van duurzame vervoerswijzen. Deze beoordeling is dus een onderbouwde keuze van de gemeente, in zowel de koers als de omgevingsvisie. Waar het Koersdocument de nadruk legde op een strenger parkeerbeleid in een groter stedelijk gebied, lagere parkeernormen nabij stations en ingrijpende ambities zoals een snelheid van 30 km/uur op veel gebiedsontsluitingswegen en een potentieel autovrije Welle, kiest de Omgevingsvisie voor een meer genuanceerde en doordachte balans per deelgebied. De Omgevingsvisie operationaliseert dit door in te zetten op herstructurering en doorstromingsmaatregelen rond de hoofdassen en de A1-corridor, terwijl lagere parkeernormen en beperkingen vooral specifiek gekoppeld worden aan stedelijke verdichtingslocaties en de binnenstad. Beide documenten herkennen echter dat er blijvende verkeersuitdagingen en knelpunten rond het centrum en de invalswegen aanwezig blijven.

Bereikbaarheid OV

Omgevingsvisie (+)

Deventer zet in op een sterk en toekomstbestendig openbaarvervoersnetwerk dat naadloos aansluit op wonen, werken, onderwijs en voorzieningen. De omgevingsvisie koppelt OV nadrukkelijk aan leefbaarheid, duurzame mobiliteit en gelijke toegang voor alle inwoners. De maatregelen richten zich op betrouwbare, frequente verbindingen binnen de stad en met de regio, met bijzondere aandacht voor de verbindingen met Zwolle, Apeldoorn en Zutphen.

Belangrijke ingrepen zijn de realisatie van extra stations (Diepenveen en Bathmen) en de ontwikkeling van multimodale knooppunten bij het station en aan de stadsranden, waar fiets, lopen en OV elkaar versterken. Ook worden sprinteropties en andere vormen van publieke mobiliteit bevorderd om dorpen en wijken beter aan te sluiten op het regionale netwerk. In centrale stedelijke gebieden wordt autoverkeer deels teruggedrongen om ruimte te creëren voor OV-prioriteit, verblijfskwaliteit en verkeersveiligheid. Deventer ziet het OV als essentieel onderdeel van een inclusieve, klimaatvriendelijke stad, waarin bereikbaarheid en leef kwaliteit hand in hand gaan.

De voorgestelde maatregelen leveren naar verwachting een positief effect op de OV-bereikbaarheid ten opzichte van de referentiesituatie (2050). Door hogere frequenties, verbeterde aansluitingen en multimodale hubs worden meer dagelijkse bestemmingen binnen 15 minuten bereikbaar, zowel binnen de stad als in de regio. De maatregelen dragen bij aan een groter gebruiksgemak, minder reistijd en betere toegankelijkheid van werk, onderwijs en voorzieningen.

De effecten zijn het sterkst in en rond de centrale stedelijke gebieden waar investeringen in OV en mobiliteitshubs plaatsvinden, zoals bij station Deventer en de stedelijke corridors. In perifere dorpen en wijken kan de winst beperkter zijn zolang de frequentie en aansluiting van sprinters en buurtbussen nog niet structureel zijn geborgd.

Deventer heeft echter een duidelijke beleidslijn richting duurzame bereikbaarheid, waarbij OV een centrale pijler vormt in het verminderen van autoverkeer en het verbeteren van leefkwaliteit. **In het algemeen sluit de uitwerking aan bij de beoordeling van het Koersdocument (+)**, dat publiek vervoer eveneens als cruciale randvoorwaarde zag binnen het STOMP-principe om de auto minder dominant te maken. Waar het Koersdocument de nadruk legde op krachtige verdichting rondom de bestaande stations (Deventer en Deventer-Colmschate) en inzette op specifieke grootschalige ambities zoals een vierde perron in samenwerking met het Rijk, operationaliseert en verbreedt de Omgevingsvisie dit netwerk concreter. Dit gebeurt via de introductie van extra stations (Diepenveen en Bathmen), multimodale knooppunten aan de stadsranden en betere sprinteropties voor het omliggende gebied. Hiermee biedt de Omgevingsvisie tevens een concretere richting voor de dorpen en perifere wijken, wat in het Koersdocument — samen met de ontsluiting van Wechelerhoek — nog als een belangrijk aandachtspunt en risico werd benoemd.

Bereikbaarheid fiets

Omgevingsvisie (+)

Deventer beschouwt de fiets als het primaire vervoersmiddel binnen de stad en bouwt voort op de ambitie van een 15-minutenstad, waarin alle belangrijke bestemmingen (werk, onderwijs, zorg, winkels en recreatie) binnen 10-15 minuten fietsen bereikbaar zijn. De omgevingsvisie zet in op een sterk en veilig fietsnetwerk dat de verbinding tussen stad, dorpen en buitengebied versterkt.

Belangrijke maatregelen omvatten de realisatie van gebiedsontsluitingswegen met een maximumsnelheid van 30 km/u en de aanleg van fietsparkeervoorzieningen en groene mobiliteitsroutes met aantrekkelijke, brede en veilige fietspaden, onder meer langs de Schipbeekcorridor en door de groenblauwe structuren. Ook wordt gewerkt aan de verbetering van fietsverbindingen tussen Deventer en omliggende kernen zoals Bathmen, Diepenveen en Lettele. In stedelijke transformatiegebieden zoals De Kien en Haveneiland wordt de fiets direct geïntegreerd in het ontwerp van de openbare ruimte en wordt ingezet op goede koppeling met OV-knooppunten. Deze ingrepen versterken zowel de functionele bereikbaarheid als de kwaliteit van de leefomgeving en dragen bij aan minder autogebruik, schonere lucht en een vitalere stad.

Een expliciet doel is het stimuleren van duurzame mobiliteit door wonen, werken en voorzieningen zoveel mogelijk binnen fietsbereik te bieden. De ruimtelijke strategie van verdichting rondom de stations Deventer en Deventer-Colmschate draagt bij aan het doel dat de stad, publiek vervoer en belangrijke voorzieningen binnen vijftien minuten te befietzen zijn. De inrichting van de leefomgeving wordt ontworpen om aan te zetten tot bewegen, inclusief het creëren van aantrekkelijke fietsroutes. Specifieke ontwikkelgebieden zoals Wechelerhoek worden ingericht om voetgangers en fietsers zo optimaal mogelijk te faciliteren, en de aanleg

van een derde IJsselbrug biedt meer ruimte voor fietser en voetganger. De fiets wordt actief gestimuleerd als duurzame vervoersvorm.

Doordat er optimaal gebruik wordt gemaakt van maatregelen om fietsen te stimuleren, is de beoordeling op dit aspect positief in de omgevingsvisie, **maar is de beoordeling niet zo sterk positief als die van het Koersdocument (++)**, dat eveneens een zeer krachtige nadruk legde op het stimuleren van de fiets in de bebouwde kom via het STOMP-principe. Dit komt doordat de maatregelen in de deelgebieden zich vooral beperken tot een stimulering, in plaats van een proactieve verplaatsing van auto naar fiets. Daarmee is de vraag of er vanuit dit kader wel overal genoeg ruimte kan worden gemaakt voor fietsverbindingen, als de auto nog steeds ook hoog op de prioriteitenlijst blijft. Waar het Koersdocument stuurde op de overkoepelende ambitie om de benodigde ruimte hiervoor te creëren door het actiever reguleren en inperken van het autoverkeer, operationaliseert de Omgevingsvisie de ambitie wel concreter door specifieke tracés en locaties te benoemen, maar het is onzeker of dit voor elk deelgebied gaat lukken zonder verdergaande invulling van het STOMP principe.

6.6.10 Ruimte voor werken

Energienetwerk

Omgevingsvisie (+)

Deventer richt zich in de omgevingsvisie op een robuust, toekomstbestendig energienetwerk dat de overgang naar duurzame energievoorziening ondersteunt. De gemeente wil ruimte bieden aan de groeiende elektriciteitsvraag door versterking van het elektriciteitsnet en het reserveren van locaties voor energie-infrastructuur, zoals transformatorstations en kabelverbindingen. Deze ruimtelijke keuzes zijn bedoeld om lokale opwek en duurzame bedrijvigheid te faciliteren.

De visie benadrukt daarnaast de inzet van hernieuwbare energie — met nadruk op zon op daken van bedrijventerreinen en publieke gebouwen, en op windenergie op daarvoor geschikte locaties binnen de regio. Door koppeling met ruimtelijke ontwikkeling (zoals woningbouw en bedrijventerreinen) wordt de energietransitie geïntegreerd in de fysieke leefomgeving. Innovatie en samenwerking met netbeheerders spelen hierbij een sleutelrol om congestie te voorkomen en toekomstig ruimtegebruik beter af te stemmen op het energiesysteem.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op het functioneren en de duurzaamheid van het energienetwerk ten opzichte van de referentiesituatie (2050). Door versterking van de elektriciteitsinfrastructuur en ruimtelijke inpassing van energievoorzieningen neemt de capaciteit toe en wordt de betrouwbaarheid van het net vergroot. De focus op zon op daken en regionale windenergie draagt bij aan een groeiend aandeel hernieuwbare energie, terwijl koppeling met ruimtelijke opgaven zorgt voor efficiënt ruimtegebruik.

Toch blijven er uitvoeringsrisico's: de snelheid van netverzwaring en afstemming met landelijke netcapaciteit kan achterlopen bij de toenemende elektrificatie van wonen, werken en mobiliteit. Daarnaast is de gemeente Deventer hierin ook deels afhankelijk van externe partijen, zoals TenneT en Enexis. Door de toenemende groei van de vraag aan energie, kan er een tijdelijk druk komen op de leveringszekerheid, vooral in piekperiodes.

Desondanks biedt de visie een duidelijk ruimtelijk kader waarin de energietransitie structureel wordt verankerd en de voorwaarden voor een toekomstbestendig energienet worden versterkt. In het algemeen **sluit de uitwerking aan bij de beoordeling van het Koersdocument (+)**, dat eveneens de ambitie toonde om te werken aan een duurzaam, robuust en rechtvaardig energiesysteem van de toekomst. Waar het Koersdocument inzette op een breed scala aan — soms nog speculatieve — lokale bronnen (zoals geothermie, aquathermie, restwarmte en een groen waterstofnetwerk) zonder de ruimtelijke vertaling concreet te maken, kiest de Omgevingsvisie voor een realistischer en stringenter ruimtelijk kader. De Omgevingsvisie operationaliseert de transitie door heel expliciet locaties te reserveren voor de noodzakelijke

fysieke energie-infrastructuur en de focus te versmallen naar zon op daken en regionale windenergie. Tegelijkertijd verschuift de aandacht in de Omgevingsvisie van pure opwek naar het beheersbaar houden van het netwerk via intensieve samenwerking met netbeheerders om netcongestie en leveringsrisico's te beperken.

Vestigingsklimaat

Omgevingsvisie (+)

Deventer richt zich in de omgevingsvisie op het versterken van een toekomstbestendig en hoogwaardig vestigingsklimaat door nadrukkelijk te kiezen voor kwaliteit en actieve regie. De visie zet zwaar in op de kenniseconomie en innovatie via de doorontwikkeling van de Stadscampus De Kien en de Kennis-as. Door te investeren in een innovatief milieu voor IT, techniek en de creatieve sector, vergroot de stad her aantrekkingskracht op hoogopgeleid talent en 'young professionals'. Daarnaast wordt er concreet fysieke ruimte geboden aan de economie door de ontwikkeling van een nieuw MKB-bedrijventerrein van circa 45 hectare netto. Dit terrein voorziet in de noodzakelijke schuifruimte voor lokale bedrijven die op hun huidige locaties vastlopen. De strategische positie van Deventer binnen (inter)nationale transportcorridors wordt bovendien versterkt door de positionering van station Deventer als bovenregionaal OV-knooppunt en de uitwerking van de Port of Deventer als logistieke en circulaire hub. Tot slot fungeert het principe van de 15-minutenstad en de focus op brede welvaart (groen, cultuur en kwalitatieve woningbouw) als een belangrijke economische pijler om personeel aan te trekken in een krappe arbeidsmarkt.

De verwachte effecten op het vestigingsklimaat zijn per saldo positief, al zal het karakter van de lokale economie hierdoor structureel veranderen. Deventer stapt af van het louter aanbieden van kwantitatieve vierkante meters en faciliteert in plaats daarvan hoogwaardige werkmilieus waar kennis, partnerschappen en een aantrekkelijke woonomgeving samenkomen. Door vroegtijdig in te zetten op circulariteit en energiehubs, zoals op het A1 Bedrijvenpark, anticipeert de visie effectief op de economie van de toekomst.

Tegenover deze positieve ontwikkelingen staat een aantal duidelijke ruimtelijke en operationele risico's. Er is sprake van een voortdurende strijd om de schaarse ruimte tussen woningbouw en bedrijvigheid; de transformatie van werkgebieden zoals Bergweide 3 naar gemengde woon-werkgebieden kan de milieuruimte voor de bestaande zware industrie onder druk zetten. Daarnaast vormt de acute netcongestie op het elektriciteitsnet een serieus knelpunt dat de uitbreiding en verduurzaming van bedrijven direct kan belemmeren. Ook kan het ambitieuze milieubeleid, met strengere kaders voor geluid en geur, de operationele kosten voor specifieke industriële sectoren verhogen of uitbreidingsmogelijkheden bemoeilijken. De gemeente ondervangt deze risico's echter deels door een actieve regie te voeren op de bedrijventerreinen en de hogere milieucategorieën daar waar essentieel te beschermen, wat ondernemers langdurige zekerheid biedt.

In het algemeen sluit de uitwerking aan bij de beoordeling van het Koersdocument (+), dat eveneens positief oordeelde met een sterke focus op het reeds aan Deventer gebonden MKB en specifieke sectoren zoals de circulaire maakindustrie en biobased bouwen. Waar het Koersdocument al stuurde op het intensiveren van bestaande terreinen en infrastructurele dragers zoals een vierde perron, de derde IJsselbrug en de Bernardsluis, trekt de Omgevingsvisie deze lijn door naar een integraler ruimtelijk concept. De spanningen die in het Koersdocument al werden gesignaleerd — zoals de frictie tussen intensivering versus vergroening en het risico van strengere milieunormen voor milieubelastende sectoren — komen in de Omgevingsvisie helder terug bij de transformatieplannen voor locaties zoals Bergweide 3. De uitsluiting van extra ruimte voor grootschalige logistiek en distributie blijft in de Omgevingsvisie ongewijzigd ten opzichte van de lijn uit het Koersdocument.

Vestigingslocaties

Omgevingsvisie (-)

Ten opzichte van de referentiesituatie (2050) is het verwachte effect op vestigingslocaties negatief. Hoewel de visie inzet op kwaliteitsverbetering en verduurzaming van bestaande terreinen, ontbreken concrete locaties en tijdlijnen voor het nieuwe bedrijventerrein. Hierdoor blijft de mismatch tussen vraag en aanbod (met name voor de huidige ondernemers) deels bestaan, en kan dit in de toekomst nog groter worden door

dat het areaal bedrijventerrein niet meegroeit met de stad. Dit is een **negatievere beoordeling dan het koersdocument**. In het koersdocument beschreef men de zoektocht naar ruimte voor een nieuw bedrijventerrein, maar in de omgevingsvisie is die uiteindelijk niet concreet gevonden, waardoor de visie richting 2040 nu te weinig ruimte heeft voor nieuwe vestigingslocaties.

Landbouwareaal

Omgevingsvisie (-)

In de omgevingsvisie wordt de negatieve invloed op het landbouwareaal kwantitatief gezien nog duidelijker door een stevige stapeling van ruimteclaims. Naast de zichtbare claims voor stedelijke uitbreiding en een ambitie van 10.700 woningen (zoals Baarlerhoek en op termijn de ontwikkellocatie Stadsland), wordt landbouwgrond ook onder druk gezet door de zoektocht naar een nieuw bedrijventerrein van circa 45 hectare en de ruimtevraag voor de energietransitie (zonnevelden en windturbines). De visie benoemt ook nog een zoektocht naar nog meer ruimte voor woningen bovenop de 10.700. Daarnaast leggen hoge ambities voor wateropgaven (zoals de 'sponsstrategie' en de mogelijke hoogwatergeul voor de IJssel), en de versterking van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) inclusief bufferzones, direct of indirect beslag op arealen die nu nog voor intensieve landbouw worden gebruikt. Tot slot dwingen milieunormen de sector tot extensivering, waardoor de landbouw meer in balans met de natuur moet opereren en er relatief meer grond nodig is voor dezelfde opbrengst.

Ondanks de onvermijdelijke krimp in hectaren, biedt de visie wel handvatten om de vitaliteit van de sector en het resterende areaal kwalitatief te versterken. De gemeente geeft aan zuinig te zijn op de beste landbouwgronden en deze niet als ruimtelijk 'sluitstuk' te behandelen. De visie stuurt op een nieuwe balans, waarbij landbouw onderdeel is van een breder ecosysteem. Er wordt actief ruimte geboden voor nieuwe, toekomstbestendige verdienmodellen, zoals multifunctionele landbouw (zorg, recreatie, streekproducten), biobased teelten (zoals vlas en hennep voor de circulaire bouw) en energieproductie (mono-mestvergisting). Deze heldere regie op ruimtelijke functies geeft de agrarisch ondernemer die meegaat in de transitie meer langetermijnzekerheid. Omdat het landbouwareaal als pure productiegrond door alle ruimteclaims echter in omvang afneemt, blijft de beoordeling voor deze indicator negatief.

In het algemeen sluit deze uitwerking aan bij de beoordeling van het Koersdocument (-), dat eveneens een negatieve impact voorzag op de totale ruimtebeschikbaarheid voor landbouw. Hoewel het Koersdocument toen ook al de intentie benadrukte om zuinig te zijn op goede landbouwgronden en boeren te ondersteunen, wogen de grootschalige ruimtelijke claims (toen nog gericht op 10.000 woningen) daar al zwaarder. De Omgevingsvisie bevestigt deze onvermijdelijke afname van het landbouwareaal door de claims voor zowel een verhoogde woningbouwambitie als uitgebreide groenblauwe en economische opgaven veel verder te expliciteren.

6.6.11 Economisch vitaal

Werkgelegenheid

Omgevingsvisie (+)

Deventer zet in de omgevingsvisie in op het versterken van bestaande economische sectoren en het vergroten van de veerkracht van de arbeidsmarkt. Daarbij ligt de nadruk op de maakindustrie, techniek, ICT, zakelijke en ingenieursdiensten, circulaire bouw en energie. Deze stuwende sectoren worden gezien als pijlers van een duurzame en toekomstbestendige economie binnen de Regio Stedendriehoek. De visie richt zich hoofdzakelijk op intensiveren en beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, betere aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt en versterking van de koppeling tussen wonen, werken en mobiliteit. Door het stimuleren van innovatie en kennisdeling, en het creëren van gemengde woon-werkomgevingen (zoals De Kien en Rotokwartier), moet de werkgelegenheid zich meer verspreiden binnen de stad.

Ten opzichte van de referentiesituatie (2050) levert de omgevingsvisie naar verwachting een licht positief effect op werkgelegenheid. Ondanks het gebrek aan concrete locatie voor het nieuwe bedrijventerrein, zet

Deventer namelijk wel sterk in om in veel deelgebieden mogelijkheden te bieden voor ondernemers. Het nieuwe bedrijventerrein is duidelijk in onderzoek, wat aangeeft dat er wel degelijk prioriteit is op het behouden van de lokale bedrijvigheid.

Toch blijft de balans tussen woninggroei en werkgelegenheid kwetsbaar: de sterke woningbouwopgave kan leiden tot meer forensenstromen, omdat de lokale banenvoorraad niet evenredig meegroeit. Dit hoeft niet per se erg te zijn, omdat ook de samenwerking met de stedendriehoek wordt genoemd, om in samenhang de werkgelegenheid in de regio te behouden. **Daarmee blijft de beoordeling gelijk aan de beoordeling van het Koersdocument (+)**, dat eveneens de nadruk legde op de koppeling tussen bevolkingsgroei en de arbeidsmarkt. Waar het Koersdocument destijds wel veel van haar doelbereik afhankelijk maakte van grotere, specifieke uitbreidingen (zoals de concrete planning van een nieuw bedrijventerrein van minimaal 45 hectare voor het MKB en het aantrekken van specifieke doelgroepen), kiest de Omgevingsvisie nu noodgedwongen voor een andere koers. Deze operationaliseert de ambitie door sterker in te zetten op het intensiveren van bestaande terreinen, regionale samenwerking en het creëren van gemengde woon-werkomgevingen voor specifieke stuwende sectoren.

Verdienmogelijkheden

Omgevingsvisie (+)

De omgevingsvisie van Deventer richt zich op het versterken van verdienmogelijkheden via een toekomstbestendige en inclusieve arbeidsmarkt. Deventer wil economische groei koppelen aan brede welvaart door de aansluiting tussen onderwijs, arbeidsmarkt en bedrijfsleven te verbeteren.

De nadruk ligt op kennis- en ketenintensieve sectoren (maakindustrie, ICT, energie, circulaire bouw) die hogere inkomens en structurele werkzekerheid kunnen opleveren. Binnen de Regio Stedendriehoek wordt samengewerkt aan scholing, innovatie en ondernemerschap. Omdat de zoektocht naar een nieuw bedrijventerrein van circa 45 hectare netto nog in een apart traject loopt, zet de visie in op het 'beter benutten' van bestaande vierkante meters. Dit gebeurt door een actievere regie op het juiste bedrijf op de juiste plek, intensivering via optoppen en herinrichting, en terughoudendheid bij kavelsplitsing om ruimte voor grote bedrijven te behouden. Daarnaast wordt bestaande economische ruimte strikt beschermd tegen de druk van woningbouw, waarbij met name de locaties voor Hogere Milieucategorieën (HMC) in de Port of Deventer extra worden beschermd.

Nieuwe verdienmogelijkheden worden met name gezocht in 'kennis' en innovatie in plaats van fysieke meters. Dit krijgt vorm via de transformatie van stadscampus De Kien tot een innovatiemilieu voor IT en techniek, en de ontwikkeling van de 'Smartzone' tussen de A1 en het station voor hoogwaardige zakelijke dienstverlening. Daarnaast ontstaan nieuwe verdienmodellen door de positionering van de binnenhaven als circulaire hub voor grondstoffen en de opzet van een centraal Materialendepot. In woonwijken krijgt de wijk economie ruimte via kleinschalige bedrijvigheid en zzp-werkplekken.

Ten opzichte van de referentiesituatie (2050) is het verwachte effect op verdienmogelijkheden overwegend positief. Door de focus op de kenniseconomie en Cleantech-projecten stijgt het gemiddeld besteedbaar inkomen op termijn, al blijft het risico bestaan dat lage inkomensgroepen zonder aanvullend sociaal beleid minder direct meedelen in deze innovatieve groei.

Keerzijde van de sterke focus op de stedelijke kenniseconomie, circulaire hubs en de verschillende ruimtelijke claims is dat de druk op het buitengebied toeneemt. Weliswaar biedt de visie ondersteuning aan agrariërs voor multifunctionele landbouw, nevenfuncties (zoals zorg of energieproductie) en het hergebruik van vrijkomende bebouwing, maar de groeiende druk op het totale ruimtegebruik zorgt ervoor dat de traditionele verdienmogelijkheden nadrukkelijk in het gedrang komen. Het areaal aan beschikbare en betaalbare landbouwgrond krimpt, waardoor agrarische ondernemers steeds minder ruimte overhouden om een rendabel bedrijf te voeren puur vanuit de opbrengsten van het land.

De uitwerking in de omgevingsvisie leidt tot een positievere beoordeling dan gegeven op dit aspect in het Koersdocument (0). Waar het Koersdocument destijds een neutralere score gaf vanwege de onzekerheid rondom de 45 hectare aan nieuw MKB-bedrijfsterrein, compenseert de Omgevingsvisie de tussentijdse

economische vitaliteit nu concreter door scherpe keuzes te maken in intensivering, het beschermen van bestaande terreinen en het inzetten op innovatiemilieus zoals De Kien. Dat betekent niet dat de zorgen over de verdienmogelijkheden van agrariërs zijn weggenomen, maar de visie benoemt wel het geven van ruimte voor andere opties voor diversificatie voor agrariërs die ruimtelijk in de knel komen (of die zelf willen kiezen voor een breder/ander verdienmodel).

6.6.12 Natuurlijke hulpbronnen

Drinkwater (0)

Omgevingsvisie (+)

Deventer zet in op duurzaam drinkwatergebruik via bodem- en waterbeheer. De nadruk ligt op het verlagen van het verbruik van 129 naar 100 liter per persoon per dag en het infiltreren en vasthouden van regenwater in de groenblauwe hoofdstructuur. Dit moet de grondwatervoorraad natuurlijk aanvullen en de druk op de voorziening verminderen. Daarnaast wil de gemeente de kwetsbaarheid verkleinen door water- en bodemprincipes te integreren in ruimtelijke plannen en beter af te stemmen met waterschappen en drinkwaterbedrijven. Er komen geen nieuwe productielocaties; de focus ligt volledig op efficiëntie en bronbescherming.

Het verwachte effect ten opzichte van de referentiesituatie (2050) is licht positief. Vraagreductie en betere infiltratie verminderen de kans op toekomstige tekorten, ook in droge perioden. De effectiviteit hangt wel sterk af van daadwerkelijke gedragsverandering bij inwoners en bedrijven, aangezien de 100 liter-ambitie grotendeels buiten de directe invloedssfeer van de gemeente ligt. Ook klimaatverandering blijft een onzekere factor. Toch is de beoordeling positief, omdat de drinkwatervoorraad zonder deze actieve sturing sneller onder druk zou komen te staan.

De beoordeling is verbeterd ten opzichte van het Koersdocument (0), dat ook al inzette op vraagbeheersing en circulaire watersystemen. Waar het Koersdocument nog abstract stuurde op grensoverschrijdend beleid en een 'drinkbare IJssel', operationaliseert de Omgevingsvisie dit concreter met het harde streefcijfer van 100 liter en een gerichte focus op infiltratie en regie op de ondergrond. Dit laatste zijn zaken waar de gemeente meer invloed op kan uitoefenen dan de drinkwaterbronnen of het persoonlijk drinkwatergebruik.

Minerale & fossiele grondstoffen

Omgevingsvisie (+)

Deventer zet in de omgevingsvisie in op een versnelling van de circulaire economie door hergebruik van grondstoffen en materialen in de bouw en openbare ruimte. De stad wil grondstofkringlopen sluiten via regionale circulaire hubs, met name op bedrijventerreinen als Bergweide en Kloosterlanden, waar inzameling, sortering en opslag van herbruikbare materialen worden georganiseerd.

Daarnaast stimuleert Deventer biobased en demontabel bouwen om materiaalstromen beter te benutten en afval te reduceren. Binnen binnenstedelijke herstructureringsprojecten (zoals Rotokwartier en De Kien) wordt nadrukkelijk gekeken naar modulaire bouw en materiaalefficiëntie.

De visie richt zich op het beperken van fossiele grondstofafhankelijkheid door te investeren in hernieuwbare en herbruikbare alternatieven, gekoppeld aan het beleid voor duurzame energie en mobiliteit. Door deze aanpak wil Deventer bijdragen aan de regionale circulaire strategie van de Stedendriehoek en de lokale leveringszekerheid van grondstoffen verbeteren.

Ten opzichte van de referentiesituatie (2050) levert de omgevingsvisie een duidelijk positief effect op het aspect minerale en fossiele grondstoffen. Door de combinatie van circulaire hubs, hergebruik van bouwmaterialen en stimulering van biobased alternatieven neemt de afhankelijkheid van primaire grondstoffen af en stijgt het aandeel hergebruikte materialen.

De circulaire aanpak in Bergweide en Kloosterlanden versterkt bovendien de regionale logistieke ketens en draagt bij aan vermindering van afvalstromen. Wel bestaan er onzekerheden rond de kwaliteit van retourmaterialen, de handhaving van milieunormen en de regionale afstemming van logistiek. Ook vraagt de overgang naar circulair bouwen om gedragsverandering bij ontwikkelaars en aannemers. De grootste positieve effecten worden verwacht in stedelijke transformatiegebieden en op bedrijventerreinen waar circulaire ketens actief worden ondersteund.

Deze lijn is een logische en sterke doorvertaling van de positieve score uit het Koersdocument (+). Hoewel het koersdocument de term 'minerale en fossiele grondstoffen' niet expliciet benoemde, stuurde het al wel proactief op de overgang van een lineaire naar een circulaire en regeneratieve economie (via biobased bouwen, energietransitie en materiaalhergebruik). Waar het koersdocument deze transitie nog als brede ambitie neerzette, maakt de Omgevingsvisie dit nu veel ruimtelijker en directer toepasbaar. Dit gebeurt door specifieke locaties aan te wijzen voor circulaire hubs (Bergweide en Kloosterlanden) en circulaire principes zoals modulaire bouw concreet te koppelen aan specifieke binnenstedelijke herstructureringsprojecten.

Circulariteit

Omgevingsvisie (+)

Deventer zet in de omgevingsvisie in op een circulaire economie waarin voldoende milieuruimte wordt gereserveerd voor circulaire bedrijven. Bedrijventerreinen als Bergweide en Kloosterlanden worden aangewezen als circulaire knooppunten binnen de Cleantech Regio, waar bedrijven zich kunnen vestigen die werken met hergebruik, sortering, opslag en verwerking van secundaire grondstoffen.

Daarnaast stimuleert de gemeente het hergebruik van bouwmaterialen in stedelijke vernieuwing, de toepassing van biobased materialen, en het ontwikkelen van modulaire en demontabele bouwsystemen. Door het versterken van deze ketens wil Deventer de behoefte aan nieuwe grondstoffen verkleinen en de milieuruimte efficiënt benutten.

De gemeente zet hierbij ook in op een goede ruimtelijke inpassing van circulaire bedrijvigheid, zodat economische groei hand in hand gaat met milieubescherming en leefkwaliteit.

Ten opzichte van de referentiesituatie (2050) wordt een positief effect verwacht op circulariteit. Door de expliciete reservering van milieuruimte voor circulaire bedrijven en de ontwikkeling van regionale hubs neemt de capaciteit toe voor hergebruik, recycling en circulaire productie. Dit draagt bij aan een duurzamer grondstofgebruik en een lagere milieudruk per eenheid economische activiteit.

Deventer versterkt hiermee haar positie binnen de Regio Stedendriehoek en creëert ruimte voor innovatieve maakbedrijven die bijdragen aan CO₂-reductie en lokale werkgelegenheid.

De omgevingsvisie heeft evenwel weinig directe aandacht voor circulariteit in het bouwen of vernieuwen van woningen. Er blijft een risico dat door de grote druk om meer woningen te bouwen, circulariteit in het bouwproces (wat tot hogere kosten en vertraging kan leiden) niet wordt geprioriteerd. Het is niet duidelijk in hoeverre de initiatieven die de gemeente neemt, ook later kunnen worden omgezet in concrete eisen voor bouwprojecten bij vergunningverlening. De interpretatie van de visie als kader voor woningbouwprojecten blijft op circulariteit onduidelijk.

Er blijven echter onzekerheden bestaan over de snelheid van implementatie, de marktacceptatie van circulaire producten, en de praktische afstemming van milieuruimte en regelgeving. Ook de druk van woningbouw en stedelijke verdichting kan de beschikbare ruimte voor circulaire bedrijvigheid (welke een hoge milieucategorie kan vereisen) beperken.

De focus in de Omgevingsvisie is een aanscherping van de positieve lijn uit het Koersdocument (+), dat circulariteit al stevig positioneerde als pijler voor een regeneratieve economie in 2050. Waar het Koersdocument de transitie echter nog zeer breed insteek op alle beleidsvelden (van buurt-hubs tot erfgoed en lokale houtteelt) maar abstract bleef over de ruimtelijke randvoorwaarden, kiest de Omgevingsvisie voor een hardere ruimtelijke verankering. De nadruk ligt nu sterk op het reserveren van specifieke milieuruimte

voor circulaire bedrijvigheid op bedrijventerreinen. Tegelijkertijd valt op dat de brede, sector overstijgende ambitie uit de koers – met name gericht op circulariteit in de woningbouw – in de Omgevingsvisie wat naar de achtergrond is gedrongen door de grote ruimtelijke druk op snelle realisatie van woningbouw. C

6.7 Doelbereik van de omgevingsvisie aan haar eigen 7 principes

de Omgevingsvisie Deventer 2040 is getoetst aan de hand van de zeven leidende principes die de kern vormen van de koers naar brede welvaart in Tabel 6.2.

Tabel 6.2 Doelbereik van de omgevingsvisie

Principe	Beoordeling	Onderbouwing
de basis: Water, bodem, landschap en stad als samenhangend systeem;		Beperkte potentie voor behalen doel: Hoewel Deventer het principe 'water en bodem sturend' als fundament voor ruimtelijke keuzes hanteert, blijft de realisatie voor een belangrijk deel afhankelijk van hogere overheden. Een cruciaal punt is de onzekerheid rond de rijksreservering voor de bypass/hoogwatergeul bij het Stadsland; zolang het Rijk hierover geen duidelijkheid biedt (niet verwacht voor vaststelling van deze visie), blijven lokale ambities voor dit gebied onzeker. De visie erkent dat de gemeente hierbij een afhankelijke rol speelt in het bredere systeem van de IJssel. Op het gebied van bodem, landschap en de samenhang met de stad heeft de gemeente wel een sterke invloed en een hogere potentie, maar de maximale score wordt in dit totaal principe niet behaald door de onzekerheid over waterbeleid rondom de IJssel.
verder bouwen aan cultuurhistorische gelaagdheid, ruimtelijke kwaliteit en samenhang;		Hoge potentie voor behalen doel: De visie verankert cultuurhistorie en het 'Deventer DNA' diep in het beleid door er goed niet alleen te beschermen, maar in te zetten als inspiratiebron voor alle nieuwe ontwikkelingen. Elk deelgebied heeft een specifiek afwegingskader waarin ruimtelijke kwaliteit en de historische structuur (zoals radialen en landgoederen) centraal staan. Door letterlijk verder te bouwen op wat al goed functioneert, streeft de gemeente naar een herkenbare en kwalitatieve groei van stad en dorpen.
de 15 minutenstad: Kiezen voor de nabije en verbonden gemeenschap;		Beperkte potentie voor behalen doel: De ambitie om voorzieningen binnen 15 minuten fietsafstand te houden is sterk, maar de uitvoering van het STOMP-principe leunt zwaar op het faciliteren van wandelen en fietsen, terwijl ingrepen om autogebruik echt te beperken complex blijven. Autogebruik zal ook voor veel inwoners nodig blijven om bereikbaarheid te faciliteren. Er is wel een sterke focus op de bereikbaarheid van voorzieningen voor ouderen, wat voor deze groep het doelbereik van dit principe vergroot. Verder zet de gemeente in op meer treinstations, maar heeft daarin zelf weinig macht of ruimte om te beslissen of die er komen.
een ongedeelde samenleving: Fijn wonen en samenleven;		Hoge potentie voor behalen doel: De gemeente hanteert een zeer concreet instrument om sociale menging af te dwingen: de 30-40-30-regel (30% sociaal, 40% middelduur, 30% vrije sector) voor elk woningbouwprogramma. Dit beleid wordt gecombineerd met een focus op 'noaberschap' en het streven naar een balans tussen 'vragers' en 'dragers' in elke wijk. Hoewel de omgevingseffectrapportage opmerkt dat voor het aanpakken van ongelijkheid nog meer concrete acties nodig zijn, biedt de gekozen koers een stevige programmatische basis. In de beoordeling van het koersdocument werd dit aspect als aandachtspunt benoemd, en de gemeente heeft in reactie hierop in de omgevingsvisie concrete haalbare doelen opgesteld per deelgebied. Dit zal niet alle problemen kunnen oplossen in

		deelgebieden met veel uitdagingen, maar de gemeente kan hiermee haar eigen doelen wel halen.
duurzaam en toekomstgericht;		Beperkte potentie voor behalen doel: Ondanks de ambitie om in 2050 klimaatneutraal te zijn, erkent de visie dat de huidige regionale energiestrategie (RES) nog onvoldoende is om dit doel te halen. De uitvoering wordt ernstig belemmerd door externe factoren zoals netcongestie, waardoor bedrijven en woningen niet altijd op het elektriciteitsnet aangesloten kunnen worden. Daarnaast vraagt de transitie om ingrijpende gedragsveranderingen bij inwoners en grote ruimtelijke claims voor energie-infrastructuur die op veel weerstand kunnen stuiten
verder bouwen aan een vitale en innovatieve economie;		Beperkte potentie voor behalen doel: De economische ingrediënten in de visie, zoals de focus op de 'Smartzone' en de kenniseconomie, zijn goed onderbouwd, maar er is een acuut tekort aan fysieke vestigingslocaties. De zoektocht naar een nieuw bedrijventerrein van 45 hectare is een grote opgave waarvoor nog geen definitieve locatie is vastgelegd. Ook de druk op bestaande werkgebieden door de woningbouwopgave zorgt voor spanningen die de economische groeiruimte kunnen beperken.
een gezonde samenleving.		Hoge potentie voor behalen doel: Als er 1 thema is wat in alle deelgebieden en bijna alle thematische uitwerkingen terugkomt in de omgevingsvisie, dan is het gezondheid en gezondheidsbescherming. Hoewel de gemeente nog wel meer concreet aandacht zou kunnen besteden aan gezonde leefstijl en manieren waarop men dat kan stimuleren, is gezondheid een fundamentele bouwsteen voor de uitwerking in alle deelgebieden. Dit biedt een sterke basis om via de programmatie aanpak later de doelen te behalen.

BEOORDELING KANSEN EN RISICO'S VAN NIEUWE ONTWIKKELINGEN UIT DE OMGEVINGSVISIE

7.1 Inleiding

De omgevingsvisie voorziet in een aantal grote nieuwe woningbouw ontwikkelingen, met daarbij gerelateerde infrastructurele ingrepen. Er wordt een hoge ambitie gesteld van het bouwen van 11500 woningen. Deels zijn deze al geprogrammeerd in bestaande ontwikkelingen, maar voor een groot deel ook nog niet. Daarvoor heeft de gemeente zoeklocaties voor nieuwe woningbouw. Vier zoeklocaties zijn in detail opgenomen in de omgevingsvisie, waarvan er 3 op de kaart staan als kansrijk om voor 2040 gerealiseerd te zijn:

- Baarlerhoek (uitleglocatie ten noorden van Schalkhaar);
- Bergweide 3 (Transformatie van een bedrijventerrein in samenhang met andere woningbouwopgaven in het gebied);
- Stadsland (bouwen van een nieuwe wijk aan de andere kant van de IJssel).

Er wordt ook gesproken over een kleine locatie 'vijfhoek zuid oost', maar deze is in de visie uitgesloten. Bouwen op het Stadsland is ook zeer onzeker, omdat dit waarschijnlijk alleen kan in samenhang met realisatie van een bypass voor de IJssel. Het gebied van Stadsland is voorlopig ook gereserveerd voor deze bypass.

Gebiedsspecifieke beoordelingen

Voor de 3 zoeklocaties die nog wel als potentieel kansrijk worden gezien voor woningbouw (of in geval van Bergweide 3, een combinatie van wonen en werken), is in dit hoofdstuk een specifieke beoordeling gemaakt. De specifieke kansen en risico's die gepaard kunnen gaan voor de omgeving worden in kaart gebracht voor de 3 zoeklocaties. Dit is geen volledige beoordeling op het detailniveau van een gebiedsprogramma. Deze locaties zijn zoeklocaties, waardoor er buiten de wens om hier te bouwen en een raming over het aantal woningen, geen andere details beschikbaar zijn.

Niet voor alle 12 thema's uit het Deventer Rad van de Leefomgeving zijn hier kansen en risico's geformuleerd. Dit betekent niet dat er op de niet benoemde thema's geen relevante overwegingen kunnen zijn. Het gaat hier echter om de zeer vroege planfase, waardoor er voor sommige thema's minder informatie beschikbaar is om zinvol over kansen en risico's te kunnen beoordelen.

Verder, voor sommige thema's 'klimaatneutraal' of 'natuurlijke hulpbronnen' zijn de maatregelen uit de omgevingsvisie gemeente-overstijgend, waarbij er geen specifieke overwegingen zijn voor de individuele zoeklocaties die wezenlijk anders zijn dan in andere delen van de gemeente.

De cumulatieve effecten van het toevoegen van een groot aantal woningen zijn al onderzocht via de alternatieven. Het doel van dit onderdeel is dan ook om na te gaan wat de gebiedsspecifieke risico's en kansen kunnen zijn voor de lokale omgeving.

Informatie uit programma Wonen Ruimte Stad

omgevingsvisie zelf blijft in haar beschrijving beperkt over de woningbouw ontwikkelingen, maar verwijst wel naar de varianten uit het Programma (Routekaart) Wonen, Ruimte, Stad. Omdat dit WRS programma dient

als bouwsteen voor de omgevingsvisie, is de informatie over de varianten uit het WRS programma ook meegenomen in de beoordeling.

De tekeningen over de **varianten** die zijn opgenomen komen uit het programma Wonen Ruimte Stad, maar zijn niet overgenomen in de visie. Belangrijk om te vermelden is dat dit slechts indicatieve tekeningen zijn, die geen betekenis hebben voor de uiteindelijke invulling van het plan. Wel is het zinvol om ze te overwegen omdat zij de boven en ondergrens van het aantal woningen per gebied representeren. Daarom is voor elk van de 3 woningbouw ontwikkelingen nagegaan.

Voor elk relevant milieuthema, is in de beoordeling kort nagegaan of er tussen de varianten duidelijke verschillen zijn in kansen en risico's.

7.2 Stadsland

7.2.1 Samenvatting van het voornemen

Op het moment dat er meer duidelijkheid is over de reservering voor een hoogwatergeul voor de IJssel, kijkt de gemeente naar mogelijke realisatie van woningbouw in combinatie met natuur, cultuurhistorie, recreatie en water. Daarvoor is een verkenning gedaan naar toevoeging van tussen de 1.100 en 1.800 woningen aan de woningvoorraad. De verkenning is opgezet als een gemengd woonmilieu, met een primaire focus op wonen. De beoogde functiemix bestaat uit 90 % wonen en 10 % voorzieningen en werken, zodat er een levendige, stedelijke omgeving ontstaat waarin verschillende functies elkaar versterken.

Notitie over bypassreservering

De woningbouwontwikkeling van Stadsland wordt belemmerd door onzekerheid over een mogelijke IJsselbypass. Het gebied is voorlopig gereserveerd voor een binnendijkse hoogwatergeul, waarvan het nut en de noodzaak nog door het Rijk worden onderzocht binnen Ruimte voor de Rivier 2.0. Het is waarschijnlijk dat het Stadsland alleen kan worden ontwikkeld in samenhang met de bypass zelf.

Zolang hierover geen besluit is genomen (verwacht tussen 2025 en 2029), kan de locatie niet worden ontwikkeld. Woningbouw blijft daarmee ondergeschikt aan toekomstige waterveiligheidsmaatregelen voor Deventer en de IJssel.

De inhoud van dit hoofdstuk is met name bedoeld als beslisinformatie voor in de toekomst, mocht de bypass reservering vervallen.

Type ontwikkeling

Het plan voorziet in twee woonmilieus: het 'Groen stadskwartier' en het 'Woon-werkkwartier'. Deze sluiten aan bij de compacte stadsgedachte binnen het Dagelijks Stedelijk Systeem (DSS). De ontwikkeling krijgt een hogere dichtheid, waardoor de bebouwde oppervlakte relatief klein blijft. Dit maakt ruimte vrij voor een robuust groen raamwerk met veel collectieve zones voor ontmoeting, waterberging, natuur, biodiversiteit en stadslandbouw.

Op het gebied van mobiliteit richt het plan zich op het optimaal benutten van de nabijheid van de binnenstad en het station. Het STOMP-principe (Stappen, Trappen, OV, MaaS, Parkeren) staat centraal, waarbij de fiets de belangrijkste vervoersvorm is. Auto's worden centraal geparkeerd op loopafstand van de woningen, wat bijdraagt aan een autoluwe en leefbare omgeving.

Varianten

Er zijn twee varianten gepresenteerd in het programma Wonen Ruimte Stad (WRS). Variant A voorziet minder ruimte voor bouwvelden en tussen de 1.100 en 1.300 woningen. Variant B geeft meer ruimte voor wonen, voor tussen 1.600 en 1.800 woningen.

Deze afbeeldingen zijn niet bedoeld als ontwerp, maar om te laten zien wat het verschil zou zijn tussen verschillende aantallen woningen.

Afbeelding 7.1 Variant A (links) en B (rechts)

Doelgroep

Stadsland wordt beschouwd als een kansrijke locatie voor een breed scala aan stedelijk georiënteerde doelgroepen. De hoofddoelgroepen zijn opstroomende gezinnen, de stadse topklasse, stedelingen, jonge toestromers en stedelijke pioniers. Daarnaast is er ook aandacht voor aanvullende doelgroepen, met name jongeren en sociale huurders, zodat een gevarieerde en inclusieve wijk ontstaat.

7.2.2 Kansen en risico's Stadsland

Voor elk van de thema's uit het Rad van de Leefomgeving is nagegaan of er reeds kansen en risico's te benoemen zijn over deze geplande ontwikkeling. Het feit dat het Stadsland alleen ontwikkelt kan worden als het Rijk de bypass reservering wegneemt, is hierbij een gegeven.

De volgende tabellen geeft aan voor welke omgevingsaspecten uit het Rad er kansen en risico's zijn. De belangrijkste overwegingen worden vervolgens onder de tabel in de tekst nog samengevat als korte conclusie.

Voor 6/12 thema's uit het Deventer Rad van de Leefomgeving zijn er kansen en risico's geformuleerd voor het Stadsland.

Fijn Wonen

Relevantie: de primaire ambitie is het realiseren van een aanzienlijk aantal woningen in een uniek woonmilieu.

Tabel 7.1 Kansen en risico's voor het thema Fijn Wonen

Aspect	Kansen	Risico's en Belemmeringen
Passend woning aanbod	De locatie biedt potentie voor de realisatie van 1.100 tot 1.800 woningen. Dit is daarmee de grootste potentiële woonlocatie in de omgevingsvisie. De locatie is ook erg aantrekkelijk, omdat het nabij het centrum is, ver van industriegebieden, dichtbij de IJssel, en in een rustige omgeving. Vanuit dit perspectief vanuit Fijn Wonen, is het Stadsland de meest ideale locatie om woningen te realiseren.	Het bouwen dicht bij de IJssel en in lage gebieden onder invloed van hoog grondwater zal duurder zijn dan gemiddeld. Dit kan de betaalbaarheid beïnvloeden, met name voor het realiseren van de 30 % sociale huur bij implementatie van de 30 - 40 - 30 regel uit de omgevingsvisie.
Voorzieningen aanbod	De ontwikkeling is gericht op de toevoeging van voorzieningen (maatschappelijk, commercieel) aanvullend op de wijk De Hoven. Het zal betekenen dat er voor de Hoven waarschijnlijk extra lokale voorzieningen komen zoals een supermarkt, waardoor inwoners minder vaak de IJssel hoeven over te steken.	De wens om centraal te parkeren in hubs in plaats van op straat, vraagt om hogere investeringen in centraal beheerde parkeergelegenheden. Ook zal dit sommige potentiële bewoners afschrikken.

Invloed varianten: variant B met meer woningen (tot 1.800) geeft een groter perspectief voor het realiseren van lokale voorzieningen, omdat deze namelijk dan rendabeler zijn. Voor de wijk de Hoven betekent dit een toename van het voorzieningen aanbod. De variant met minder woningen biedt minder perspectief aan ondernemers voor het realiseren van lokale voorzieningen, maar behoudt wel een groter uitloopegebied, wat ook een voordeel is voor zowel inwoners van de Hoven, het Stadsland, en de gemeente Voorst. Aan de andere kant, zorgt de variant met minder woningen voor een lagere extra druk op de Voorzieningen in de binnenstad en de gemeente Voorst.

Veilige Leefomgeving

Relevantie: de locatie Stadsland bevindt zich in een risicogebied langs de IJssel, waardoor de waterveiligheid een fundamentele en sturende randvoorwaarde is voor elke vorm van ontwikkeling.

Tabel 7.2 Kansen en risico's voor het thema Veilige Leefomgeving

Aspect	Kansen	Risico's en Belemmeringen
water-veiligheid en externe veiligheid	n.v.t.	Het gebied loopt bij een dijkdoorbraak een zeer hoog risico op zeer hoge waterdieptes, in lijn met de huidige situatie in de Hoven en sommige wijken nabij de binnenstad (Rivierenwijk). Er bestaat nog onzekerheid over de termijn waarop het Rijk de bypass wil realiseren, en dan ook de precieze ligging ervan. Als het Rijk beslist dat de bypass om het stadsland heen wordt gelegd met voldoende blijvende dijken voor het gebied, dan betekent dit ook dat het risico op dijkdoorbraak afdoende laag is om de bestaande stad te beschermen, in lijn met het beschermingsniveau van de Hoven. Dat zou ook ruimte openen voor de ontwikkeling van Stadsland.
	n.v.t.	De locatie ligt nabij relevante bronnen voor externe veiligheid, waaronder het spoor (transport van gevaarlijke stoffen). Met ontwikkeling van Stadsland zullen transporten met gevaarlijke stoffen aan beide zijden door een woongebied gaan.

Invloed varianten: de variant met meer inwoners (Variant B) zorgt voor een groter groepsrisico nabij risicobronnen relevant voor externe veiligheid. Dit maakt Variant A positiever op het gebied van externe veiligheid.

Gezonde Leefomgeving

Relevantie: het sturen op een gezonde leefomgeving is een overkoepelend thema voor alle planuitwerkingen. Voor Stadsland is de nabijheid van vervuilende en geluid producerende infrastructuur van belang.

Tabel 7.3 Kansen en risico's voor het thema Gezonde Leefomgeving

Aspect	Kansen	Risico's en belemmeringen
geluid en luchtkwaliteit	De locatie Stadsland heeft een grotere kans dan 'uitleglocaties' aan de noordoostkants van de stad, om succesvol om te gaan met een verregaande invoering van het STOMP principe. Dit, door de nabijheid van de binnenstad en daarmee de goede loop en fietsbereikbaarheid. Het STOMP principe kan bij de Hoven ook worden beschermd, door de aanrijroute voor auto's aan de noordkant te realiseren, en daarmee de verbinding met de Hoven te stimuleren via lopen, stappen en openbaar vervoer.	De locatie ligt nabij het spoor en de Lage Steenweg, wat leidt tot geluidsuitstraling. Dit vereist akoestisch onderzoek en mogelijke maatregelen. De visie presenteert een extra derde brug over de IJssel aan de Noordzijde als optie. Dit is een logische indeling, ook omdat de auto aanrijroute vanuit het Noorden wordt ingetekend. Evenwel wordt de derde brug niet gekoppeld aan de realisatie van Stadsland. Zonder derde brug zou de realisatie van Stadsland tot een hoge belasting leiden van de wegen in de gemeente Voorst, aan de westkant van Stadsland tot aan de Wilhelminabrug.
hittestress en ervaren gezondheid	De te realiseren woonconcepten moeten vernieuwend en groen zijn, en dit betekent dat er een goede kans is om overmatige hittestress in de stad in de referentiesituatie zoveel mogelijk te voorkomen. De nabijheid van de IJssel en groene inrichting draagt ook sterk bij aan een goede ervaren gezondheid, door het stimuleren van bewegen.	De hoge dichtheid, vergelijkbaar met de binnenstad, kan wel betekenen dat er risico's zijn op hittestress als het openbare groen in het bebouwde gebied zich niet goed ontwikkelt of niet goed wordt onderhouden.

Invloed varianten: variant A met haar hogere aandeel openbaar groen biedt meer voordelen voor de ervaren gezondheid, doordat er meer toegankelijk openbaar groen is. Variant B biedt meer ruimte aan meer mensen waardoor de druk op de woningmarkt meer afneemt, en waardoor meer mensen het verwachte fijne woonklimaat op het Stadsland kunnen ervaren. Er is geen duidelijke voorkeursvariant te formuleren op basis van het thema Gezonde Leefomgeving.

Natuurlijke Systemen (Bodem en Water)

Relevantie: de lage ligging van Stadsland maakt watervraagstukken sturend. Vanuit de bestaande wijk zijn er zorgen geuit over de hydrologische situatie, en of de realisatie van stadsland indirect kan zorgen voor wateroverlast in de Hoven

Tabel 7.4 Kansen en risico's voor het thema Natuurlijke Systemen

Aspect	Kansen	Risico's en Belemmeringen
Grondwater	De ontwikkeling biedt een kans voor een klimaatadaptieve ontwikkeling en het toepassen van vernieuwende, groene woonconcepten die ruimte bieden voor het bergen en (her)gebruiken van regenwater.	Het gebied is een voormalige uiterwaarde en staat waarschijnlijk onder invloed van hoge grondwaterstanden. Er is op moment van schrijven geen gedetailleerde hydrologische informatie beschikbaar om na te gaan of de bebouwing van Stadsland een gevolg heeft voor de waterhuishouding in de Hoven.
	n.v.t.	De ontwikkeling moet rekening houden met de invloed van hoog grondwater, wat maakt dat er geen mogelijkheid is om functies toe te voegen onder maaiveld.

Invloed varianten: belang is de invloed van de grotere bebouwde zone in Variant B op de afwatering van het gebied. Dit is nu niet te beoordelen zonder hydrologische doorrekening van de twee varianten.

Gezonde Natuur

Relevantie: het gebied grenst aan het Natura 2000-gebied de Rijntakken en is onderdeel van de groenblauwe hoofdstructuur. Het behoud van natuurwaarden is een wettelijke en beleidsmatige randvoorwaarde.

Tabel 7.5 Kansen en risico's voor het thema Gezonde Natuur

Aspect	Kansen	Risico's en Belemmeringen
Natura 2000	De woningbouwontwikkeling moet hand in hand gaan met behoud en versterking van de groenblauwe structuur als groene buffer tussen Deventer en Twello.	Het gebied grenst aan het Natura 2000-gebied de Rijntakken. Natuurbelangen hebben hier veelal prioriteit, naast waterveiligheid. Omdat het zo nabij het natuurgebied ligt, zijn er waarschijnlijk relevante effecten voor foerageergebieden voor broedvogels, gerelateerd aan de Rijntakken. Dit betekent dat er voor sommige beschermde en/of niet-beschermde soorten randeffecten zullen optreden. Deze moeten worden meegenomen in de vergunningverlening. De realisatie van een woongebied zo dichtbij Natura 2000 zorgt verder onvermijdelijk voor toegenomen stikstofuitstoot en depositie op Natura 2000.
	De nabijheid van de IJsselzone, landgoederen en een stadspark maakt het gebied aantrekkelijk voor recreatieve uitloop.	Er zijn zorgen zijn geuit over de consequenties voor de natuurwaarden in en rond het plangebied. Sommige bestaande natuurwaarden zullen minder worden, waar andere (stads-gerelateerde) natuurwaarden worden versterkt mits de groene ontwikkeling binnen het plan wordt gerealiseerd.

Invloed varianten: beide varianten voorzien een aanzienlijke bouwopgave, alleen Variant A heeft een grotere eigen ontwikkeling van groen gebied. Variant A komt daarmee ten goede aan de groenblauwe hoofdstructuur, en behoudt ook meer zijn rol als uitloopgebied voor natuurrecreatie. Bij Variant B is deze functie grotendeels verdwenen, door de kleinschaligheid van het overgebleven groene gebied. Variant A is hier duidelijk positiever voor het Thema Natuur.

Bereikbaar

Relevantie: de nabijheid van de binnenstad en het Centraal Station is een van de grootste kwaliteiten van de locatie.

Tabel 7.6 Kansen en risico's voor het thema Bereikbaar

Aspect	Kansen	Risico's en Belemmeringen
Bereikbaarheid OV	De historische binnenstad is op circa 5 minuten fietsafstand en het Centraal Station op circa 7 minuten fietsafstand. Ook station Twello is goed bereikbaar. De nabijheid van het centrum betekent ook dat het openbaar vervoer via een busverbinding over de Wilhelminabrug goed beschikbaar is.	Het mobiliteitsconcept mag geen doorgaand autoverkeer langs De Worp toestaan. De straten in de Hoven zijn niet ingericht hierop. Tegelijkertijd, is het wel wenselijk als eventuele voorzieningen die worden gerealiseerd in de wijk ook toegankelijk zijn per auto voor inwoners van de Hoven. Het zal leiden tot extra afstand en reistijd voor inwoners die per auto willen komen, om voorzieningen zoals een winkel te bereiken op het Stadsland. Het gebrek aan doorgaande verbinding via de Worp naar de Wilhelminabrug is een belemmering voor bereikbaarheid via OV. Daar zal een specifieke oplossing voor benodigd zijn, zoals een bussluis.
Modal split	Het mobiliteitsconcept richt zich op het optimaal benutten van de nabijheid van binnenstad en station, waarbij de fiets als hoofdtransport centraal staat (STOMP-principe).	De hoofdontsluiting voor autoverkeer is alleen mogelijk via de gemeente Voorst, tenzij de derde brug wordt gerealiseerd. Dit betekent dat voor een goede verbinding met de stad Deventer per auto, de derde brug een belangrijk voordeel is voor de realisatie van Stadsland. Zonder derde brug neemt de reistijd richting de stad Deventer per auto toe.
Bereikbaarheid fiets	De fietsverbindingen met de stad kunnen worden versterkt door de aanleg van een nieuwe spoortunnel voor fietsers en het verbreden van het fietspad op de spoorbrug (F344).	In zowel de omgevingsvisie als het onderliggende programma Wonen Ruimte Stad, worden de investeringskosten voor fiets, loop en parkeerruimte als potentieel obstakel genoemd. Het is opmerkelijk dat reeds op visieniveau de kosten al op deze manier worden genoemd. De ontwikkeling van het STOMP principe loopt hierdoor gevaar als de gemeente niet bereid is om te investeren in de optimale verkeersontsluiting voor wandelaars en fietsers. Ook zal de bereikbaarheid van (nieuwe) voorzieningen optimaal moeten worden geregeld, zodat het uitnodigend is voor bewoners van het Stadsland en van de Hoven om deze te gebruiken. Het is niet wenselijk dat door een gebrek aan investeringen, bewoners meer gebruik gaan maken van de auto en op die manier zelfs de voorzieningen in de gemeente Voorst overbelasten.

Invloed varianten: de varianten variëren niet in de route en manier van ontsluiting, beide richten zich op ontsluiting via de gemeente Voorst, het ontzien van de wijk de Hoven, en hebben beide een synergie met de realisatie van de 3^e brug voor ontsluiting met de stad Deventer voor autoverkeer. De toegenomen drukte bij Variant B kan wel zorgen voor extra drukte op de toegangswegen in de gemeente Voorst, al hangt dit ook sterk af van het te realiseren voorzieningen niveau op het Stadsland zelf.

Waardevolle ruimte

Relevantie: dit thema is zeer relevant omdat het Stadsland een grote cultuurhistorische waarde heeft. Vanuit het DNA van Deventer is het historisch belang van het open landschap aan de westkant van de IJssel. Het gebied wordt al tientallen jaren (sinds het binnendijs is gemaakt) beheert met oog voor natuur, landschap en recreatie.

Tabel 7.7 Kansen en risico's voor het thema Waardevolle Ruimte

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Landschap en cultuur historie	De ontwikkeling van het gebied in combinatie met de bypass biedt ook kansen om de cultuurhistorische waarde ervan te behouden bij de realisatie van de bypass.	De ontwikkeling van het gebied Stadsland brengt risico's met zich mee voor de cultuurhistorische en landschappelijke waarden die het gebied nu kenmerken. De vitale bodem, die een belangrijke drager vormt van soortenrijkdom en duurzame vormen van landbouw zoals de lokale wijngaard, kan verloren gaan door verharding en bouwactiviteiten. Het karakteristieke patroon van hagen, de historische dijkstructuur en de oude loop van de rivier dragen sterk bij aan de herkenbare identiteit van het rivierlandschap, maar staan onder druk bij verdere verstedelijking. Daarmee dreigt niet alleen de ecologische kwaliteit af te nemen, maar ook de leesbaarheid van het traditionele IJssellandschap dat historisch zo verweven is met de stad Deventer.

Invloed varianten: het is zeer afhankelijk van de precieze locatie van de bypass, in hoeverre dit invloed heeft op het bestaande landschap van het Stadsland. Dit is dan ook weer bepalend voor eventuele woningbouw opgaven.

7.2.3 Conclusie Stadsland

Stadsland is vanuit het perspectief "Fijn wonen" en "gezonde leefomgeving" een zeer positieve ontwikkellocatie, en daarmee ook de meest ideale locatie om te ontwikkelen in de omgevingsvisie. De nabijheid tot de binnenstad op een relatief beschutte locatie weg van doorgaande verkeersroutes, betekenen dat er een fijn woonklimaat ontstaat. De nabijheid van de IJssel beperkt ook de toegenomen invloed van klimaatverandering en zorgt voor een prettig uitloopgebied.

Wel gaat er bij bebouwing een gebied met hoge natuurwaarden en veel waardevolle ruimte verloren. Ook zal dit waarschijnlijk negatieve invloed hebben op de biodiversiteit en de instandhouding van het Natura 2000 gebied Rijntakken. Er is ook risico op hoge grondwaterstanden, waar in het bouwprogramma rekening mee gehouden moet worden.

7.3 Baarlerhoek

7.3.1 Samenvatting van het voornemen

Het plan voorziet in de bouw van circa 1.000 tot 1.700 woningen. De ontwikkeling wordt vormgegeven als een gemengd woonmilieu met een functiemix van 90 % wonen en 10 % voorzieningen/werken. Baarlerhoek wordt gezien als één van de nieuwe stedelijke buurten van Deventer, naast het al bevestigde Wechelerhoek.

Type ontwikkeling

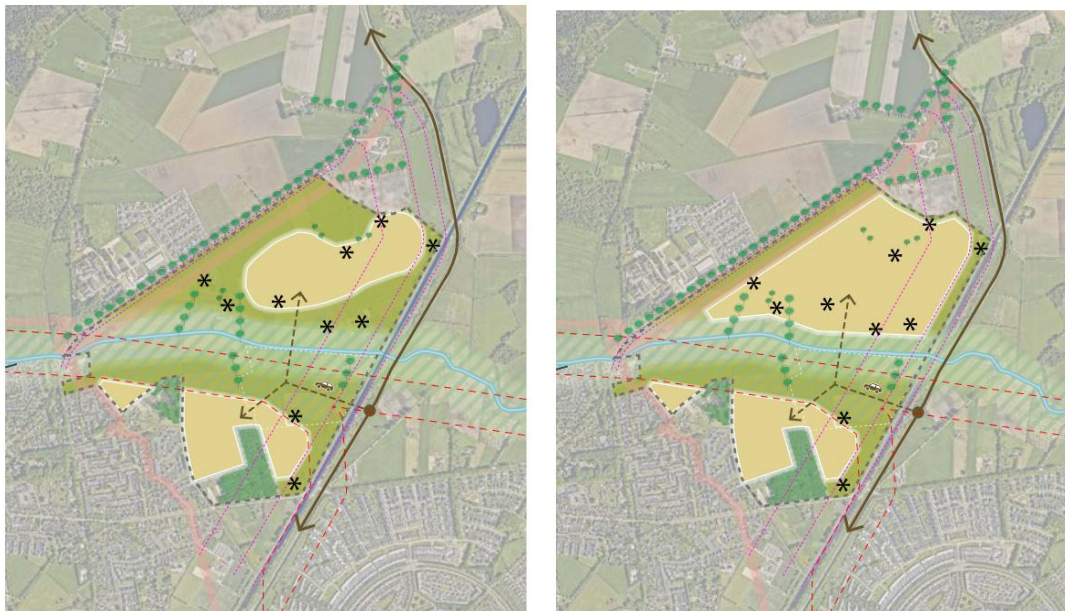
De woonmilieus die voor Baarlerhoek worden voorzien zijn het 'Groen stadskwartier' en 'Clusters in het groen'. Deze milieus combineren een stedelijke opzet met een sterke landschappelijke inbedding. Het plangebied ligt ten noordoosten van Schalkhaar, tussen het dorp, de Spanjaardsdijk en het Overijssels kanaal. De N348 vormt aan de oostzijde een belangrijke stedelijke en regionale verkeersader. De Zandwetering, een belangrijke groenblauwe structuur, doorsnijdt het gebied en verdeelt het in een noordelijk en zuidelijk deel. Het terrein kent hoogteverschillen, met hoger gelegen enkgronden in het noorden en zuiden.

In de huidige situatie is het gebied grotendeels landbouwgrond, met enkele historische erven en het landgoed de Ganzeboom aan de zuidzijde. Een deel van het noordelijk gebied ligt binnen het grondwaterbeschermingsgebied van de drinkwaterwinning Schalkhaar, terwijl in het zuiden ruimte wordt gereserveerd voor een mogelijk hoogspanningsstation.

Varianten

Variant A (minimaal): circa 1.000–1.200 woningen, bouwvelden van 383.000 m², met woningbouw vooral op de noordelijke enk. Variant B (maximaal): circa 1.500–1.700 woningen, bouwvelden van 567.000 m², met uitbreiding van het bouwgebied over de enk en omliggende gronden.

Afbeelding 7.2 Variant A (links) en Variant B (rechts)

Doelgroep

Baarlerhoek richt zich op een breed palet aan stedelijke en dorpse doelgroepen. De hoofddoelgroepen zijn opstroomende gezinnen, de stadse topklasse, stedelingen en jonge toestromers. Daarnaast biedt de ontwikkeling ook ruimte voor aanvullende doelgroepen, zoals dorpse senioren en sociale huurders.

Het gebied moet uitgroeien tot een groene, duurzame woonwijk die een brug slaat tussen stedelijk wonen en het omliggende landschap.

7.3.2 Kansen en risico's Baarlerhoek

Voor elk van de thema's uit het Rad van de Leefomgeving is nagegaan of er reeds kansen en risico's te benoemen zijn over deze geplande ontwikkeling. Het feit dat het Stadsland alleen ontwikkelt kan worden als het Rijk de bypass reservering wegneemt, is hierbij een gegeven.

De volgende tabellen geven aan voor welke omgevingsaspecten uit het Rad er kansen en risico's zijn. De belangrijkste overwegingen worden vervolgens onder de tabel in de tekst nog samengevat als korte conclusie.

Fijn Wonen

Relevantie: de primaire ambitie is het realiseren van een aanzienlijk aantal woningen in een uniek woonmilieu.

Tabel 7.8 Kansen en risico's voor het thema Fijn Wonen

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Passend woning aanbod	De locatie biedt ruimte voor een aanzienlijk aantal woningen (circa 1.000 tot 1.700), wat cruciaal is voor de gemeentelijke woningbouwopgave. Het programma is kansrijk voor het aantrekken van doelgroepen zoals opstroomende gezinnen, stedelingen, en jonge toestromers, in lijn met de demografie van de wijk Colmschate Vijfhoek.	De relatief grote afstand tussen de wijk en de binnenstad betekent dat de bereikbaarheid van de binnenstad per fiets langer kan duren dan wenselijk. De omgevingsvisie geeft al aan dat er 'extra aandacht' nodig is voor toepassing van het STOMP principe, zoals goede fietsverbindingen (voor het principe van de '15 minuten stad').
Voorzieningen aanbod	De omvang van de ontwikkeling maakt de realisatie van eigen basisvoorzieningen mogelijk, ook in een gedeelde vorm met de wijken aan de oostkant (Vijfhoek) en westkant (Wechelerhoek). Dit betekent een groter draagvlak voor gedeelde centrale voorzieningen. Met name de bestaande wijk Colmschate Vijfhoek kan hier ook baat bij hebben door een toegenomen aantal en kwaliteit aan voorzieningen.	De ontwikkeling van een nieuwe wijk aan de rand kan een grote invloed hebben op het dorps karakter van Schalkhaar. Schalkhaar ligt met ontwikkeling van Wechelerhoek en Baarlerhoek als centraal punt tussen grote sub-urbane woonwijken, wat kan zorgen voor veel aanvoer van verkeer richting het dorp. De dorps infrastructuur en voorzieningen zijn hier niet op ingericht, en het is ook niet wenselijk vanuit de inwoners van het dorp zelf. De omgevingsvisie stelt ook dat voorzieningen op elkaar moeten worden afgestemd. Voor Wechelerhoek wordt ook onderzocht of er bijvoorbeeld detailhandel kan plaatsvinden, maar het is nu niet duidelijk uit de visie of de samenhang met Baarlerhoek hierin ook wordt meegenomen. Het zou voor de ontwikkeling in Baarlerhoek een voordeel zijn als het Masterplan Wechelerhoek reeds rekening houdt met aanbod vanuit Baarlerhoek. Dit zou de druk op het dorp Schalkhaar kunnen verminderen.

Invloed varianten: een kleinere hoeveelheid woningen in Variant A zorgt voor minder passend woning aanbod. De vraag naar woningen neemt hier minder sterk af dan in Variant B.

Bereikbaar

Relevantie: zeer relevant vanwege de excentrische ligging van Baarlerhoek, buiten het Dagelijks Stedelijk Systeem (DSS). Dit vereist aanzienlijke infrastructurele ingrepen om de bereikbaarheid te garanderen en tegelijkertijd de principes van de '15-minutenstad' en het STOMP-principe toe te passen. Met name de auto-ontsluiting en de noodzaak om de verkeersdruk op Schalkhaar te beperken, maken dit een kritisch thema.

Tabel 7.9 Kansen en risico's voor het thema Bereikbaar

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Modal split	De ontwikkeling is een katalysator voor het versterken van fietsverbindingen en de aansluiting op het hoofdfietsnetwerk (Spanjaardsdijk en Oerdijk). Het aanleggen van een ongelijkvloerse kruising over de N348 aan de Oerdijk verhoogt ook de mobiliteit vanuit de bestaande wijk Vijfhoek naar de nieuwe voorzieningen die staan gepland in Baarlerhoek.	De hoofdontsluiting voor autoverkeer is alleen mogelijk vanaf de N348 (om Schalkhaar te ontzien) en is afhankelijk van de medewerking van de provincie. Verkeer kan ook via de Brinkgreverweg, maar dit zal voor veel extra verkeersdruk in Schalkhaar zorgen.
	De noodzakelijke hoofdontsluiting op de N348 moet samengaan met het opheffen van het bestaande kruispunt N348-Oerdijk, dat wordt vervangen door een ongelijkvloerse fietskruising. Dit stimuleert het STOMP-principe, vooral de mobiliteit tussen de wijken.	
Bereikbaarheid OV	Er is de mogelijkheid om de Openbaar Vervoer (OV) bereikbaarheid te versterken door verlenging van buslijn 4 en de mogelijke aanleg van een overstappunt langs de Spanjaardsdijk.	De ligging ver van het centrum en de beperkte kans op parkeerregulering leiden tot slechts een beperkte motivatie voor deelmobiliteit. Het inzetten op een betere directe fietsverbinding zou hier prioriteit moeten zijn. De afstand tot de hoofdfietsroutes is te groot (vooral ten noorden van de esrug), wat betekent dat het fietsnetwerk ter plaatse verdicht moet worden.
	Het 'sluiten van de cirkel' om het dorp Schalkhaar heen via Wechelerhoek en Baarlerhoek biedt kansen voor openbaar vervoer om deze wijken met elkaar te verbinden.	In het programma wordt een koppeling gelegd tussen deze ontwikkeling en het voornemen om een sprinterstation te realiseren bij Diepenveen. Het is echter onduidelijk wat de relatie is, omdat de woningen in Baarlerhoek bijna net zo ver van deze nieuwe stationslocatie liggen als van het huidige centraal station. De enige route waarbij het sprinter station van meerwaarde kan zijn is voor passagiers richting Zwolle. Het is dan ook niet waarschijnlijk dat de ontwikkeling van Baarlerhoek voor wezenlijke vraag gaat zorgen bij een eventueel station Diepenveen.

Invloed varianten: beide varianten voorzien dezelfde aanvoerroutes. Variant A heeft minder inwoners, wat betekent dat de vraag naar openbaar vervoer afneemt. Het behouden van de landschappelijke waarden (met behoud van lanen) wordt vergemakkelijkt in Variant A, omdat deze toegangswegen minder druk worden.

Gezonde leefomgeving

Relevantie: gezondheid is het overkoepelende thema voor afwegingen en planuitwerkingen binnen de gemeente Deventer. Dit thema is zeer relevant voor Baarlerhoek vanwege de aanwezigheid van diverse milieucontouren. De locatie ligt in de nabijheid van de N348 en een hoogspanningstracé. De locatie aan de rand van de stad biedt evenwel ook kansen voor wonen in een groene omgeving, wat positief is voor de gezondheid.

Tabel 7.10 Kansen en risico's voor het thema Gezonde Leefomgeving

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Geluid	n.v.t.	De N348 en Spanjaardsdijk veroorzaken weggeluidcontouren. De standaardwaarde voor geluid wordt overschreden tot op circa 300 meter van de N348. Extra verkeer op de N348 wordt ook verwacht door realisatie van Wechelerhoek en Baarlerhoek. Doordat de hoofdontsluiting op de Raalterweg is geprojecteerd, is de verwachte toename wel beperkt.
Straling	De Zandweteringzone biedt de kans om het gebied te verbeteren door de aanleg van langzaam verkeerroutes naar Heerlijkheid Linde, wat bijdraagt aan recreatie en gezondheid.	Het plangebied wordt doorkruist door een hoogspanningstracé, en er is onzekerheid over het realiseren van een hoogspanningsstation. Een deel van de locatie heeft een voorkeursrecht voor een nieuw hoogspanningsstation, en het is op moment van schrijven onduidelijk óf en wanneer dit wordt bevestigd. Negatieve effecten van nabijheid van een hoogspanningsstation of hoogspanningslijn zijn niet aangetoond, en zijn dus ook niet verwacht. Er is alleen aangetoond dat er mogelijk effecten kunnen zijn van het wonen direct onder de lijn (maar dat wordt in de plannen dan ook al direct uitgesloten).
Ervaren gezondheid	Het woonmilieu richt zich op voldoende groen in de omgeving voor sport, spel en recreatie, en ruimte voor biodiversiteit, wat de gezondheid bevordert.	n.v.t.

Invloed varianten: het grotere areaal aan groen ruimte in Variant A zorgt in het algemeen voor mogelijkheden om de bebouwde zone verder van risicobronnen te verwijderen. Zo kan er op grotere afstand van de N348 en/of het potentiële hoogspanningsstation worden gebouwd. Negatieve gezondheidseffecten van een hoogspanningsstation in de buurt zijn evenwel niet aangetoond. Extra ruimte tussen het hoogspanningsstation en woningen zou vooral ten goede komen aan de ervaren gezondheid, omdat mensen mogelijk wel een locatie nabij het station als minder aantrekkelijk ervaren.

Veilige leefomgeving

Relevantie: het thema 'Veilige Leefomgeving' is relevant vanwege de aanwezigheid van externe veiligheidsrisico's op en nabij de locatie, met name in verband met een hogedruk aardgasleiding en het nabijgelegen toekomstige hoogspanningsstation. Externe veiligheid vereist specifieke maatregelen en onderbouwing om te garanderen dat de woonfunctie in het gebied verantwoord is.

Tabel 7.11 Kansen en risico's voor het thema Veilige Leefomgeving

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Externe veiligheid	n.v.t.	Er loopt een hogedruk aardgasleiding langs de Spanjaardsdijk. Er geldt een aandachtsgebied van 170m aan weerszijden van deze leiding. Voor wonen binnen dit aandachtsgebied moet worden onderbouwd dat wonen verantwoord is in verband met de inzetbaarheid van hulpdiensten. De N348 aan de oostkant van de ontwikkeling is ook de gemeentelijke route voor vervoer van gevaarlijke stoffen.

Invloed varianten: in lijn met de invloed van de varianten op de gezonde leefomgeving, biedt Variant A een grotere ruimtelijke mogelijkheid om hiermee om te gaan, bijvoorbeeld door minder te bouwen in het aandachtsgebied aan weerszijden van de gasleiding en verder weg van de gemeentelijke route gevaarlijke stoffen.

Natuurlijke systemen

Relevantie: 'Natuurlijke Systemen' is zeer relevant omdat het gebied wordt gekenmerkt door kwetsbare hydrologische en ecologische structuren die de ontwikkeling direct beïnvloeden. Baarlerhoek ligt in het grondwaterbeschermingsgebied van Schalkhaar, en daarnaast is er de aanwezigheid van de Zandwetering, een nat en waterbergend gebied. Het principe van 'water en bodem sturend' is leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen in de omgevingsvisie, wat betekent dat hier zorgvuldig mee om moet worden gegaan.

Tabel 7.12 Kansen en risico's voor het thema Natuurlijke systemen

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Grondwater	De ontwikkeling biedt de kans om de Zandweteringzone te versterken als een robuuste groenblauwe structuur met ruimte voor waterberging en natuurontwikkeling. De hogere delen van de locatie kunnen worden benut voor woningbouw, terwijl de lagere, natte delen rond de Zandwetering vrijgehouden kunnen worden ten behoeve van waterberging.	Het noordelijke deel van de locatie ligt in het grondwaterbeschermingsgebied van de drinkwaterwinning Schalkhaar, wat beperkingen oplevert voor de ontwikkeling. De locatie ligt deels in lage, natte kwelgebieden langs de Zandwetering, die een waterbergende functie hebben tijdens natte perioden. Er kan ook worden nagegaan in hoeverre deze waterberging integraal kan worden gekoppeld aan de vraag voor voorzieningen (10 % van het gebied). Bijvoorbeeld, voorzieningen betekenen vaak grote parkeerplaatsen (in lijn met de verwachting dat de auto in deze wijk belangrijk blijft),

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
		wat van invloed is op de waterberging. Hier moet slim mee worden omgegaan, in samenwerking met Provincie en Waterschap.

Invloed varianten: variant B voorziet in een veel groter bouwblok ten Noorden van de zandwetering, wat betekent dat de grondwater infiltratie capaciteit daar significant wordt beïnvloedt ten opzichte van Variant A. Variant A is hier duidelijk positiever voor.

Waardevolle ruimte

Relevantie: dit thema is zeer relevant omdat Baarlerhoek een hoge concentratie van landschappelijke en cultuurhistorische waarden bevat, waaronder een enk, waardevolle erven met historische bebouwing, en de nabijheid van landgoederen zoals de Ganzeboom. De inpassing van deze elementen in de nieuwe stedenbouwkundige structuur is een expliciete ontwikkelvoorwaarde.

Tabel 7.13 Kansen en risico's voor het thema Natuurlijke systemen

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Cultuur historie en archeologie	De ontwikkeling biedt de kans om de hoge cultuurhistorische en landschappelijke waarden (lanen, landgoed, erven) in de nieuwe stedenbouwkundige structuur in te passen. Cultuurhistorische elementen en archeologische vondsten kunnen inspiratie dienen bij de nieuwe inrichting van het gebied en bijdragen aan de eigenheid van de plek. Vooral het slingerende pad tussen de Kanaaldijk West (oostkant) en Spanjaardsdijk biedt een kans voor het aanleggen van een lage snelheidszone met behoud van cultuurhistorische waarde.	In het plangebied bevindt zich een enk met boerenerven en er is een hoge archeologische verwachting in de hogere delen. De ensemblewaarde van de hoge dekzandrug (es) en de aanwezige boerderijen in de omgeving zal verloren gaan door de ontwikkeling.
	Door bouwvelden op de hoger gelegen enk te projecteren, kan het natuurlijke, lagere landschap rondom de Zandwetering behouden blijven.	De hoge archeologische waarden kunnen grote investeringen tot gevolg hebben voor nader onderzoek of behoud.

Invloed varianten: het behouden van de landschappelijke waarden (met behoud van lanen) wordt vergemakkelijkt in Variant A, omdat deze toegangswegen minder druk worden. Behoud van de originele lanen is stedenbouwkundig moeilijker bij een ambitie voor het grotere bouwblok in Variant B (wat al rekening moet houden met beperkingen door grondwater). Variant A volgt de natuurlijke indeling van het gebied (rondom de enk) beter, waardoor behoud van cultuurhistorische waarde makkelijker is.

7.3.3 Conclusie Baarlerhoek

Baarlerhoek is een kansrijke ontwikkellocatie, omdat het de 'cirkel' van de stad in samenhang met Colmschate Vijfhoek en Wechelerhoek sluit. Dit betekent dat de locatie, ondanks de grote afstand met het centrum een natuurlijke uitbreiding vormt van de stad om aan het woningtekort te voldoen.

Wel zijn er risico's omtrent externe veiligheid, aangaande de hoogspanningsinfrastructuur die er is en nog gepland moet worden. Het gebied is ook deels een grondwaterbeschermingsgebied en heeft hoogteverschillen waar rekening gehouden mee moet worden.

7.4 Bergweide 3

7.4.1 Samenvatting van het voornemen

Bergweide 3 is een van de vier potentiële woningbouwlocaties die in het kader van de *Ruimtelijke Verkenningen Wonen Ruimte Stad (WRS)* zijn onderzocht. Het betreft een transformatielocatie op het huidige bedrijventerrein Bergweide, direct ten oosten van de historische binnenstad van Deventer. Bergweide 3 sluit aan op de ontwikkeling van het Havenkwartier en het Roto Smeets-terrein, waarmee het deel uitmaakt van een bredere stedelijke herontwikkeling van dit bedrijvent gebied.

Afbeelding 7.3 Varianten A en B samen

Type ontwikkeling

De ontwikkeling richt zich op het woonmilieu 'Woon-werkkwartier', met een stedelijk karakter en gemengde functies in een hogere dichtheid. Het gebied wordt begrensd door het Overijssels kanaal, de Mr. H.F. de Boerlaan, de Industrieweg en de Hanzeweg. In de huidige situatie bestaat het terrein grotendeels uit verouderde bedrijfsbebouwing met uiteenlopende functies en schaalgroottes. De herontwikkeling biedt de kans om het gebied te verdichten, verduurzamen en beter te verbinden met de binnenstad.

Varianten

Er zijn twee programmatische varianten uitgewerkt; Variant A (30 % wonen) met circa 520 woningen, en variant B (50 % wonen): circa 870 woningen. De variatie In het stedenbouwkundig concept bevinden de werkfuncties zich op de begane grond, met wonen op de verdiepingen. Langs de Hanzeweg blijven twee bouwvelden volledig bestemd voor werkfuncties, vanwege de nabijheid van zwaardere milieucategorieën.

Doelgroep

Bergweide 3 richt zich op stedelijke doelgroepen die de nabijheid van de binnenstad en het station/OV waarderen. De hoofddoelgroepen zijn opstroomende gezinnen, stedelingen en pioniers, met aanvullend jonge toestromers en sociale huurders.

De locatie ligt binnen het Dagelijks Stedelijk Systeem (DSS) en is uitstekend bereikbaar: het station, de binnenstad, werkgebieden en centrumvoorzieningen liggen op loop- en fietsafstand. Het mobiliteitsconcept benut deze ligging optimaal: fietsen en openbaar vervoer staan centraal, terwijl auto's worden geparkeerd in centrale hubs om ruimte te maken voor groen, verblijf en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte.

7.4.2 Kansen en risico's Bergweide 3

Voor elk van de thema's uit het Rad van de Leefomgeving is nagegaan of er reeds kansen en risico's te benoemen zijn over deze geplande ontwikkeling. Het feit dat het Stadsland alleen ontwikkelt kan worden als het Rijk de bypass reservering wegneemt, is hierbij een gegeven.

De volgende tabellen geven aan voor welke omgevingsaspecten uit het Rad er kansen en risico's zijn. De belangrijkste overwegingen worden vervolgens onder de tabel in de tekst nog samengevat als korte conclusie.

Fijn Wonen

Relevantie: het thema 'Fijn Wonen' is zeer relevant omdat Bergweide 3 een cruciale inbreidingslocatie is binnen het Dagelijks Stedelijk Systeem (DSS) voor de ambitieuze woningbouwopgave van Deventer. De transformatie van het verouderde bedrijventerrein naar een gemengd gebied heeft de potentie om tussen de 500 en 900 woningen toe te voegen' (Dit bovenop de bestaande plannen voor Haveneiland en Roto kwartier).

Tabel 7.14 Kansen en risico's voor het thema Fijn Wonen

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Passend woning aanbod	De locatie biedt een substantieel aantal woningen (500-900) aan in een hoogstedelijke setting, dicht bij het centraal station en de binnenstad. De nabijheid van de binnenstad en het station legitimeert hogere dichtheden en een kleinere footprint van de bebouwing. Het wordt hiermee geschikt voor doelgroepen die gericht zijn op het stedelijke milieu, met name voor de bouw van appartementen. Er is hier ook een kans om specifiek in te gaan op het tekort aan betaalbare middenhuur en sociale huur. Wel is niet duidelijk uit het programma WRS of de omgevingsvisie of dit ook werkelijk een focuspunt is.	Er is uit de omgevingsvisie niet op te maken wat de visie is op hoogbouw in dit gebied, terwijl dit impliciet vanuit het WRS programma en de Deventer Visie op hoger bouwen wel wordt verwacht. Hoogbouw wordt wel genoemd als focuspunt voor de binnenstad, maar deze ontwikkeling ligt daar net buiten. In de gebiedsinvulling voor het 'woon-werkgebied' wordt hoogbouw niet behandeld. Er wordt al hoog bouw gerealiseerd in het 'woonwerkgebied' nabij het ROC en het station. Ook het type 'woon-werk kwartier' wat in Bergweide 3 kan worden gerealiseerd wordt in het WRS programma getypeerd als mogelijk voor hoogbouw (tot 40 meter). Mogelijke risico's omtrent gezondheid en veiligheid worden in andere paragrafen geduid
Voorzieningen aanbod	Door de nabijheid van de binnenstad en met name het winkelcentrum de Boreel, is het voorzieningen niveau al goed geregeld. Ook is de verwachting dat in de werkgebieden zich voorzieningen kunnen vestigen die zowel de bewoners als andere inwoners en bezoekers van de binnenstad kunnen bezoeken.	Voorzieningenaanbod is op orde via de Boreel. Dit grote winkelcentrum heeft hier voldoende capaciteit voor.

Invloed varianten: Een verminderd woonoppervlak betekent dat er meer flexibiliteit is om de beste locaties te kiezen voor het realiseren van woningbouw. Dit kan de woonruimte die er wordt gerealiseerd aantrekkelijker maken. Aan de andere kant is er hiermee wel minder vraag naar nieuwe verbindingroutes (zie ook het thema Bereikbaar) richting de binnenstad.

Bereikbaar

Relevantie: bereikbaarheid is zeer relevant, omdat de transformatie van het gebied ervoor gaat zorgen dat de vraag en vorm van mobiliteit naar het gebied in zijn geheel gaat veranderen. De huidige infrastructuur moet daar dan ook mee om kunnen gaan, of mee veranderen.

Tabel 7.15 Kansen en risico's voor het thema Bereikbaar

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Modal split	De voorgenomen transformatie van Bergweide 3 is een voorbeeld van hoe duurzame mobiliteitsprincipes kunnen worden toegepast binnen de context van de 15-minutenstad. De locatie ligt gunstig binnen het Dagelijks Stedelijk Systeem (DSS), op circa 5 tot 10 minuten fietsen van de binnenstad, het station en het Havenkwartier. Deze ligging biedt kansen voor een mobiliteitsconcept dat sterk inzet op actieve en gedeelde vormen van vervoer.	n.v.t.
	Het mobiliteitsconcept is gebaseerd op het STOMP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility as a Service, Privéauto). Daarmee wordt expliciet gekozen voor een hiërarchie waarin de auto een ondergeschikte rol speelt. De ligging nabij stedelijke voorzieningen ondersteunt deze keuze, maar vraagt ook om zorgvuldige uitwerking van goede voetgangers- en fietsverbindingen en hoogwaardig OV-aanbod, om de verminderde autoafhankelijkheid daadwerkelijk te kunnen realiseren.	Ook voor fietsers en voetgangers zijn er nog belemmeringen. Er is een groot aandachtspunt voor de bereikbaarheid, aangezien de inwoners van de ontwikkelingen in Bergweide 3 vaak via oversteekplaatsen over de drukke N344 (met bijbehorende gelijkvloerse fietspaden en wandelpaden) of via de drukke Handelskade richting het centrum zullen gaan. Daarnaast is een goede aansluiting op de doorfietsroute F344 langs de Snipperlingsdijk een noodzakelijke voorwaarde voor het succes van het mobiliteitsconcept; De omgevingsvisie spreekt ook al over de toevoeging van een extra fietsverbinding, want in het kader van Roto Smeets komt een extra fiets/loopbrug over het Overijssels-kanaal tussen Hunneperkade en Snipperlingsdijk.
Bereikbaarheid auto en fiets	Een belangrijk ruimtelijk element in de strategie is de aanleg van zeven nieuwe verbindingen voor langzaam verkeer. Deze routes verbeteren de fysieke samenhang tussen Bergweide 3 en de omliggende gebieden, waaronder het Overijssels kanaal, de Roto-ontwikkeling en het Havenkwartier. Daarmee wordt de tot nu toe geïsoleerde ligging van het bedrijventerrein beter ingebed in het stedelijk weefsel. Tegelijkertijd dragen deze verbindingen bij aan meer groen en verblijfskwaliteit in de openbare ruimte.	
	De plannen voor Bergweide 3 sluiten ook aan bij de logistieke en duurzaamheidsdoelen van de gemeente. De locatie wordt gezien als geschikt voor een overslagfunctie ten behoeve van de Zero Emissiezone in de binnenstad. Hier kunnen goederen worden overgeladen van grotere naar kleinere, emissievrije voertuigen. Dit versterkt de rol van Bergweide 3 als onderdeel van de stedelijke logistieke keten, maar vraagt tegelijk om zorgvuldige ruimtelijke	Ondanks de gunstige ligging kent de ontsluiting van Bergweide 3 enkele duidelijke mobiliteitsknelpunten. De drukke N344 wordt nog drukker, wat de logistiek voor de bedrijvigheid in het gebied niet bevordert. En op haar beurt geeft deze extra drukte ook weer extra uitdagingen voor het lopen en fietsen van Bergweide 3 naar de Boreel en verder.

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
	afstemming met de omliggende woon- en werkfuncties.	Het zoveel mogelijk splitsen van de logistieke stroming en fietsers zorgt voor verbeterde doorstroming en verkeersveiligheid.

Invloed varianten: beide varianten voorzien dezelfde aanvoerroutes. Variant A heeft minder inwoners, wat betekent dat de vraag naar openbaar vervoer afneemt. Het behouden van de landschappelijke waarden (met behoud van lanen) wordt vergemakkelijkt in Variant A, omdat deze toegangswegen minder druk worden.

Gezonde leefomgeving

Relevantie: gezondheid is het overkoepelende thema voor afwegingen en planuitwerkingen binnen de gemeente Deventer. Dit thema is zeer relevant voor Bergweide 3 door de nabijheid van het bedrijventerrein en de hoogstedelijke locatie met veel verkeersdrukte.

Tabel 7.16 Kansen en risico's voor het thema gezonde leefomgeving

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Geluid en Ervaren gezondheid (overlap)	De transformatie biedt de mogelijkheid om de groenblauwe structuren (zoals het Overijssels Kanaal) te versterken en groen toe te voegen aan de stenige omgeving.	De leefomgevingskwaliteit staat al onder druk door de nabijheid van het bedrijventerrein; Met name uitstoot van gevaarlijke stoffen van hoge milieucategorie bedrijven op Kloosterlanden kan een punt van zorg zijn voor nieuwe bewoners.
	De focus op een autoluwe wijk met centrale parkeerhubs creëert meer ruimte voor groen, verblijf en beweging, wat bijdraagt aan een gezondere omgeving.	De ontwikkeling vereist dezonering en maatregelen om te voldoen aan geluidsnormen. Als deze maatregelen tekortschieten, moet gezocht worden naar alternatieve locaties voor de betreffende bedrijven.

Invloed varianten: de Variant met meer woningen betekent dat het moeilijker wordt om de indeling te gebruiken om inwoners te beschermen (door aan de 'binnenkant' woningen te realiseren) voor overlast vanuit geluid en luchtkwaliteit uit de oost en zuidkant.

Economisch vitaal

Relevantie: het thema 'Economisch vitaal' is relevant vanwege de ambitie om van Bergweide 3 een gemengd woon en werkgebied te maken.

Tabel 7.17 Kansen en risico's voor het thema Economisch vitaal

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Werkgelegenheid	De ontwikkeling draagt bij aan een sterkere arbeidsmarkt door een aantrekkelijk vestigingsklimaat te creëren voor 'hoofden en handen' (jongeren, studenten, professionals).	De ontwikkeling vraagt om een sterke regie en een forse inzet en investering van de gemeente Deventer.
Vestigingsklimaat	Bergweide 3 versterkt het economisch profiel van Deventer, met ruimte voor ambacht, creatieve sector en stadsverzorgende functies, wat de economische veerkracht vergroot.	Mogelijke bodemsanering of andere saneringen als gevolg van het huidige industriële gebruik kunnen betekenen dat niet alle bouwvakken gerealiseerd kunnen worden in lijn met stedelijke ontwikkelplannen.

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
	De ontwikkeling moet in samenhang met omliggende transformatiegebieden (Havenkwartier, Roto-kwartier, De Kien) worden ontwikkeld om elkaar economisch te versterken.	De complexiteit van dezonering en het moeten vinden van alternatieve locaties voor verplaatste bedrijven kan hoge kosten met zich meebrengen. Er is momenteel ook al geen ruimte voor nieuwe bedrijven en er is geen locatie geselecteerd voor het voorgenomen bedrijventerrein van 45 ha. Er is dan ook momenteel geen oplossing voorhanden voor bedrijven die zoeken naar een locatie waar zij veel geluid mogen produceren.

Invloed varianten: de variant met meer woningen (tot 50 %) geeft minder flexibiliteit in het inrichten van de omgeving voor verschillende soorten bedrijven. Bovendien betekent het dat er meer gevoelige bestemmingen komen, ook op percelen waar dat qua bodemkwaliteit kostbaarder is.

7.4.3 Conclusie Bergweide 3

Bergweide 3 is een kansrijke locatie voor een type woningbouw waar er in Deventer weinig ruimte voor is. De groei van de stad zorgt voor steeds meer vraag naar hoogstedelijk wonen. De transformatie van het bedrijvenpark zorgt wel voor extra uitdagingen voor de bereikbaarheid, vooral omdat het STOMP principe heel proactief toegepast wordt terwijl de directe verbindingen met de binnenstad al erg druk zijn met autoverkeer.

Ook zijn er uitdagingen met betrekking tot de huidige economische omgeving, waarbij er momenteel nog geen zoeklocatie is voor een bedrijventerrein waar de huidige bedrijven naartoe verplaatst kunnen worden. En de aanwezigheid van bedrijven op de andere bedrijvenparken in Bergweide 3 en Kloosterlanden kunnen blijvend zorgen voor een hoge milieudruk voor de nieuwe inwoners van het gebied.

7.5 Derde brug Deventer

7.5.1 Samenvatting van het voornemen

Al sinds 2005 wordt er gesproken over een derde IJsselbrug in Deventer. Dit vormt in de omgevingsvisie nu ook strategische ambitie van de gemeente, in de context van de groei ambities van de stad. De brug wordt gezien als een noodzakelijke, grootschalige infrastructurele ingreep die moet bijdragen aan de groei van de stad, en het oplossen van bestaande knelpunten.

Afbeelding 7.4 Overzicht van de belangrijkste verbindingen in Deventer voor de auto (niet uitputtend weergegeven) uit de omgevingsvisie. De derde brug is weergegeven via de geblokte pijl links

Doel en functie

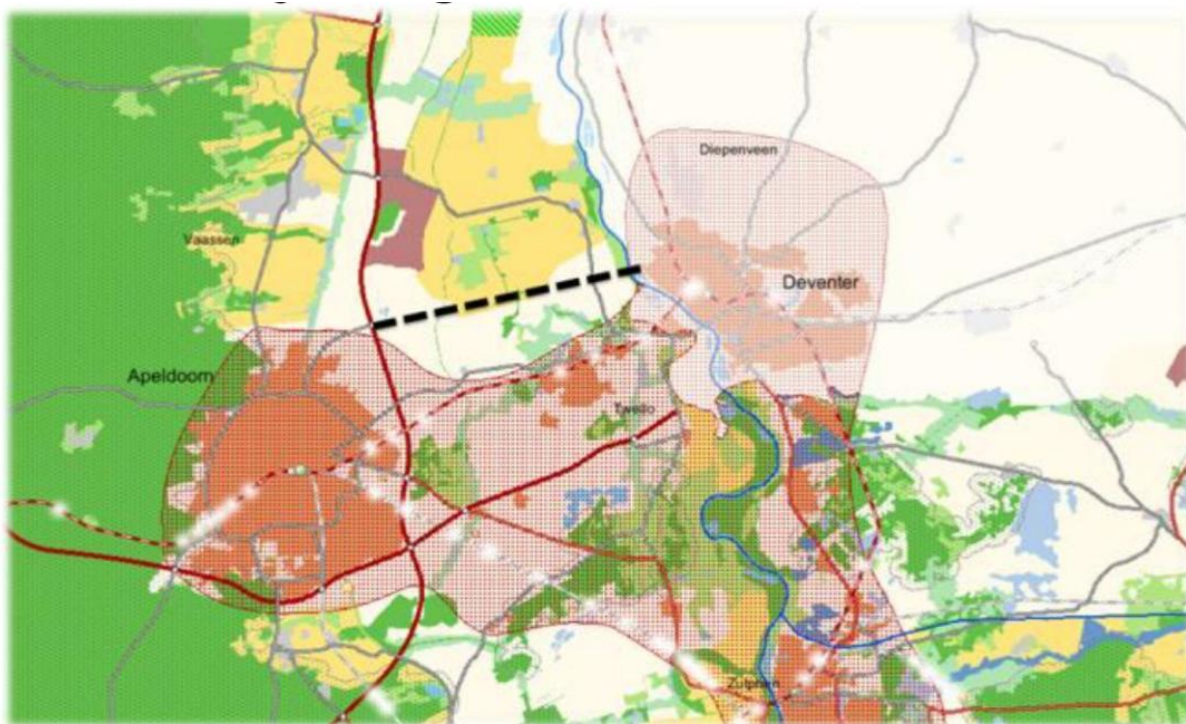
Het belangrijkste doelen van de nieuwe brug is het ontlasten van de bestaande verkeersverbindingen en het verbeteren van de leefkwaliteit in en rond de binnenstad. De brug is met name bedoeld voor regionaal verkeer, dat via nieuwe verbindingen met het rijkswegennet (A1/A50) moet worden afgewikkeld. Daarmee wordt het Hanzetracé ontlast, wat de verkeersdruk in de stad vermindert. Dit betekent wel dat er ook een significante nieuwe weg moet worden aangelegd in de gemeente Voorst richting de A50. De aanleg van een extra brug aan de noordzijde van Deventer zou de binnenstad meer ademruimte geven en mogelijkheden scheppen om de Wilhelminabrug en aansluitende routes gedeeltelijk af te waarderen voor autoverkeer. Er wordt al langer gedacht aan de afwaardering of transformatie van de Welle, met het oog op de mobiliteitstransitie en het verhogen van de verblijfskwaliteit in de binnenstad. De route langs de IJssel – waaronder de Rembrandtkade, Welle en Pothoofd – zou zich meer moeten ontwikkelen tot een aantrekkelijke verblijfsruimte voor voetgangers en fietsers, in lijn. Deze kades blijven grotendeels verhard, maar kunnen worden vergroend en voorzien van uitzichtpunten en zitgelegenheden, waardoor de relatie met de rivier wordt versterkt voor de binnenstad. Ook liggen er kansen voor een groene, doorlopende route tussen de binnenstad en het Havenkwartier.

Locatie en gebruik

De beoogde locatie voor de derde IJsselbrug ligt aan de noordzijde van de stad, in het verlengde van de Roland Holstlaan (N337). Aan de westzijde zou de brug moeten aansluiten op het rijkswegennet (A1/A50) via een nieuwe aansluiting naar de bestaande op en afrit bij de Oost Veluweweg in Apeldoorn. De brug wordt ontworpen voor voetgangers, fietsers en gemotoriseerd verkeer, waarmee zij zowel de regionale bereikbaarheid als de duurzame mobiliteitsambities ondersteunt.

In het Streekplan 2005 is deze verbinding al weergegeven op de volgende kaart. Het voornemen uit de omgevingsvisie sluit hier nog steeds bij aan in algemene locatie, inclusief een gewenste verbinding naar de A50, A1, of beide snelwegen. Wel is er sindsdien naast autogebruik, en ook een duidelijkere ambitieuzere visie op het gebruik en stimulans voor andere mobiliteitsvormen, in lijn met het volgen van het STOMP principe uit de omgevingsvisie.

Afbeelding 7.5 Verbinding tussen derde brug en A50, uit Streekplan 2005

Zorgen en knelpunten

Tegenover deze ambities bestaan er ook zorgen, met name vanuit de gemeente Voorst. De meest impactvolle verandering is een verlenging van de N337 richting het westen over landelijk gebied naar de A50. Er zijn bij omwonenden en bestuurders onzekerheid over de ruimtelijke en landschappelijke effecten van een nieuwe oeververbinding in het open IJssellandschap. Deze aandachtspunten maken duidelijk dat het project regionaal draagvlak en zorgvuldige afstemming vereist. Ook een deel van de verbinding gaat door de gemeente Apeldoorn, wat betekent dat dit een regionaal project is. Daarnaast zorgt de derde brug ook op andere delen van het wegennet in de gemeente Deventer en de gemeente Voorst voor significante veranderingen. Deze veranderingen zorgen ook voor verandering in de omgevingseffecten die worden veroorzaakt door een toename en afname van verkeer op verschillende wegen.

Planning en randvoorwaarden

De realisatie van de derde IJsselbrug is een complex en langlopend project, dat wordt gekoppeld aan andere grootschalige rijksopgaven. De gemeente werkt hierin samen met buurgemeenten, de provincie en het Rijk om tot een gezamenlijke planvorming te komen.

Een belangrijk aandachtspunt is de ruimtelijke samenhang met andere grote ontwikkelingen aan de IJssel, met name de mogelijke bypass (binnendijkse hoogwatergeul) en de woningbouwlocatie Stadsland. De ontwikkeling van Stadsland zou de noodzaak van een derde brug verder kunnen versterken, maar omgekeerd vraagt de brug ook om een zorgvuldige afweging van waterveiligheids- en landschappelijke opgaven in het gebied.

De ambitie voor een derde IJsselbrug is een streven uit de Omgevingsvisie, waarin de koers is vastgelegd om stedelijke verdichting te combineren met kansen om de mobiliteitsknelpunten voor Deventer op te lossen. Binnen deze visie geldt duurzame mobiliteit als uitgangspunt, waarbij de derde brug een mogelijke sleutelrol kan spelen in de toekomstige ruimtelijke en infrastructurele ontwikkeling van Deventer.

7.5.2 Kansen en risico's derde brug

Dit hoofdstuk heeft tot doel om een globaal overzicht te geven van de mogelijke kansen en risico's van de specifieke uitbreidingsvoornemens van de gemeente Deventer. In vergelijking met de methode die is gebruikt voor de woningbouwplannen uit het WRS programma (Stadsland, Baarlerhoek en Bergweide 3) is de situatie voor de derde brug op een aantal punten anders:

- de realisatie van een derde brug, inclusief verbinding met de A50, is een voornemen dat raakt aan 3 gemeenten. De beoordelingen van de omgevingsvisie in dit OER beperkte zich tot nu toe meestal tot effecten op het grondgebied van de gemeente Deventer. Bij de derde brug dienen de effecten voor in ieder geval de gemeente Voorst ook meegenomen te worden;
- het is ook voor Deventer geen gebiedsgerichte opgave, maar raakt de hele stad. De voordelen en nadelen van de derde brug zijn verspreid over de gehele gemeente Deventer, aan de hand van de verandering in verkeersstromen. Als dit wordt gecombineerd met de gewenste afwaardering van de Wilhelminabrug en wegen in de binnenstad, dan worden de effecten nog groter.

Als gevolg worden in de volgende paragrafen niet alleen per relevant milieuthema kansen en risico's beschreven, maar wordt dit verder uitgesplitst naar de (1) effecten voor de gemeente Deventer en (2) effecten voor de gemeenten Voorst en Apeldoorn.

Het uitgangspunt bij deze beoordeling is verder een realisatie van de gehele verbinding van derde brug naar de A50, zoals deze ook al origineel in 2005 is voorgesteld in het streekplan. Dit betekent dat effecten van een nieuwe (N) weg ook onderdeel zijn van het voornemen.

Voor alle thema's worden de kansen en risico's voor zowel de gemeente Deventer als voor de gemeente Voorst en Apeldoorn uiteengezet. De kansen en risico's onder de kopjes 'Voorst en Apeldoorn' zullen zich in grote mate focussen op de gemeente Voorst, omdat daar veruit de grootste impact wordt verwacht.

Bereikbaar

Een grote motivatie van het aanleggen van een nieuwe brug is het verplaatsen van verkeersstromen, zodat sommige wegen (veel) minder druk worden. Dat is nodig om transformatie en afwaardering mogelijk te maken, met name op de Wilhelminabrug en aan de Deventer IJsselkade.

Om na te gaan wat het effect is, heeft de gemeente Deventer verkeersberekeningen uitgevoerd. Voor zowel de referentiesituatie in 2040, als de situatie met 3^e brug, zijn de verkeersintensiteiten (IC ratio) per weg berekend. Dit gaat uit van realisatie van het woningbouwprogramma tot 10,750 woningen, wat grotendeels in lijn is met de omgevingsvisie (welke varieert in ambitie van 11000 tot 13000 woningen). De verkeersberekeningen liggen dichtbij de ondergrens van de ambitie in de omgevingsvisie tot 11.500 woningen, waardoor deze berekeningen bruikbaar zijn om de ambitie van de visie te duiden in haar effect op verkeer in Deventer, Voorst en Apeldoorn.

In de volgende paragrafen wordt de impact per gemeente geduid aan de hand van de resultaten van de indicatieve verkeersberekeningen.

Gemeente Deventer

Kansen

De aanleg van een derde brug biedt kansen voor een beter functionerend wegennet in de binnenstad. Met name rond de Wilhelminabrug en de wegen die parallel lopen aan de IJssel zal het autoverkeer sterk afnemen. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid om deze wegen, en de Wilhelminabrug zelf, autoluw te maken. Dit sluit goed aan bij het STOMP-principe en kan de leefbaarheid en verblijfskwaliteit in de binnenstad aanzienlijk vergroten. Daarnaast wordt de bereikbaarheid per auto tussen de noordelijke kant van de stad en de overzijde van de IJssel duidelijk versterkt. Ook andere vormen van mobiliteit — zoals fietsen, lopen en het openbaar vervoer — kunnen profiteren van de verbeterde verkeersstructuur. De derde brug kan zo bijdragen aan een meer evenwichtige verdeling van het verkeer en aan een toekomstbestendig mobiliteitssysteem voor Deventer.

Risico's

Tegenover deze kansen staan ook duidelijke risico's. Een belangrijk aandachtspunt is de *modal split*: het toevoegen van een nieuwe autobrug kan het autogebruik verder stimuleren. Dit zou niet in lijn zijn met het STOMP-principe, waarin het openbaar vervoer prioriteit heeft boven autoverkeer. Het gaat daarbij vooral om vervoer over langere afstanden, waarbij de verhouding tussen openbaar vervoer en autoverkeer van groot belang is. Tot op heden is niet kwantitatief onderzocht wat het effect van een derde brug zou zijn op het gebruik van openbaar vervoer, zoals bussen en treinen richting naburige steden en dorpen.

Verder zullen sommige bestaande wegen naar verwachting drukker worden, met name de N337 (Overstichtlaan en Roland Holstlaan). De impact op de leefomgeving blijft naar verwachting beperkt, omdat de N337 al een doorgaande route is met een relatief hoge capaciteit. Toch vraagt dit om zorgvuldige monitoring en verkeerskundige afwegingen in de verdere planvorming.

Gemeenten Voorst en Apeldoorn

Kansen

De aanleg van een nieuwe verbinding kan in Voorst leiden tot verminderde verkeersdruk op sommige wegen. Hierdoor kan de bereikbaarheid en doorstroming binnen het gemeentelijke wegennet verbeteren. Daarnaast wordt de verbinding tussen Terwolde en omgeving en de oostzijde van de IJssel versterkt, wat zowel lokale bewoners als bedrijven in de regio kan helpen bij hun dagelijkse verplaatsingen.

Risico's

Tegelijkertijd brengt een nieuwe verbinding ook risico's met zich mee. Sommige wegen in de gemeente kunnen juist te maken krijgen met een toegenomen verkeersdruk, wat lokale verkeersveiligheid en leefbaarheid kan beïnvloeden. Hierdoor kan Voorst meer een 'doorreisgemeente' worden, met beperkte lokale voordelen van de gewijzigde verkeersstromen voor bewoners en ondernemers.

Vanuit de gemeente Voorst bestaan er reeds zorgen over de negatieve effecten van drukke autoverbindingen.

Voor de gemeente Apeldoorn betekent het voornemen toegenomen drukte op de verbindingsweg naar de A50, omdat de nieuwe brug in combinatie met de doorgaande weg naar de A50, ook een extra snelle verbinding met de stad Apeldoorn mogelijk maakt zonder gebruik van de A1.

Waardevolle Ruimte, Fysieke leefomgeving, en Landbouwareaal

Omdat de derde brug gaat om een scherp afgebakende, infrastructurele ingreep, hebben veel effecten uit de verschillende perspectieven van het Rad van de Leefomgeving sterke correlatie. Om deze reden is in dit hoofdstuk een aantal aspecten uit verschillende Thema's van het Rad samengevoegd, om zo integraal te kunnen beschrijven wat de effecten zijn.

Gemeente Deventer

Kansen

Een derde IJsselbrug kan de binnenstad van Deventer sterker met de rivier verbinden. Door een deel van het doorgaande autoverkeer naar de nieuwe brug te leiden, kunnen bestaande routes zoals de Wilhelminabrug autoluw worden gemaakt. Dit verbetert de kwaliteit van de openbare ruimte, maakt straten veiliger en aantrekkelijker voor fietsers en voetgangers, en versterkt de stedelijke en recreatieve beleving langs de IJssel. De brug biedt zo mogelijkheden om de leefbaarheid en toegankelijkheid van de binnenstad te vergroten.

Risico's

De nieuwe brug kan het open IJssellandschap verstoren, doordat de open weidse blik richting het noorden nu verstoord wordt. Ook toegangswegen en infrastructuur kunnen het bestaande IJssel landschap verder fragmenteren. Dit tast de waardevolle groene structuren en de zichtbare cultuurhistorische elementen van de rivieroever aan.

Gemeenten Voorst en Apeldoorn

Kansen

N.v.t, geen kansen.

Risico's

Tegelijkertijd brengt een nieuwe doorgaande weg aanzienlijke risico's voor cultuurhistorie, landschap en maatschappelijke structuren met zich mee. Oude buurtschappen ten oosten van Terwolde kunnen worden gefragmenteerd, waarbij historische bebouwing, erfgoedstructuren en het karakter van het cultuurlandschap worden aangetast. Het open landschap en bestaande groene structuren kunnen verstoord worden door de fysieke footprint van de weg, viaducten en bijbehorende infrastructuur. Bovendien kan het doorgaand verkeer leiden tot geluidsoverlast voor bewoners, helemaal als gebied meer een 'doorreisgemeente' wordt en de weg daar ook op wordt ingericht met een hogere snelheid.

Ook voor Apeldoorn geldt dat er aantasting komt voor het landelijk gebied ten oosten van de A50 bij de huidige op en afrit naar de Oost-Veluweg. Er bevinden zich ook zowel in de gemeente Voorst als in Apeldoorn veel landbouwbedrijven in een relatief hoge dichtheid, en sommige hiervan zullen verplaatst moeten worden om plaats te maken voor nieuwe wegen, terwijl er in de regio beperkte verplaatsingsruimte is. Het landelijk gebied tussen Apeldoorn en Deventer is een 'oud landschap' met veel historische boerderijen die al eeuwen worden bewoond. De maatschappelijke impact voor de buurtschappen waar deze boerderijen omheen zijn gevormd zal groot zijn.

De ingetekende verbinding met de A1 gaat ten zuiden van de Rotonde N344 - N792 over een druk landschap met veel huizen en landschapselementen. Duidelijk is dat de bestaande wegen naar het zuiden richting de A1 niet berekend zijn op veel extra verkeer, waardoor er een nieuwe verbinding is ingetekend. Er is hier weinig open ruimte voor een nieuwe doorgaande weg, en er zullen onvermijdelijk conflicten optreden met bestaande bebouwing aan de Burgemeester van der Feltzweg en de Vermeersweg. Dit gebied heeft een dorps karakter, en de aanleg van een doorgaande weg zal dit karakter aantasten.

Indien de N344 wordt afgewaardeerd conform een ambitie in de omgevingsvisie, kan dit wel zorgen voor kansen om hier op een andere manier mee om te gaan. Dit zorgt namelijk voor verminderde drukte op de N344, waardoor er andere opties in beeld komen om deels via de N344 een verbinding te zoeken naar het westen. Een oplossing via deze bestaande weg zal de landschappelijke impact in de gemeenten Voorst en Apeldoorn kunnen beperken.

LEEMTEN IN KENNIS EN MONITORING

8.1 Leemten in kennis

Bij het opstellen van het omgevingseffectrapport voor de gemeente Deventer zijn er enkele punten waar leemten in kennis en informatie bestaan. Deze leemten kunnen bij besluitvorming over de visie en bij vervolgbesluiten betrokken worden.

Er is bijvoorbeeld geen gedetailleerd verkeersmodel beschikbaar, wat belangrijk is om de effecten van mobiliteitsmaatregelen, zoals het realiseren van de derde brug of het realiseren van nieuwe stations, goed te kunnen inschatten. Zonder dit model kunnen de gevolgen voor verkeersstromen en bereikbaarheid alleen algemeen worden ingeschat, wat de precisie van de analyse beperkt. Ook uitspraken over van mobiliteit afgeleide effecten als gezondheid of ruimtebeslag zijn hiermee beperkt in hun precisie. De gemeente Deventer had intern wel veel verkeersmodelruns beschikbaar, maar geen hiervan was specifiek uitgevoerd op de situatie in de alternatieven, waardoor deze niet bruikbaar waren om te gebruiken voor de alternatieven afweging.

De mogelijke uitbreiding van de gemeente naar het noorden in de Baarlerhoek betekent dat er een woningbouwplan is ingetekend in een drinkwaterbeschermingsgebied. De effecten hiervan zijn niet allemaal in dit OER beschikbaar. Dit vraagt een meer gedetailleerdere hydrologische analyse om na te gaan wat hier precies de effecten van kunnen zijn.

Voor de leefomgevingsaspecten luchtkwaliteit en inclusiviteit was er geen informatie beschikbaar om in de referentiesituatie de deelgebieden goed van elkaar te kunnen scheiden. Voor luchtkwaliteit kan er wel degelijk een verschil zijn, al is dat vaak op straatniveau. Op gebiedsniveau spelen er zorgen bij inwoners in de gemeente rondom de asfaltcentrale en andere mogelijke bronnen in het werkgebied, maar er is geen bronspecifieke informatie beschikbaar om dit in deze OER te kunnen beoordelen.

De planvorming rondom de ontwikkellocatie Stadsland is ook fundamenteel afhankelijk van rijksbesluitvorming over de binnendijkse hoogwatergeul (Ruimte voor de Rivier 2.0). De exacte ligging, planning en waterveiligheidsconsequenties hiervan worden pas tussen 2025 en 2029 door het Rijk concreet, wat nu een grote kennisleemte vormt voor de lange-termijninvulling van dit gebied. Dit is ook de reden voor de unieke status van dit gebied in de omgevingsvisie, waarbij het niet zo concreet is ingetekend als andere toekomstige potentiële woningbouwlocaties.

8.2 Monitoring

Deze paragraaf bevat aanbevelingen met betrekking tot de omgang met monitoring van de verwachte effecten in het OER. Na vaststelling van de aangevulde omgevingsvisie kan de gemeente Deventer ervoor kiezen een definitief monitoringsplan opstellen, waarin de set aan te monitoren indicatoren en bijvoorbeeld de monitoringsfrequentie wordt vastgelegd.

Belang

De Omgevingswet bevat een monitoringsverplichting voor mer-plichtige besluiten: onder de Omgevingswet dienen aanzienlijke milieueffecten gemonitord te worden (artikel 16.42a van de Omgevingswet en

artikel 11.4 en 11.5 van het Omgevingsbesluit).

In de omgevingsvisie wordt vooruit gekeken: naar 2030 en daarna. Over deze tijdspanne is het niet mogelijk om alles te overzien en zullen zich onvoorziene ontwikkelingen (zowel op het gebied van wet- en regelgeving als fysieke autonome ontwikkelingen) voordoen. Gezien het feit dat er ver vooruit wordt gekeken en de bijbehorende onzekerheden is het zaak een vinger aan de pols te houden en belangrijke milieueffecten te monitoren om, indien nodig, door de omgevingsvisie hierop te kunnen bijsturen.

Doel

Monitoring dient verschillende doelen:

- omgevingseffecten toetsen en bijsturen waar nodig. Voor een selectie van indicatoren zal getoetst worden of de daadwerkelijke omgevingseffecten binnen de bandbreedte blijven van hetgeen op basis van dit OER verwacht kan worden. Op basis van de uitkomsten kan het bevoegd gezag ervoor kiezen om bij te sturen;
- ontwikkelingen toetsen aan de in de omgevingsvisie beschreven doelen en bijsturen waar nodig. De gemeente Deventer is voornemens om met de Omgevingsvisie bij te dragen aan verschillende ambities. Deze ambities zijn in het OER verder geconcretiseerd naar verschillende doelen. Door middel van monitoring in hoeverre ontwikkelingen daadwerkelijk bijdragen aan gestelde doelen, ontstaat er tussentijds inzicht in hoeverre doelen gehaald worden en in hoeverre er sturing nodig is op doelbereik;
- communicatie met, en transparantie naar de omgeving over gemaakte of te maken keuzes.

Uitgangspunten

Monitoring heeft meerwaarde voor aspecten:

- waarvoor de verwachting is dat deze een knelpunt op zullen leveren;
- die relevant zijn om het doelbereik in kaart te brengen;
- waarvoor de effectvoorspelling door leemte in kennis onzeker is;
- die op andere wijze relevant zijn voor betrokkenen.

In alle gevallen geldt dat het alleen meerwaarde heeft aspecten te monitoren wanneer er naar aanleiding van de monitoring handelingsperspectief is om bij te sturen. Wanneer voor een aspect bijvoorbeeld negatieve effecten worden veroorzaakt door externe factoren die buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen, ontbreekt het handelingsperspectief voor de gemeente. Desalniettemin kan het overigens meerwaarde hebben deze aspecten niet over het hoofd te zien en te agenderen bij partijen die er wel invloed op hebben. Waar mogelijk zal worden aangesloten bij gegevens uit bestaande monitoringsprogramma's.

Monitoringsplan gemeente Deventer

De gemeente heeft in haar omgevingsvisie een plan opgesteld voor monitoring. Het volgende kader geeft een samenvatting van dit plan

De monitoring van de omgevingsvisie Deventer is ingericht om de voortgang van de ambities op de lange termijn te volgen en waar nodig bij te sturen. Hieronder staan de belangrijkste punten over hoe dit is geregeld:

Indicatoren in omgevingsprogramma's: De gemeente stelt specifieke indicatoren voor monitoring en evaluatie vast in de onderliggende omgevingsprogramma's. Alle indicatoren uit deze verschillende programma's samen geven inzicht in de voortgang van de omgevingsvisie als geheel

Twee soorten informatie: Bij de monitoring wordt gekeken naar zowel

- De uitvoering van beleid; Worden afspraken en maatregelen daadwerkelijk gerealiseerd en welke inspanningen levert de gemeente?
- Veranderingen in de leefomgeving; Wat zijn de merkbare effecten voor inwoners wat betreft gebruik en kwaliteit van de omgeving?

Monitoring versus Evaluatie: Monitoring vindt doorlopend plaats om trends en afwijkingen te signaleren, zodat binnen de bestaande koers kan worden bijgestuurd. Evaluatie gebeurt op specifieke momenten (tussentijds en op de lange termijn) om te beoordelen of de gekozen aanpak werkt en of de ambities nog passend en haalbaar zijn

Groeimodel: Omdat het nog enkele jaren kan duren voordat alle omgevingsprogramma's gereed zijn, wordt monitoring ontwikkeld als een groeimodel. In de tussentijd werkt de gemeente met de indicatoren die al wel beschikbaar zijn, waardoor de evaluatie naarmate de tijd vordert steeds completer wordt

Levend document: De resultaten uit de monitoring en evaluatie vormen belangrijke input voor de periodieke actualisatie van de omgevingsvisie. Hierdoor blijft de visie actueel en kan de gemeente op tijd bijsturen bij veranderende omstandigheden

Reflectie op dit monitoringsplan

Vanuit de MER-systematiek is monitoring essentieel om onvoorziene negatieve effecten tijdig bij te sturen. In het huidige plan is monitoring echter een "groeimodel". De specifieke indicatoren moeten nog worden vastgesteld in onderliggende omgevingsprogramma's, wat betekent dat nog onduidelijk is hoe de gemeente specifieke omgevingsindicatoren gaat meten.

De omgevingsvisie stelt voor om 10 thematische omgevingsprogramma's op te stellen. In lijn met hoe monitoring nu is beschreven, is dan de verwachting dat in deze programma's de relevante omgevingsindicatoren worden gemonitord. Het blijft wel de vraag hoe de gemeente de uitvoering gaat aansluiten op deze deelgebieden, omdat alleen de thematische programma's worden benoemd. In dit OER zijn per deelgebied in de referentiesituatie uitdagingen beschreven voor elk omgevingsaspect uit het rad van de leefomgeving. De gemeente kan dit gebruiken om naast thematische monitoring via haar programma's, de deelgebieden ook te operationaliseren via een gebiedsgerichte monitoring.

De monitoring wordt verder beschreven als 'doorlopend'. Hier wordt echter nog niet uit duidelijk wat de frequentie van de monitoring wordt. Voor sommige omgevingsindicatoren zal een jaarlijkse monitoring zinvol zijn, en voor anderen is een peilmoment eens per meerdere jaren voldoende. Het monitoringsplan biedt nog geen duidelijkheid over voor welke omgevingsaspecten men deze keuzes maakt en waarom.

Aanbevelingen voor de inhoud van de monitoring

Uit de omgevingseffectrapportage, inclusief de beoordeling van de omgevingsvisie, zijn nog een aantal aandachtspunten opgekomen. Deze komen ofwel voort vanuit omgevingsindicatoren die in de huidige situatie slecht zijn beoordeeld, en waar vanuit de beoordeling niet kon worden vastgesteld dat de situatie gaat verbeteren.

- Hittestress monitoring; de hoge groei ambitie in combinatie met de focus op inbreiding, betekent dat de hittestress in sommige gebieden verder kan toenemen. De hittestress is in deelgebieden vanuit de binnenstad en direct daarbuiten al erg hoog, al is het nog niet zo hoog als in sommige andere steden in Nederland welke bijvoorbeeld geen rivier hebben die naast het centrum loopt. Deventer kan monitoren of bij inbreidingsopgaven de hittestress werkelijk toeneemt of niet door zelf temperatuurmetingen uit te voeren van vóór en ná de ontwikkeling gedurende hete dagen. Dit zal meer informatie opleveren dan de landelijke monitoring uit de klimaateffectatlas, omdat de landelijke data gemodelleerd is en niet altijd gemeten.
- Monitoring van stadsgroen: Dit hangt ook samen met de reductie van hittestress. Met name in de binnenstad en in het compact tuindorp heeft de gemeente veel concrete maatregelen genoemd om het aandeel groen te verhogen. Tegelijkertijd is dit een erg uitdagende opgave in deze gebieden met weinig ruimte, en ook ruimtevragen voor woningbouw en verkeersveiligheid. Door kwantitatief bij te houden wat de staat, kwantiteit en kwaliteit is van het gebruiksgroen, kunnen de ambities op dit vlak uit de omgevingsvisie worden bijgehouden. Het advies is om dit jaarlijks en op lange termijn te doen. Remote sensing kan hierbij helpen.
- De sociaaleconomische positie van inwoners in sommige deelgebieden (met name Compact Tuindorp en Groenstedelijk wonen) heeft een belangrijke correlatie met een lagere brede welvaart. Via de bestaande wijkmonitor en bronnen zoals 'waarstaatjegemeente.nl' is al veel informatie beschikbaar, maar de gemeente zelf heeft een beter inzicht in de precieze demografische en sociaal-economische opmaak van deze wijken en hoe deze zich ontwikkelt. Het is van belang dit te blijven monitoren om te zorgen dat mensen in deze wijken niet achterblijven in brede welvaart.

- In het landelijk gebied is het zoekgebied voor windturbines een zorgpunt voor veel inwoners. Indien over wordt gegaan tot de plaatsing van deze windturbines, is van groot belang dat de gemeente blijft monitoren wat de effecten zijn van deze windturbines op de nabije bewoners.